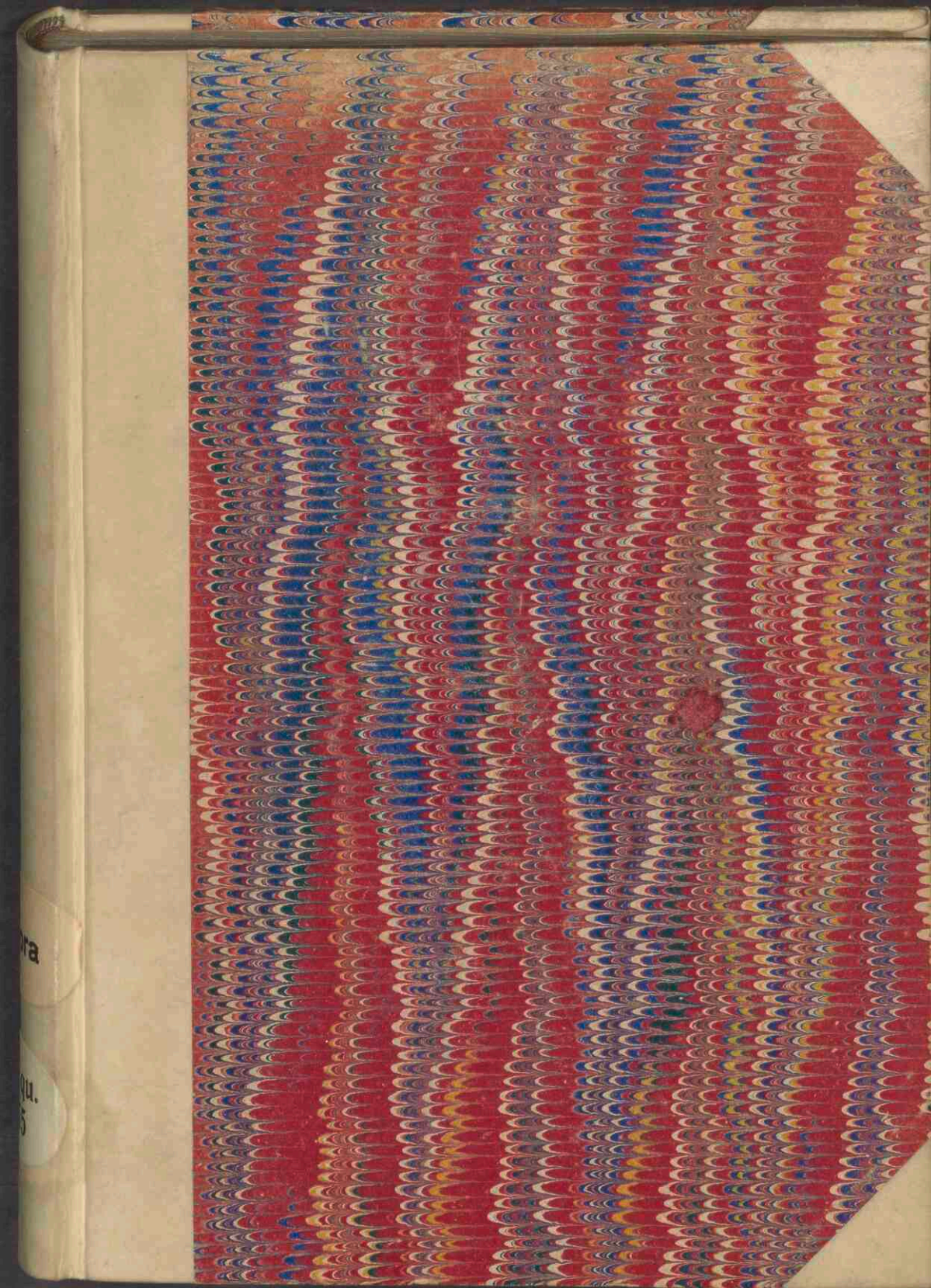

Liber dictus Rethorica diuina quo null[us] vtilior dulcior ac deuotior est.

<https://hdl.handle.net/1874/461601>

Cm

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:

<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
  - the spine
  - the head edge
  - the fore edge
  - the bottom edge
  - the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
<https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/>

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
  - de kopsnede
  - de frontsnede
  - de staartsnede
  - het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

quis vehementius se affligit pro suis viciis et
peccatis. tanto minus relinquit in seipso diuine
iusticie puniendum Quapropter cum seipsum suf-
ficiēter iustificat non est adeo ulterius iustificandus si-
cut docet **Aplūs** ad corinthios secundo dicens
Quod si nosmetipsos diiudicemus non utique ius-
dicemur **I**am ergo declaratum est tibi per hoc qua-
tenus et quare altera ala ordinis est ieiunium vi-
delicet quantum ad impetratorem remissionis pene me-
rite seu vindicte Adiuuat etiam ordinem ad solā-
dum in sublimē diuine miseratōnis. quoniam in-
execrabile efficit ieiunantē. Verū quod dicit apō-
stolus quoniam exercitatio corporis ad modicum valet. in-
telligendū est ut est exercitatio **E**t hoc est dicere per
se **V**aleat namque per se ad frangendū vires carnis et
ad reprimendū et interdū ad extinguendū ardore
cōcupiscentiarū carnaliū **E**t ad hoc valde efficax
est ieiunium quēadmodum subtractio lignorum ad ex-
tinguendū incendiū. **N**ec intelligas hic exercita-
tionē corporis nisi macerationē carnis quod fit non so-
lum ieiuniis. sed etiam laboribus et omnibus sanc-
tis occupatōibus. **P**er se ergo in quantum exerci-
tatio corporis et per hoc quod est exercitatio ad hoc va-
let quod predixi / quod reuera modicum est cōpatōe
utilitatum pietati. **P**ietas enim id est misericordia et ad il-
lud valet. et ad omnia alia quod salutis sunt siue per-
tineant ad salutē. **N**ichil enim est vel reme vel grē-
tē glorie quod pietas non impetret / sicut expresse ha-
betur **T**hobie quarto **Q**uoniam elemosina ab omni

65
peccato et morte liberat et non patitur aliam ire in
tenebras **E**t iterū **Q**uod auertas faciem tuam ab omni
lo paupere. ita enim fiet ut nec a te auertatur faci-
es domini **M**isericordia namque non solum prodest vel
valet per eum in quo est / vel facit illā / sed etiam per eos
quibus fit / valet etiam per seipsam **E**lemosina enim
per illud quod elemosina est **H**abet fructus et uti-
litates multas sicut euidenter est colligere ex
testimonijs scripturarū.

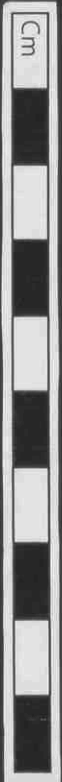
Quod assiduitas ordinē adiuuat. **E**pistolā xxxij^m

Et et aliud fortissimū ordinis adiutorium
assiduitas. **S**icut testatur **I**acobus in vl-
timo epistole sue dicens **Q**uia multū valet dep-
catio iusti assidua et **A**plūs prima ad thessalo-
nenses **S**ine intermissione orate **E**t ipsa ve-
ritas in euangelio **L**uce. **Q**uoniam oportet sem-
per orare et non deficere **Q**ualiter autē orabimur sem-
per **I**mpossibile enim manifestū est aliquid semper
orare **Q**ualiter enim possibile est dormientē ora-
re dum dormit. **C**redo autē te hic audiuisse verba
hominum de quibus fuerūt quod dicerēt omnem vitam
sanctorum ordinē esse propter auctoritatē quod dicit iustus
non desinit orare nisi cum desinit esse iustus **H**oc au-
tē non est dictū nisi per tropum quod due res quod idē vel
equalia faciūt solēt vnum dici esse. **I**uxta sermo-
nē **A**postoli in tertio sermone ad corinthios. **Q**ui
placat et irascit vnum sunt **E**t intelligitur vnum in

Rariora

**E. qu.
555**

cm

Cm

Cm

Cm

Cm

R

E. qu.
555

Rariora

281. **Guilelmus Alvernus** (Guillaume d'Auvergne), *Rhetorica divina*. Gent, Arend de Keysere 22 Aug. 1483. 4o. E. 4o. 555
Typen 3, 4. — HMT 113 (99) b 3. — HC* 8362 = 8306. — CA 905. — MMW II 98. — Peddie II p. 306. — Pr. 9460. — Zonder het drukkersmerk op de laatste blz., waar alleen het xylographische titelopschrift voorkomt. Zie de aantek. bij CA 905, en over de typen de aantek. bij MMW II 98. Vroeger samengeb. met hs. 214; op het voorschutbl. daarvan staat: „Per-tinet regularibus in traiecto”.

Campbell, Annales N° 905

pel

N. 129. C.

nº 202. A

Commendatio prestantissimi et
incomparabilis doctoris magistri
guillelmi parisiensis actoris sequē/
tis libri. qui Rhetorica diuina pre
titulatur. **P**rologus.

Ouillermus episcopus parisiensis natio
ne aluernus doctor profundus et vne/
tus. ex cuius scola velut ex vberissimo fo
te sapientie innumerabiles preclarissimi viri
emerfere. preter eximios labiorū suorū sanctis
Bibliotece ecclesiastice plurimos et preciosos li
brorū thesauros adiecit. Expoſuit nempe lucu
lenter & singulari more psalteriū. prouerbia sa
lomonis. ecclesiasten. cātica cāticorū. & mathē
euangelistam. Edidit opus magnum & insig
ne de vniuerso cuius sex partes sunt. quarū tres
prime de vniuerso corporeo. relique vero de vni
uerso incorporeo seu spirituali latissime tractāt
Composuit et rhetoricam diuinam opus singu
lariter deuotum in cuius conscriptione calamus
in corde tinxit. cuius lectioni sedule se quiuis ec
clesiasticus. cuius peculiare officiū orare est. daz
re deberet Quis enim mechanicus sue vocatio
nis & artis industriam non concupiscit habere.
Tractatū etiam de primo pīcipio quod deus ē
Tractatū de trinitate & notioniſus ac predica
mentis in diuinis. Tractatū cur deus homo. Li
brū de sacramētis magnū cui nō est similis alē

Tractatū de animabz humanis commendatissimū. Tractatū de bono & malo Librū de fide et legibz Sāmam de virtutibz & moribus / de vicis & peccatis ac meritis & retributōibz Tractatū de opibz ac mirabilibz virtutū Tractatū de laudibz patientie Tractatū de dono scientie. Tractatū de .xxx. remedijs tēptationū Tractatū de bono ad bñficia ecclesiastica & de pluralitate & beneficiorū in unitate psonae in quo diuini honoris zelosissimū se fuisse declarat Tractatū de claustro anime op9 multa breui finu cōtinēs Declamatorios sermones exhortatōnuz populariū & alios libros & tractatus cōplices q̄ totales ac tāti sunt / ut sanctos doctores Thomam et Bonauenturā in sapientie eminentia a plenissq̄ doctissimis viris vel equare vel antecellere iudicetur. Dum hic vir eleuate intelligentie / et profunde speculationis sanctimonia morum singulariter conspicuus ante pontificatum p̄asius theologiam fructu multo publice legeret et amicis suis magnus ab episcopopo quodam accepisset mandatum litteris expressum ut prebendam in ecclesia eius vacantem conferret alicui viro bono sibi eam obtulit. Cui statim respondit ¶ Non habes o amice potestatem conferendi prebendam nisi viro bono / nec fines ip̄sig mandata excedere potes non igit̄ mihi eam dare ules / qui non sū vir bonus / et hac via se enasisse magnope glātatus

Quirū singulare & ipso fenice rarioꝛē magnis
 vtiq; preconis extolliendum. Illo etiā tempore
 diuini verbi predicatione habunde fructificatos
 plures cōmunes mulierculas a peccatis retraxi
 it quibz pariter nouam domum filiarū dei in
 choauit āno domini **M**°cc°xxv° et harū exem
 plo cepit hic ordo in alijs etiā ciuitatibz dilata
 ri. Demum biennio elapso anno videlicet dñi
M°cc°xxvi° mortuo epō **B**ertholomeo parif
 ecclesie cathedre pōticali dignissime prefatus
 est / cui multo fructu deservit tempore longo
 semp lingua calamoq; deuotissimū doctoris offi
 cium adimplens. .

Incipiunt capitula libri sequētis videlicet
 Bertholomei diuine de orōe peculiariter tractātē.

P rologus libri ostendit de oratōne diuina esse scientiam.	C apitulū p̄mū.
Quid sit subiectū i sciētia de orōe diuina.	ca. ij.
De p̄fectionibz orōis diuine.	ca. iij.
De exordio orōis diuine.	ca. iiii.
De exordii incipi p̄t a grāiū actione.	ca. v.
Conclusio precedentium.	ca. vi.
De narratōne in orōe diuina.	ca. vii.
Allegatio clementie dei.	ca. viii.
De iusticia p̄fecta et imp̄fecta.	ca. ix.

P etitio victorie in conflictu penitentie.	ca. x
E xcusatio penitentis q non debet puniri quan tū meruit.	ca. xi.
O biectio contra predicta.	ca. xij.
N e deo placent opa penitentie.	ca. xij.
N e homo faciat quod in se est .licet modicum possit	ca. xij.
N e deus vult ad eū remissionē et penitentialem satisfactionem	ca. xv.
N e dominus perfecte sanat egrotum vel misere tur peccatori .	ca. xvi.
D e forma petitionis in orōne.	ca. xvij.
C onfirmatio petitionis	ca. xvij.
P etitio intercessionis bte marie Vg.	ca. xix
C onvertit se iterū peccator ad patrociniū ihesu xpristi supplicans ei ut alleget pro eo	ca. xx
C onclusio petitionis & cōfirmatio	ca. xxi
E xcusatio proprie infirmitatis	ca. xxij
A d quid valeant predicta	ca. xxij
Q uid faciat recognitio peccatorū	ca. xxij
D e pudore et erubescencia ex peccato	ca. xxv
D e indignatione a peccatis	ca. xxvi
Q uedam corporis disposiciōes adiuvantes ora re volentes	ca. xxvij
P etitio lacrimarum ex peccatorum recordatio ne vel spiritualis mortis	ca. xxvij
D e requirendo intercessionēs sanctorū ad im petrationem lacrimarū	ca. xxix
N e afflictio corporalis valet ad impetrationes	

lacrimarum

Quare ieiunio tanta efficacia attribuitur.

ca. xxx

Et assidue orōnem adiuvat

ca. xxxi.

De importunitate orandi

ca. xxxij.

Et fides adiuvat orōnem

ca. xxxiii.

Quanta gratiarum actione salutandus est dominus ihesus in missa

ca. xxxiiii

ca. xxxv

Quare laudant & importunitatē orantis in euangelio luce

ca. xxxvi

Et orō sit quasi nuncius ad deū missus

ca. xxxvij

Et in deo delectari et ei esse subditum adiuvat orationem

ca. xxxviii

De alijs septē adiutorijs orōnis

ca. xxxix

De cantico peccatrici anime

ca. xl

Quid intelligitur p vitulos labiorū

ca. xli.

De deuotione que requiritur in orōe

ca. xlii

De breuitate orōnis

ca. xliii

Quare viri sancti difficile habent gratiam lacrimarum

ca. xliiii.

De mento orationis illius in qua non cogitat actu quis de deo

ca. xlv

De igne et gladio que debent esse in sacrificio orationis

ca. xlvi

De igne sacrificij orationis

ca. xlvij

Que valent ad accendendum xl nutriendum ignem orationis

ca. xlviii

De memoria beneficiorū diuinorū. ca. xlix
De gladio spirituali quo debet mactari anima
in oratione vel meditatione. ca. l.
Quomodo deus p luctū orōnis vincit. ca. li.
De magnificentis & virtutibus ordis. ca. liij.

Expliat hic tabula.

Incipit liber dictus Aethorica
diuina quo null⁹ vtilior dulci⁹ ac
denotior est. Editus ab eleuate in/
telligentie et profunde speculatio//
nis viro magistro guillermo epis/
copo parisiensi. Capitulu p̄mū

In sacris ac sanctificationis scrip/
turis que et q̄nta sit dignitas
vel precellentia potius oratio/
nis multuz liquide apparere p̄t
videre volentibus atq; valenti/
bus. Et primum ex eo q̄ om̄is
sanctificatō om̄is benedictio om̄e sacramentū
⁊ omnino quicq̄d in cultu toto diuine honorifi/
centie agitur aut oratō est / ā orōne pagitur si
ne p̄ficiatur. deinde q̄ omnis ecclesia sanctorū ce/
lesti ac diuino magisterio erudita ac instituta
tam multiplici celebritate frequentat oratōne
ut ei die ac nocte instet ⁊ inuigilet ⁊ eidem vice
presentis tempora tāq̄ illi cōsecrata ⁊ debita p̄/
tatur. Cui⁹ rei nulla alia causa ⁊ ratio estima/
ri vel cogitari p̄t nisi orōnis tanta necessitas tā/
ta q̄ fructuositas que tante frequentationis et
instantie continuatē exigat ⁊ requirat Tercio
ex virtuositate ipsius mirificet̄is et numeroſi/
tate mirabili atq; prestantia vtilitatū quas te/
ſtice faciā in ſequentibus. Ex his ergo tribus

manifestum tibi debet esse necesse esse et omni
no debere esse celeste atz diuiale rethoricā / siue
spirituale ac celeberrimā oratoriā q̄ i causis a-
nimarū atz negotiis allegare doceat eos q̄ cau-
sarū huiusmodi prōciuiū suscepērūt & spirituales
oratores constituti sunt ut in dei altissimi cōsis-
torio causas allegent huiusmodi ppter qd̄ sti-
pendia beneficiorū ecclesiarū eis constituta sunt
ex magna parte. Hoc autē dico ppter beneficia
predicandi / docēdi / in quibz cōsistit residuū mi-
litie clericalis de q̄bz tibi nullatenus dubitādū
est q̄ nec recte nec laudabiliter exerceri pūt ni-
si doctores / ac predicatorēs atq; iudices ecclesi-
asticos virtus oratōis adiunget et dirigat inces-
santer. Amplius q̄ opus cuiuscūq; vtilitate in-
ueniri potest quod arte atz doctrina & artificio
careat & doctores atz artifices sui non habeat.
Que ergo causa reddi potest opus tā nobilis
tamq; preclare vtilitate hucusq; neglectū sit at-
q; desertū / nisi quia vel eis vtilitas ignorata est
vel ipsi sacri doctores desides aut alijs occupati
orationem p̄terierūt Credendum ē ergo multos
multa de ea scripsisse & cū exemplaria orōnum
scripserūt hoc sufficere oratoribz reputasse vel
forsitā qm̄ potis orando q̄ phando orare disci-
mus nō artē vel artificium orādi eos sed orōnes
scriptas autenticas oratoribus tradidisse Si-
cut euidenter patet in libro psalmorū qui ex q̄si-
tissimis oratōibus refertissimus est. Si quis

autē dixerit q̄ orō donū dei est et ppter hoc non
ab arte vel doctrina sed magis a datore querē
da sit. verū utiq; dicit Hic vero dixerit q̄ huius
modi orō non solum potissimū sui s̄ etiā pluri
mū habz diuinū muneris ⁊ grē et ppter hoc nīl
ad eam de arte vel doctrina hominū Respondeo
quia iusticia q̄ virtus est veri nominis nō soluz
p̄cipuū sui aut plurimū s̄ etiā totū qd̄ est vel q̄
habet diuinū muneris est ⁊ gracie. nichilomin⁹
ut petitiū iuris que scientia legū et canonū est
⁊ cognitōne diuersarū consuetudinū atq; exer
citatiōe causarū ⁊ negotiorū illustratur atq; diri
gitur sic se habz de orōe Arte namq; et doctrina
quam hic scabere intendo multū adiunatur.

Quid sit subiectum in scientia de oratione
diuina.

Capitulum secundū.

Huius sacre ⁊ diuinalis rethorice / seu ora
torie scientie subiectus est orō / qm̄ in ip
sa de illa agitur eius p̄fectiones / differētie et p
tes nec non ⁊ mirifice virtutes ⁊ iestimabiles
fruct⁹ sine vtilitates adiumenta quoz et impe
dīmēta q̄bus vel adiunatur vel impeditur ex auditō
eig docent in eadē ⁊ declarāt Cōueniēs autē oīo
et necessariū est ad istā scienciā accedētib⁹ vt
in primis eis determinet qd̄ scit qd̄ dicit orō de q̄
hic itē dicit de q̄ certissimū ē q̄ orō nō est nisi petō
in genere qd̄ dico q̄ non om̄is petitiō est oratio .

Sed ea sola que ad deum dirigitur. vel psonaz
aliquam vel psonas ppter ipsum. Orare namq
ipso sanctos / siue angelos dicimus cum preces
ad eos dirigimus. **N**ie petitiones que ad homi
nes diriguntur orationes minime vel habenz
de vel dicende sunt. **N**eg enim ad aliquem re
gem dicimus oro te domine. Sed neg ad fami
liares regum ipsoru dicere consueuimus orate
pro nobis regem vel pontificem. Quapropter
manifestum est q orationes proprie habentur
et dicuntur que ad deum vel ad sanctos eius p
pter ipsum diriguntur. Et inde est q apud sede
apostolicam vel curiam Romanam non dicit quis
orationes deferre vel offerre / sed potius petiti
ones. **N**ec etiam ipse sumus pontifex dicere consueuit
petitionarijs offerre orationes vestras. manifest
tum est ergo ex his quia oratio omnis est peti
tio / sed non econuerso ⁊ quia petitiō tanq gens
ad orationem se habet / oratio vero tanq speci
es ad ipsam. **¶** **Q**uod si dixerit quis quia oratio p
solis bonis spiritualibus aut eternis obtinen
dis est ⁊ offertur deo / non recte dicit quia etiam
bona temporalia ab ipso sanctissime atq iustis
sime petunt. similiter liberatio a malis tempo
ralibz Et manifestum est multis exemplis ve
teris legis seu testamenti temporalia bona sepe
fuisse a pābz ⁊ orōibz fuisse obtenta. **S**iliter ⁊
liberationes a malis temporalibz sicut a gladio iimi
corū ⁊ pestibus. **O**ro igitur pars est diuini cultus et

Honori ficat de cū preter veneratōnem ad deum re
cte ac ppe dirigi non possit **S**ollet autē cōside
randi & attendēdi sunt tibi sermones sacrorum
doctorū qui non recte intelligentibz vident esse
diffinitōnes orationis de qua hic agitur. sicut ē
ille sermo beati **A**ugustini. Orō est pius animi
affectus ad deum aliquid ab eo obtinere inten
dente **C**um enim piū desiderū pius affectus sit
animi non tamen orō est **S**imilit et sermo **I**o/
Bannis damasceni quo dixit q orō est intellec
tus ascensio ad deum non est diffinitō orōnis
sed laus aliqua ipsius **R**euera tamen qui orat
intellectu. id est intellectu & spiritualiter ascen
dit ad deum & applicat se illi atq; cōiungit appli
catione familiarissima dum omnia infirma sua
omnes defectus & omnem paupertatē suam eidez
reuelat **I**uxta pmonē pphete q dixit **E**ffunde si
cut aquā cor tuū ante cōspectū dñi **E**t alius ite
rū ppheta **E**ffundo in conspectu eius orōnem me
am & tribulatōnem meā ante ipsum pñuncio.
Eodē modo sentiendū est & de pnone beati **G**re/
goriū quo dixit qz veraciter est orare amaro ē
cōpunctōne gemitū nō vltā pōita resonare **M**a
nifestū est em orōez nō esse gemitū & resonantiā
gemituū **S**z reuera adiūmēta magna sūt & pul
cherrima ornamēta orōnis **H**uiusmōi gemitū et
amaritudo eoz et h enidēt in sequētibz videbis
Hec autē de pmonibz sanctorū & sapientū qbus
isipientes & indocti credūt eos diffinisse orōem

quoniam de his in scholis theologicis rarissime
corrigantur vel potius corrigantur tibi proposui

Que ergo ad notificationem et cognitionem ora-
tionis dixerunt viri sancti et sapientes. laudes o-
rationis sunt et particulares quedam declara-
tiones ipsis potius quam veri nominis diffinitiones

Obssecratio vero non est aliud quam oratio vel petitio
Sed inde dicitur petitio ista obssecratio quod adiu-
ratio ei adiuncta est. **Q**uapropter obssecratio non
est aliud nisi adiurativa petitio quemadmodum
quando dicitur. **O**bssecro te per misericordiam dei vel
per affectionem sanguinis redemptoris. **I**nter o-
rationem autem et deprecationem distinguunt inter-
dum sacri doctores dicentes quod oratio est pro ob-
tinendis bonis **D**eprecatio vero pro remouen-
dis malis.

Capitulum Tercium.

His autem ita positis aggrediar declarare et
numerare perfectiones orationis. et differenti-
as. deinde misericordias virtutum ipsius. deinde qua-
relas et consolationes sanctorum cum animabus suis
consequentem disputationes ipsorum cum deo altissi-
mo propter quas dictum est a **P**ropheta **S**ua-
vis erit ei disputatio mea **C**onissime vero cura-
bo aggregare verba potentia et ad deprecandum
composita de quibus dictum est ab ipso domino deo in
penultimo **J**ob **N**on parcam ei videlicet verborum
verbis potentibus et ad deprecandum compositis.
Scito ergo quia oratio de qua hic intendo. sep-

tem habet pfectiones / seu differēcias Et quia p
ma est velut oratio rethorica & intentio habens
similitudinem orationis rethorice secularis & ad
similitudinē & proportionem ptis illius / videlicet
exordium / narratōnē / p̄tationē / confirmatōnē
& informatōnem. Nouissime vero conclusionē
Differt vero oratio ista spiritualis ab illa in
tentione Orator em̄ secularis intendit oratōne
sua mouere iudicē et inclinare ad partem suam
videlicet ut p parte sua iudicet atq; sententiet .
Orator vero spiritualis orōne quā corā deo al
tissimo fundit non intendit ipsum mouere quē
scit indubitātē inultimate sublimitate imobi
lissimum. Sed potius semetipsū vel a malo in q̄
est in bonum vel a bono in melius Quod est di
cere Quia intendit semetipsū facere q̄doneū p o
rationem vt ei concedatur quod impetrare in
tendit . Et intendo qui si orō eis est pro remo
uendis mal Intentō eius necesse habet facere &
exhibere se deo miserabilē ut pater misericordi
arū misericordiā quam petit ei vt non velit / vel
non valeat ei denegare & itelligo hoc si p semet
ipso oret Si autē pro alijs auferre debet in p̄mis
a semetipso ea que iram dei iustissimā puocant
necum inimicus dei existens et placare sibi ipsi
illum negligit aut contempnit magis eum ad
irā puocet q̄ legiat. Iuxta sermonē Gregorij
dicentis. Si is qui displicet ad interpellandum
mittitur irati iudicis animus ad deteriora pro

uocatur Propter quod mēorū retinere debent q
p alijs ipetrate diuina bñficia volunt Vbz qd
legitur Iohannis ixº Peccatores deus non au
dit In quo subintelligendū est pro alijs. x ro se
metipsis enim nō est dubiū quin eos sepiissime
exaudiat et iustificet Sicut patuit in beatissī
ma illa peccatrice maria magdalena Luce xvº.
Silitet & in publicano eiusd xvmº. Ipsa eadē
ecclesia tota clamat ad deum Peccatores te ro
gamus audi nos.

De exordio orationis diuine. **Ca. 6º.**

Exordium siquidē Rhetoricū ad hoc in orati
one rhetorica semp pponitur ut per ipsum
capteatur beniuolentia iudicis & fauor astantiū
sue audientū. ppter quod oratores illi in ex
ordis suis premittere solēt famam et iusticiam
iudicis: et exempla de eodē de qbus eos laudari
asserūt & alia que actores & doctores artis illig
ferudiosissime ac discretissime docuerunt Michi
autē uidetur q nulla via fauorabilius aut i cō
spectu dei graciosius ordiri possit orator spiritu
alis oratōnem suam quā si a stupore cōfusione
doloris & timore iniusticie sue/sue isipientie sue
inapiat & dicat sic.

Deus glorie et pē
misericordiarū audeo ne apparere in conspectu
sanctie et venerāde et tremende semp maiestatis
tue. An possunt oculi tui ferre horum facie ab ho

minationes et mōstificas feditates meas abgē-
fos immundiciarū & quod deterius est immen-
sitatē ingratitudinū mearū dampnabilissimam
& imensitatē iniquitarū et iniusticiarū mearū ne-
q̄ssimā. Speciosa namq; est babilon illa terri-
ta cōparatione monstruositatis mee pulcherris-
mus infernus cōparatōe deformatōis mee per-
uersitate & inordinatōis mee mundissima est
cloaca omnis cōpatione fetulentie mee sordius
victorum & peccatorum quibus demersus at se
pultus sū. **S**ed si respicere dedignaris qd faciā
quo fugiam? cū preter te non sit ex fugiū pecca-
toribus. Qualiter audiar? q̄ etiam videri indig-
nissimus sum? Cuius cōsp̄ctum omnes sancti et
mundi oculi phorrescunt/ cuius fetorē et sordes
omnes pure & incorrupte nares ex fugiūt. se q̄
ab eis cum indignatione & abhominatōe auer-
tunt. **S**ed & si dignaris qua fronte. qua auda-
cia. qua temeritate presumā aliquid p̄tere a te
cuius iram immensis et innumerabilibus malis
meis totiens & tam diu tam horribiliter/ tamq;
multipliciter prouocare non expaui. **Q**uosti domi-
ne qui nichil ignoras quem nichil latere potest
quia neq; cogitare neq; loqui quicquā quod tibi
placere valeat aut debeat corā te valeo nisi pre-
ueniens me in benedictōibz dulcedinis tue. **D**a
domine misericordie michi miserrimo peccatori
vilissimo michi omni bono indignissimo oratio-
nis tibi acceptę exordii. **D**a & ceteras p̄tes q̄

noſti nec oratōnem. nec p̄tē aliquā ipſius nob̄
eſſe poſſe niſi de multitudine miſericordie tue **E**t
ne differas dare donec illud dignis ſupplicatōni
bus meuecū. Alioqn̄ qm̄ me in parte iſta reſpice
res quando michi donum iſtud tam neceſſariuz
michi tam ſalutare donares deus glorie ⁊ domi
ne miſericordie qui i hoc ipſo q̄ i conſpectu tuo
cogito q̄ donum ipſum deſidero q̄ ipſum licet a
ride / frigide / tenebroſe ⁊ exiliter p̄cto p̄uenies
me in benedictionibus dulcedinis tue **A**n̄te q̄
enim rogare te hec michi p̄donasti **A**rrā ſcili
cet exordij pie deuote et tibi placite orationis .
Cui non ſolum manſuetorū et humilium ſemp
placuit deprecatio **S**ed etiam peccatores pro ſe
ipſis ſupplicātes a multitudine miſericordie tue
non ſolum non expellis aut excludis **S**ed etiā
eos ad illam reuocas ante q̄ ab ipſis inuocaris
p̄donans ut te inuocent .

Exordij incipi p̄t a grāz actione. **C**a. q̄ntū

Quod ſi exordij ſolueris orōnem tuam a
gratiarū actiōibz ⁊ laudibz quod indu
bitanter conuenientiſſimū eſt / non ſolum ap̄t
hoc quod ſcriptū eſt. laudans inuocabo domnū
Sed etiā q̄ omnino indignus eſt alia bona vel
dona recipere a deo vel optinere. qui de iam col
latis atq̄ receptis grācias agere nō curat **H**oc
enim eſt tanq̄ ſpectiale ſeruitium quoddam et

10
tanquam quidam census / siue censi caput qui in cog
nitione domini reservatur a dominis et retine
tur. Quemadmodum igitur in feodis si feodas
tus abscondit et non reuelat atque recognoscat
domino feodi totum feodum. Iuxta et consuetudi
ne etiam illud amittit / siue partem illius illam vi
delicet quas domino recognoscere noluit. sed ab
scondit atque celauit. Sic deus ac dominus om
nium seculorum in omnibus bonis et datis su
is hanc recognitionem sibi retinuit alioquin de
rectitudine iusticie sue merito auferre potest o
mnibus illis qui ei bona sua non confitentur. Iux
ta quam materiam non solum alia denegare potest. s
etiam auferre iam data. Huic ergo confessio
nis seu recognitionis hic erit modus quantum
mihi datur et occurrit ad presens. **¶ Oratio. ¶**
Deus glorie et domine misericordie vnus / ve
rus et solus deus et dominus omnium seculorum
tua sunt / et tibi soli debentur omnis gloria et
honor omnis collaudatio magnificatio gracies
rum actio et benedictio / quia opus tuum / donum
beneficium tuum et omne bonum quodcumque et
in quocumque quantumcumque et qualicumque ipsum
sit. Et nos domine non sumus nisi fabricatio
nis tue facture mirabiles / a te vnico omnium
creatore / actore / et fabricatore ex solis donis /
Beneficiis et operibus tuis. a te vno solo deo ve
ro et vno mirabiliter condite et constructe.

A te accepi dñe glorie et deus mē q̄ sum. q̄ vīno
q̄ sentio. q̄ i telligo **A** te accepi aīam & corpus
& oīa bona q̄ in aīa mea natu caliter sunt **A** te
accepi bonitate tue dona singla corpis mei mē-
bra . singulorum membrorum meorum p̄es
quarū tu solus & numerū cōpones & colligatio-
nes / vireſ omniū nosti **S**ic & vires anime me
e naturales **A**cepi & grās qua xp̄istianū me
eē voluisti atq̄ fecisti **A**cepi & s̄ificatōnē bap-
tismalē cū tota nūcōsitate vtutū & donorū tuorū
q̄ necessarie vnicuiq̄ sunt ad recte placite q̄ tibi
vīuendum et ad p̄mexendum eterne felicitatis
gloriam propter quam et ad quam nos creasti
& hec om̄ia nobis tribuisti **S**cio domine te illu-
minante atq̄ reuelante q̄ magna sint bona na-
turalia que a te accepi & quia nullis meritis me-
is. sed de prelarga bonitate tua ea accepi / scio
incōparabiliora esse bona grē q̄ de sup habundā-
tantiſſima misericordia tua michi sup hoc appo-
ſita sunt **S**cio bona glorie ad quam me creasti
& donis tuis spiritualibus sic me instituisti de
inde donis tuis gratuitis q̄ sunt virtutes et gra-
cie quib̄us in sacramento me reformasti baptis-
mi & ad illa me preparasti ecīaz incogitabiliē
meliora atq̄ sublimiora esse alijs vtasq̄ **P**ro-
bis om̄iibus ut possum & ut permittunt tene-
broſitas arditas frigiditas omnimodasq̄ pau-
pertas cordis mei quantū tu das q̄ teneſ tu das
de multitudine misericordie tue grās ago tibi /

Benedico te collando magnifico atq; glorifico li-
cet impiter ab immensa largitate beneficiorū tu-
orū & longe incōparabili a debita deuotōe Om-
nem tamē estimatōnem meam ōnemq; admira-
tōem omnē q; cogitatū meum incōparabili ex-
cedit immensitas largitatis beneficentie tue in
me & in alios infatigabili continuatione semp
profusissima. Confiteor & abissum ingrati-
tudinū mearū erga te dampnabilissimas quibus
nec debitas grāti actiones pro tanta immensi-
tate beneficiorū tuorū tibi vniq; retuli. Sed ne-
q; illa vniq; tibi non solum deuota recognitōne
confessus fui immo eā negāda et nuda re-
memoratōne illa cogitavi. Confiteor in sup do-
mine mie quia tot & tātis ingrati-
tudinibz meis intorsiones nepharias et abusiones execrā-
biles donorū & beneficiorū tuorū que omnia cū in ho-
norē & gloriam tuam obsequiaq; tibi beneplaci-
ta cōuertere debuissē in mortē meam in iniuriā
& contumeliā tuam & in arma etiam impu-
natōis tue conuertere non expaui. Et in mortē
quidē meam dum bona data tua que michi vis-
ta esse debuerāt & cū quibz vita eāt spiritus mei
vichs & peccatē in me ipso gratuita tua extinxi.
Naturalia vero dona tua grauiter lesi & vule-
neravi in iniuriā tuam et contumeliā duz q̄
cunq; illorū vel tibi non accepi vel michi met
falsissime atq; vniuersissime arrogavi in quo fur-
tū est & rapinā gehennali suspēdio dignissi-

nam me commississe confiteor. **P**luries vero do-
nis tuis ac datis in superbiam cōtumesceus et in
elationem eleuatus odibilem et abhominabilem
me tibi et hoībus feci. **I**n arma vero impugna-
tionis tue multa ex donis & date tuis multoti-
ens extorxi pulcritudinē namq; corporales quā
dedisti michi in gladium flammeum. ad exueren-
das animas p amorē turpitudinis cōuerxi & ea
diabolum armaui dans eam i manu idest in po-
testate et voluntate illius ut in quoscunq; pmit-
teretur transfigeret et exueret. **A**dieci etiam ut
ingeniū quod dedisti michi non solum in vanis
et inutilibus et superuacuis p̄mmo etiam in nox-
iis et p̄iudiciosis illud tota studiofitate exercere.
Domine misericordie quantā partē studiorum
meorū sibi vendicauerūt scientie vanissime curi-
ositate et scientie falsi nominis. **Q**uanta vigi-
lantia studebam interdum ut mala mea vel ma-
la aliorū procurare. **Q**uotiens totū ingeniū me-
um sibi vendicauerūt & occupauerūt ea que tibi
displicere & displicuisse nunc te illuminante cog-
nosco. **E**loquentiam quam dedisti michi quā to-
tam expendisse in laudibz tuis et magnificatio-
nibz tuis debuerā impugnande veritati et iusti-
cie et adornande falsitati & defendende iniquitati
vel potis armande totam dedi. **Q**uis enarrat ut
enunciet peccata et vicia labiorum meorum.
Quis cogitare sufficiat adulationes / detractio-
nes / mendacia / et vaniloquia / quibus labia me

a tu solus vides esse polluta. **S**ed ipsa sacra p̄di-
catōe in qua om̄ia huiusmodi emendare debues
rā. quis nouerit & noscere potest p̄ter te qui om̄
nia ad nudum et ad liquidum intueris. quoti-
ens et quot modis peccauerim in ea vel irreue-
renter vel negligenter vel quocunq; alio mo-
do non recte tractauerim verba veritatis tue.
Si dedisti canendi vel cantandi gratias aliquā
michi contulisti. tu scis quando tibi / vel michi
metipsi cantauerim quando ad laudem et glori-
am tuam / qū aut ad laudē & glāz meas. quid
aliud sc. lue ydolatrie cōmittebam q̄ sacras can-
tōes tuas honori & glorie tue cōsecratas in me-
am gloriam intorquebam. **E**t propter hoc cul-
tum. qui solus creator es michi creature tue
sceleratissime inpendebam. **Q**uis scrutari sufficiat
abyssos delictorū et peccatorū meorum preter te
qui solus intueris abyssos. **N**on sufficeret totū
tempus vite mee ad confessionem vel enarrati-
onem singulorū malorum meorum / nec suppetit
michi memoria omnium illorū. **S**ed neq; cogi-
tare valeo innumerabilem immensitatem illorū.
Cum alijs autem omnibus donis et datis tuis
quis cogitare sufficiat diuitias patientie et lon-
ganimittate tue quibus tam ingratū et malū in
tot et tantis malis tam diu tam benigne tam q̄
misericorditer tam dulciter sustines et expectas.
Sed modos et vias miras et ineffabiles tibi
q̄ soli notissimas tribuis quibus immensitas
Be

bonitatis tue ad misericordiam tuam me deuorare & reducere non cessat Continuis enim allocationibus tuis exterioribus per scripturas scilicet tuas vel predicationes et doctores tuos. **S**iliter et inspirationibus tuis interioribus occultis et commemoracionibus tuis me reuocare ad misericordiam tuam & gratiam non desistis. **C**onminationibus tuis ab inuicem peccatorum & peccatorum me incessanter auocas & auertis magnificis promissionibus tuis me ad spem misericordie tue continue erigis et confortas continuis beneficiis tuis ad amorem tuum me prouocas quantum in te est et inflammas. **Q**uid enim aliud sunt beneficia de fonte bonitatis tue incessanter in me redundantia et de fornace sanctissimi amoris tui absque ulla interpollatione semper emanantia. nisi ignes et flammæ quibus me obruis et ex omni parte circumdas et obfides ad hoc ut amore tuo rectissimo totus ardeam et conflagrem. **Q**uid vero aliud sunt creature tue nobis tam officiose tam sedule incessanterque nobis ex luxuriosissimo beneplacito tuo seruientes. quod inquam sunt nisi innumerabilis multitudo ministrorum obsequia sua tam magna. tam multa. tam varia. tam salubria. tam necessaria. tamque iocunda. non solum vltro nobis offerentium. sed importune ingerentium & plenum quod violenter offerentium. **Q**uid aliud sunt creature tuarum tot et tanta obsequia nisi ingentia preciosissimaque dona que de indeficientibus thesauris prelarge bonitatis tue nobis of

ferantur et presentantur ex parte tua. Et propter
hoc indubitanter non sunt nisi flamme et ignes
quibus nos ex omni parte circumdas et obruis ad h
ut amore tuo sanctissimo atque viuifico ardeamus.
Et quemadmodum dicit scriptura tua sacratissi
ma quia in his omnibus incensatum est cor meum
Ita verissime dici potest in his omnibus flammis
et ignibus congelatum est cor meum ut hoc horri
fico diabolico quod miraculo et quod incomparabili
ter magis stupendum cum ego ipse non sum nisi
congeries et aceruus ingentium magnificorum quod be
neficiorum tuorum frigidus et gelidus a calore vi
uifico caloris tui sanctissimi Quid enim sum ego nisi
congeries aggregata ex omnibus membris
meis corporalibus viribus ex anima quod et cor
pore et ex omnibus virtutibus utrinque omni
busque donis tuis quibus utrumque perfecisti et or
nasti. Ecce domine misericordie ex immensitate
beneficiorum tuorum apparet euidenter immensi
tas ingratitudinum meorum dampnabilissima
unde continue deberet esse ad te atque deuotissi
me gradatum actiones nostre. Tu autem vi
des miserator et misericors domine quod recte et ple
rumque nulle sunt que si interdum aliquae sunt.
adeo exiguae adeo aridae et fere penitus in deuote
ut nec gradatum actiones debeant computari Ad
ultimum autem in conspectu dominatissime maiest
tatis tue tamquam cumulus incogitabilis largita
bilis et beneficentie tue commemoro illud a se

tulle inauditum / omni q̄ cogitatu maius ca-
rissimū et benedictū vniuersū dei ac domini nos-
tri ihesu xp̄isti incarnationis et passionis bene-
ficiū cuius nulle laudes / nulle gratiarū actio-
nes condigne cogitari possunt. Adito q̄ nec mi-
nus reputo cotidianum videlicet ac iuge sacrifi-
cium sacratissimū altaris tui omni honore et re-
neratione dignissimū misterium. Non sunt mi-
hi enarrabiles. non sunt michi cogitatu comp-
hensibiles ingratitudines mee quibz ineffabi-
le illud beneficiū incarnationis videlicet ⁊ pas-
sionis carissimū et benedictū filiū tuū quo redemp-
ti reconciliati ⁊ reperi sumus et ad gratiam tuā
reformati / ad nobilitatem gracie adoptionis et
filiationis tue in altari et eterne felicitatis reg-
no hereditati tam grauiter offendi. Domine mise-
ricordie quis ad tanta magnalia pietatē et dul-
cedinis tue ne dicam condignis vel saltem con-
gruentibus gratiarū actionibz respondere suf-
ficiat. Qui eorū indignabilissimas ingratitu-
dines atq̄ in deuotiones circa venerabilissimū
altaris tui ministeriū nec enarrare / deslere. dolo-
re / neq̄ formidare sufficio quibus me tibi abho-
minabilem execrabilem et omni virtute et gra-
tia tam sacri misterij indignissimū me feci et
hoc siue offerendo illud siue suscipiendo siue cō-
tractando siue celebrationi ipsius in deuote in-
essendo siue ante sacrarium ipsius existendo vt
ministrando vel transeundo siue ipsū deferri ad

infirmos videndo **H**ec omnia mala mea in conspe-
ctu clementie tue commemoro & exaggero / licet
arido fagido et tenebroso corde pauperrimoq; per
omnia ut intendere atq; attendere miseris nos-
tris tibi omni- busq; tibi astantibus pclare mas-
iestatis tue militari exercitiis libeat **C**uius
misericordia non solum miseris nostris nunq;
se denegat quin potius in benedictionibus dul-
cedinis tue nos preuenis preilluminans nos ut
mala nostra preuideamus et preinspirans vt
nobis displiceant predonansq; ut ad tribunal
clementie tue cum fiducia veniamus **E**t ad in-
mensitate pietatis tue videlicet vnicum tutissi-
mum q; omniu nostrorum refugium sse indubi-
tata suspensionis liberationis et protectionis
tue fugiamus non enim est quo fugiamus a te
nisi ad teipsum ab ira tua scz ad misericordiam tu-
am **T**u enim domine refugium factus es nobis
qui fugientes ad te semper suscipis . **T**u solus
es domine in quo tuti esse possumus non solu a
malis nostris **S**ed etiam ab vniuersis hosti-
bus et etiam a teipso **Q**uis enim alius saluare
libare tueri ptegere nos potest ab hostibus et
a nobisipfis / qui pestilentiores hostes sumus
nobis omnibus alijs et a teipso cuius ire resis-
tere nemo potest / nisi tu solus cuius misericor-
die finis potentissimus est / cuius misericor-
die superabundantissime diuitie sunt omni-
bus aduentibus atq; pteutibus expositissime.

In his verbis et similibus convenientissimum michi ut videtur potes assumere exordium. Nulla enim ex parte verborum et peccatorum inueniri potest materia quae magis attentos, benignos, propitiosque ac fauorabiles efficere valeat auditores, quam misericorum humilis deuotaque ac iustitiae confessio et querelosa exaggeratio. Causa autem in hoc est immensitas misericordiae clementissimi iudicis dei, similiter et pietas senatus illius, totiusque curiae celestis quam constat omni fidei et erudito in omnes miseros qui ad deum conuertere et reuerti desiderant ut eis datur euidenter profusissimam esse et effluentissimam.

De narratione in oratione.

Capitulum 7^m.

Non tam vero iuxta artem et rhetoricam doctrinam de ipsa narratione semper assumenda est confirmatio parte ipsius qui narrat, et in confirmatio partis aduersarii erit de eisdem materijs texenda narratio ex quibus audiuitis sumendum esse exordium. Ex facto namque quod narratur oritur ius et inde sumendi sunt omnes loci suasionum et argumentationum rhetoricae. Quia ergo deprecatio est omnis causae constitutio orantis. Hec autem est sicut legitur in libris artis illius, et didicisse debetis

in qua reus culpā suam agnoscit & cōfite^r n^oci
 Bil q^d defensionis affert si sibi solummodo pos-
 tulat ignosci. Phariseus enim ille euangelicus
 q^d iusticias suas allegabat corā deo postpositus
 est publicano peccata sua humiliter confitenti.
 Sicut legitur Luce vii. quoniam descendit iusti-
 catus publicanus ab illo Et danielis ix. Non eī
 in iustificatōibus nostris prosternimus preces
 ante faciem tuam. sed in miseratōnibz tuis mē-
 tis Causa autē in hoc est quia omnis orans ri-
 te ac recte et vere donari sibi p^otit quod orat. et
 p^opter hoc confitetur sibi debitū non esse illud. Alio-
 quin nō orās est. sed magis contendens et al-
 legans iusticiā cause sue / & patius ut appellare
 a deo tanq^m iniusto iudice si esset ei supior ut pre-
 dicare ipsū iniustum. Non longe autē est homo
 huiusmodi ab homine q^d vult armis & viribus
 contra deum cōtendere & iniuriarū quibus posset
 modis omnibus apulsare Simil^{is} est etiā homo
 huiusmodi mēdico & elemosinas p^ontenti q^d nō in-
 opiam suam & paupertatē ostendit v^t p^ontendit
 sed pot^{ius} diuitias si quas habet Quapropt^{er} nō
 mendiciū aut egenū se gerit sed ostentatorē di-
 uitiarum suarū. Non minor autē neq^{ue} dissimil^{is}
 est insania morbidum & vulneratus morbo su-
 os & vulnera mēbra q^d morbida ac vulnerata
 medico mēdici volenti abscondere ac sana mēbra
 & mēbra lesiois habentia ostēdare cuiusmodi in-
 sania phariseum ante dictū non est dubiū lako

rasse Quapropter manifestum est misericor-
diam peccantibus saluberrimum et necessarium
esse miseriae suas non solum ostendere. Sed e-
tiam clamare in aures miseratoris largissimi dei
et exaggerare eas atque aggravare quantum ve-
ritas et conscientia permittunt et patiunt. **A**rranda
etiam sunt beneficia ipsius/ que iam contulit tan-
quam arras quasdam et signa certissima et pigno-
ra securissima beneficiorum maiorum/ que sperare
vult homines per ea que iam acceperunt. Nec iam
pretereundum est quod dum quod benigne quod misericordi-
ter quod dulciter in tot et tantis malis sustinet pec-
catores quod utique facit dare eis locum et spa-
cium penitentiae et hoc ipsum idem dicendum est in o-
ratione verbum huiusmodi. **O**ratio. **T**u
dominator virtute cum tranquillitate iudicans das
locum penitentiae in peccatis diligis enim omnia quae
sunt et nichil odisti eorum que fecisti. **M**isere-
ris omnium quoniam omnia potes dissimilans pec-
cata hominum propter penitentiam Tu ipse dixisti
Quoniam voluntate mee est mors impij et non
ut convertatur a viis suis et vivat. **E**t iterum
Convertimini et vivite. **Q**uod ergo in vanum nobis
indulges spacium vite ad penitendum et reverten-
dum ad te. **A**d ergo domine misericordie vacum
sit michi tempus quod indulges ad penitentiam
ne careat in me fructu tam necessarioramque salu-
tari fructu scilicet penitentiae Domine mihi et tot et tan-
ti sunt ablati de medio et rapti ad eterna supplicia

cia quibz penitendi spacium nō dedisti. Tot sūt
morte subitanea preoccupati / tot sensibus suis
abalienati / tot acerbissimis egritudinū doloribz
excrudati et eousq; vexati ut neq; de penitentia
sua et reuersione ad te saltez cogitare potuerūt
Michi autem domine contraria adiumenta tri
buiſti et impedimenta ista penitus auulſiſti dāns
mī statū tranquillū **S**tatū sanitatē sensus sa
nos et integros. nisi quantū vicia et peccata me
a eosā obscurauerūt ā pturbauerūt **D**as etiā tē
pus pīe spaciosū atq; sufficiens **E**t gracia tua
ad hoc me adiuuit p̄mō qđ non minus xri si
grē tue miser ipse non defuero non vixē hēc tan
ta / tā qđ salutaria et necessaria beneficia tribuiſ
ti michi miserator et misericors domine **E**xig
nauia ergo mea est qđ tēpe isto nō vtor ad pe
nitentiam. qđ illud totum non expendo in procu
randa et exquicenda reuersione mea ad te **E**t g
cia reconciliatōis qua tibi reconciliar et tu ppi
cietis michi domine / domine misericordie nō so
lum grauiter et multipliciter super omnem ad
mirationem ⁊ estimationem meaz peccavi in te
et contra te sed etiam contra curiam celestem to
tam et etiam contra omnia dona gratiarum tu
arū omnesq; virtutes et singulas omnia qđ bo
na opa quecunq; te actore et inspirante ab ho
minibus fiūt **C**ontra inq; curiam tuā totaz cuius
p̄clarā societate nō solū nō amauī nō desideauī
nō exquisiui s; etiā non curari n̄no p̄ hō offēsi

Dñe misericordie pro quibz & quantis à qua-
libz dimisi bona illa quibz fruuntur quibus inco-
gitabiliter gaudent dilecti et electi tui tam an-
geli q̃ homines in ciuitate tua illa de qua glori-
osa dcā sunt que nec oculus vidit nec auris au-
diuit que preparasti o deus glorie diligentibus
te **Q**ue autē hic amari amore puerissimo atq;
nisi pietissimo & qd̃ verius est insaniissimo. etis-
am si vera bona essent fugitiua tamen sunt eo-
usq; ut tanta velocitate fugiant ut etiā ab his
qui ea apprehendere & retinere totis studijs inui-
gilant non tam fugiant q̃ euanescent. **A**ec-
minus ipsi cursu rapidissimo presentis mortali-
tatis ab ipsis fugiant/ quārū si neutra essent/
ipsa tamen mors ea ab amatoribus suis violent-
er raperet sicut incessanter facit **Q**uā infelix quā
insipiens negotiator fui qui tam dispendioso cō-
mercio vera illa eterna preciosissima atq; iocū-
dissima pro tam vilibus tam falsis tam vanis
tam fugacibus ne dicam bonis & honorū potius
fantasmatibus deserui **Q**uāta fuit cecitas mea
quāta tenebrositas oculorū cordis mei que me
videre tam execrabiles illusiones non sinebat.
Quanta erat & quam dura iniquitas & impie-
tas mea/ que cor meum circumdederat & oporue-
rat **Q**uā longe erā a te domine deus meus & q̃ in
profunda abyssu malorū meorū vere nesciebar
vbi erā et erā michi ipsi absconditus/ p̃mimo p-
ditus erā **I**n inferno isto erā in tenebrosis istis

et umbra mortis sepultus computrescebam in
mo sordidam Et quod est summa omnium malorum
meorum placebat michi tanta miseria immo ab
issus tantarum miserationum mearum **H**ortēda **D**o
mine deus meus non sufficio cogitare immen
sitatem malorum meorum **T**u enim scis quod multo magis
annorum peccare non cessavi vel mala committens
do vel bona omitendo vel in utrisque commissioni
bus scilicet et omissionibus pertinaciter vel desidi
ose commorando et conuerti vel reuerti ad te tar
dando **D**ne deus meus quod est malum cuius es
ego reus non sum et perpetrando illud ope et volens
do illud peccare et hoc in memetipso sine per memet
ipsum ut in alio volendo scilicet in consentiendo ut
illud committeret et laudando ipsum malum vel as
dulando ipsi qui illud commisisset et non arguens
do ipsum cum hoc ad me ex officio pertineret et non
compatiendo peccati vel quod deterius est gaudendo
de peccato alterius quod erat mors spiritualis
ipsius vel omnino non curando quod erat infide
litas erga te grauissima **N**on enim licere michi
hi poterat videre unam ex omnibus tuis peruen
tem et a lupis infernalibus deuorari et non eripe
eam de faucibus eorum vel saltem quod potuissē de
uorantibus huiusmodi resistere **I**n simili quoz
damnatione me esse cognosco de omnibus bonis
Quod enim est bonum quod in me non extinxi
et in alio persecutus non sum et impediendo ne fie
ret vel detrahendo iam facto vel odiendo ipsum vel

Permittenso extingui & gaudendo etiā si peribat h
est si extinguebatur in eo / dñe misericordie quot
bona perierunt / vel me procurante q non essent
vel me non iuuante ut essent / vel non nutriende
ea ā substrahente eis auxiliū meum Peccavi es
tiam contra ea domine deus meus vel non con
gaudendo eis vel tibi quo actore fiebant grati
as non agendo pro eis Et ut ad vnum dicam
Delicta mea qe itelligit nisi tu solus cuius oca
lis omnia nuda sunt et apta & me siquidem ab
scoudita sunt mala mea ppter immensitatē & in
numerabilitatē ipsorum atq; tenebrositatem
suam qua cor meum obsecauerūt. me ipsū etiam
inde absconderunt Oportus enim ex impropieta
te et iniquitate mea propter hoc ignotus sum &
abditus michi ipsi.

Allegatō clementie dei. **C**aplm viii.

Ordinata sic atq; completa narratione tā
q narratōe facti / quoniam reuera narra
tio est fctorum / qualia facta peccata et vicia vel
esse vel dici possunt allegatio causam meaz ante
tribunal iudicis misericordissimi et qualiter al
leganda sit et iustificanda iuxta mandatum ip
sius quod p ysaiam edidit dicens narra siquid
habes ut iustificeris & si dixerit quis quia reo
confesso de maleficio & maleficijs nullus est vl
tra locus eidem aliquid dicendi ad iustificatio

nem cause sue p̄mmo sola sententia dampnatio
nis ei expectanda est **R**espondeo in hoc q̄ etiaꝫ
in iudicijs secularibus reo confesso locus est cle
mentie p̄ quam leniuntur p̄ne et etiaꝫ venie
sue misericordie p̄ quam interdū omnino ig
noscutur **N**on enim possibile est x̄rā esse mīaz
que iusticiam oīnō euacuat neq̄ x̄ram iustici
am que misericordiam omnino excludit **M**ise
ricordie namq̄ virtus iusticia est et iusticie lu
men misericordia **P**rop̄t quod dicit p̄pheta **C**or
ripiet me iustus in misericordia quoniam et ius
te miserendum est et misericorditer iudicandus
Sicut enim culpabile est iniuste misereri sic et
dampnabile imisericorditer dampnare seu iudi
care **P**resertim cum ipsa x̄ritas in euangelio
dicat **E**stote misericordes sicut et pater vester
misericors est ut nunq̄ contineat in ira sua mi
sericordias suas **B**eatius autē **G**regorius istud
lucidius affirmat dicens **Q**uia zeli sancti dis
trictio de misericordie virtute necesse est ut ar
deat & clarescat sicut contestatus est constanti
nus ille romanorū impator dicens **Q**uia roma
ni p̄x̄i dignitas de fonte nascit̄ pietati **S**ciendū
q̄ confessio reatus in secularibus iudicijs reis
obesse consuevit ad penā ante tribunal x̄ro dei
misericors omnium nō solum nō obest ad penā
h̄mo p̄dest etiaꝫ ad x̄mā **O**rō **D**icat ḡ cō
fident̄ corā iudice deo sine patre mīarū sue dño
nrō ih̄su x̄pō q̄ f̄c̄s est nob̄ a deo mīa & iustia

Quia confessio dñi malorū meorū que feci et
facio facit michi ius obtinendi misericordiā a
pud te domine misericordie. **H**ec est em̄ lex ⁊ sta
tutū curie tue quam pmulgasti p os salomois
dicens. **Q**ui abscondit scelera sua non diriget
qui vero reliquerit et confessus ea fuerit miseri
cordiam consequet⁹ p hanc legem obtinuit in
consistorio tuo **R**ex dauid mīam p̄mmo quod
plus est et longe maius p solū ppositū cōfessio
nis **S**icut ipsemet testatur dicens **D**ixi/ confi
tebor aduersū me iniusticiam meam dño et tu
remisisti impietate peccati mei **S**i ergo hoc po
tuit apud mīam tuam ppositū confessionis ut
remissionem impetraret tanto peccatori quanto
fortius efficiet michi hec confessio quam coram
te aduersū meipsū facio **A**mplius quid aliud cō
fiteudo ⁊ me accusando corā te facio q̄ ius tuū
contra meipsū psequor et in iusticiā meam exe
quor **A**ccusatio em̄ et testificatō ptes sunt iudi
cij due/ et tertia est dampnatō quā ego cōtra me
ipsū nō pretēo dñi meipsū te ū morte eterne corā
te p̄nuncio **H**ec omnia indubitāter iuste facio
In hoc ergo iustus sum **Q**ua ppter cū ita confi
teor iudiciū iustum facio de meipso et iusticiā tu
am ut meipsum exequor et iuste ius tuum hoc
modo psequor seu psequor **I**ustus ergo efficior
et ppter hoc iustificor sic coram te iusto **A**n nō
condempnatō sed absolutio potis michi et remu
neratō debet in consistorio tuo **S**entētiāz ergo

absolutionis a te iustissimo misericordissimo q̄
iudice nō imerito michi deberi dico Amplius si a
liquis alius sic contra me procederet & hoc intē
tione pia nunq̄d non iuste ageret: nunquid nō
illum iustum iudicares in parte ista: Quanto
fortius ergo me iustum iudicare debes qui cont̄
meipsuz tanto iustius ago tanto q̄ zelo maiori
iusticie mala mea in meipsū psequor quanto et
natura & consuetudo humane miserie est etiam
in malis sibi ipsi apiciam esse sibi q̄ ignorare.
quemadmodū dixit poeta menius in inquit igit̄
nosco Menis siquidem peccata et vicia in quibz
ipse laborabat in alijs psequatur non in seip
so Scio enim q̄ ap̄ris peccatis nemo p̄cere de
bet s̄ potius al̄ s̄q̄ vlla miseratione ea psequi / et
extirpare a se / aliena vero cū misericordia nō qua
miseret̄ peccati sed peccatibz Tanto ergo lau
dabilior est iusticia qua quis ap̄a mala in seip
so psequitur ea iusticia qua illa in altero ipug
nat quanto difficilius est ar̄ mari & pugnare cō
tra seipsū q̄ contra alium Quanto q̄ virtuosius
est persecutionem sustinere in seipso q̄ alij
irrogare Multo igitur maioris iusticie habens
dus sū multoq̄ acceptionis tibi domine misericor
die meipsū sic iusticians et psequens corā te q̄
si alium isto modo psequer Amplius p iusticiā
tuā pugno cōt̄ om̄e iniusticias meas psequēs
eas sicut tuipse cōspicias et ego ipse te illuminā
te video cōtraria est q̄ oibz iniusticijs meis Qd̄

possunt ergo in me simul esse cum illa preter-
tū si te confortante et fortificante illa ut decet
et debet inualuerit **C**onfidenter ergo a misericor-
dia tua peto ut oēs iusticias meas p illas a me
remoueas et extermines ad hoc enim illas mihi
hi contulisti ut p eam contra illas pugnem et
expugnem **E**t si ad huc eousq; paruula est et i-
ualida uiribus ut ad exterminium earum non
sufficiat tuum est domine adaugere illam et cō-
fortare **N**on enim minus placeat tibi perficere
quod inchoasti q̄ placuit inchoare quin potius
tanto amplius placeat perficere quod incepisti
quanto melior est ipsa perfectio operum tuorū
q̄ inchoatio eorundem **A**mplius **Q**uoniam non
ipsa iusticia contraria est omnibus iniusticijs
meis hoc est uicij et peccatis **A**liquin quō
aduersaretur illis: qualiter pugnaret contra ei-
as per illam? nisi ipsa repugnaret eisdem **C**um
ergo contraria simul in eodē esse non possunt
hec autem manifeste in me est **I**am ergo abie-
runt te exterminante atq; delente uicia et pec-
cata mea a te iam ergo iustificatus sum p mise-
ricordiam tuam dono iusticie ipsius **I**ure ergo
et merito petere possum a te domine misericordie
sententiam absolutionis.

De iusticia pfecta et inspecta.

Eplm ix.

Quod si dixerit quis quia reuera bona que

dam dispositio est ex qua temetipsum ita diuidi
 tas atq; psequeris sed non est iusticia neq; ius
 ticie nomine digna videat ipse qualiter hoc dis
 cat cum manifestum sit ex ipsa dispositione pro
 dere vel esse iudicium istud **E**t iudicium per mo
 dum quo est iudicium non posse esse vel proce
 dere nisi a vera nominis iusticia. **A**mplius **C**um
 per se ac directe repugnet aduersetur oim in
 iusticie atq; peccato. **Q**uomodo non erit iusticia
 vere rationis et nominis **A**mplius **O**dium om
 nis iniusticie nunquid non est iusticia quedam
Similiter amor omnium virtutum. **N**unquid
 non virtus aliqua est verum quoniam preter
 rem atq; ppositum est disputare de his **A**uliatens
 dubitandum est huiusmodi dispositioes quandam
 esse iusticiam **S**icut penitentiam p modum quo
 est penitentia non est dubitandum quandam
 esse iusticiam. **S**imiliter et omnem penitentem
 manifestum est esse iustificantem seipsum et ip
 sum penitere nemo ignorat quin sit quoddam
 iustificare se. **S**ed reuera differt penite a penite
 et dicuntur secundum magis et minus **I**nuenit q
 penitere inchoatum diminutum. inuenit q per fec
 te penite atq; copletum **T**unc autem est pfectum et cople
 tum cum ex toto auertit hominem a viciis et peccatis et
 ex toto conuertit ipsum ad correctiones quod est di
 cere ad declinandum ad ipsam et satisfaciendum pro
 illis iuxta arbitrium ecclesie cui deus dedit liberta
 tem auctoritatem et potestatem iudicij penitentialis

Interdum autē videbis aliquos aliquantulū
dolere de peccatis & vicis suis et ea eis in dūz dis
plicere Verūtū non quāq; et vsq; quāq; illa de
ferāt Alij vero in tm̄ dolent q; inatati in mortē
ad eorū extimū et ad pugnādū contra ea ar
mis p̄me et discipline orōnis et aliorū p̄sidiorū
quibz cōtra illa pugnat assument De prioribz
bz vero & ipse te penitētibz atq; ad grām v̄tū
q; conātibz intelligendus videt sermo beati greg
gorij quo dicit Interū fac quodcūq; potes ut de
us illustret cor tuum ad p̄mā Manifestum e
nim est indubitanter omnē illum qui penitere de
siderat & queat hoc ipsū lacrimis orōnibz v̄t a
lienis suffragiis aut quibuscūq; alijs modis q;
aliquatenus possit dici dolere atq; penitere de vi
cis suis aut peccate Verūtamen non v̄t atq; p̄
fecta p̄mā ē quemadmodū qui dicebat Cōcupi
uit ala mea desiderare iustificationes tuas in ōi
tpe Proculdubio desiderabat iustificatōnes dei
dū desiderare desiderare eas. Cur em̄ desiderabat
desiderare nisi p̄pter ip̄as? Et p̄pter h̄ multo ma
gis desiderabat ip̄as q̄ desiderū sine desiderare ea
rū Verūtū non eāt ei desiderū earū q̄tū & quale
cōcupiscebat illud habere Ita est de q̄b; s̄d peni
tentibz quia penitentia eorū non est nisi q̄dam
conatus & p̄paratō ad v̄rā et p̄fectam p̄mā.
Et est indubitanter inquisitō v̄re p̄me atq; cō
plete sc̄atq; ille eorū Et p̄pter h̄ cū p̄fecta p̄mā
p̄fecta sit iusticia sine iustificatō qua v̄re pe. n̄

tes semetipsum iustificat ut diuine iusticie districti
onē siue districtā ultioez effugiat et euadat. seu
quod deo est acceptius ut iusticie satisfiat et p
h placeat deo. vera pfecta q̄ p̄ma vere pfecte q̄
iustificat nichil diuino iudicio & vindicte in per
mittēte relinquens. Non ei iudicat deus bis in id
ipm̄ sicut ait ppheta neq̄ retractat vnḡ p̄ma
le iudiciū cū verū pfectū atq̄ completus fuerit
Et hoc insinuat aplūs in smone suo q̄ dixit qd̄
si nos vtiq̄ indicarem̄ nō indicarem̄? Facit etiā
hoc ip̄s sermo quem audisti in precedentibus.
videlicet Iusticia et iudiciū correctio sedis tue
Et propter iudiciū hoc dicit sanctus et sapi
ens Job Nunquid qui non amat iudiciū sa
nari potest / Quod absq̄ dubio de iudicio ist
penitentiali rectissime intelligitur. Correctus e
nim vere perfecte q̄ iudicatus ab alio iudicio in
dubitanter tutus est. nec aliud iudiciū opor
tet ut timeat. Presertim cum diuine misericor
die iudiciū penitentiale placeat sicut ip̄emet
per ezechielē testificatus est dicens Volo mor
te peccatoris. sed maḡ e ut conuertatur et vi
uat. Quia ergo qui bene correctus est / perfecte
iustificatus ē et propter hoc iam iustus et plene
liberatus ab iniusticijs suis omnibz / et absolu
tus a vinculis earū et debitis penarum inferna
lium. Si hoc ei innotuerit non habet necessatio
petere aliquod horum / cum iam omnia recepit.
Sed potius gratias agere largitori isto rum bo

norm **E**xemplum rei istius est in eo qui plene
dealbatus est perfecte albus effectus est **N**on e
nim superest ei inquirere albedinē vel partē ali/
quā albedinis **A**ugmentum utiq; observatōnem
atq; confirmatiōem incessanter petere debet p
pter imensitatem periculorum quibus et inte/
rius et exterius et ut ad unum dicā ex omni p
te patet iusticia **S**ed ne iusticia ipsa in eo vacet
a pfectu et incremento cū ociositas et infructuo
sitas omni gracie et virtuti inimica sit sicut do/
cet beatus **G**regorius dicens. **Q**uā vera dilectio
ociosa esse non potest Virtus necessario semper
deficit aut pfectitur **Q**uia ergo veritas et perfectio
iusticie sue vix innotescit alicui nulli expedit ces
sare ab orationibus huiusmodi quibus videli/
cet & mundatio ab iniusticiis et liberatio petat
verum quoniam de imperfectione penitentie sue
plene constat et liquet plerumq; unicuiq; nos
trum manifestum est in eo statu neminem nos
trum deficere debere ab orationibus antedictis.
In eo enim statu indubitanter esurimus et siti
mus iusticiam licet esurire et siti imperfectionis & de
bilibus **T**amen quia promittitur nobis facie/
tas contraria ipso ore sacratissime veritatis pe/
tenda est incessanter ista facietas instans ac de
uotē qua possumus qua videlicet nobis datur
ut eam petamus. **O**ro. **P**etendū est ergo
miseratori largissimo **A**diuvā conatus nostros
do mīne misericordie quibus conamur ad te qui

scis eos nichil esse sine te **S**icut confitebatur ti
bi sapiens & scus **A**ugus. dicens. **S**cio domine
qz sine te nichil sūt oēs conatus mei opi manu
um tuarum porrige dexterā qua me trahas ad
te et extrahas de abissomiseriarū mearū **C**on
uertere me domine idest ex toto verte ad te **I**acōs
enim in lecto tot egrotudinum et languorūz ver
tere me ex toto siue totū ad te nō possū **M**iserece
mei domine qm infirmus sū **S**i miserēdi sūt in
firmi corpe/quantomagis miserēdi sūt infirmi
mente **D**ūe mīe quid obsistit michi vl aduer
satur quo minus miserearis michi **S**cio dūe te
illuminante qz non obsistit mī ad h mīa tua nō ei
obsistere pōt & cōtraria esse sibiip̄si **H**oc aut̄ indou
bitāter esset si opationem suam que est misere
ratio tua ip̄diceret **A**b sit autē hoc a mīa tua qd
nec in vllō gn̄e verū inueniri potest videlicet ut
res aliq̄ sibiip̄si aduerfetur p opationē suā na
turalem atqz debitā ip̄ediat atqz obsistet q̄ i hoc
obsistat mī iusticia tua ā vicia mea siue pccā vl
forte vtrags. **E**t si iusticia tua obsistit et michi
et misericordie tue in parte ista quomō ergo nō
potius obsistit ut minus dāres michi donum cō
fessionis istius **C**on enim est michi adaucta v
tus in parte ista quin potius multo minus ha
bet iuris contra me p illam **Q**uanto enim ma
gis meipse coram te iustifico / tanto minus iu
ris et iuste potestate relinquitur iusticie tue ad
v indicandū in me **S**i enim ex toto atqz perfecte

me iustificarem. nulle essent ptes iusticie tue
ad iustificandum me vel ad obfistendum michi
quocunq; modo Ex ista ergo confessione nung
potest ut ita dica et contra me et contra miseri
cordiam tuaz iusticia tua Amplius nec decet nec
possibile est misericordiam tuam esse otiosam
quapropter necesse est eaz opari opationes su
as maxime in eos qui se ad eaz preparant qui
ad illam fugiunt qui illam quasi quod a te da
tum est querunt Et nonne ego domine miseri
cordie vnus ex illis sum ? Quid enim intendo
vel quero p omnes accusationes testificatōnes
et confessiones contra me nisi ut miserearis mī
Quid intendo reuelatione atq; ostentione vul
nerum nisi ut medearis illis per misericordiam
tuam . Similiter et ostentione paupertatum me
arum atq; defectunz. quid quero vel intendo ni
si miserationum tuarum subuentiones et be. re s
ficia tua Amplius quid potest intendere contra
me iusticia tua nisi vindictam iustissimam ?
Perditionem enim et destructionem operis tui
quod ego sum nullo modorum intendit iusticia
tu Alioquin contra te ipsum intenderet et pug
naret Non ergo intendit destruere in me quod
fecisti in me Hoc enim ad huc tu diligis in me
qui nichil horum odisti que fecisti. Quod au
tem tu diligis in me iusticia tua odire non po
test. Quapropter nec persequi nec in destruc
tionē illius vllomodo intēdere potest Quid ergo

illud solū in me qđ et tu odie in me videlicet fe-
dicantes de fornicatione deprauationes ac turpitu-
dines quibus ego deprecavi et deturpavi quod tu
bonum et pulcrū fecisti in me **D**ñe mīe hīc ipse
met odi et psequor in me et pugno cōtra ea quā
tū tu das et adiunas **N**ondum siquidem pfecto
odio odi illa nec ut fortis et implacabilis mini-
mus totis viribus et totis studiis pugno contra
illa quoniam non eousq; adhuc fortis sū ut pos-
sim hoc et contra ipsa pugno licet debilit et ad-
huc infirmiter cū iusticia tua et non contra eaz
Iuste igitur mecū agit si contra me est michi
q; obsistit **I**mpossibile enim est iusticiam tu-
am iniuste agere **I**niuste quare impossibile est
ut in isto statu in quo me posuit gracia tua cō-
tra me sit iusticia tua **N**eg; ergo iusticia tua ne-
q; misericordia tua contra me est **S**ola ergo ini-
cia et peccata mea contra me sunt **Q**uia ergo et
contra te ipsū sunt **I**lla em̄ inimici tui sūt quos
implacabiliter semp odie **A**diuna ergo me con-
tra ea pugnantes et ante tribunal misericordie
tue contra ipsa litigantes **B**ellum enim istud
et litigium tuum cōtra inimicos tuos et aduersa-
rios tuos est **B**ellum ergo tuum est qm̄ victoria
tua est qui scis me non nisi in virtute tua victo-
re posse esse illorū **S**ed ppter hoc dñe misericor-
die ea in me psequor qm̄ illa sola phibent et i-
pediunt ne tibi placeam **N**on sustineas ulterius
istos tam odibiles michi et tibi inimicos possi

dere ius tuū q̄ ego sūipse **S**do dñe quia iustissi-
ma est ista pena mea dure scilicet seruitutis et
crudelissime tyrannidis quibz me incessanter p̄-
munt et affligunt dñi isti scilicet vicia et pccā
mea quibz me iniustissime et turpissime subdi-
di **E**t sicut tibi merito placere potest ista tanta
pena mea quia iustissima displicere tū debet in-
iuria et contumelia tua quam tibi faciūt in me
tā nequiter abutentes me dñi isti ⁊ p̄ illos dños
nes ipsi qui p̄ ipsos in omnem iniuriam ⁊ cōtu-
meliam abutuntur me **A**n tibi plus placere de-
bet ista tanta pena mea iustissima quā tibi dis-
plicere iniustissima dominatō dominorū vtrorūq̄
istorū? quia nulla iniustior nulla nequior. nul-
la bonitati tue intollerabilior.

Petitō victoriē i cōfliktu p̄mē. **C**aplm̄ xv.

Ex omnibus ergo istis colligo aggregata
ratione q̄ nec mīa tua contra me est nec
iusticia tua in isto bello vel iudicio **P**eccata vero
mea que proculdubio contra me sunt et etiam
contra te met non debent preualere ne dicam cō-
tra te / sed etiam neq̄ cōtra me in isto iudicio vel
prelio / de quo euidenter ostendi q̄ vtrumq̄ tu-
um est videlicet tam prelium q̄ iudicium **V**ince
ergo in iudicio isto pariter et prelio. qui vides
victoriā hic prouenire non nisi virtute tua.
ne patiaris me succumbere et vinci propter in-

firmiorem et defectum virtutis proprie. **S**ed
da virtutem potius ad vincendum tam odibili-
les inimicos tuos. **A**n denegasti vniq[ue] virtutē
et fortitudinem certantibus pro te / siue in iudi-
cis siue alias vbiq[ue] ? **N**e incipias ergo a
me vel in me quod nulli vniq[ue] hominum te fecis-
se nemo fidelis ignorat. **A**mplius responde mihi
o iusticia creatoris si eousq[ue] placet tibi vin-
dicta de me adeo q[uod] es auda cruciatuum et tor-
mentorū meorum ? **D**ic obsecro propter quid
placet tibi ista vindicta **S**cio quia non poteris
respondere vel assignare nisi alterā ex istis dua-
bus causis videlicet iusticiam vindicte et glori-
am creatoris **Q**uia ex go vbi maior aguren-
tia vtriusq[ue] istarum causarum euidenter est. ibi
debet tibi maior esse iste amor et auditas vin-
dicte atq[ue] cruciatuum meorum. necesse est igi-
tur ut placeat tibi vindicta q[uam] ego ipse eam
creatori facere paratus sū **I**am autē dixi q[uod] ius-
tificatō qua vere ac p[er]fecte penitens semetipsum
iustificat / maioris ē ei glorie ea qua iustificat
aliū **A**dici etiā quia laudabilior ē et ipsi cre-
atori acceptior **M**agis ergo tibi placet peniten-
tialis vindicta quam de me ipso facere cupio q[uam]
illa que per tortores / demones / vel per quecun-
q[ue] tormenta inferri posset. **A**d hanc ergo ne-
cesse habes intendere et non alijs me tortorib[us]
tradere. **A**mplius **Q**uoniam maioris glorie est
creatori ut ipos sibi faciat mīstros denotissimos

quos habuit hostes et aduersarios Totū autē
hoc ei p penitentiam efficitur Nam illos diabo-
lus sentit hostes atrocissimos conuersos / eiqz e-
bellantissimos quos prius dum essent in viciis
et peccatis habuit subditissimos et hec est mu-
tatio dextre excelsi qua diabolus non sine graui
confusione auersos a se sentit et conspiciat et cō
se rebellantissimos amore creatoris Amplius .
Gonne ex te dicit sanctus et sapiens augus-
tinus maius est deo iustificare impiū q̄ creare celus
et terrā Maior est ergo ei gloria ex iustificatio-
ne impij vnius q̄ ex creatōne celi et terre et hoc
indubitanter apud intelligentes et cognoscen-
tes misericordias magnalium ipsius In iustifi-
catione autē impij vnius nobilissima victoria
vincitur diabolus / et peccator siue impijs a seip-
so tam bello q̄ iudicio ut predixi Tanta quoqz
tāqz magnifica largitō venie est et gracie ut hu-
manus intellectus eas non sufficiat admirari
Fit ibi reformatō et renouatō ymaginis et fili-
tudinis creatoris in anima humana / nec min9
mirifica q̄ si de trūco arido et putrefacto oliua spe-
ciosa et vernans subito efficeretur vel de spur-
cissimo porco ac bufone sponsissim9 aspectu ac
delectabilissimus iuuenis efficeretur vincitur
ibi et iratua cui resistere nemo potest a miseri-
cordia tua Et si magnificentia miserationū re-
missionum tuarū et largitō munerū grarū tua-
rū ut et de alijs taceā ipsa hereditas felicitate et

ne maior est q̄ celum et terra/ tot ergo & tanta
 tamq̄ manifesta opa tua cōcurrūt simul in vna
 vniū contriti peccatoris iustificatōe/ vt minora
 merito reputent celum et terra q̄ illa sint **N**on
 habes ergo o pulcherrima iusticia. **O** semp et
 et sup omnia laudanda iusticia dei ppter quod t̄
 te apponas michi/ vel michi aduersaris aliqua
 tenus/ siue in vindictā de me sumendam/ siue i
 gloriā creatoris intendens **N**on ego et p̄pug
 nator tuus sum in bello isto/ et aduocat⁹ in iu
 dicio isto **Q**uid enim aliud intendo/ & quero/ nisi
 vt totū me recuperes/ totūq̄ me possideas. **N**ōq̄
 amplius vnū verbum tibi domine misericordie
 et dicam/ quia oportet te miseri michi salua p
 omnia iusticia tua **S**imiliter & iuste mecū agere
 salua p omnia misericordia tua. non em̄ possibi
 le est vt alterū istorū pmittat bonitas tua. sci
 licet vel ledi misericordiā tuā vel ledi iusticiam
 tuam/ vtraq̄ enim bonitas est neq̄ enim cōtra
 rie sunt vllō modorū. **Q**uia ergo si p̄penitentiā
 me iustificas/ et salua est p omnia iusticia tua.
 et salua p omnia misericordia tua/ dico quia ne
 cesse habes/ non necessitate coactionis/ sed sup
 habundantia libertate potestate tue me iusti
 ficare **I**n omni vix et perfecte penitēte salua est
 p omnia iusticia tua dū nichil in ea impunitum
 relinquitur. **O**mnis namq̄ vix et p̄fecte peni
 tens pro omnibus cōmissis et ommissis seipsum
 punit/ pro omnib⁹ namq̄ dolet et erubescit et si

Si ipse irascitur Et sicut tu ipse ad nudum conspi-
cis. etiam cogitationes malas in seipso punire
non negligit Quis enim vere penitens est qui
non doleat pro eo quod quicquid quod tibi displiceret
cogitauit? Et intendo domine misericordie quod saltem
in vniuersali pro omnibus quibus te offendit. de-
bet saltem dolere vniuersaliter. qui nullam ex of-
fensis tuis excipit vel preterit. De singulis e-
nim singulariter dolere vel penitere. interdum for-
san non est possibile alicui. sicut neque singulare
colere a maioriter tenere Delicta enim que intelligit

Exusatio penitentis quod non debet puniri quan-
tum meruit. **Capitulum. xi.**

Quod si dixerit quis quod quodadmodum in sin-
gulis commissis. et omissis singulariter peccat
quod cum peccat sic et singulariter emendare singula et pro
singulis singulariter satisfacere debet. **R**espondeo
huiusmodi homini. quod hoc non solum iusticie tue
non est. sed etiam nec humane. Quotcumque namque
latrocinia quis commiserit non tot ei suspensio. et
mortes alie irrogantur. quin potius hoc vno sus-
pendio. humana iusticia reputat in eo omnia vi-
dicata. Et hoc quantum ad ipsam humanam iusti-
ciam pertinet. que non habet amplius post vnam mor-
tem corporis quid faciat in peccatorem. Similiter au-
tem se habet in verissima potius laudanda ius-
ticia tua. qua vna morte detrahitur hominis. om-

nia vicia et peccata in anima humana mortifi-
cat et extinguit. vnaq; in fusione iusticie seu gra-
tie tue/omnes sordes spirituales emundas & ab-
luis quemadmodū in infusione fortissime me-
dicine omnem infirmitatē curas/et quemadmo-
dum vna in fusione ticiace virtuosissime vene-
na omnium viciōrū et peccatorū exterminas.

Obiectio contra predicta. **Caplm. xij.**

Quod si dixeris domine misericordie quia
non quantum iusticia requirit seipsum pu-
nit etiam penitens quantumcūq; vere et pfecte
quoniam pene eternales siue gehenne debentur
vnicuiq; peccanti mortaliter. Pene vero peniten-
tiales quantumcūq; sint/nulle sunt compara-
tione illarum. Quapropter etiam nullus ex ve-
re ac pfecte penitentibus punit se tantis pe-
nis penitentialiter/quantis dignus est de dei iu-
dicio et iusticia. Respondeo tibi in hoc domine
misericordie. quia iusticia tua non requirit hoc a
peccatoribz/videlicet ut tantis penis et talibus
seipfos puniant. infernales namq; pene quos
tenent non emendant aut corrigunt/non enim
est in inferno qui confiteatur tibi. **A**mplius
Pene ille non sunt contrarie vicijs et peccatis
cum ea nec exterminent nec minuant/nec eis
vllatenus aduersentur/sine repugnent eis-
dem.

Quin potius perpetuo consortio

coheret eisdem. **A**mplius Pene huiusmodi nicti-
hil aliud possunt in eis in quibus sunt nisi quod eos
extorquent et excruciant hoc autem bonitati tue nisi
quod per se placet domine misericordie. **N**on enim delectaris
in perditione viventium diabolice namque malignitate
est illud proprium videlicet amare penas et tor-
menta hominum. **S**cio namque te docete quod pene ma-
lorum tam angelorum quam hominum placet tibi non quod pene
illorum sunt sed quod iuste et ideo bone. dico etiam quod pe-
ne ille eternales perpetuo auertunt a te domine miseri-
cordie non enim tradunt in illis nisi quos in e-
ternum a facie tua et sine ulla spe miserationis
et liberationis dereliquisti. **P**enas ergo illas so-
las iusticia tua requirit a peccatoribus qui ad illam re-
ducant eosdem et ab iniustis victorum et pecca-
torum illos liberet et emundet hec autem sunt sole per-
nitentiales. **D**ico ergo coram te domine misericordie
quod ille dolor iusticie tue sufficit in peccatoribus qui
eos faciat et querere medicinam misericordie tue
et subicere se eos curare medicinali tue. **S**imiliter
et ille timor iusticie tue sufficit in eisdem qui eos
fugere facit ad misericordiam tuam quam sola refugium
est unicuique miseratorum. **S**ic et erubescencia illa
et confusio que eos faciat abscondere turpides
et seditates victorum suorum et peccatorum a fa-
cie tua et ab aspectu sanctorum oculorum tuorum
que faciat eos velare siue opire omnia illa pu-
denda. **O**perimentum autem istud et velamen
unicui est ipsa eorumdem reuelatio. **E**t hoc non est

nisi sincera confessio illoꝝ sicut mos est fieri cō
fessionē in ecclesia tua. vbi confessionē huius/
modi non solum sacraſti. sed etiā sacramētum
mixtū ac virtuosē sanctificatōis fecisti. Sic dico
ex eruditione tua et magisterio qꝫ satis est ius
ticię tue. tāta ira contra vicia sua et peccā in pec
catoribus que eos faciat armari et accingere se
ad expugnanda ea. et est pꝫ intentio ire isti
us scē. ut in vindictā tuam et suam hoc faciāt.
Sic dñe misericordie dico et de indignatione qꝫ
sufficit iusticię tue. ut tanta sit in peccatoribus
que eos eousqꝫ eleuet et erigat / ut eis de cetero
subesse & seruire penitus dedignent. Sic dico de
odio quia sufficit iusticię tue ut implacabili
proponant peccatores preliari. et decertari cōtꝫ
vicia & peccata ut neqꝫ sedus neqꝫ amicitiam de
cetero cum eis habere proponant / neqꝫ fines su
os itrare / aut intra fines suos illa habitare vl
lo pacto pmittant De abhominatōne quoqꝫ qd
aliud michi dicendum est coram te nisi qꝫ iusti
cię tue satis est ut in peccatoribꝫ tanta sit vicio
rū suorū & peccatorū abhominatō ut nausē eis
prouocet & vomitum eorundē Abhominatō nāqꝫ
vsualiter dicitur / qꝫ nausēam seu vomitū aspiz
cientibꝫ / ā illud alē sentientibꝫ faciat Et in tā do
vomitum spiritualem / qui est sincera et integra
confessio peccatorū qua tanqꝫ humores noxi &
fetulentie siue spurcię intolerabiles ore eici
untur siue vomuntur De alijs autem affectio

nibus huiusmodi ad penitentialem satisfactio-
nem pertinentibz mitto te ad tractatum de pe-
nitentia. te in qua q legis hec qui tractatus est
parte libri de sacramentis.

De placent deo opa pñe. Caplm xij^m.

Nunc autē reuenter ad loquendū iuxta qd
in peccam dño deo nostro. qui est deus mi-
sericordie et clemencie ei. Quoniam acerbitas
et vehementia passionū in penis penitentialibz do-
mi te deus meus merito tibi placet ex eisdē causis
quibz in penis infernaliibz multa autem habet
alia bona videlicet illa magnifica opa tua que
predixi. videlicet resuscitationem a morte spiri-
tuali. reformationem a deformitate monstrifica
quia vicia & peccata deturpant animas. Deinde
victoriam misericordiam. et triūphum nobilissimū
qua potestates infernales vincuntur et diffu-
gantur a peccatis. exceptio qz prede de faucibus &
dentibus leonum infernalium. Misericordiam quo-
qz reedificationis templi dei in animabus peccatorū
& illud celeste & spirituale cōuiuiū quod istau-
ras in vniuscuiusqz peccatis penitentiali conuer-
sione. In quo omnes exercitus pulcherrima-
rum sublimūqz militiarum tuarū non solum splē-
dissime. sed etiā beatissime cōuiuant. gaudiūqz
incohabitabili iocundant atqz reficiunt. Quare

manifestum est ex omnibz istis penas peniten-
tiales et incomparabili meliores ac tibi placi-
tas seu acceptas esse q̄ infernales. Sed et ma-
ioris esse rectorisq̄ iusticie q̄ illas / cum iste iusti-
ficent penitentes . ille vero iniusticias / nec tol-
lant nec minuant nec vlllo modorū ledant. Con-
fidenter ergo peto a te domine misericordie qd̄
dignum & iustum est videlicet ut pene peniten-
tiales plus tibi placeant in me q̄ infernales. Hec
enim totum tollent quod tibi displicet in me. &
tibi me facient placitum et acceptum. Dicam
et amplius domine misericordie. Si tam auda-
ca est iusticia tua penarum mearum. quid ergo fa-
ciat michi mīa tua. Nunquid non eque potens
est et larga atq̄ protensa ad miserendum . vt
iusticia tua feruens ad puniendum. ¶ Amplius
dulcissime miserator. Nunquid non infer-
nus locus dampnationis est . atq̄ dampnatio-
nis eterne. ¶ Manifestum est ergo omnibus
illis quos flammis / ceterisq̄ tormentis inferna-
libz tradis . nichil esse salutis atq̄ liberationis
sicut neq̄ demonibus. Vt si forte quis dicat quia
meritorum ac debitorum suppliciorū alijs plus.
alijs minus detrahitur atq̄ remittitur. ¶ Sed
quis vnq̄ cogitauit orare te vt partem damp-
nationis eterne eidem remitteres . et dimidiam
ei salutem dares. xl partem etiam quamcunq̄
salute. An non verum dicit sanctus ille ac sapiēs
veritati tue p̄co. Ambrosius dicens nephas esse

a te q̄ sume misericors es dimidiam sperare veni-
am Multo fortius dimidiam sperare gloriam.
Amplius dñe misericordie te docente iam noui-
mus te & innumerabiles saluare qui saluari o-
m̄ino non volunt/nec curant/ sicut manifestum
est de paruulis quos sacro fonte baptismatis re-
generas/ nōnullos etiā incredulos et rebelles i
ipsa rebellatōe visitas et suscitās de tanto pro-
fundo morte et tenebrarum Sicut ipsū sanctissi-
mum apostolū tuū paulum. qui tot studiū & vi-
ribz pugnabat contra te tantaq; malignitate p-
sequebatur te Quanto igitur maiori largitate dig-
num est ac decentissimum/ misericordiam tuam
in eos effundi / qui pacem tuam / qui veniam
qui gratiam tuam ut possunt / et tu adiunas /
atq; das/ a te optinere nituntur Non dico domi-
ne misericordie q̄ meritis eorum debeantur res-
miā et gratia tua/ de suorū iusticia vel iure meri-
torū Sed dico hoc decere dñe imensitate mis-
ericordie/ ut te inuocantes qualiter possunt et a-
p̄ueniente eos gratia tua recipiūt nō confun-
dant sicut docuisti eos p̄phetam dicentē Quis
inuocauit dominum et despexit eum Confundun-
tur p̄culdubio / qui quod petunt non obtinent
et despiciunt quorū p̄ces non exaudiuntur Am-
plius. Qui non deseruisti deum et aberrantē
quomodo non assumes reuertentē atq; correptū
Non deseruisti inq̄. quoniam nec reuocare ces-
sasti nec adhuc cessas Vñ em̄ michi sūt desideria

ista quibz tibi reconciliari desidero. quibz ad pa-
cem tuam et gratiam redire cupio. **Unde** iste ac-
cusatōnes quibus contra me ipsum ppter inius-
ticias meas litigo nisi a te qui donis istis tamq̃
benedictōnibus dulcedinis tue preuenis. **Am-**
plius Quis laudet. aut sup̃ habundare dicat mi-
sericordiam tuam in eos. quos eterne mortis et
dampnationis supplicis p̃petuo deputas. **Am-**
plius **Hoc** est ap̃um tibi. misereā semp et parce-
re maxime autem digni sunt quibus miserearis
et parcas scilicet qui propter te sibi nec par-
cunt nec misereantur. sed potius seuerē seip̃os i-
ducant. illis ergo nullomodo deneganda est mi-
sericordia. **Huiusmodi** homines quid aliud faci-
unt dum in seip̃os iusticiam penitentialē ex-
ercent. nisi q̃ vices iusticie tue agunt. et execu-
tores eiusdem se gerunt tamq̃ quidam actores &
satellites tui. **Si** ergo cum illis pacem non ha-
bet iusticia tua. qui ministri eiusdem sūt officio-
sissimi ac fidelissimi? sed in illos condemnatiō-
nem et mortem intendit iusticia tua? quis si-
bi sperare potest pacem ab illa. **Amplius** bellū
quod contra iniusticias meas suscepi. bellū cō-
mune est michi et iusticie tue. bellum utiq̃ ius-
tissimum. impossibile ē est ut iusticia tua cōtra
me sit in bello isto. alioquin cū inimicis meis es-
sit & hoc in bello iniustissimo. **Iustissimum** siq̃-
dem bellum meum cōtra iniusticias meas ipsa-
rum vero contra me. non potest esse nisi bellum

iniustum. Quemadmodum Bellum Spiritus ad-
uersus carnem / semp iustissimum est necesse es-
se. Bellum vero carnis aduersus spiritum nunq̃
possibile est esse nisi iniustissimum. Manifestum
est autem Bellum istud contra iniusticias
meas. Bellum esse spiritus aduersus carnem et
aduersus omnes alias iniusticias quare iustissi-
mum illud esse necesse est. et apter hoc bellum
iusticie. Non potes ergo te opponere o dei iusti-
cie michi in hoc bello / alioquin stares pro inius-
ticis meis et contra te q̃ manifestum est esse
non posse.

Quod faciat homo qd̃ in se ē licet modicū possit.

Capitulum .xiii^m.

Quod si dixeris michi. q̃ infirmū pugnā
pro me ⁊ inualide similiter allegas p̃
me Respondes tibi in hoc / q̃ non est mirū si in-
firmus infirmū seruiam tibi. neq̃ si inualis
dus allego pro te inualide. **U**t infirmo autem
seruiente quis ingratum vel molestū habeat in-
firmum seruitium exigit. Similiter se habet de
filio egrotante q̃ patri non est minus gratū in-
firmantis filij seruitiū. interdum autē magis
gratum / quanto ipsi filio propter infirmitatē
magis onerosum et laboriosū Presertim cū dix-
erit Ambrosius veritatē tue doctor ⁊ prece Quia
deus non respicit nec attendit quantū. sed ex
quanto. Quid mirū si modicū est quod impen-

do tibi ex tam modico quod adhuc habeo **G**ra
 tū ergo tibi debet esse id modicū infirmū & inua
 lidum quod ex modico me infirmo & inualido
 tibi impendo **P**resertim cū p qualitate vel qti
 tate donorū reddenda sint seruitia pro eis. et me
 rito pporcionabilia sunt dona et seruitia que p
 eis debentur. **Q**uis ex modico feodo magnum
 velit habere seruitium **N**on debes ex modicis is
 tis que adhuc sola habeo a me exigere magna
Quapropter contenta debes esse ex modicis istis
 que ex modicis donis tibi offero vel impendo **M**o
 dicū nāq lumen adhuc in me est salutaris sci
 entie **M**odicus timor dei **M**odicus amor **M**odi
 cus morborum et vulnerū meorū dolor et ita de
 alijs donis dei **E**x modicis antē non est tuum o
 iusticia ut magna requiras a me **C**ontenta es
 se ergo debes ex modicis istis **E**t si dixeris mic
 hi q culpa mea est q tam modica sunt michi do
 nata. et ppter hoc modicitas eorū nō debet mic
 hi procurare nec excusare ius. quo minus mag
 na debeam **R**espondeo tibi in hoc quia si quis de
 bitor alieni census ad omnimodam paupertatem
 aduenerit. ita videlicet ut soluere non possit. ne
 mo requirit ab eo ut debitū huiusmodi tempore
 paupertate soluat **N**emine namq requiritur.
 quod ei impossibile esse scitur. presertim si im
 possibilitas eidem non est voluntaria et plac
 ta. **T**u autem vides quia michi non placeat is
 ta paupertas & modicitas. q nō sunt talia ac tāta

facere in parte ista que merito tibi eēnt placita
et accepta. **N**o hoc enim intendo / et ut possum
emitor. ut augeat michi miserator largissi-
mus deus dona sua quibus ad ipsam redeam ei-
q; placeā. **S**i quis etiā in egritudine vel infirmi-
tate licet p̄p̄a culpa incideret in eā nemo tamen
requirit ab eo ut agat fortia / perferat dura. ne-
mo requirit ab eo actus pugilum seu agonista-
rū. **N**on debes ergo a me exigere tam magna et
fortia tpe infirmitatis mee / quanta merito et in
re posses tempore sanitatis et fortitudinis. **E**t si
tanta a me iudicas requirenda. quātorū debitor
esset tempore sanitatis non debes impedire & ob-
sistere michi quo minus saner vel fortificer. **N**e-
mo enim q̄ solutōnem debitorū querit & habere
vult impedit debitorē suū. quo minus soluendo
potens efficiat. nisi forte q̄ magis vult penam
debitoris. q̄ solutionem debitorū suorū. **N**on de-
bes ergo michi obistere quo minus diues effi-
ciar et soluendi potens debita in quibz teneor ti-
bi. **H**ec autē sunt p̄males emende. **I**sta tantū ob-
sistentia ip̄re iudiciū tuum est & detrimentū. **A**m-
plius **P**er hanc viam impedis ne ego iustus ef-
ficiar. **I**ustus autē est solus ille quē plena possidet
iusticia. impedis q̄ te metip̄sū p̄ hanc viā & obistis
quo minus tu me ipsa recupes atq; possideas.
Et quod videtur deterius / tueris et conseruas
inimicos tuos capitales in possessione iuris tui
quod ego ipse sum. **A**mplius **R**esponde michi

obsecro o pulcherrima dei iusticia Aut placent
tibi sole pene infernales et perpetue aut placēt
tibi alie **E**t si ille sole placent tibi/nō placet ti
bi **q** de pccōibz nisi mors & ppetua dampnatio
hoc aut est in q̄ euidenter cōcordas cum demoni
bz / hoc enim ipsi semp sup omnia vōiunt de pec
catoribz. ppter ea placitū istud nō est bonitatis
sed malignitatis Tu autē bonitas verissima et
purissima es. **S**i vero alie pene placent tibi cū
nulle alie sint nisi que faciunt ad emendationē
& correctionē peccatorū vel q̄ non faciunt ad illā
apud dubio nō placent tibi nisi que faciūt ad e
mendationem et correctionē pccōrum **P**lacent
ergo tibi non imerito pene penitēciales quas et
ego michi ppter te amore tui irriigo et ad hoc ut
possim intendere ut tante et tales sint p quas de
vindicta tibi p tuo bñplacito satisfiat **S**ola **q**
peccata mea cum ipsis demonibz obfistunt mihi
Hi q̄ aduersantur et quoniam excomunicata sunt atq;
a cōmunionē creatoris & omnium sanctorum ana
themizata hoc est sepata ppter hoc ego mitior e
uitare ea et fugere ab eis **Q**uanto ergo tu his
fortius sanctissima sempq; benedicenda iusticia
non cōmunicas eis / q̄ omnium penarū atq; tor
mentorū instrumentis impugnas ea / et de tēplo
sancto tuo tāq; excomunicata eicere non cessas
In hoc enim dominationi tue omnium penarū et
tormentorū genera deserviunt ut vel timore suo
vel punitione illa vel debilitent vel compescant

vel pro suis expellant **E**t hec attendens dñe mē
memorabor iusticie tue solis in his q̄ dicturus
sum in p̄sentia tua corā te / & allegabo iusticiam
tuam solam pro me. q̄ me p̄p̄am iusticiam et de
bitā cōspicias non habere **D**icā ergo q̄ ius tuū
in omnibz & p̄ omnia ego sū. et hoc iure & debitu
creatōis **T**u em̄ creasti me dñe ih̄esu xp̄iste
deus meus et dñs meus vnus verus ac solus .
Ius tuū etiā siue hereditariū te em̄ constituit de
us pater herede vnūforū p̄ quem fecit et secula
Tuus sum iure amicitie & amoris / q̄ te diligit
deus pater p̄ hanc enim tantā tāq̄ sincerā atq̄
p̄fectam amicitiam necesse est om̄ia que patris
tui sunt tua esse **O**mnū enim amicorū vere per
fecteq̄ se amantū necesse est esse cōmunia **T**u
us etiā sum titulo emptōis. sicut p̄ apostolū
paulū testificatus es dicētem **Q**ui dedit seip̄m
nō redēptionem p̄ nobis **T**uus etiā sum iure
mercedis & retributōis pro magnifico accep
tissimoḡ obsequio. quod deo patri in sacratissi
ma passione tua imp̄didisti tibi ab eodē p̄misse.
Sicut ipsemet testificatus ē p̄ p̄saiam ap̄b̄tam
Pro eo q̄ tradidit in mortē animam suam. et
cum imp̄is deputatus est / videbit semen longe
num. et spolia fortium dimidet **T**uus suz etiā
iure iustissime adiudicatōis qua tibi adiudica
tus sū in iudicio illo / de quo ore tuo sacratissimo
dixisti **Q**uoniam iudiciū ē mundi **I**us tuū etiā sum
iure donatōis. qua donatus sū tibi ad ipsam p̄

tionem tuā q̄ dixisti ad p̄r̄z orans nō p̄ mū/
do rogo s̄ p̄ his q̄ creditur sūt p̄ b̄b̄a eor̄ in me
De his ego sū p̄ graciā tuā vnus Ego em̄ cre
do in te / qm̄ fide tendo in te et p̄uenire enitor ut
possū ad te & in te / videlicet ad hoc ut sim tot⁹
in te ut palmes in vite. sicut arbor plantata in
terra b̄ndicta ut totus viuam ex te. duabus sci
licet radicibz cordis mei radicatus infixus in te
ut ex te toto exsugam vitale nutrimentū aīne
mee ex quo viuam / et tibi fructificē. qd̄ est di
cere fruct⁹ ferā tibi delectabiles et placitos / et
qui non pereant sed p̄maneant.

Quod deus vult ad eū reuersionem & penitētia/
lem satisfactionem. **Caplū xv.**

Quod si dixeris michi q̄ indignissimū me
feci dominatione tua / ac seruitute nobilis
sima & ip̄am possessionē / quā michi custodiendā
excolendā modis oībz meliorandā cōmiseras ego
dissipauī & eousq̄ deteriorauī ut pene inutilē eā ti
bi reddiderā. q̄mo qd̄ verissimum est noxiā atq̄
p̄miciosam / cū de illa p̄ illam bellū tibi faciant
vel fecerūt inimici tui & mei vsq̄ modo verū vti
q̄ dices domine deus veritatis. Ego vero res
pondeo tibi licet vnum pro mille respondere non
possim. nisi dñatōis tue dignatō fuerit occupā
me h̄ em̄ facto q̄cūq̄ dissipata sūt a me. in me /
ip̄so plene restituēt et ite gr̄e salue erūt tibi p̄

Beneplacito etiā tuo erit tibi satisfactum & emē
datū quidqd contra te peccavi. Non debes ergo
dissipationem honorū causari que michi cōmissi
ti neq; alia que pretendebas aduersū me nichil
enim a me iure poteris petere nisi plenam resti-
tutionem & gratam satisfactōnem. Hec autē duo
plene indubitant tibi fient si penitē tialē ius-
tificatōnem michi prestiteris. Hec enim cōtinet ī
dubitant penitentialis cōuersio seu reuersio ad
te. Amplius mi dñe ihesu xpriste nemini est pos-
sibile venire ad te. et nemini est possibile moue-
ri ad te nisi a te. Quicunq; enim mouetur ad te
necesse est ut h̄ detur ei a te qz ergo hoc soli ti-
bi possibile est a nullo alio debet. Ego q̄ mo-
ueor licet exiliter & infirmiter ad te nō moueor
sic nisi ate utiq; tractus a te. Vis ergo me ut
cunq; redire a te. Volo et ego vel ut verus loqr
vellem infirmum em̄ est velle meū et impfectū
et tamq̄ iacens. Sed velle tuum quo vis me ve-
nire ad te est vsq; forte atq; cōpletū. Volūtatē em̄
tue quis resistit? velle enim meum dñe misericor-
die tale est de redeundo ad te. quale est velle tu-
um de reuersione mea ad te. Si ergo vis velle
meum pfectum esse in hoc pface tuum in eodē.
Ego namq; velle meum in parte ista nec pface-
re nec adaugere possum. Tibi autē presto est p-
fectū atq; imperiosissimū velle tuum. A te ergo
incipit pfectionem huiusmodi et tunc erit michi
velle pfectū & iustificatō cōpleta. Domine mi

ihesu xpriste Nonne tu venisti saluos facere pec-
catores nonne tu venisti querere & saluum face-
re quod perierat **Q**uens ergo me. et ego quero
te. vis ergo inuenire me. et inueniri a me **O**c-
curre q̄ debes michi qui scis viam q̄ venias ad me
et qua rundum est michi ad te ut inueniam te
dñe ihesu xpriste nonne tu medicus es sanitatis
atq; salutis auctor et largitor largissimus **V**ides
ant oculi tui sancti q̄ horū decentius sit **T**e scis
licet venire atq; descendere ad me egrū. et adeo ī
firmum ut nec ambulare possim ad te. nec es-
ciam vertere me. **A**n me ascendere ad te. **I**ns-
effabili largitate pietatis & dulcedinis tue me
suscepisti officium istud salutare scilicet medi-
cationis. quā ppter debitor es euidenter sanato-
nis potissimū in eos qui sanari cupiūt **S**ana er-
go me dñe et sanabor. saluū me fac et salus ero

Quod dñs perfecte sanat egrotū xl miseretur pec-
catori.

Caplm̄ : xvi^m.

Quod si responderis michi quia exiliter & ī-
firmiter & p modum omnē indigne cupio
& quero sanctificari & sanari a te **R**espondeo ti-
bi quia non est hoc nisi ex grauitate infirmitate
q̄ quāto maior est. tanto pculdubio maior est ī-
digentia atq; necessitas michi medicinali aux-
ilij. et ppter hoc magis accelerandum remediū
Amplius quis ex medicis corporalibus audeat ob-

icere egro petens medicinale auxiliū indigentiam vel necessitatem illius. Quis denique denegare audeat propter hoc infirmanti cuiusque medicinale auxiliū quantum valet ad corporis egritudine. Quanto igitur apostolis longe esse debeat a te. primo et est ita ut non aut propter maiorem necessitatem et indigentiam salutaris auxilii deneges michi vel retardas salutis auxilium. Quis enim ex medicis corporalibus simile opera dedit curandis corporibus humanis. quam tu impendisti curandis animabus nostris. Qui et preciosissimū sanguinē tuum sirupum fecisti ad curandas febres viciorum et peccatorum. et ad extinguendos ardores concupiscentiarum. et aliarum pestilentium passionū. Ipsam quoque carnem tuam viuificā tēptatam nobis efficere dignatus es. ad effugienda venena mortifera viciorum. Et ut ad vnum dicam ipsa vulnera tua. medicamenta saluberrima fecisti vulnerum nostrorum et ipsam mortem tuam terminationem esse salutarem omnium egritudinum spiritualium nostrarum. Nullo ergo modo necessarium vel decens est te differre sanationem meam. presertim cum manifestum sit te suscepisse curam sanationis. et mei et aliorum. qui a te cupiunt et querunt sanari. Tu enim es qui sanas contritos corde et allegas contritiones eorum. Quod si dixeris quia si me tibi totum traderē. et iterum me cure tue committerem statim in saluum faceres. Respondeo

tibi domine misericordie quia si hoc expectare
ris nunq̃ me sanabis. Hoc enim q̃ diu infirmus
sum proculdubio facere non possum. Si tamen
facere hoc quis dubitet quin sanatus esse. Ma
nifestum est ergo te non debere hoc expectare a
me quod michi scis non esse possibile. Amplius
Gonne sicut gaudiū est iusto facere iudiciū. sic
et multo amplius est misericordi facere mīam.
Quia ergo iustissimus simul et misericordiss
mus es non min⁹. Imo multo amplius placet
bonitati tue facere misericordiam q̃ facere iudi
cium. **T**u vides domine qui omnia ad nus
dum et liquidum intueris. quia dilatio p̃ quam
viniificandus sum. p̃celatō est michi et p̃long
gatio egēitudinis et mortis mee. Tam diu nāq̃
mortuus et sepultus in vichis meis et pcās ias
ceo. q̃ diu viniificatōe meā differere. Dñe miseri
cordie magna et multa habes cōt̃ me. et multa
ta et magna potes excipe cōt̃ me et obicere mic
hi. q̃ min⁹ debeas magnificare et mīficare mise
ricordiā tuā meū. Et in primis gravissimas et
pene innumerabiles offensas q̃bus tuā maiesta
tē offendi. Ego aut̃ replico cōt̃ offensas pccōr
meorū sacrificiū qd obtulisti in ara crucis pro
peccatē nostris et aliorū vbi fui sti. apiciatio suf
ficiēs p̃ totius mundi pcās. Quāp̃t sicut api
ciatio illa incogitabit g̃ciositate uacuant pccā
et offensas meas et aliorum. Sic replicatio il
lius elidit sufficienter ac validissime excep

tionē quā contra me pponis de ipsis **R**e si ex
pīs contra me ex grauissimis et innumerabili
bz debite meis **R**eplico cont̄ hoc exceptōnem &
pazamentū qđ in ipsa victoriosissima passione
tua fecisti p me & alijs debitoribz **D**e hoc pa
zamento tu dixisti. q̄ non rapui tūc absoluebā
ppter hoc de te cantat om̄is ecclesia sanctorū.
Qui p nobis eterno patri ade debitū soluit. **E**t
quoniam pro non solo adam p̄ssime morte illi
us supplicū ptulisti/ ymo etiam p om̄ibz qui
sibi illud prodesse soluerint atq; curauerint nec
non p paruit om̄ibz q̄ sacramento regenera
tōis et renouatōis sufficienti decesserūt & dece
dent in posterū in etate illa **T**u aut̄ domine m̄s
ericordie scis qđ ego vnus sum de numero illo
rū qui passionem et mortem tuam prodesse sibi
cupiunt et querūt **I**bi q̄ debita mea tuipse sol
uisti m̄i da ergo et satisfaciēs replicatio ista so
lutōis et pazamenti quā in cruce fecisti cōtra
exceptionē debitorū proposita **R**e si dixeris cōt̄
me quia mortem merui. non solum temporale.
sed etiam eternam/ et hoc modo iustificandus sū
Replico contra hoc quia iustificatus sum sup
plicio mortis quod pro me et alijs peccatoribus
ptulisti et mortuus morte illa. sicut testificat̄
est apostolus tuus dicens **S**i vnus pro om̄ibz
bz mortuus est/ ergo omnes mortui sunt. et si v
nus iustificatus pro om̄ibz/ omnes in illo ius
tificati sunt. **Q**uapropter de iustificatione et de

morte quarū debitor erā satisfecisti tu ipse mor-
 te ipsa tua et iusticiatione quas dixi Non potes
 ergo michi illas de cetero obicere. cum sic mor-
 tuus et iustificatus sim in te **A**ddo etiā q̄ in te
 fideiussore & sponfore pro omnibz nobis. et om-
 nibz debite nostris quantū ad omnia in quibz
 tenebamur ultra ōnem sufficienciā satisfactum
 est incompatibiliter. **S**up omnē estimatōnem et
 cogitatū tu plus es q̄ omnia illa q̄ peti seu exi-
 gi poterāt a nobis omnibz **T**u autē dedisti te
 metipsū redēptionē pro nobis. et omnibz debite
 nostris & apiciationem p omnibz peccatis nos-
 tris **N**ichil q̄ restat de omnibz quorū debitores
 eramus. vel q̄ de iure a nobis peti poterāt **E**t si
 forte dicere volueris quia de his solis quibz ob-
 ligati eramus ante satisfactionem baptismalē
 possums hoc dicere quia pro his solis satisfecis-
 ti vel satisfactū est p te **R**espondeo in hoc quia
 incompatibiliter & incogitabiliter maiora exsolui-
 ti q̄ essent omnia illa quibz ante baptismalem
 satisfactionē tenebamur. et q̄ omnia recidua i-
 cōpabili & incogitabili. quare etiā p oibz il-
 lis satisfactum est p te & a te **D**e illis ergo de
 cetero nichil petere potes a me neq̄ pro illis **E**t
 si forte michi illud obicere volueris q̄ ad huc re-
 us sum omnium illorū & debitor cū nec satisfacti-
 onē baptismalem habeam. nec vere ac pfecte pe-
 niteam verum utiq̄ dices. sed hoc non debet mic-
 hi obesse / cum non sit potestatis aut virtutis

in te vere ac perfecte penitere **M**anifestum enim est
quia hoc opus est omnipotentissime virtutis tue et
propter hoc a te modo in petendo est non autem a me ti-
bi requirendum **A**me enim non est requirendum villo
modorum quod non possim presertim cum hoc ipsum quod
penitentiam veram et perfectam in salutarem ac neces-
sariam esse recognoscam quod tam cupio tam peto
a te quod ad eam utique emitor donum misericordi-
e tue magne sit **Q**uod si et illud michi obicere vo-
lueris videlicet quod solutiones siue pagamenta
et satisfactiones omnes quas pro me et aliis
peccatoribus fecisti ego irritavi et inutiles in pe-
nitens immo et occasionaliter noxias reddidi
Xrui utique dicis. **S**ed pro hac ipsa irritatione et
pro aliis omnibus si longe plures essent ista
pagamenta et satisfactiones sufficiunt quemad-
modum dixi de redivivis peccatis **V**t autem ad-
vnum dicam ad omnia antedicta et omnia alia que
michi obicere poteris per iusticiam vel secundum iusti-
tiam dico quod pro me debet respondere misericordi-
a tua **D**oce enim misericordie tue dixisti **C**um qui
venit ad me non eiciam foras **E**t tu domine scis
indubitater quia ego venio ad te per ea quatuor
que prominaui tibi quoniam si vere ac perfecte
penitens essem proculdubio iam pervenissem ad
te et non solum tecum sed etiam in te essem **A**mpli-
us **C**um tot et tanta proponat iusticia tua contra
me et contra alios peccatores nunquid tacebit mi-
sericordia tua ut non loquatur pro peccatoribus quod

me scilicet et alius Ipsa utique mia respondet
pro me et alius que hoc sola facere scit et potest
Doce namque illius dixisti Ego sum qui doleo iniqui-
tates tuas propter me Et alius propheta dicit de te
Deponet omnes iniquitates nostras et proiciet in
profundum maris omnia peccata nostra Quia er-
go nec minoris sapientie nec minoris eloquentie
nec minus armata rationibus et allegationibus
est misericordia tua quam sola spes est peccatorum
quam iusticia tua Ipsa quippe est sola quam semper stat pro
peccatoribus in illo sublimi diuinorum consistorio
Non est dubitandum quin illic ipsa stet et alleget
pro peccatoribus et quin semper obtineat pro quibus
cumque allegare voluerit Presertim cum omnes al-
legationes eius irrefragabiliter valde sunt apud
misericordissimum iudicem Manifestum namque
est misericordissimum iudicem a misericordia sua nunquam
vissidere aut discordare posse

De forma petitionis

Capitulum. xviii

Post hec autem consequens est petitionem for-
max misericordissimumque iudici porrigere.
Allegationes namque quas premissi de forma petiti-
onis et orationis inter alia ad duo potissimum per-
tinentes sunt videlicet ad faciendum fidem de impetranda
quod petit et ad firmandum fiduciam obtinendi sic
ei docuit nos iacobus apostolus dicere postulet autem in fi-
deni nihil existat Petentibus autem omnibus debet esse
fides omnino non dubia de superhabundantissimis

diuine pietatis & dulcedinis omnipotentis dei.
Similiter et fiducia nō hesitās / et fixa et firma
impetrandi qđ ipse pie et deuote petentibz salu
tare esse cognouerit. **Q**uid autē petendum sit.
ipse misericors et benedictus miserator / ore suo
sacratissimo in euangelio Iohannis euidenter
edocuit dicens **P**etite et accipietis / ut gaudium
vestrū plenum sit. **S**imiliter in sermone illo qđ
dixit **P**rimū querite regnum dei et iusticiā eius
Similiter & in ipsa orōne quam apostolos ipse
met docuit. septe nobis petenda manifeste expō
sit / de quibz non est michi modo dicendum p sin
gula **I**pse etiā publicanus cuius orōnem ipse
laudat. non parum orare volentes instruxit. a
longe stans. caput suum pcutiens et pectus.
caput suum oculosq; non audens ad celum leua
re. oransq; dicebat **D**eus propicius esto michi
peccatori **O**ratio quoq; illa aristotilis quam ī
libro de essentia pure bonitate. et in fine illius li
bri fecisse et posuisse dicit et orasse. **N**unc inue
ni te o causa cūsum fac me tibi acceptabilem
Sic enim dixisse dicitur. et pauldubio omni fi
deli iugiter facienda est. **I**pse xro sanctus sapi
entissimus **A**ugustinus in libro confessionum
suarum sic orabat dicens. **D**omine da quod iu
bes & iube quod vis **L**iber xro psalmorum ora
tiones optimas indubitanter docet. et precipue
in tribus illis psalmis videlicet. **M**iserere mei
deus secundum magnam misericordiam tuam.

Item. Ad te dñe leuavi animā meā. Inclina do
mine aurem tuam et exaudi me cū. Nec dubi
um in sacris eloquijs etiam modicū exercitatis
sacris et efficacissimis orōmibz librum psalmo
rū esse celsitissimum In alijs etiam sacris li
bris inueniuntur orationes prophetarum. et q
rundam sapientum ⁊ qrundam sanctarū mulie
rum. de quibus euidenter est videre intelligenti
bus q spiritu sancto dictante. et edite. et scrip
te sunt Conuenientissimum igitur est celestem
ac diuinalem oratorem et aduocatū prenomi
natos psalmos ⁊ predictas oratōes tenere me
moriter Verū quoniam oratōes huiusmodi sa
pientissimorum ac sanctissimorum virorum p
fundissime et interdum difficilis intellectu sūt
ponam tibi breues et lucidissimas omniumq
oranti intelligentissimas orationes et dicam.

Domine misericordie fac me tibi seruū
in omnibus acceptabilem. seruū p om
nia tibi placentem Aufer a me radicitus et ex
toto quecumq bonitati tue displicent in me Et
largire michi dona grāi tuarū ⁊ virtutū. qbz
tibi ⁊ totus et tecum viuam. videlicet ad regu
lam rectissime optimeq bonitatis tue. Auerte
faciem tuam et oculos tuos sanctissimos a tot
et tantis vicijs meis et peccatis Respice in me
solum id quod tuum est videlicet quod in me so
lus fecisti. et ne respexeris ad ea que ego feci in
me. Quoniam quod in me pulcrum et bonum

feceras deformari. Horribiliter deturpani ab hōi
nabil: & inquinari execrabiler pūa odibiliter
iuriose et gremeliose vix q̄ cogitatē sufficiā et h
adūsu te. **L**argie obsecro tāto pctōa veniā omni
culpaz quas gūisi. om̄q; penaz quas merui. da
grē tue eam michi ītegritatē et plenitudinē p
quā tibi p̄ om̄ia acceptabilis & placite vinā hic
& post hāc vitā exemptus ate de om̄ibus angustis
is & pressuris et liberatus ab omni seruitute cor
ruptionis. beatus & gloriosus tecū p̄henniter cū
electis & dilectis tuis regnem contēre et contri
bula in me. et prorsus extermina a me quidq̄
vel ex originali occupatione vel ex abusu dono
rum et beneficiorum tuorum michi turpiter et
male apposui. **S**ubverte funditus quidquid ma
le edificatū in me conspicis. **V**elle a me om̄nē
plantatōnē diabolicā et dñe quod originali cor
ruptōne vel malicia in me subcreuit. **L**ava & mū
da me totaliter ab om̄ibus inquinamentis car
nis et spiritus. **R**eforma in me p̄maginem et si
militudinē tuam. **R**estitue me etiam natura
li pulcritudini et rectitudini. **R**edde michi etiam
gratuitā speciositatē qua me in sanctificatione
baptismali decorasti. **R**edde michi & primā sto
lā vestē polimitam spirituale. ex om̄ium v̄deli
cet virtutū et gratiarū pulcherrima varietate cō
textam qua me ibidē vestiisti et ornasti īstear sp̄s
se preparate & ornate. tanto et tali sponso quan
to & qualis tu es. videlicet rex regū et dominus

dominantium Ille fuit cultus et ornatu regis
us quo me preparasti in ipsa unctione . conse-
cratione et coronatione mea que facte sunt me
Hi in ipsa sanctificatione baptismali . ibi em me
filium adoptionis et gratie tue fecisti . et pro-
pter hoc regem et heredem regni tui Ibi me in re-
gem vixisti et coronasti . Hac preclara heredita-
te spreta . hoc princelito regno contempto . hoc ta-
to tamq desiderabili honore abiecto instar vi-
lissimi ribaldi tam preciosis tamq speciosis res-
timentis et ornamentis indutus . post de abolum
nudus ad infernale patibulum currere non ex-
pauit Ipse siquidem rex et dux est huiusmodi ri-
baldorum . et propter hoc vilissimus et abiectis-
simus factus sum . Restitue me obsecro ad hac
tam sublimem gratiam adoptionis et filiationis
me tue . et ad instar nobilis hereditatis tue atq
ad honorem istum regni . Restitue me nobilis-
sime seruituti tue . ut tota vita mea tota conuer-
satio mea sit solum seruitium tuum Totum me ven-
dica tibi Totum me recupera et posside solus sicut
totus tuus su iure plenissimo . et singularissimo
Omni cogitatu de te . omni memoria comita-
tis tue omni auditu cuiuscunq ex sanctissimis
nominationibus tuis . totus semper irradiet to-
tus semper viuificet I Totusq semper inflame-
ret amore tuo viuifico atq sanctissimo semp
rapiat ad te . Totus semper abstrahar ad

omnibz alijs totus ferar in te totus conglu-
ner tibi. vniar vnitōne purissimi. et sanctissimi
tibiꝑ placatissimi amoris **N**omen tuū sacratis-
simum/ nomen tuū benedictum/ nomen tuū glo-
riosū sit semp oleum infusū in corde meo. me to-
tum semp penetrans/ semp perungens/ totū me
sanans/ totū me. sanctificans/ totū me rapiens
ad te et in te **I**lluinositate vniūfica sapiētie tue
me totum constitue et incessanter conserva ad
cognoscendum te vnum verum deum ac domi-
num seculorum. **V**num verū ac solum actorem
vnum solum ac verum effectorem. vnum solū
ac verū largitorem largissimum ac benignissi-
mum omnium bonorum. **E**t ad cognoscendam
et recognoscendam dignis benedictionibus. dig-
nis gratiarum actionibz. dignis collaudationi-
bus. dignis glorificationibus immensitatem in-
cogitabilis largitatis et beneficentie tue infati-
gabili continuatione in me/ licet tam ingratum
tamꝑ malum semper profusissimā. **N**ecnon ad
cognoscenda atꝑ ad recognoscenda mala mea q̄
semp reddidi tot & tantis diuitijs bonitatis tue
tot et tantis magnalibz pietatis et dulcedinis
tue **E**t quod est maioris insanie reddere nondū
ex toto cesso. **C**ognoscere inq̄ et recognoscere
tot et tāta mala mea/ que facio. que feci/ et que
uicini. et que me expectant. nisi me omnipoten-
tissima. benignissima. dulcissimāq̄ misericor-
dia tua liberauerit atꝑ saluauerit. **D**a inq̄

largissime miserator ita cognoscere & recognos-
cere michi debite penitudinis dolores **D**a michi
bñdicte dñe gratiam vere ac tibi placite cōpunc-
tionis p quam michi displiceā in cunctis ingra-
titudinibz/ abhominatōibz/ iniquitatibz/ & ius-
ticijs meis **E**rubescā atq; confundar in cōspec-
tu sancte ac venerande maiestatis tue / cōfusione
adducente michi gratiam tuam et gloriam **D**a
michi graciā vere et interne penitudinis p quaz
ex totis intinnis meis recedam ab omnibus que
displicent bonitati tue & reuertar ad te dominū
deum meū. adhereamq; tibi domino meo ex totis
intinnis meis. cui adherere est vita mea/ salu me
a/ gaudium meum/ totum et solum bonum meū.
Da michi in conspectu sancte et gloriose maiest-
atis tue semp apparere/ semp loqui tibi/ et semp
cogitare de te in timore et tremore/ in dolore & pu-
dore et in ira magna et indignatione aduersus
meipsū sup cunctis in gratitudinibz/ et alijs vi-
cijs meis atq; peccatis. **I**n fide tua saluberrima
me incessanter illumina viuifica corrobora & ad-
auge **T**imore tuo sanctissimo atq; purissimo me
incaſſanter viuifica et custodi. **C**onserna me et
longe fac ab omnibz inq̄namentis carnis & spi-
ritus **S**p̄s tua saluberrima et iocundissima me
incaſſanter conforta et consolare/ **M**e inccaſſan-
ter exage & subleua ad te **M**e inccaſſanter letifi-
ca de te **M**e inccaſſanter firma in te faciens me
iniū totalit ac singularit misericordie tue mag

ne. **D**a michi semp de te luciflues cogitatus
totū me in terapiētes totū in te exhilarantes.
totū me conglutīnantes et vniētes tibi vniō-
ne purissimi rectissimi tibiq; placitissimi amor-
is **D**esiderabilissimum et gloriosissimū aduē-
tū tuum in quo omnis iniquitas opilabit os su-
um. palam et lucidissime omnium oculis apparen-
tem **O**mnipotēissime dominationis tue gloriā
magnificentissimam et supēminentissimā **I**us-
tissimū ac tremendum iudiciū tuū. in quo cui-
denter videbitur iusticie tue admirabilis ac io-
cundissima pulcritudo per vīdictas iustissimas
quas daturus es in contumaces et rebelles qui
caritatē veritate tue recipere noluerūt **Q**uēdō & in-
dēs nō cōtumaces & probos magnificas pmissi-
ones tuas q̄ dōne desiderii supāt et incogitabilis
felicitate tue gaudia et p̄mia q̄ daturus es di-
lectis et electis tuis **H**ec inq; fac me omnia ex-
pectare expectatōne secūra firma et iocunda **E**x-
pectatōne vite mee anchorā fige misericordia
tua magna in te fixatione firmissima ita ut nul-
la tēptationis procella me vniq; inde amouo-
neat vel abrūpat **M**e totū fac pendere ad reditū
tuū **E**t ut ad vñū dicā **D**a michi plenā veniā
et integram omnium culpārum mearū atq; pe-
narū que michi p̄ his iustissimo semp et laus-
dando iudicio tuo reddi merito possint **D**a mic-
hi gratiā tuā & cōserua eā michi ut in illa in-
ueniat me dies & hora exitus mei ex h̄ mōdo per

quā gētus & acceptus tibi p̄ omnia ante cōspectū
glorie tue gaudeas veniā et securus. **Da** & tunc
michi salutē dilectis et electis tuis a teipso pro
missam et preparatam.

Confirmatio petitionis. Capitulum xxviii^m

Post hec aggrediar cōfirmationē parte ip̄i
us orātis. & dicā ea p̄ que cōfirmetur vis
exauditiōis eidē in petitiōibz quas p̄dixi. **Dicā**
ergo domine misericordie non est alicui fidelium
tuorum dubium. quin placeant tibi orōes et depre
cationes humilium et mansuetorum sed etiā a pec
catoribus exorari voluisti. qui oblationes et sa
crificia eisde pro peccatis imposuisti. **Illa** etiā or
atio i qua docuisti ut diceretur tibi dimitte no
b debita nrā &c. **Qui** sunt q̄ petunt sibi dimitti
debita sua nisi debitores. **Et** q̄ sunt debitores nisi
peccatores cū peccā debita dubitari esse nō possint.
Amplius Ille q̄ clamabat ad te sicut tuipse nar
rasti p̄ **Lucā** euangelistā dicens des apicis esto
michi peccatori qd erat nisi peccator. et p̄ **Hāc** orō
nē teipso teste descendit iustificatus i domū suā.
Amplius tuipsemet dixisti in puerbis p̄ **salō**
monē **Delicie** mee eē cū filiis hominū & ego h̄
solā peto a te ut sis mecū societate p̄fecta. **A** te
ergo peto quod dicis delicias tuas esse. **Am**
plius **A** te peto quod te p̄stare maxime delec
tat nichil em̄ tibi magis placet facere i nob q̄

ipsam sanctificatōnem quod inde euidenter ap-
paret qz ipsa passio & mors tua tibi placuit pp-
ter sanctificatōnem nostram / qua ppter tibi ma-
gis placeat sanctificatio nostra Placuit autem
tibi passio & mors tua eouſ ut dies passionis &
mortis tue. dies leticie cordis tui in ipsa sacra-
scriptura tua vocatus sit. in die inq̃ desponsatō-
nis eius / et in die leticie cordis eius. ¶ Amplius
placuit tibi creatio & formatio mea. et non pla-
cuit tibi nisi qz bona quia ergo incompatibilis me-
lior est ista reformatō mea q̃ non est nisi iustifi-
catio & sanctificatio mea. incompatibilis tibi ma-
gis placet reformatio iustificationis & sanctifi-
catōis mee q̃ placuerit tibi ipsa formatō. ¶ Qui
q̃ illam non rogatus fecisti gratuita sola bo-
nitate tua fac & istam reformatōnem sup̃habū-
dantissima bonitate pietate et dulcedine tua ro-
gatus Tu em̃ scis dñe misericordie qz i malū me-
um natus sū Et istam formationē non fecisti ni-
si propter illam reformationem Illa ergo sunt
que confirmant ptem meā corā te. et q̃ firman-
t spem meam in te. Adde autē ad confirmationē
cause mee & partis pces & supplicationes omni-
um ciuium celestium et singulorū de quibz cer-
tū est vnicuiqz fidelium q̃ nullus eorū vniq̃ apud
te repulsam patitur Sed et michi certū est quia
preces eorū et supplicationes patissime sunt in
adiutorium meum apud te Quod inde michi cer-
tissimū ē qz ego q̃ dixi stillam pmodicā pietate

Habeo nulli possem denegare preces meas apud
miam tuā cui scire illas p̄futuras. Quāto ma
gis ḡ unusquisq; eorū. qui tāta caritate tua ar
dentes tanta pietate toti diffluunt michi dene
gare preces suas et supplicationes non poterūt
qui vident tantas miseras meas et paupertas
tes et qui ignorare non possunt quin exaudiā
tur. et quin michi veniam grām ⁊ gloriā etiam
impetrēt Quia ergo omnes ⁊ singulos inuoco oī
bus ⁊ singulis supplico vt pro me intercedant
apud miam tuā deus ⁊ singuli misericordiā tuā
pro me orant Quia ḡ non decet gloriā magnifi
centie tue tot et tantorū preces repellere tot mī
et tantos tāq; vnerabiles. tāq; tibi caros inter
cessores necesse est te misere michi. ⁊ tribuere
qd̄ mecum ipsi petūt p̄ me Alioqn quis vniq; p̄
sumere deberet orare te. Quis sperare auderet a
te grām exauditionis si tot et tāti oratores a
pud te grām nō inuenirent. **A**mp̄ Per ora p̄p̄e
tarū tuorū multotiens nūciatū est alijs peccato
ribz **C**lamauerūt iusti ⁊ dominus exaudiuit eos
et iterū. **O**rōnes iustorū exaudiet dñs ⁊ multa
alia huiusmodi **C**ives autē omnes ciuitate tue. nō
solū iusti s; etiā iustissimi sūt **I**mpossibile ḡ est
orōnes eorū apud te non exaudiri. **Q**uod si forte
michi dicere volueris qz p̄ seipsis semp exaudi
bitur iusti non autē pro alijs **H**oc veritas tua do
mine misericordie nō patit̄ qui ad preces moysi
peccatū ydolatrie populo israel dimisisti ⁊ dix

isti ipsi moysi oranti pro populo illo **E**cce di-
misi eis iuxta verbum tuum. **I**psos etiam sacerdo-
tes veteris legis ad placandum te et orandum
pro populo constituisti. **I**n nouo etiam testas-
mento ubi te propensiorē atq; propensiorē incōp-
abiliter tribuisti. et ostendisti tam crebro nos
orare & docuisti et precepisti non solum p amicos
& benefactoribz. sed inimicis & psequentiibz qd
nec frustra facere voluisti. frustra namq; orare
mus pro illis quantum ad illos. si nos exaudire
non velles pro eis. **A**mplius **A**ut oratio est
alicuius meriti et gracie apud te. aut non. **E**st
vtrq; incogitabilis & grē et meriti apud te. & qd
nec meritoria. nec gratiofa est vniq; apud te ni-
si propter gratiositatē et meritū radicis ex qua ē
videlicet caritatis et pietatis **Q**uia ergo ex ea-
dem caritate & pietate. fiunt orōnes ad te a q-
buscūq; iustis fiant pro se et alijs. necesse est
ut eiusdē gracie et meriti sint apud te. **E**que g
digni sunt vix sancti exaudiri pro alijs vt pro
se. sicut ergo preces eorū p se apud te impossi-
bile est esse vacuas. sic et preces eorū pro alijs
quare & pro me. **N**on potuerunt esse vacue a
fructu exauditiōis preces incliti martiris **S**te-
phani quas fundebat coram te pro lapidanti-
bus ipsum **A**bsit ergo ab immensitate mise-
ricordie tue. ut tante caritatis et pietatis pre-
ces repuleris et vacuas esse promiseris **I**deo do-
mine misericordie multos ex peccatoribus mis-

pedire . et quantum ad se orationes sanctorum
evacuare quod est dicere eas impedire quo mi-
nus eis prosunt. et hoc contumacia et rebellio-
ne quarebelles sunt tuo lumini. Quapropter
interdum prohibes sanctos tuos orare pro ta-
libus. sicut quondam sanctum Iheremiam pro-
hibuisti dicens ad eum Tu ergo noli orare pro
populo hoc. nec assumes pro eis laudem & ora-
tionem quoniā non exaudiam te. De hīs vi-
dentur michi esse non immerito qui sanctos ip-
sos psecuntur. Aspernantur. et orationes eorū
despiciūt. auxiliumq; tuum nec sperant nec que-
runt/ nec curant/ nec etiam volunt/ vel velent
ut pro eis precaretur. / Et isti sunt qui peccant
in spiritum sanctum et spiritus blasphemie eos
usq; subvertit eos atq; pervertit ut etiam ipsas
gratiam tuam. et omne auxilium quod eis im-
petrari vel procurari posset oderunt et detestantur
Ego autē domine misericordie per gratiam tuā
longe factus sum a tantis tamq; execrabilibz
impietatibus. Diligo enim et veneror sanctos
tuos et bene sentio atq; confido de meritis et pre-
ciis eorum ¶ Desidero enim et peto adiuuari
meritis et precibus ipsorum apud misericordi-
am tuam magnam. Et hec omnia magne bene-
dictiones et dulcedines tue sunt. in quibus pre-
uenisti me in debita largitione gratie tue. Et
ap̄ hoc non imerito spero de suffragiis Scio et

q̄ honorari tibi placet in ip̄s. et q̄ diligis ve-
neratōem eorū atq̄ remuneras. Quid em̄ digni-
us est remuneratōne magni fidei tue q̄ vene-
ratō sanctorū et electorū et dilectorū tuorum.
Quia ḡ non parū eos honorāt qui eos inuocāt
i auxiliū suū apud misericordiā tuā. necesse ē
ut inuocatō huiusmodi p̄sit eis apud illā. Mag-
nifice em̄ de gloria eorū sentiūt qui eorū gra-
tie apud te esse credunt. q̄ suffragari p̄tōibz
possint. **Amp̄** Que vel qualis vel quāta esset mi-
sericordia tua si dilecti. & electi tui et peccatorū
reconsiliatōne. et reorū ac dampnandorū abso-
lutionem apud illā impetrare nō possent. Quis
enim tirānus est hominibz adeo seuus ut hec ap-
ud ip̄sū amī eius nō possint. Nondū aut̄ audi-
ta est adhuc ea seuicia in crudelissimis homini-
bz. quā amicorū grā et interpellatō in aliquā p-
tem clementie flectere non potuerit. **Q̄** magni-
fice ḡ. q̄q̄ sup̄abundanter sentiendū est atq̄
sperandū de imensitate misericordie tue p̄tōibz
& de grā vel graciositate dilectorū et electorū tu-
orum corā te siue apud te. ut nichil dñno vniq̄
deneges eis quod te dare deceat. **Ex** hoc simili
arguo q̄ & ipsi p̄cābz p̄tōrū supplicantiū ip-
sis aures misericordie sue nunq̄ claudunt alio-
quin longe minor esset & caritas et pietas eorū
in sup̄eminentia illa & et gloria patrie. q̄ esset
ne dicā sanctorū & iustorū in via p̄ntis miserie
ḡmo etiam q̄ seuiſsimorū tirānorū quātūcūq̄

modica benignitas.

Petitio intercessionis beate marie virginis
Caplm. xix^o

Adis te ymo etiā cōueniā gloriosissima
dei genitrix quam matrē mie et reginā pi
etatis docet ymmo clamat omnis ecclesia san
ctorum. **N**on poteris denegare peccatoribus in
terpellatōis tue grām apud bñdictū ac semp et
vbiz bñ dicēd deuz ac dñm nrū ih̄m xp̄m filiū
tuum. Tu inq̄ cuius gratiositas nunq̄ repul
sam patitur. cuius misericordia nunq̄ ulli defu
it cuius benignissima humilitas nullum vnq̄
deprecantem quantumcūq̄ peccatōrē despexit.
Verissime nāq̄ dixit de te ille deuotissimus lau
dum tuarū p̄co sanctus Bernardus clare val
lensis inquitens **S**ileat misericordiā tuā virgo
beata q̄ te iuocatā sibi vnq̄ i ncātatibz memit
defuisse. Totū siquidem quod habes gracie. to
tū quod habes glorie. ⁊ etiam hoc ipsū quod ce
mat dei. si fas est dicere peccatoribz debes. **O**m
nia enim hec ppter peccatores tibi collata sunt.
Cui ergo dubium esse potest post hoc quin pre
ces tuas quantecūq̄ necessarie esse possunt pec
catoribus illis debeas **N**on denegabis ergo mīc
hi quod debes quin potius superades maiora
michi impendens q̄ debeas **E**t intendo q̄ maior
ū instantia. ac deuotione orabis pro me q̄ ego

auderem petere & maiora etiā impetrabim michi
q̄ petere presumam. **U**n posset hec pati pietas il
la & dulcedo tua . que nulli v̄m̄q̄ defuit . ut ne
gares michi in tanta necessitate auxilium . et tā
miserabili tamq̄ periclitanti cause mee mie tue
patrocinium. **U**n falso et inaniter vocat te om
nis ecclesia sanctorum aduocatam suam et mise
rorum refugium **A**bsit hoc a matre dei que fons
tem pietatis toti mundo peperit vt cuiq̄ mis
rorum misericordie subuentionem v̄m̄q̄ dene
get. **I**nnumeris exemplis magnificorum op
rum misericordie tue que operata es in peccato
res miserimos . docuisti nos et suafisti fugere
semper et in omni necessitate ad te. **U**n est mi
sericordie tue onerosa multitudo ad te claman
tium. **U**n est aliquatenus difficilis graciousitati
tue impetratio vel venie vel gracie quanteuq̄
Scio domina misericordie quia nichil horum ē
apud te . quin potius gaudium est tibi suffra
grari miseris et reuocare graciousissimis ac sem
per efficacissimis precibus tuis periclitantes .
et etiam periclitatos a perditione et perditionis
periculis . **T**u enim dulcissima dei mater super
omnes et angelos et homines nosti quantum
placeat benedicto filio tuo salus nostra . q̄ pro
na q̄p̄ prompta sit misericordia eius ad saluā
dum nos. **C**ostitueam igitur quanta gloria sit
ei saluare perditos . **H**ec est enim gloria super

omnes alias. Et inter est ei benedictio et gratiarum actio atque collaudatio super omnia alia bona que facit vel fecit vel facturus est. Nec mirum misericordia eius super omnia opera eius. Ex his enim operibus maxime innotescit preelargae et magnificentissimae bonitas eius. Quia ergo super omnes homines et angelos diligis gloriam benedicti filii tui que indubitanter maxima est ei ex saluatione peccatorum maxime placet tibi procurare illam. Hoc autem est impetrare peccantibus gratiam ipsius. et vicis et peccatis suis offensi sunt illi. quare reconciliatio peccantium magis grata est tibi et placita. Dum ergo te exoro ut me misericordissimo filio tuo reconcilies hoc proculdubio a te peto. quod maxime gratum et placitum tibi certissime scio. Non potes ergo michi denegare quod peto. Si enim michi denegares quod tibi placitissimum atque gratissimum est quid possem unquam sperare a te. vel super quo unquam exoranda esses domina mea dulcissima. Amplius Quia displicent tibi vicia et peccata mea que sunt offensiones mee grauissime quibus offendi carissimum et benedictum filium tuum. placet ergo tibi contrarium earum et exterminatio. Quis autem dubitat reconciliationem meam ad ipsum contraria esse offensionibus meis quibus illud offendi

et etiam exterminationem esse atq; destructionem illarum. **P**lacet ergo tibi reconciliatio mea ad benedictum filium tuum. procura ergo illam et impetra. **A**mplius ecclesia sanctorum vocat te mediatricem hominum ad deum. et hoc nec falso nec vane **O**fficium ergo tuum est mediam te interponere int̃ ipsum et homines. non mediam quidem diuisionis. sed potius reconciliationis. **Q**uid autem iustius a te peti potest. q̃ ut impleas officium tuum. **Q**uid deniq; matrigignius q̃ gloriam filij adaugere et ad ipsum propter quod es mater dei totis viribus et studiis intendere. **Q**uia ergo in hoc et ad hoc mater dei effecta es. in quo et ad quod ipse verus deus et homo et filius tuus effectus est. hoc autem nisi propter reconciliationem mundi ad ipsum **S**iquidem deus erat in xpr̃sto mundum reconcilians sibi **E**t ut ad vnum dicā. **V**enit filius hominis querere et saluum facere quod perierat sicut ipsemet dixit **E**t item **A**postolus. **F**idelis sermo in omni acceptione dignus quia venit ih̃sus xpr̃stus in hunc mundum saluos facere peccatores **I**ustissimū ergo atq; dignissimum est ut tu dulcissima dei mater in hoc ipsum studiose ac vigilanter intendas. **V**nde propter hoc tantus tibi honor accreuerit et gloria ut dei mater sis regināq; mundi et domina **H**oc enim nullus filium ignorat esse reconciliationem peccatorum et flm̃. **M**oneat ergo te gloriosa dei

mater benignissima misericordia tua. que ma-
 ior incogitabiliter est omnibus vicijs et peccatis
 meis. Absit a te dulcissima dei mater vt plus
 possint apud te contra me vicia mea et peccata
 q̃ possit misericordia tua pro me. Non em̃ fas
 est vt allegas pro iusticia contra me. vel con-
 quemcūq; alium. Hoc enim esset stare te pro ius-
 ticia contra misericordiam cui certissimuz est ⁊
 totū quo polles gracie. et totū quo fulges glo-
 rie. et illud precellentissimum omnium videlicet
 q̃ es mater dei te debere misericordie. Amplius
 Alijs matribus assimilari debent sibi. te autem
 gloriosa domina decet assimilari benedicto filio
 tuo et potissimum in ea virtute per quam se fe-
 cit filium tuum et te matrem suam. hec autē est
 misericordia et propter hoc i misericordia es ei
 similima. Neceſse ergo est ut totam te possideat
 misericordia. ⁊ propter hoc nichil potes contra
 illam. etiā de iusticia ne steteris pro iusticia cō-
 tra illam. ⁊ propter hoc ne allegaueris illam cō-
 tra me qui soli misericordie tue post filium tuū
 initor spemq; meam post illum in ipsa totaliter
 posui atq; fixi Ne allegaueris dulcissima ma-
 ter dei peccatū meū contra me q̃ misericordiam
 tuam allego contra ea Absit ut stent in iudicio
 peccata mea contra misericordiam tuam que o-
 mibz vicijs ⁊ peccatis super omnē cogitatū for-
 tior est atq; potentior Absit ut reminiſcaris ip-
 sorum de qua seruus tuus deuotissimus beatus

Augustinus de te loquens dixit. Quia quoties
de peccatis agitur nullam inquit prozsus de in-
temerata dei gentiace volo fieri mentionem. **A**-
sit ut peccata mea vel alia audaciam habeant a-
pud te que ad hoc et propter hoc mater dei ef-
fecta es ut peccata tollerentur & exterminaretur

Conuertit se iterum peccator ad p̄diciū ihu
supplicans ut alleget p̄ eo. **¶** Capitulum xpo

Nuissime ad te refugio. et recurro domine
mi ihesu xpriste qui primus es et p̄e omni-
bus primatu tenens in benignitate et misericor-
dia. Primus inq̄ et maximus incomparabilis
iter et incogitabiliter super omnes qui in circui-
tu tue sunt. Super om̄es videlicet exercit̄ pul-
cherrimarum sublimiumq̄ miliciarum tuarum
et super omnia sanctorum milia. quamq̄ enim
et caritate inestimabiliter omnes ardeant. et pi-
etate incogitabiliter omnes diffuant. nec sint al-
la est om̄ium illorum caritatis ardoz ad caminū
seu fornacem immense caritatis qua tu ardes i-
nos. stilla permodica ad abissalem illam pie-
tatis tue dulcedinem quam ostendis et exhi-
bes conuertentibus et reuertentibz ad te. **Q**uis
enim admirari vel etiam cogitare sufficiat in-
mensitatem misericordie tue qua homo pro pec-
catoribus factus es. moriq̄ pro eis ac pro las-
ciuijs eorum suspendi dignatus es. **E**t ut

ad vnum dicam. **S**eruus per omnia misericors
die factus es et venale mancipium. **V**t enim vul
go dicitur cum plenam se quis dominationem i
aliquo vult ostendere dicit indubitanter. **M**er
us est ad suspendendum ad dilacerandum et ad
vendendum. **E**t domine misericordie misericors
dia tua dominatione plenissima te possidebat &
ad huc possidet. **V**sa namq; est hac seruitute tu
a nobilissima. et hac dominatione plenissima i
te et hoc in ipsa pssima sacratissimaq; passio
ne et morte tua. hec enim est que te in cruce sus
pendit. et illi patibulo te affixit. **Q**ue est potes
tas que tibi mortem intulit. nisi misericordi
a tua. **S**i enim totus mundus ferru esset. vel a
terrum. et inde catene vel vincula fabricata es
sent minimum capillum/capillu capitis tui vel
pilum alium ligare vel tenere non posset. **C**ui
ergo tanta virtus tantaq; potentia. videlicet li
gandi tenendi / crucifigendi / suspendendi / occi
dendi attribuenda est nisi benignissime miseri
cordie tue / per quam solam hec omnia pati pro
nobis dignatus es. et caritati illi quam mini
am vocat **A**postolus / que sic te nobis alliga
uerat / et astrinxerat vt hec omnia pro nobis pa
ti potius velles / q̃ nos infernali patibulo et
morti eterne. gehennalibusq; tormentis iustis
sime cruciandos deelinquere. **P**er istos ergo
vsus manifestu est miam tuam possessioe tue

esse omni modo seruitute. Et quomā iure suo priuati qui non potest iniuste a te dico. quoniam adhuc plenissime possidet Et propter hoc eisdem modis et ad eadē liceret eidem vti adhuc te si opus esset. Verūtamen mors tua illa vnica sufficientissima fuit pro totius mundi peccatis propitiatio et etiā incogitabiliter superabundans sicut me tu ipse docuisti per gratiā tuā hoc enim testificatus est apostolus tuus Paulus ex te et propter epistolā ad hebreos. vna oblatione consumauit in sempiternum sanctificatos Et quomā quēcūque pietas possidet paupē ac miserorū sunt necesse est etiam ex hac causa te esse nostrum. Amplius Nunquid non dixit ysayas ex te et propter te ipso paruulus natus est nobis et filius datus est nobis Et apostolus tuus Paulus Qui pro filio suo non peperit. sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quomodo non etiam cū illo omnia nobis donauit. Datus es nobis Et quoniam dare est suum accipientē facere. noster id est ius nostrū et possessio effectus es Propter hoc per spiritū tuum dicebat Dauid Benedicat nos deus deus noster hoc ius et hanc possessionem in sinuando addidit repetitionem huius nominis deus cum pronomine possessiuo quod est noster. Goster autem factus es ad omnem vsum et vtilitatem nostre salutis. Datus es nobis in antidotum nostre saluationis. ¶ In pabulum nostre refectionis ¶ In sacrificium nostre

reconciliatōis **I**n sacramentū nostrę sanctę fi-
catōis. in pugnatorē nostrę defensōis. in ad-
uocatū nostrę allegatōis. **D**atus es nob in spō-
sum nostrę secūdationis. datus nob in precium
nostrę redēptionis. datus es nob in scutū nos-
trę ptectōis. datus es nob in coronā glorie et
sertū exultatōis. datus es nob in magistrū e-
ruditiōis nostrę. datus es nob in sacerdotē si-
ue pōtificē. datus es nob in saluatorē om̄imode
saluationis **R**ecordor dñe q in tot et tantos v-
sus. tāq salutare v̄sus. datus es nob ⁊ ad o-
nes illos noster effectus ⁊ propter hoc confide-
ter peto vt in om̄ibz v̄sibz istis v̄tar te in salutē
meā et ut om̄ia officia ista adimpleas ⁊ exeq̄tis
p me. **A**dimple ḡ officiū aduocati p me. et al-
lega causam meā **A**p̄ri ḡ os tuū sacratissimū
te nāq ap̄tente os tuum b̄dictū p me obmu-
tesce ut om̄es acusatores et adūsarij mei **T**e p̄s-
tāte patrociniū cause mee. quis consurget ex-
aduerso **N** p̄bebit auxes suas pater miarū ac-
cusatoribz et aduersarijs meis. et auertet illas
ab icogitabili platoē ⁊ suauitate vocis tue. **N**h
sit h̄ ab̄imēsitāte misericordie ipsius amoris ⁊
inestimabilis quo diligit te **S**ed et q vides in-
ges offensas meas. qbz iugiter offendi patrē
miarū placā illū michi iugi illo placabilissimo
eig semp acceptabilissimo p̄ciosissimi viuificaz
corp̄is ⁊ sanguinis tui sacrificio quo placasti eū
mundo in ara crucis agn̄is immaculatus agn̄o

dei qui tollis peccata mundi offerens te ipsū ei-
dem in odorem suauitatis pro nobis ubi pacifi-
casti per sanguinem crucis tue / siue quē in ces-
lis / siue quē in terris sūt Domine misericordie
quanta deuotione quantis gratiarū actionibus
quantis lacrimarum piarū pfluuīs rememo-
randa sempꝫ recogitanda sunt tam stupenda tā-
qꝫ longe a meritis nostris beneficia **E**go autem
miserrimus atqꝫ viliſſimus arido fagido tene-
broſiſſimoqꝫ corde atqꝫ p omnia pauperrimo h
in conspectu misericordie tue vtamqꝫ tamen re-
cogito dulciſſime redemptor. ac misericordiſſi-
me ſaluatorqꝫ benigniſſime Domineqꝫ deus mi-
iꝑſu xp̄iſti qui non ſolum cauſe noſtre patro-
cinium . ſed etiam dampnationis noſtre iudiciū
pariter ꝫ ſuppliā ſtupenda et largitate incogita-
bili pietate ꝫ dulcedis tue ſuſcepisti. allega eā
inceſſanter / qui vides accuſatores et aduerſarios
noſtros non ceſſare ab accuſatōibꝫ noſtris die
ac nocte . **E**t qꝫ vides q̄ntā materiā accuſatōnū
eis dedimus **E**t ego plures et grauiores innume-
rabilibus alijs in tot et tantis vicis et peccatis
cecidī et quod fere deterius eſt hęc omnia ſtupi-
do et inſenſibili ac per omnia itimorato corde et
audiuimus et cogitauimus Domine miserror-
die pro iſtiſiſſis delictis interpella ne p̄ſtent
iꝑſdomētū miſeratōm quā peto Dñe mīe allega
in cauſa mea iuſticiam ꝫ ſanctitatē tuam qꝫ vi-
des meas nullas eē / et a pte mea nichil eē quod

allegari possit **Dñe** mie hoc potest malignitas
aduersariorū meorum ut non cessent die ac noc
te ab accusatōibus meis possit & h̄ misericordi
sima benignitas tua apud te pro me ut non ces
ses a patrocinis et suffragationibus meis **A**m
plius Non poterāt omnia vicia et peccata mea
prohibere et auertere quo minus mi mortem te
traderes p̄ eis omnibz p̄iciandis. quō ergo po
terūt pccā mea ut nec etiā aperias oētū sacra
tissimū pro me **Dñe** mie q̄ntū oderis pccā nrā
euidēte ostēdisti fidelibz tuis in ipso crucis tue
victoriosissimo victorie triūpho dū ea morte tu
a mortificare voluisti. ut em̄ morerent mori dig
natus es **Q**uanto facilius est tibi dicere **Pa**t
miarū dimitte huic pccāri **A**mplis **A**n sū ego
magis offensus tibi q̄ ipsi cruci fixores tui es
sent dū te crucifigebant **P**ro ip̄is dñe orasti cū
ip̄i h̄ nō p̄terēt a te & dixisti. **P**at ignosce illis
q̄r nesciūt quid faciunt **Q**uō & negab̄ michi ḡm
mo ut euidentius loq̄r quō cōtinebit se multitudo
viscerū tuorū sup me **A**ut qualit̄ cōtineb̄ b̄adic
tū os tuū vt non apias illud p̄me q̄ te nō cruci
figo. s̄ veneror p̄ grām tuā qui te oro et adoro &
a te ut possū & tu adiuuas h̄ exposco **Dñe** mie
iā non opus est ut iterū moriaris p̄ me & alijs
pccōribz satis est nob̄ ad viuificatōz nostrā pi
issima interpellatō tua & orō gratiosissima quā
expelli & dñino nō exaudiri a p̄re miarū impossi
bile est qui suscepit dire illiusp̄ssime passiōis

tue ⁊ morte graciosissimā interpellatōnem tuā
pro me ⁊ alijs pctōabz te inuocātibz Alioquin
non solū inutiliter. sed etiā sup modū noxie cru
cē et mortem p nobis sustinuisti et diuifica illa
saluberrimāq; mors in perniciem mortiferā nob
vertitur Domine mie ne patiaris te frustra tot
⁊ tanta fecisse nob. et pertulisse pro nob. ⁊ ne
sustineas vllō modorū vacua esse tam magnifi
ca opa mie tue ne dimiseris impfectū salutē nos
tre tam gratū tāq; tibi sumptuosū negotiū cui
hoc solū deest ad pfectā cōsumationē. siue ad cō
sumatā pfectionem ut apias os gratiarū corā
patre miarū p me et alijs ad te redire vt cūq; co
nantibz **Q**uod si forte dixeris michi q illa benefi
cia tua egomet irrita michi feci et vacua in sup
⁊ prouocam iustissimā irā tuam contra me. ve
rū indubitāter dicis et qz prouocam irā miā
peto ut tu eam auertas q solus potes. quantū
tu das ⁊ adiuuas exoro Tu em es oēs nrī ⁊ pax
nostra et propiciatō p omibz peccatis nostris
sufficientissima immo etiā suphabundantissi
ma Tu solus potes nobis placare patrem mi
sericordiā cui in te solo bene oplacuit q in oī
nibz ab ipso semp exauditis p tua reuerentia.

Conclusio petitiōis et confirmatio Caplm̄ xxiij

Post hec autē cōcludam id est conclusionē
orōis huiusmodi faciā Et d i cā iterrogās

te an velis misereri an nō. **Q**uod si non vis misere
ri / cū misereri vtiq; nō possis nisi volens inutilis
ēmmo nulla est mīa tua / cū mīa esse non possit
nisi volūtas miserendi. **Q**uod si vis misereri sicut
reuera non solū euident. sed necessariū etiā est.
Interrogo te domine misericordie quibus et q;
libz. **S**i em non vis misereri nisi iustis & inten
do iustis iā scilicet iustificatē / cōfidenter dico q;
istud nō patitur veritas tua **I**llis em qui iā ius
tificati sunt ante q; iusti essent misertus es. fac
iens hanc eis mīam / videlicet ut eos iustifica
res. ante q; aut iustificarentur iusti nō erāt **V**n
de q; eis iusticia nisi de multitudine mīe tue pue
nientē eos / et p; donantis eis iusticiā. **M**anifes
tum ergo est quia & p;culdubio misereri vis nō
iustis & miseris eis potissimū in hoc q; absq; me
ritis prestas eis ut iusti sint cū hoc apud te nō
meruerūt **I**nterdū autē & illis suphabundan
tissime misereris q; irā tuā maxime puocāt quē
admodū misertus es **P**aulo apostolo tuo. non
solū mīam tuā non querenti vel etiā curātī. sed
etiā irā tuā iustissimā implacabiliter puocanti
Vū enim te p;sequeret totis studiis et viribz
emittens extinguere nomen tuum et fidem **D**um
esset spirans minarū & cedis in discipulos tuos
magnificētissime eūdoxasti / plenissime eū auer
tes ab iniusticiis suis p;fecteq; eū cōuertens ad te
totaliterq; iustificans. **Q**uia ergo p;culdubio
vis orari pro peccatoribz & postulari mīas qua

indigēt. Hic g̃ maxie ē grā iustificatōis Vis g̃ ut
pctōres a te pctāt istam miām & hoc d̃m tu in-
spiras et p̃rogas videlicet ut pctant a te miām
qua liberētur atq; mundētur a mseriis victoriū
suorū & pctōrū Quia ppter manifestū est te velle
pctōribz miseri et potissimū illis. q̃bz h̃ p̃ero-
gas et plargiris. videlicet ut hoc desiderēt q̃rāt
& pctant a te Quia ergo de illis vnus ego sum
miseri vis & michi Ergo misere.

Excusatō ap̃e infirmitatis. **C**aplm̃. xxij.

Quod si dixeris michi q̃ illis miseri vis
qui hoc toto corde exposcunt a te michi ve-
ro et simili bz meis quorū tā epigue tā exiles
tā aride tā fragide tā tenebrose sūt preces nō vis
miseri h̃ est miām impendere quā sic petimus.
Respondeo tibi in hoc dñe mie q̃ nemo te orat
toto corde nisi cuius totū cor iam occupasti & re-
pleuisti et ppter hoc totū cor illig iam possides.
totūq; traxisti ad te quia ppter ip̃m totū libera-
sti a pctis & vicijs quia ppter totū iustificasti to-
tū tua iusticia repleuisti. **A**mplis Qui toto cor-
de orat te. toto corde concupiscit et desiderat te.
quia ppter toto corde amat & diligit te Qualiter
em̃ totū cor eius inflā naves cōcupiscētis & de-
sideris tuis. nisi in illud iā misisses ignē sanc-
ti sp̃itus tui quem venisti mittere in terram.
Et de quo dixisti Quid volo nisi ut accendatur

Amplius. **S**i propter hoc non velles miseri
 quoniam exiguerit. exiliter/ande. frigideq; ex
 oras ut miserearis / si hanc causam iustam et
 dignam iudices prohibicionis tue misericordie.
 q; iustificas quos vis / non vis ergo miseri.
 quonia ista causa nec amoueri / nec auerti pos
 te st per ipsos peccatores. **P**erfectio enim oratio
 nis quod est dicere p qua tibi merito placeat o
 ratio/eousq; ut exaudias eam donu inestimabi
 le est misericordie tue. **Q**uapropter inde solus
 modo no exaudis huiusmodi debiles et inualis
 das orationes / quia desunt eis perfectiones que
 sunt dona magnifica solius misericordie tue.
Cu ergo non preonas ut sic exoreris. procul
 dubio non vis miseri quemadmoduz expo se
 ris **E**t intendendo non vis largiri quod postulans
 quapropter verum est quod dixi. **P**rocul ubi
 non vis miseri peccantibus / quibus non das
 ut toto corde te precantur. et propter hoc no vis
 miseri peccantibus / cum nunq; peccantibus
 hoc largiris ut te ex toto corde orent. **N**on em
 possibile est cor peccatoris totaliter exorare te.
 et simul esse cor peccatoris **Q**uemadmodum no
 est possibile ut totum sit plenum gratia deuot
 tionis & orationis. et ex pte viciis et peccatis oc
 cupatum. quapropter manifestum est q; vis
 orari a peccantibus. et vis offerri tibi orationes
 eorum non autem vis offerri eas tibi frustra
 vel in vacuum vis ergo eas exaudire.

No quid valeant predicta. **Capitulum xxviii.**

Attendite sollerter et studiose. quia omnia
verba hec que aggregavi hic tibi atque conges-
si de verbis potentibus sunt. et ad deprecandum compo-
sitis. que etsi non sit possibile moveri per ea immobi-
le per omnia immutabileque per omnia dei potentia tamen
mihi videntur et validissima ad movendum ipsum re-
citantem et meditantem illa. Ad movendum inquam et pre-
parandum undecumque ad gratiam devotionis et gra-
titudinis. largitatis et beneficentie. incogitabilis
dei. Similiter et gratiam compunctionis. dum vicia et
peccata per ea sic suggillantur. et aggerantur et ag-
gravantur. Ipsaque beneficia creatoris et declarantur
et magnifice extolluntur. et quatenus possibile est
numerantur. Valida tamen mihi videntur ad
gratiam interne et vere penitentie prouocandam
et procurandam. Dum enim virtus illius et placor
apud deum tam euidenter per ipsam ostenditur non est
possibile ut ab agnoscantibus eam non desideretur
vel non queratur. Quis enim videre vel cognosce-
re possit gratiam istam liberationem esse a carcere et
vinculis horribilis viciorum et peccatorum et non con-
cupiscere vel non desiderare eam. Quis denique illam
vivificationem suam et resurrectionem a morte pes-
sima huiusmodi eam vel leuiter opinari possit et
non amare et querere. Amplius. Quoniam mihi
magis ingerit dolorem quam ipsa mala ipsaque detri-
menta. atque dispendia que passi sumus vel patimur

et hoc quā videntur vel cogitātur. Tu autē vides
quod verba ista ante oculos cordis tui mala omnia
tua tibi ponūt et etiā in oculos tue mente inge
rūt et impingūt. **I**nsensatū ē et insensibile potest esse cor
tuum si dolore tibi tot et tanta mala tua non ingerūt.
Amp. Cū omnia vicia et peccata istar telorum cuspid
ex altera parte et obtusa et blanda sint. ex altera ve
ro acuta duras ac dures vulneratā apter quod
cū traiciūt et insingūt sine dolore vitiis irāt
et admittūt. Cū vero recogitāt mala eorum quod hic
videlicet irrogāt. sicut mors spiritualis culpe et mors
gelennae pene ceterasque tormenta que inserūt pa
tientibus. tunc cuspidēs eorum verūt in animas
nostras. Quia propter si viuar et fortis fuerit reco
gitatio eorum pungūt eas profunda et cū dolore sa
luberrimo. atque cōpungūt eas et inde nominata
est cōpunctio tāquam videlicet a cuspidibus et aculeis
viciorum et peccatorum ex omni parte profunda punctio.
Hec sūt puncture que diabolum. primo deus creatu
ras demonū ex alabastris humanis exulante. tota
que velocitate diffugere cōpeliūt. quēadmodum
puncture iste saluberrime animas istas resiliere faci
unt et aufugere a vitiis et peccatis. sic et demones
ab alabaz. **H**ec enim est natura et consuetudo vici
orum et demonū ut semper fugiāt fugientes se. ut di
cit sapiens in ecclesiastico. Quasi a facie colubini
fuge peccata et si accesseris ad illa suscipient te.
Sequuntur enim sequentes esse et fugiūt ab eis qui
ea fugerūt eosque suscipiunt qui a seipsis cadere non

repellunt. Vide ergo hec mirabilia dei q̄ de vene
no mortifero viderū et pccōrū. euidenter p̄ viā
saluberrimā nob̄ ⁊ vitalē efficit medianā. Et
ut vulgus dicat de busone fāt nob̄ salutē antitodū
⁊ de serpente saluberrimā nūciā. Apparet ergo
euidenter ex his tibi q̄ ape est salus et sanitas
spiritualis pccōribz cum ipsi morbi vulneraqz
victorū ⁊ peccatorū paratissimi sunt fieri ante
toda contra semetipsa. et hoc eis duntaxat qui
adiutorio dei cuspides eoz ⁊ aculeos in se verte
se seque inde reputere volunt. et qd̄ est mirabilis
ipsiqz deo saluatori nostro gloriosus. qz maiores
morbi. maioraqz vulnera in maioris auxilii salute
potentes sunt. Quomā sicut maiores habet cus
pides et aculeos ad reputiend̄ animas nostras
sic magis efficaces sunt ad cōpungendas eas
ad compunctionis graciā procurandam. **N**oli igitur
peccator desperare. p̄ magnitudine ⁊ multitu
dine victorū ⁊ pccōrū. sed inuoca dīpotentiissimū
misericordiissimū atqz p̄missimum adiutorē dñi
qui non solū medicus est aīarū nostrarū sed eti
am medicina et salus ut ipse opetur ⁊ misericordet
misericordiā suā in te fāatqz illa mirabilia q̄ so
la ei possibilis sūt. **V**alidet ut de morte tua reu
uiscas ⁊ ut de ipsis morbis tuis atqz vulneribus
tibi salutē ⁊ sanitatē eliciat. tantqz ⁊ tot ve
nenata victorū ⁊ pccōrū tuorum in tēpaciā sa
luberrimā conuertat. ⁊ de tantis spinis ⁊ tribu
lis buas ex quibz vniuz cōpunctōis exprimas
tibi colligere largiatur et de rubis istis spinatē

et aculeosissimis vnae huiusmodi te vnde inia-
re faciat. Quod indubitanter faciet si vicia
tua et peccata coram te semper finiunt. si ea ius-
git intueris. Nō em̄ poterūt tibi non displicere
nec tu tibi ipsi in illis si ea iugiter cogites p hoc
autē solum q non bene et plene videntur plas-
cent deceptissimis amatoribus suis. Cum em̄
non sit turpitudine/ aut deformitas/ seditas/ aut
fetulentia adeo abhominabilis adeo horifica
vt viciū et peccatum proculdubio manifestū
est eam non posse non displicere intuenti il-
lam et clare videnti. Quapropter de illa rectis-
sime et verissime dictum est. Qui viderit te res-
siliet a te. Reminisci autem debes quicunq
cupis de vulneribus et morbis viciorum tuorū
et peccatorum haurire sanitatem iuxta illud qd
dictum est p Apostolum. De peccato dampna-
uit peccatum. quia de ipsis cum adiutorio diuine
gracie eliciuntur aromata mire virtutis. decem
vel plura ex quibus conficitur et componitur
ista tēriaca salutifere compunctionis. quorum
primum est timor getennalis supplicij. Quem
admodum fur furtum suum inspiciens et cōvin-
cendum se de illo certissime sciens nō potest nō
timere suspendium. cum de iusticia iudicis at po-
tentia nulla sit ei dubitatio. Sic peccator om-
nis clare et studiose peccata sua et vicia intu-
ens. non potest non timere getennale supplicij
cū certissimum sit ei se non posse latere. neq ab

scondere ab oculis iudicis cuncta cernere & igno-
rare non possit ea esse iusticia illius que in die ultio-
nis non acquiescet cuiusque peccatis nec accipiet per re-
demptionem dona plurima. propter quod dixi quod necesse habet
timere in primis & ob hanc causam dicitur timor iniusticie
sapientie. **E**licitur autem ex ipso peccato vel vicio propter
hoc quod est penale siue puniendum per iusticiam dei timor
pene imminente. **S**iliter per hoc quod turpe elicitur pudor
eodem modo quod ipsum est iniuria nobis vel a dyabolo vel
a nobis ipsis irrogata. elicitur ex hoc ira que secundum
philosophum est inquisitor victorie secundum quosdam est in-
quisitor ultionis propter quod et ira dicta est aliquando ap-
petitus ultionis. hec est ergo ira per quam sibi ipsi irascitur
penitens volens contra seipsum blasphemare iuniam siue contu-
meliam creatoris & mortem animam in qua manifestum est
eum executorem quendam esse & ministrum diuine iusticie
contra seipsum. per quod certum est ipsius apostoli testimonio
ipsum penitentem liberum & immunem fieri ab ipso iudi-
cio diuine ultionis. Ita namque dicit apostolus. **N**on
nosmetipsos diiudicemus non utique diiudicare-
mur. **S**i enim blasphememus in nobis dei iniurias & con-
tumelias quas ei irrogamus. **S**iliter & mortem
animarum nostrarum nichil superesset vel restaret
diuine iusticie in nobis ulterius blasphemandum. **P**er ean-
dem viam quod omne vitium & peccatum vulnus spirituale est
a moribus elicitur ex eo dolor. **V**el propter hoc quod
diminutivum est siue dampnosum ex eo quod propter
ipsum & per ipsum gratiam & gloriam amittimus. elicitur etiam
& dolor alterius personae & gratie alterius. **N**on enim eiusdem

gms sūt dolor ex vulnere ⁊ dolor ex dampno Bñ
aūt penitēs utroq; gms dolore doleat sic tū et q̄
usq; ⁊ quēadmodū p̄dixi ut sanitatē animi dolor
huiusmōi q̄rere vrgeat curq; medicinali ip̄m
subici faciat Sic ⁊ se habet de dolore q̄ esse debz
ei ex amissioe tātorū honorū grē videlicet et glo
rie quē ad hoc sufficere arbitror ut vere p̄malis
dicēdus sit. si ip̄m penitētem ad recuperatōm i p
forū tanto ap̄posito iacet ut secūdū cōsiliū ecclie
p̄ eorū recuperatōe laborare velit atq; aponat.

Quod faciat recognitō peccōr. Caplū. xxiii.
Iuxta hūc modū elicitur ex ip̄o peccō horroz
tāq; ex mortifero. iuxta testimoniū qd̄ au
disti in p̄cedētibz q̄ dictū est. q̄si a facie colubri
fuge peccā venenata em̄ vel potius venena sunt
ōnia vicia et peccata. et p̄pter hoc q̄ ea attentius
inuenitur refilit ab eis q̄si mortiferis ⁊ venenatis
Sic et odiū ex ip̄is viciis et peccāis elicitur si q̄l
inimica sint q̄q; noxia peccātibz studiose cōfide
ratur Et in alijs qd̄ hostibz ad cōcitādū cōtē
eos in nob. odiū sufficit aspectus eorū cū credu
litate q̄ credant inimici nob vel hostes esse ⁊ est
intentō odij nocere. Odii aut̄ istud nō q̄escit vel
cessat i qualibz lesioe ⁊ nocumēto qd̄ ex peccāte
irrogatur sed in solo exterminio ⁊ morte ip̄o
Qua p̄t cū eon̄s iualuerit i penitēte odiū huius
mōi ut bellū cōt̄ v. cia ⁊ peccā suscipiat vt susci
pe velit tāq; iurat⁹ i mortē ⁊ exterminii ip̄orum

perfecto odio indubitanter odit illa / perfectio in qua
fectione penitentialis sufficientie. Non enim maius
odiu requirit dominus in penitente contra vicia et
peccata neque maius bellum quam exterminare illa et
mortificare sufficiat.

De pudore et erubescencia ex peccato. Capitulum xxv

Iuxta hunc modum ex aspectu vel inspectu
potius viciorum et peccatorum / elicitur ex eis
pudor et verecundia per hoc quod turpissima sunt vel
quod est deterius turpitudines ultra modum erubescende
Propter quod increpat ipse dominus
deus animam peccatricem. quod multipliciter peccare in oculis
dei et hominum diu non erubescit Propter
quod dicit ad eam per Iheremiam prophetam Frons
mulieris meretricis facta tibi. et erubescere nesci-
uisti Hic autem est pudor tunc sufficiens peniten-
ti quantum capio / cum ad hoc ipsum iduxerit ut vi-
cia sua omnia et peccata abscondere ab oculis dei et
hominum pro consilio ecclesie sit patius. De illis
qui peccatum suum quasi sodomam predicauerunt nec
absconderunt. Vbi sciendum est tibi quod tribus
modis abscondunt ignominiam viciorum et peccatorum
Primum discooperiendo in confessione coram sa-
cerdote Est ergo cooperatorum ipsius ipsa discoo-
peratio eiusdem per confessionem. Si enim nos per confes-
sionem sinceram sacerdotibus illa detegimus et
reuelamus illa deus per virtutem sacramenti con-
fessionis abscondit ab oculis ipsius. Et quan-

to studiosis illa detegimus et discoperimus: tanto studiosius ille coopit & abscondit. Et de hoc dictum est Beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata. Quanto autem illa vel magis abscondimus vel negligenter in sacramento confessionis detegimus tanto illa & manifestis & in maiorem confusionem abscondentium illa in notissimo revelabit. Per eundem modum ex viciis et peccatis propter spurcitiam et fetulentiam ipsorum elicitur abominatio que est fastidium seu appetitus vomendi. Hanc ergo abholutionem tunc sufficientem in penitentibus opinor esse cum spirituale nauseam in eis eorumque provocat ut vomere eam velint atque ponant. Hic autem vomitus ipsa eorum confessio est. Spiritualiter namque ea tamquam ore vomunt cum per omnis confessionem foras & in manifesto coram sacerdote illa ponunt. Nec magis humores noxi et sordes que cum ore vomentium eiciuntur a ventre & stomacho quam vicia & peccata vomitu confessionis eiciuntur a corde. et hoc tunc cum confessio integra vera sincera que fuerit & virtute sacerdotalium clavium consecrata.

De indignatione a peccatis. **¶** Capulum xxvi.
Orta hanc modum elicit et indignatio ab ipsis viciis & peccatis per vilitatem ipsorum. Nichil enim vilis cogitari potest. immo nulla est vilitas nisi hoc et nichil omnino vilificat animam nisi viciis a peccatis. Quia igitur non solum est quod parum vel nichil valet immo multo fortius quod denalet ut ita dicatur hoc est dicere quod nocet et minuit valorem habentem manifestum

est q̄ vicū et peccatū nō solū vilissimū esse sed
etiā longe deterius ipsa vilitate. Attendens q̄
ipsa aīa hūana dignitatē ac nobilitatē suā at-
tendens ipsam vilitatē victorū & pctorū suorum
nō p̄t nō indignari & sibi & illiscū videat ea tā
idigna dignitate sua & nō solū immensurabilē
lōge esse a nobilitate ipius sed etiā cōtra illi &
corruptentia illā. Quā ppter abiit illa a se con-
fessi & fugit ab illis cōfessi quēadmodū regina
inclita et magnifici cordis fugeret a lupanari.
tāq̄ a loco regali dignitate indignissimo Fuge-
ret inq̄ cū asp̄natōe et despectu. Et hec est indig-
natō quā beatus Iheronimus vocat scām supbiā.
Quēadmodū si homo magnifici cordis piciat a
se vincula vel cōpedes quibz serui alligari solēt
aut ipsa opa serailia facere dedignat. Scire in-
debet q̄ idignatō interdū qdā ira est et pcedere
p̄t ex supbia idest magnificentia cordis q̄ mē-
dū scā est & scā supbia non īmerito noīat. Et h̄
q̄ erigit se & eleuat deo adiutore. ymmo elenan-
te mēs hūana sup vicia & peccata. & cōculcat ea
spūaliter asp̄natōe fortis. Illud em̄ corde et qua-
si pedibz calcamus cord seu cōculcāms quod des-
picimz & idignatō ista sufficiens est ad p̄malē
iustificatōm cū de ymo subiectōis & seruitutē vi-
ciorū & peccōz eonf̄ erigit & inaltat penitētiā vt
sub pedibus cordis vicia hēat et peccā forti asp̄-
natōe conculcans ea. Per viam eandē elicitur
artificio et virtute grē dei a vicis et peccis ipsa

execratio eorū p quā tanq̄ aphana vel potis tū
 q̄ sanctitati cōtra om̄modoq; aduersantia ⁊ re
 pugnantia longe piciunt. Ita ut cor execrati
 one huiusmodi p̄ditū dñē attactū eoz et tanq̄ sa
 crilegū repellat a se. Et attactū eorū hoc nō so
 lū desiderū ip̄sorū vel delectatōm in ip̄sie. sede
 ciā cogitatū siue cogitatōnē ip̄sorū. Illa nāq; ex
 ecramus q̄ tanq̄ ip̄ia ⁊ adeo cōtumeliosa a nob
 repellim⁹. Juxta qđ dictū est. Execratio autem
 peccatori cultura dei. Tanq̄ em̄ sacrilegā ⁊ ne
 phariā a se repellunt. ⁊ ab ea tanq̄ ab ip̄ierate
 fugiūt. Hec autē execratō ad p̄malē iustificatōm
 tūc sufficiens est. cū ad hoc penitēte induxerit
 ut a vicis et pc̄is se longe facere velit et tanq̄
 ab his q̄bz non solū grauissime offendit. sede
 ciā ab his q̄ ea faciūt longissime sepat̄ur atq;
 repellitur. Quissime v̄ro p eandē viā elicit a
 vicis ⁊ peccati detestatio eorū p quā resilit ab
 eis quasi a maledicto et anatemate. ⁊ tanq̄ ab
 ip̄ie q̄bz a p̄inquans om̄is in dei maledictio
 nē icidit ⁊ anatema (idest sepatōm ab ip̄so et q̄
 bus oīmode cōmunicari sit sepat̄ a deo. Cōmuni
 cat autē vicis et pc̄is qui ea diligit vel in se ip̄
 so recipit vel sustinet et etiā cū in alio sustinet.
 De omni em̄ templo dei expellenda sunt vicia ⁊
 peccā et tanq̄ maledicta et anatematizata. Et
 nec p̄pter hoc in se sustinere debet ea quis nec in
 alio cū ip̄se ut q̄libz aliis xp̄istianis teplū dei
 sanctū sit. Hec ergo sūt decē aromata q̄ nomina/

ni et numeravi tibi ex quibus tiriaca sancte et sal
lutaris penitudinis conficiatur et conditur. et de ipsis
viciis et peccatis adiutorio diuino eliciunt seu colli
gunt iuxta quod dicit Apostolus Quia mitis deus fi
lius suus in similitudinem carnis peccati. et de peccato damp
navit peccatum De ipso enim peccato in veritate penitentialis
elicit dampnatorem peccati. elicit enim de illo unusquisque
per nomenclatorum aromatum. per quorum unusquisque dicit ve
re penitens dampnat ipsum in seipso peccatum Propter
quod sapientissimus ille et sanctus David dicebat. pec
catum meum contra me est semper. Facillimum enim est omni
peccatori semper habere vicia et peccata sua contra se elicere
ista in de aromata Omne enim vicium et peccatum per se
metipsum et per sua videlicet quae ei adhaerent et ex eo se
quuntur semetipsum dampnat et destruit per haec omnia ut
non diligat et ut ab eo recedat magnus David
clamat de ipso peccato testimonio veritatis arguit
spiritus mundum. eliciens ex ipso peccato decem istas con
clusiones quibus peccata concludit et peccatis. Peccatum est
quod ipsi spiritui sancto locus quasi dialecticus. Unde inferens
istas sententias siue conclusiones per occasionem qua
dam elicit. et peccatis simul et peccatoribus concludit. Et
peccatum medium est spiritui sancto ad omnes conclusiones istas
inferendas. Unde autem agit tecum o peccator quod per istas con
clusiones eorum artatus et eorum tibi concludit ut
ad veritatem vice redire compelleris. Qui redire si
ne reusio non est nisi penitudo ipsa et sequela penitu
dis quae prima nominatur. Verum scire debes quod dixi de co
clusionibus istis quod per similitudinem haec intelligo ad co

clusiones disputatorias. **C**onclusus dicitur enim
q̄s vel cōclusum dicitur illi esse in disputatōibz
huiusmodi q̄ finibus veritatis vt ait **A**ugusti
nus ita circūclusus est ut nullū pateat ei a veri
tate effugū vel euasio quin potius quocūq; se
veritatē necesse habet ī ipsā veritatē incidere qm̄
admodū piscis reti ex om̄i pte circūdatus neces
se habet in illud incidere. **S**ic se habet de ipsis
vicijs et peccatis. q̄s folle ter īueniēte ac dilige
ter ea peccatōre ex om̄i parte sic artāt atq; dis
fugant. ut necesse habeat ab eis recedere seu fu
gere & in prænominatam veritatē incidere **Q**ua
pp̄ter manifestū est necessariū esse ac saluberr
mū peccatū & peccā sua & vicia corā oculis cordiū
suorū hēre semp̄ **I**nde cū adiutorio diuine gr̄e tot
medicamenta salutis hauriri p̄nt tot aromata
sp̄alia q̄t nominavi tibi **E**t cū vnūquodq; at
tendens studiosius et ītimius inuenies nullū eē
in eis qd̄ nō aliquatenus ledat ā vulneret vicia
et peccata. m̄icrdū autē etiā & mortificat ea **T**i
mor enim cū fortis fuerit expellit peccm̄ sicut di
cit **E**ccl̄astes / **T**re solū expellit ipsam opatōm
peccā p̄hibens eā esse in opatōe vel opante sed
etiā ipsam volūtātē opandi mortificat et extinguit
Sic se h̄z & de ira et de pudore & alijs p̄noī
nate aromatibus q̄ cū inalueēt ā ipsa vicia et
peccā debilitāt ā prorsus extingunt. ita m̄icrdū
etiā ipsas cogitationes ā cordibz humanis p̄
lixiānt. ita etiā ut neq; cogitare vt peccent

velint. Nec reputandū ē tibi leue vel modicum si
motus et opationes viciorū et peccatorū cessent
ap̄t p̄nominatas deē dispositōes. Multū em̄ de
bilitatū est viciū cū ad hoc redactū est ut moue
re non possit p̄ccōrē/ non solū ad opus peccati s̄
ne etiā ad voluntatē vel cogitatōem ipsius. Ma
nifestū ē est tibi ex his om̄bz. quoniā deē iste
dispositōes attritue sunt seu attritōes quedam
veteris hominis. Ex quibz si eousq̄ inualuerit
sequitur cōtritio eiusdē que est mortificatō ⁊ an
nullatō ipsius siue victoria iuxta cōsuetudines
scripturę q̄ dixit contritos hostes ppli dei cū ab
ipso viciati sunt. Quapropter sūmope intēdendum
vigilandū et om̄bz modis p̄uidendū ⁊ laboran
dū est vt iste dispositōes q̄ p̄culoubio dona dei
p̄ciosa atz magnifica saluberrimęq̄ sicut ab ip
so īpetrent. Qd̄ indubitatē fiet p̄ iugem inspe
ctiōē/ assiduāq̄ recogitatōē. īpietate atz p̄nici
ositate. feditatis/ turpitudinis ceterorūq̄ malo
rū q̄ vel ipsa vicia vel p̄ccā sūt vel p̄ iustissimū
dei iudiciū irroganda sunt ipsis peccatoribus
ab eis recedere negligentibus.

¶ Quedam dispositōes corp̄is adiuvantes op̄
rare volente m. ¶ Caplū xxvii^o

¶ Quidā aut̄ multa sūt q̄ orōm̄ amitticulanz
tur ⁊ validū eidē p̄stent adiutoriū. leui/
⁊q̄ ipsa sibi cōueniens est ut ipsa tibi nō inuo

et numerē. Dico ergo q̄ vñm ex his ē dispositio seu positio corpis. qualis est prostratō ip̄sig corpis genuflexio eiusdē. expansio manuum et eleuatio earū. Similiter extatio oculorū ad celū his em̄ nō est dubiū et vnoquoz eoz orōnez adiunari. ut deuotior et obmixior sit ppter quod ecclia dei statuit et obseruat: ut in missarū celebrationibz sacerdotes manibz expansis orent / presertim ab ea hora qua. sur sū corda canitur. Sit autē in rememorationē dei ac dñi nostri ihesu xpi q̄ expansis manibz et semetipm̄ et orōnē suā in ara crucis obtulit / huius sacrificij et orōnis rememoratō et est et fit in missa. Quantum autē ego video illa dispositō corpis vnicuiq̄ in oratione sua habenda et seruāda est p̄ quā adiunari maxime se sentit. Scio em̄ genuflexionē quibusdam impedimēta esse oratōni. similiter et crebras genuflexiones laboriose nāz sunt et ppter hoc de cogitatōibz non nichil in se rapiūt et ob hanc causam cor hūanū ad deū colligi nō totaliter finūt. Propt̄ qd̄ omnū dispositionū corpis michi cōueniētiō videt̄ esse accubitus. quo incubitur subpodiculo alicui maxime a sinistra pte. Magis em̄ quietat corpus. magis q̄ liberū pmittit esse cor incubitus. Quisq̄modi quinq̄mmo michi expedire videtur orantibz ut q̄ eto corpe ab om̄ molestia et libero corde ab om̄ alia distractōe seu sollicitudinē sint in orōne. sicut scriptū est de Iosaphat q̄ timore p̄teritus

totū se cōtulit ad orandū dominū **D**avid autem
prudētissimē intelligens qz cogitatōes cor hu-
manū rapiūt interdū violentia qdam. interdū
autē & furātur ipsum etiā sibiip̄i / **T**amq̄ em̄
sibiip̄i p̄ditū sic cogitatione aliqua auertit ab
ip̄a intentōe & attentione orōnis / nescit vbi sit
aut a quo deuenit. ppter quod dixi furant cog-
itatōes huiusmōi cor hūanū / furantur inq̄ et
furripūt sibiip̄i ita ut illa hora & vbi sit igno-
ret & q̄ male q̄z indecenter se habeat om̄ino nō
videt **E**t ppter hoc dixit **N**unc inuenit securus tu-
us cor suum ut oraret te orōe hac **I**nuenit inq̄
tamq̄ p̄ditū p̄us **Q**uid em̄ rationali anime in-
decentis q̄ q̄ ab ope cui sūmope insistendū est. e-
iū morsu muscule vel pulicis rapiat et ab ipso
deo cui ex totis itimis suis adhxendū est. etiam
tactu pedis vnius muscule obrūpt̄ / **Q**uid em̄
turpius q̄ neglecto tā necessario tāq̄ salutari
ope videlicet oratōis / tam arduo / tamq̄ disci-
minoso negotio cā videlicet qua de vita et mor-
te eius agitur / ut de morte scilicet effugiat et re-
deat ad vitā sequi musculas cogitatōnuz huius-
mōi eiū cūferri ita ut de eis ludere videantur.
Hec sunt musce morientes q̄ teste salomone in
ecclesiaste. p̄dunt suauitem vnguenti qd̄ scilicet
vnguentū est orō **E**st em̄ orō vnguentum sū-
tut te scire faciā in sequentibz om̄s dolores cor-
dis mitigans / om̄es morbos & vulnera eiusdē
sanans mira et incredibili suauitate persuadēs

illud atq; letificans. **S**up omnia etiam aroma
ta flagrantia suauitate redolens et spirans hu
iusmodi ergo suauitate non dico meritum & sub/
stantia pōūt muscule audite non enim pmit/
tūt cor antedicta suauitate pfundi. nec ipsam o
rationē esse delectabile aut iocundā et de hoc fa
ciam certitudinem in his que sequunt post hec
Tu ergo erubescere abhominare et abhorere nō
solum in sacrificio orationis. sed etiam in cūcti
alia operatione. muscarum huiusmodi agmi/
na in corde tuo cedere vel solitare ne vere tibi di
ci possit qd Beelzebub es / quod interpretatur
vir muscarum. **A**uerte cor tuum a muscis hu
iusmodi et ne exponas illud comedendum et in
quinandū eisdem. sicut quibusdam moris est / q
tanta desideria vel potius ignauia pigrescunt.
vt exmuscare & muscas huiusmodi a cordibus
suis abigere / vel non valeant / vel non velint.
Protegendum est ergo cor et opertiendū qd in
in egipto presentium tenebrarum atq; mortis
vīuimus a muscis huiusmodi. **E**giptus namq;
ista musca grauissima diuersis generibus sem
per habundat. **Q**uapropter quemadmodum
reales decaluatis hominibus musce litterales
infeste sunt plurimum et moleste. **S**ic nudis &
sanctis cogitationibus et affectionibus animi
bellum continuum inducere musce iste spi
rituales **A**ut qd ex muscatorio attentissime atq;
cōtinue discipline necesse habes muscas istas

incessantē abicere & te abipulsionibz earz defen-
dere ā caput tuū p̄tegere. atz semp tenere sanc-
ta & aliqua forti occupatōe **S**ola em̄ corda ocl
osa patenter exposita sunt inquinamentis et a-
culeis muscarū huiusmodi **R**emini. 2 autē qz
spiritus sanctus abhoiatur et effugit cor mus-
tosū id est plenū seu occupatū mustis huiusmo-
di **P**ropt̄ qd̄ scriptū est in libro sapiētie **Q**uia
spiritus scūs discipline auferet se a cogitatōni-
bz q̄ sunt sine intellectu **M**anifestū est etiā ti-
bi dñi hominū displicere in hitaculo suo muscas
rū multitudinē atz frequētiā **Q**uāto magis spi-
ritui sancto displicet abhomināda ista muscosi-
tas in corde humano. qd̄ est indubitatē hitati-
o spūs sancti baptismali sanctificatione sacratū
Remisci etiā debes sermonis quē dixit de ip̄a
sapiētia eterna q̄ est xp̄us dñs ego inquit sapi-
entia eterna hito in cōsilio et eruditio inter sū
cogitatōnibz **M**erito ergo totis studiis & viri-
bus vacādū est et insistend̄ eruditio cogitatōni-
bus vnicuiqz fidelū ut p̄sente m̄ habeat in corde
suo xp̄m dñm **Q**ua p̄sentia quid salubris quid
iocūdius quid beatius vel felicius excogitari po-
test anime humane illā vel modicū sententiā .

Petitio lacrimarū ex peccatorum recorda-
tione vel spiritualis mortis. **V** Caplū xxviii^m

Et et aliud adiutorū validissimū et in ex,

pugnabile orōni lacrimositas siue lacrimarum
profluuiū. dicit enī expositor libri Tobie. quia
oratio deum leuit. lacrimae vero cogūt ipsum mi
sereri. Lacrimosa ergo oratio non solum placē
ta est deo immo etiam violenta in ipm cū ei ce
dere vel succūbere necesse habeat inuincibilis vs
q̄q̄ omnipotentē creatoris virtus. Quapropter
tota diligentia totaq̄ conatibz exquirentē sūt la
cime oratibz. & intēdo exquire de duobz modis
videlz & petēdo ab ipso actore & largitore largis
simo honorū omnium deo & modis quos tibi hic
exponā procurādo Petende siquidem ut donum q̄
tuitū diuine bonitatis. Quēadmodum gaudiū
in spiritu sancto est vnū de donis & fructibz spi
ritus sancti. sic & donū luctus siue piarū lacrima
rū nullatenus dubitādū est esse dei donū Quem
admodū q̄ sicut audiuisti in pcedentibz ex verb
beati gregori q̄ ire dei tūc resistitur cū ipse qui
irascitur opitulat. sic ab eodē petendū est dñe ad
iutoriū p quod ire resistatur eiusdem & exp̄sse &
cōfidenter est dicendū ei. Domine misericordie
q̄ miseri potis eligis q̄ irasci. et cui semp ma
gis placet p̄cere q̄ vlcisci q̄ vis non solū vt res
sistatur ire tue sed etiam tenet vis & tenet te
facis ab eis quibz das ut misericordiā tuā ob
nixe deuote q̄ deprecantur Da michi istud in
lidissimum contra iram tuam adiutorium vide
licet piarū lacrimarū profluuium. Inpingua
sacrificiū orōnis mee et irriga piarū lacrimarū

aspirationibus. cui cogi etiam ad miserem semper placitissimum est. **D**a hanc virtutem et fortitudinem oratori mee quam te teneat et auertat ab ira tua quam te placet et cogat etiam mihi. **D**a piarum ac sanctarum lacrimarum copiam que et extinguat iram tue indignationis et ardorem sempiternos quos vicini et peccatis meis merui et ipsos ardores concupiscentiarum. et aliarum pestium cordis mei. **D**ne mie quam percussisti petram in deserto et fluxerunt aquae percutite cor meum quod aruit quod et obduruuit in petram durissimam percutite ipsum inquam et transfige in intima et transuerbera in profundissima sua ut medullis et ex totis intemis suis doleat. **T**unc enim erumpent torrentes lacrimarum sanctarum atque piarum. **D**omine misericordie expando manus meas ad te. quam mihi anima mea sicut terra sine aqua tibi sitiens scilicet umbrem lacrimarum. **D**omine ihesu christe quam turpe quam indecens est et quam mihi preciosam mortem meam cogitare coram te et me mortuum conspiceret animam meam scilicet in ferebro seu sepulchro corporis mei iacentem mortuam conspiceret. et hoc corde tepido et nullo dolore tacto. atque siccis oculis. quod est dicere nullis inde lacrimis profluentibus. **I**n hoc manifeste cognoscere debet me mortuum esse quod mortem meam non lugeo. **D**omine misericordie ecce dono gratie tue utcumque video mortem meam. utcumque lugeo per illa dona sed dolore adeo exili adeoque exiguo ut non me ex illo viuam vel viuere pre-

sumē audeā certissimū tamen ē michi nō vñq̃
 extinctā esse gracie tue vitā in me **Q**ui igitur
 hoc modicum doloris & quasi quoddam vite de
 disti & iniūm & iudiciū auge illud ut per nes
 ciām ad vitā plene gracie tue atq̃ perfecte.
Domine misericordie dolore isto et lacrimis sa
 tisfacies iusticie tue vindicta nobilissima qua
 meip̃m tortorē & lictorem meū atrocissimū faci
 as. **S**ed & cū dederis michi lacrimarū huiusmo
 di piarum profluvium ut lutū platearum delebo
 inimicos illos idest totā cateruam/opationū lo
 cutionū/ affectionum/ cogitationum/ que in me
 militabant aduersus animā meam. **Q**uemad
 modum enim inundatio pluuialis lutum de pla
 teis delet & diluit/ & plateas emundat ab illis
 sic inundatio lacrimarū mearū totā fetulentā vi
 ciorū & peccatorū meorū diluet atq̃ delebit om̃s
 etates vite mee om̃s gradus et officia q̃ ab ill
 inq̃nate erant emūdabit **D**ñe mie fac me sic p̃
 uidere inferū ut premissio eius graciā cōpunctio/
 nis michi p̃uocet. hoc em̃ dixit de te doctus doc
 tor magnus **G**regorius. **D**omine mie magni
 fica & mirifica simul mecū mias tuā dulcissimā
 iuxta modū q̃ eā magnificas & mirificas cū la
 tronibus & alijs scelerate q̃ cū vident iuxta mo
 dū delicti sui sibi patī incendiū vel aliud patibū
 lum procidunt ad pedes iudicis seu prefati cla
 mantes ad ipsum p̃uentementia timoris paris
 ter & doloris de imminente sibi mortis supplicio
 Hs

clamantes in q̄ non solū obmire sed etiā supra
modū dīster flagitantes sibi misereri iudicem
Domine misericordie nullum ibi habent docto
rem qui eos supplicare doceat & precari **N**on ha
bent librū quem inspicientes accipiat inde dis
titudinē illā deprecāōnis **S**olū patibulū qđ v
tigū ignū aridū est aspiciūt solū incendiū vel a
liud sibi patū attendūt suppliciū **I**nde accipiūt
desiderabilissimā michi & filiis precāōibz depcā
di dīsertitudinē inde hauriūt vbertatē largissi
mā lacrimarū inde placant iudices suos inde da
tur eis plerūq̄ remia et ignoscit eis merita mor
tis suppliciū **F**ac meū filiū obsecro mīaz ut de
īfernali patibulo & de gehēnali īcedio filiū dis
titudinē accipia & similit̄ copiā lacrimarū pci
des corā te supplicāsi et ex totis precōdīs meis
poscens a te dñe ihesu xp̄iste qui iudex meus es
p̄mmo viuorū iustissimū patē & clemētissimū
poscens in q̄ ut ignoscas michi & culpas quas
cōmisi et penas omnes quas merui. **D**ñe mīe
satis apparere potest michi quia velata facie &
velatis oculis ad īfernale ducor suspendiū si tā
appositus illi patibulo illud videre non valeo
Si em̄ illud viderē quō non om̄ia huiusmodi bo
na michi p̄ illud occasionaliter fierēt te adiu
uātē q̄ latronibz & alijs scelerate fiūt p̄ inspecti
onē lrālis patibuli **D**ñe mīe reuela oculo me
os ut reuelata facie ītueri possim patū michi e
ternale suppliciū ut inde colligā saluberrā me/

dicamenta **P**ropt̃ hoc em̃ tuipe rex sol⁹ & dñs
seculorū & laus & decus dñiū velari faciē tuam
& oculos tuos istar latronis passus es ut nos
spiritualiter & inter⁹ sic velatos & ad eternale
patibulū sic ductos reuelares & reuelata facie.
eterna supplicia ad que ducebamur videremus
ut reuelata facie mirabilia de lege tua cōsidē-
rem⁹ & gloriā tuā reuelata facie. cōtēplāremur
Dñe mīe nō fuit a seculis pccōr adeo scelerat⁹
adeo execrabilis / adeo fornicati tue odibilis qui
vna morte corpis sui si eam amore tui sustine-
ret / eamq; tibi offerret omnia scelera sua et fa-
cinora sua expiaret & iustā tuam iustissimā q̃tā
cūq; si aduersus eū exarscderet non extingue-
ret & placaret **D**ñe misericordie hanc mortē nō
audeo michi inferre nec manus michi mittere **D**e-
rūtū desiderū ē michi si eēt beneplacitū tuū in
gladio verbi tui totus cōfoss⁹ corde totus vul-
nerat⁹ doloribz istis viuificis p̃malibz / pia ac-
tūitate eorū corpe mori **D**ñe misericordie da mic-
hi sic cōgnoscere sicq; iugiter intueri tot & tāta
mala mea & trīmēta scilicet ip̃arū viriū natura
lūi mearū q̃ abusionibz malorū opū meorū ita
seue sūt vulnēate detrimēta grāz tuarū q̃ p illa
nisi & extinxi i me **D**etrimēta etiā glāriū scilz e-
terne hēditate atz felicitate q̃bz me exheredauit q̃
bz me p̃raui atz totaliter spoliāui & ecce nūc
ligat⁹ velat⁹ oculis istar ribaldi v. l. ssim⁹ & la-
tronis sceleratissim⁹ ductor ad isernale patibulū

q̄ rex coronatus erā in sacramento baptis̄mati
ad regnū tuum celeste. **Q**ue lugubre spectaculū
facio de meip̄o om̄ibz vitiis m̄e. ḡmmo etiā cūc
tis in quorū cordibz vel modicam sintillam tue
pietatis dedisti. Quot & quātis irrationibz de
monū parco quātis et q̄ asperis insultationibz
ip̄sorū expositus sū. Insultare nāq̄ m̄i merito et
verissime possunt michi in q̄ miserrimo & vilissi
mo dicentes. Ecce iste factus est quasi vnus ex
nob̄ in h̄ q̄ tam vilissimis apostota flammis eter
nalibz tenebris cum ip̄is adiudicatus sū. Et q̄
tā dampnabilē associavi me ip̄is in culpis a
postasie idest recessione a te ordie rectissime ius
ticie tue associor eis in pena dampnationis eterne.
Hoc autē plus h̄z apostasia mea culpe quod de
sublimi glorie tue adoptionis qua me filiū tū
bi adoptaueras & de altitudine regni tui celeste
cuius herē me feceras. tā viliter tamq̄ turpis
ter eiectus. ḡmmo sponte cadens in extremā is
tam ignominia et paupertatē deueni. Quis ista
mala mea tot & tāta videre possit absq̄ dolore
cōpassionis et lacrimis. nisi ipsi quibus me as
sociavi demones. aut qui ex parte eorum p̄ simi
lem associationem effecti sunt.

¶ De sanctorū requirendo intercessionibus ad i
p̄etrationem lacrimarū. **¶** Caplū xxix^m

¶ Consilium autem necessarium. aut salus

Bestimum est ut cū vides p teipm solū impetra-
re te non posse donū luctus . et gratiam lacri-
marū hoc impetrare studeas sanctorū suffragi-
is et potissimum suffragiis gloriose marie mag-
dalene necnon & beatissime marie egiptiace. q̄
istis donis tam magnifice tāq̄ largiter dotate
fuerint Debes etiā remisci quia donū luctus
sive fons lacrimarū lauatorium est in clauistro
spirituali. in quo totis sanctitate regula obser-
uatur. Intollerabilis autē est defectus in omni
clauistro defectus lauatoriū Quapropter obsecra-
dus est tibi deus qui solus est edificator claus-
tri huiusmodi ut ipse in clauistro quod tu ipse de-
bes esse vel cor tuum nō pmittat deesse tam ne-
cessariā officinā & q̄ ipse eam in eodē edifice-
t. p̄sertim cū ipse sit puritate & pudicie zelatissim⁹
amator q̄ nisi p lauatoriū huiusmodi cōseruari
in isto clauistro nō pūt Obsecrād⁹ est etiā q̄tū
p̄t & q̄tū ipse dignatōe sue pietatē & dulcedite
adinuare voluerit ut ipse tibi largiatur i eo copi-
osae & indeficientes aquas Obsecra igitur ipm
ne in te intollerabilem rigorem sue severitatis
exerceat qui etiā claustralem disciplinam & du-
ritiam humanā excedit. Obsecrādus est etiā
ut in alijs penis si vindicta ei de te placeat vin-
dicet in te q̄cūq̄ vindicare voluerit q̄ illis q̄ telō
ge faciunt ab illo et impediunt quo minus ap-
propinques ad ipm. p̄sertim cū ipse iubeat di-
ces Appropinquare deo & ipse appropinquit vob. h̄ ar

ditas a b aq̃e videlicet lacrimarū p̃hibet cūde
ter appropinquare te ipsi sicut aq̃ lacrimarū ap
propinquare te faciunt ad ip̃m ⁊ ipsum ad te.

Quæ afflictio corporalis valet ad impetrationē la
crimarū. **Capitulum . xxxij .**

Et aliud adiutorū orōni. grande atq̃ for
tissimū ipsa afflictio seu tribulatio. de qua
⁊ p̃pter quā clamat ad deū. Propt̃ quod ab ip̃o
spū scō edocti p̃res affligebant se cū orōibz su
is impetrare vellent aliqd̃ magnū a dño quod ad
huc fernat om̃is ecclesia scōz affligēs se ieiuni
is ciliis laboribz ⁊ flagellorū etiā disciplinis
⁊ alijs modis quos iustificationis gracia doce
re ⁊ suggerere cōsuevit. tribulatio pro qua ⁊ cō
tra quā scilicet ut auertatur clamat ad dñm.
In p̃mis adiuuat orōnē q̃ fāt ut eide clamer
obnixis. sicut dicit beatus Augustinus videlicet
q̃ in tribulatioe obnixis clamat. Cū autē in h̃
qm̃ ipsa sua ac̃bitate iatrat ⁊ incendit desiderū
liberatiois ab ea. Et p̃pter h̃ quāto maior ⁊ ac
bior fuerit tātomagis incēdit et iatrat desiderū
huiusmodi. Desideriū autē impetrādi qd̃ petitur
vox est orōis ⁊ p̃pter h̃ muta est ⁊ sine voce orō
q̃ desiderū nō habz huiusmodi. Et ideo tacz i orōe
qui loq̃ videt multoties. Cū autē rehemēs fuit
desiderū huiusmodi erat clamor. Quia p̃pter ṽrg ⁊
p̃mo Augustini quo dixit. Quia in tribulatioe

clamat obnixius **O**b hanc causam dixit alibi idem
beatus Augustinus Quia propter hoc mittit deus
tribulationes ut tribulati criarent ad ipsum. clama-
ntes exaudiat. exauditi liberent. liberati glo-
rificet misericordissimum liberatorem deum. ¶ Secun-
do adiuuat oronem afflictio quoniam afflictio miseri-
a est. miseria vero prouocatrix est miserationis
apud misericordem deum Propter quod misericordia dicitur quod
si miseria cordis de alieno malo. propter quod pro-
pria compassio notatur quasi aliene consortii pas-
sionis. quod quidem et si in deo locum non habet quantum
ad affectum quantum tamen ad effectum subuentio-
nis competit eidem quatenus fas est. Subueniens enim mi-
serator deus tribulatione hoc facit ipsis quod sociis tri-
bulatorem faceret si posset eisdem videlicet liberans
eos vel tribulationem mitigans a leniens eis Quia
igitur afflictio propria in eis quod aliunde tribulan-
tur addit ad miseriam ipsorum. addit et ad prouo-
cationem ut praedixi miserationis et propter hoc ad-
dit ad adiutorium exauditionis ipsius orationis per
quam miserationis intenditur impetrari. ¶ Tercio quoniam
ipsa afflictio propria pars est quodam iustificationis
necesse est ut propter illam detrahat misera-
tor deus. siue minuat de ipsa vindictam quam ipse
irrogaturus erat. si ista afflictio non esset. non quod
dem minuat a detrahat pro quantitate afflictio-
nis huiusmodi. sed pro largitate sua secundum lar-
gitatem imensitatis misericordie sue Interdum etiam totam
detrahit in initio afflictionis huius et sententiam damp-

nationis imminente totā reuocat totamq; penam
minatā ignoscit. sicut manifestū est eū fecisse i
inuitis cū pñiam ageret ad predicatōem **T**one
ap̄bete. Manifestū est q̄ tibi p h̄ quātū et qua
liter afflictio p̄a adiunat orōnem ad ipeccatōū
misericordiā **I**uxta h̄ dicit b̄t̄s **B**ernardus cla
remallenſ. Ideo se affligere debet orās corā do
mino ut pcat saltē flagellato qui non p̄t ius
tificato ac si diceret ut ip̄a flagellatō mīaz p̄
uocet quā iusticiā q̄ nulla est prouocare nō p̄t
De ieiunio vero quātū adiunet orōnem expres
sit beatissim⁹ **A**ugustin⁹ ubi dixitq; si vis orō
nē volare ad deū fac ei duas alas. ieiunū scz et
elemosinā quātū igit̄ altēa alarū adiunat vo
lucē ad volandū tācū. fili mō adiunat orōnem
ieiunū ad volandū ad deum volatus autē huius
modi exaudicō est **N**on em̄ dicunt orōnes as
cendere nisi quas exaudiat deus.

Quare ieiunio tanta efficacia attribuatur.

Capitū. xxxiij.

Nebet q̄stionē & admiratōem non leuē. ap̄t
quid sanctissim⁹ **A**ugustin⁹ ieiunio tantā
efficaciā & virtutē hic attribuit ut eā elemosine
pacificare videat. **A**le enim due paris virtutē sūt
et equalē p omnia in om̄bz volatilibus et equa
le eis prestant adiutoriū ad volandum nec po
tior est in hoc ala dextra q̄ sinistra aut econ
uerso **A**postolus autem **P**aul⁹ primo ad th̄m

motheū quarto dicit q̄ pietas ad omnia valet .
exercitatio vero corporis ad modicū ieiunium ve-
ro est vna de exercitationibus corporis libz qua-
rum nulla est compatio ieiunij ad pietatē quē
admodum nulla est eius quod est modicum ad
ōia Rūdo in hoc & dico xru ē h xri noie & ra-
nis ieiunij est oblatio & sacrificium proprii cor-
poris / presertim cum non auaricie / sed misericor-
die ieiunatur . Hoc autem est cū ea que detra-
hantur corporibz de alimente in xristi paupz
alimoniam vel in vsus pios alios erogantur .
nec videtur esse vera nominis quo non corpus
et anima affligitur . Nec modica est afflictio
humane famis & sitis quod in de manifestum ē
q̄ cū vehementer inualuerūt cogūt hominē comes-
dere manus suas / vel alia de carnibz suis . que
rapere de ipso corpe suo poterūt . similiter et vix-
mentia sitis bibere eum sanguinem proprium
vel vnam compellit . Afflictiones vero corporis
esse ipsum ieiunium attenuatio eiusdem corpo-
ris que p pauca et moderata ieiunia fit euiden-
ter ostendit . Hoc autem non propterea dico quia
ita ieiunandum sit ut in huiusmodi rabiez si-
tis esuriens inuale scat . sed potius ut manifestum
tibi fiat quia xri nominis & ratōis ieiunij
et sacrificij est ut p̄dixi et iustificatio qdā tam
ale q̄ corporis et apter hoc efficax nō mediocri-
ter ad placandam irā iustissimā dei et ad minuē-
das penas meritas seu debitas . Quanto enim

quis vehementius se affligit pro suis viciis et
peccatis. tanto minus relinquit in seipso diuine
iusticie puniendum Quapropter cum seipsum suf-
ficiēter iustificat nō est adeo ulterius iustificandus si-
cut docet **Aplūs** ad corinthios secundo dicens
¶ Si nosmetipsos diiudicauimus nō vtiq; ius-
dicamur **Iā** ergo declaratū est tibi p̄ hoc qua-
tenus et quare altera ala orōnis est ieiunium vi-
delicet quātū ad impetratōem remissionis p̄ne me-
rite seu vindicte **Adiunat** etiā orōnem ad solā-
dum in sublimē diuine miserationis. quoniā in-
execrabile efficit ieiunantē. **Verū** qđ dicit apos-
tolus qm̄ exercitatio corpis ad modicū valet. in-
telligendū est ut est exercitatio **Et h̄** est dicere p̄
se **Valet** namq; p̄ se ad frāgendū vires carnis ⁊
ad reprimendū ⁊ interdū ad extinguendū ardores
cōcupiscentiarū carnaliū **Et ad h̄** valde efficax
est ieiunium quēadmodū subtractio lignorū ad ex-
tinguendū incendiū. **Nec intelligas** hic exercita-
tionē corpis nisi macerationē carnis q̄ fit nō so-
lum ieiunio. sed etiā laboribz et omnibz sanc-
tis occupatōibz. **Per se** ergo in quantū exerci-
tatio corpis ⁊ p̄ hoc qđ est exercitatio ad hoc va-
let quod predixi / qđ reuera modicū est cōpatōe
vtilitatu pietate. **Pietas** em̄ idest mīa et ad il-
lud valet. et ad omnia alia q̄ salutis sunt siue p̄ti-
neant ad salutē. **Nichil** em̄ est vel venie vel grē
⁊ glorie qđ pietas non impetret / sicut expresse ha-
betur **Thobie** quarto **Qm̄** elemosina ab omni

peccato & morte liberat et nō patit aīam ire in
tenebras Et iterū Qd auertas faciē tuā ab vl
lo paupere. ita em̄ fiet ut nec a te auertat faciē
es dñi Misericordia namq; nō solū prodest vl
uilet p eū in quo est. vl facit illā sed etiā p eos
quibz fit. uilet etiā p seipsam Elemosina enim
p illud quod elemosina est Habet fructus & vti
litate mīnificas sicut euidenter est colligere ex
testimonys scripturarū.

Affiduitas orōnē adiunat. Cplm̄ xxxij^m

Et & aliud fortissimū orōnis adiutorium
affiduitas. Sicut testatur Iacobus in vl
timo epistole sue dicēs Quia multū ualeat dep̄
catio iust i assidua et Aplūs prima ad thessalo
nisenses Sine intermissione orate Et ipa re
citās in euangelio Luce. Quomā oportet sem
p orare & nō deficere Qualit̄ autē orabim9 sem
p Impossibile enim manifestū est aliquē semp
orare Qualiter em̄ possibile est dormientē ora
re dñi dormit. Credo autē te hic audiuisse verba
hominum de quibz fuerūt q̄ diceēt ōnem vitā
sanctorū orōnē eē ppter auctoritatē q̄ dicit iust9
nō desinit orare nisi cū desinit esse iust9 Hoc au
tē non est dictū nisi p trop ū q̄ due res q̄ idē vl
equalia faciūt solēt vnū dici esse. Iuxta sermo
nē Apostoli in tercio p̄me ad corinthios. Qui
plācat & rigat vnū sūt Et intelligitur vnum in

efficientia seu effectu. Sic se habet de oratione
iustorum et vita eorum. In effectum namque in-
petrationis apud deum unum et idem sunt. Eadem enim
impetratur vita iustorum et oratio eorundem. Utque
impetrat veniam et gratiam et gloriam et omne aliud bonum
quod ipsis largit deus divina tribuitur. Quidam quod
ex sanctis patribus dixit se incessanter orare pro
eo quod vel ipse orabat in persona sua vel pauperes
quos laboribus manuum suarum sustentabat. Dicit
ergo se orare cum pro ipso orabatur. Verum non est opus
ut in explanationibus troporum et figurarum huiusmodi detineamur ulterius. Ad illud igitur devenien-
dum est quomodo oportet semper orare et qua de
causa. Dico ergo quia quamdiu ardet et fernet
incendium tam diu clamandum est contra ignem pro
aqua. et hoc evidenter vides in incendio istius ma-
terialibus. Quod diu enim ardet ignis qui domus aliqua
combuitur tam diu continuatur clamor eorum qui pro li-
beratione domus et extinctione incendii labor-
ant vel alias fatigant. Vbi est ergo in tota eccle-
sia dei domus in qua ignis vel ire vel luxurie vel
alterius pestis non esset incessanter. Non dubites quoniam
rarissime paucissimeque sint quibus deus parcat ab
his doloribus vel quas ab eis potius timeatur.
Quapropter si vel leuiter et ad modicum aperueris
oculos et inspexeris in ciuitatem dei videbis eas
fere ubique et vndique vires vastari incendio huius-
modi. Deinde tam diu pugna committitur
quod diu durat prelium. An non resonandum est

tubis contra hostes **T**langores autē tubarū nō
ne sunt clāmores orationum. **A**mplius **T**en p
ratio vita hominis sup terram ⁊ alia littera ha
bet militia. hoc autē non est nisi bellum **S**i er
go toto bello idest toto tempe durationis belli co
ciferandum est et tubis resonand nulla pte vite
huius vel grandi vel modica cessare licet nobis
ab oratione **Q**uod si dixerit quis quia clerici ⁊
sacerdotes et potissimum inter hos claustrales
debitores sunt instantie istius et cōtinuitate orō
num cum eis ab alijs opationibus adeo parca
tur ut nichil aliud eis ipositū sit. et ipse **I**ero
nimus expresse dicat. **Q**uia monachi officium
est sua et aliorum peccata deflere **E**t generali
ter ad h et ppter hoc totus clergo cōstitutus sit ut
mediator sit inter pplū et deū et sic iuxta lēam
inter pplū et altare stat loco medio in ecclesia
ad hoc videlicet ut diuinis laudibz. sacrificijs
et orōnibus nō solum irā dei placare studeant
erga populum sed etiā grām et gloriā eidē ipe
trare **R**espondeo in h qz reuera instand est orōi
et pta pmittit ipsa qua omnes pñimur et circū
damur ipsa infirmitas. similiter et quantū alia
officia pmittunt. q nec minoris glorie sunt cre
atori nec populo minus necessaria sunt sicut of
ficium predicationis sacramentationis officium in
interdum iudicationis et pacificationis iter dis
cordes **S**unt ⁊ preter hec officium disputans
di. contra errores officium inquirendi et fabris

candi arma spūalia cont̄ hostes ecclesie dei of-
ficiū texendi ret̄bia. hoc est cōponendi & scribē-
di sermones ad piscādū in mari magno & spa-
cioso mundi huius. **O**rat ergo sine intermissione
qui alia sibi ip̄posita officia nec ppter orōnē in-
termittit aut neggligit/nec ppter illa ab orati-
one desistit. **O**rat semp & non deficiat q̄ iuxta qd̄
ei ab alijs officijs p̄mittitur orōni insistit ppi-
ter quod et circūsp̄cte adiecit veritas oportet sp̄
orare & non deficere. **S**ic em̄ habundand̄ est no-
bis in orōne ne deficiamus alijs officijs/nec co-
gimur p exempla illa q̄ de pugna et incendijs
huiusmōi adducta sūt/ōni momēto tēpis insta-
re oratōi cū alia nō minus necēaria vel salutaria
vel salubria tū vacarem⁹ oratōi cōtinue nō suf-
ficienter impleretur. **G**eneraliter em̄ cōstitut⁹
ē clem̄s ut custodiat iustificationes dei et man-
data eius exquirat. **D**e claustralibus vero siue
regularib⁹ quos cōmuniter religiosos dicimus
nō est dubitādū qn̄ eis sūma cura debeat esse de
dei laudib⁹ orōnib⁹ & sacrificijs. **H**is em̄ pnci-
paliter insistit & iugilat ōnis religio. & de his tri-
bus omnia officia religiosorū inserviūt p̄ci-
paliter. **D**isciplinā nāq̄ claustralis q̄ in caplō
exercetur custos q̄dem est trū istorū. **S**imili-
ter & sobrietas ciborū & potū q̄ religiosis indic-
ta est & in refectorijs eorū regulariter seruatur
nō modicū vel leue p̄stat adiumentū trib⁹ is-
tis ante dictis. **U**nde lectionē ab orōne distigue

non multū curo cum adeo sibiūicē annexē sint
ut lectio orōnem ipinguet et orō lectionē illumina
net **Q**uapropter arida et modice vel nullis re
fectōis est orō quā lectō nō ipinguat. et parū
luminosa lectō quā oratio non illustrat. **C**eterū
lectō psalmodiū sacratissima atz p̄fundissi
ma p̄ne tota oratio est **U**nde sicut nec veraciter
psallit qui psallendo nō orat. et intēdo cuius psal
lere nō est orare sic nec veraciter legit psalmos
cuius legere orare non est. longe enim diffe
runt ab invicem psalmodiū recitatio et vera ip
sorum lectio. **M**edullata namq; debet esse psal
modia **Q**uida namq; et inanis a deuotione psal
modiū recitatio tumultus tantum est et strepi
tus labiorum. **E**t iam dixi quia vox orationis
desideriū internum est et propter hoc dicebat
David ad dñm **D**esideriū cordis eorū audi
uit auris tua **E**x omnibz ergo istis colligitur q̄
officiū orandi non solū sed maxime est iposi
tū clero siue regulari siue seculari. et ppter hoc
nec necesse est ut isti officio totaliter ac singulari
ter se impendant **A**ssiduitas ergo orōis in culpa
bilitate seruatur cū tēpore suo et loco saluisq; a
liis officiis eidem pro ut decet insistitur **E**t in
tendo prout decet ut pinguis sit ⁊ medullata p
ut doceberis in sequentibz. **S**emp ergo orat et
non deficit qui sic orat quemadmodum quis di
citur semp ieiunare qui omni die vnicā refectione
ne contentus est **Q**uod si quis arguere velit **S**emp

ieiunat q̄ etiā dum cōedit concedi potest cōcla-
sio siue cōsequentia q̄ indubitanter dum cōten-
tus est vna refectione in die. et abstinet a plu-
ribus refectionibz. sic semp orat iste ⁊ non defi-
cit ab oratōne q̄ statuta horis hoc est ad orandū
deputatis orationē facit Non em̄ deficiat a quo-
cungq̄ bono opere. nec in defectu est opis illis
qui id suo tempe et loco exercet .

De importunitate orandi. Caplm. xxxijm

Utrum quoniam laudauit dominus in eu-
angelio improbitatem in oratione et im-
portunitatem tanq̄ fortissima orationis adiu-
toria. **S**ciendum est tibi quia improbitas in
rogando non est nisi instantia tediosa siue mo-
lesta ei qui rogatur et hoc propter prolixitas
tem suam vel vehementiam. **Q**uidam em̄ sunt
qui preces suas non solum offerunt eis quos p̄-
cantur. sed etiam illas ipsis ingerunt et impin-
gunt q̄si pugnantes contra duriciem. vel diffi-
cultatem exauditionis. ⁊ tandem ipsam impug-
nantes atq̄ vincentes. et gratiam seu benefici-
um exauditionis tedio interpellationis tanquā
ab inimicis extorquentes. **S**icut legitur in ex-
emplo de vidua. cuius orationem exaudivit iu-
dex non quia timeret deum ipse vel homines ve-
reretur ipse. sed molesta erat eidem vidua **S**i-
cutilegitur **Luce xvij. Importunitas vero sit**

molestia siue tediositas in interpellando siue ro-
gando. Verum importunus dicitur quasi ino-
portunus qui in rogando nec loci nec temporis
oportunitatem seruat. et ubicūq; sit preces inge-
rit et impingit ei quem rogat ubicūq; eum in-
ueniat videlicet siue in mensa. siue in cubili. si-
ue in publico. siue in secreto. Vel dicitur impor-
tunus quasi in portu vel in porta ita ut arceat i-
de nisi valde difficile potest a ianitoribz impulsi-
ones multas et verbera sustinet. ne accedat vel
appropinquat ei quem rogare intendit. Tu au-
tem scis quia omnia ista molesta sunt valde mag-
nabz. Longe autem sunt hec et omnes alie
molestie a pacatissima tranquillissima gloria cre-
atoris. Sed nec possibile est ab eo aliquid tan-
q̃ eo inuito extorqueri. Omnia quippe largi-
tur prelargi bonitas eius nō solum liberaliter
sed etiam libenter. Voluit ergo in exemplo de vi-
dua antedicta et in exemplo de amico et tribus
panibz quod legitur. Luce xi^o nos animare ad
orationis instantiā. Nichil em̃ grācis ei offer-
ri a nob̃ potest q̃ p̃fecto ex omibz mod̃ suis orō.
Cā autē in hoc est habundantissima largitas
bonitatis ipsius per quā querit in nobis occasi-
ones miserendi semp nob̃ et benefaciēdi. Adeo nā
q̃ placet eidē dare ut p̃p̃t hoc omnia creauerit.
Volebat em̃ habere et q̃bz daret. Angelos autē
et homines ad hoc specialit̃ creauit ut daret eis
semetip̃m. Propt̃ quod et tales eos creauit qui

ipſius capaces eſſe poſſent. niſi vicis et pccas
eouſq; ſeiſſos minoraffent et coaguffaffent ut
diuine imenſitatis omno irreceptuiles et icapa
biles eſſent. Sic et offeſſis cotumeliarū et lau
tiarū innumerabiliū et inestimabiliū ira eius
iuſtiſſimā adeo contra ſeiſſos puocauerūt. vt
iuſtiſſimo ſemq; p omnia laudando iudicio eig
reddenda ſint eis eterna ſupplicia **P**reſertim at
q; poſſimū illis q; culpis ſuis originalibus et
et actualibz cotumacia obſtinatōis et icorrigi
bilitatis pnnaciā addiderūt. **A**pparet ergo tibi
ſi tamen videre vis et uales quantus ſit placor
quātag; grā piarum ei deuotarū orōnū corā de
o xel apud deū dum per eas eidem preſtatur oc
caſio id faciendi. propter quod placuit ei omni
a facere. et hoc eſt largiri quo nichil ei graciū
eſſe poteſt **E**t ob hanc eandem cauſam gratio
ſiſſima eſt in cōſpectu eius humilitas **I**pſa enī
ſemp queſeloſa eſt ſemp mendica ſemp egenā
dū hic uiuit ſemp ſaccū ſuum uacuum eidem
oſtendens et porrigens ſempq; indigentē ac pau
pamam ſe acclamans miſerab; ſuas imenſas
et innumerabiles oculis ſue pietatis ingerēs nō
tā oſtentans q; x xmenti in pbitate et iporū
nitate impingens iuxta cōſuetudinē tritānorū
q; ſcabies ſuas et vlcera ſua membrozq; ſuorū
corroſiones nuditatē ceteraſq; miſerias ſuas et
tanta tedioſitate oculos ſpectantium ingerunt
et intuent illas eos cogūt ut ſi nullo miſeratio

nis affectu in eo moueantur. **N**ecessse tamē ba-
bent aliquo beneficio oculos suos ab aspectu tā
horrificatū miseriarū redimere. **H**abet et aliud
gracie singularis humilitas videlicet qđ saccus
eius neq; hic impleri potest dono largitatis. ne-
q; paupertas eiusdem dicitur. **C**ausa autē in hoc
est qm̄ quanto maiora. amplioraq; dona reci-
pit tanto amplius ipsa crescit et propter hoc tā-
to amplius vacuum et pauperem se proclamat.
Ipsa ergo quasi contendit cū immensitate diui-
ciarum et beneficentie creatoris et dicit audac-
ter **I**mplesaccū paupertatis et vacuitatis mee si
potes domine deus meus **P**ropter hoc ergo ut
predixi gratiosissima est humilitas in conspec-
tu creatoris. **Q**uoniam occasiones ei semp mis-
trat largiendi sibi et miserendi. donandi pariter
et predonandi. **S**icut enim gaudium est iusto
facere iudicium. sicut legitur: **P**rouerborum
viii^o **I**ta gaudium est largissimo ignoscere et
largiri. **Q**uia igitur sicut sup omnē cogitatū ē
largitas creatoris ita super omnem estimatio-
nem nostram est bonitati eius placitum largi-
ri. propter hoc enim merito tam placite sunt ei
occasiones largiendi quas ei humilitas sub-
ministrat

Que fides adiunget orationi. **C**aplm̄. xxxiim^o

Quia vero fides fons est orōnis sicut dixit

sanctus et sapientissimus Augustinus manifestū
esse tibi facile potest remediōnē fidei non solū
esse adiumentum orationum. sed etiā orationis
gratiam ex ea et p̄ eam mira affluentia redun
dere. Rememorandi sunt igitur orare intenden
tibus atq; Volentibus illi articuli fidei. qui maxi
me gratiam gratitudinis et deuotionis in nob
excitant & incendunt. **H**ic autem sunt de mis
terio incarnationis passionis & mortis necnon
victoriosissime resurrectionis eiusdem atq; in ce
los gloriose ascensionis. Similiter et sacramē
ti altaris in quo incogitabilis larga atq; pro
fusa est in nobis beneficentia ipsius & inestima
biliter admiranda dignatio magnificentie et glo
rie ipsius qui cotidie non solum multotiens. &
vicibus innumerabilibus descendit de supremo
celorū de altissimo folio glorie sue inter manus
sacerdotū ministerium illud altaris rite celebrā
tium. Descendit inq; ad inuocationes ecclesie
sue que per ora sacerdotum fiunt in sacramento
illo. Rememoranda sunt etiam officia illa in
effabilis pietatis karissimi et benedicti vniuersi
patris dei. propter que illud venerandum sacra
mentū instituit et que in eodem in omnibus mis
sae sollempnis adimplet & pficit quorū pri
mū est officium medicationis quo medetur ec
clesie sancte sue tixiacam viuificam sacratissi
me carnis sue & sirupo saluberrimo p̄ciosissimi
sanguinis sui. Secundum officiū est sacramēta

tōis sine s̄ificatōis. quo officio nos emēdat ab
 ōmibz inq̄namentis carnis & spūs et replet om̄i
 nī sanctitate & grā. Tercū officium est reconsi
 liatōis quo p̄ sacrificium corpis & sanguinis sui
 placat nobis in mīsterio illo patrē mīarū & res
 cōdaliat nos eidem. Quartū officium est resectō
 nis spūalis quo tā nobili tantēq̄ suauitatis ci
 bo et potu et reficit et faciat nos. extinguens in
 nobis famem et sitim mortiferas carnaliū etq̄
 secularium desideriorum.

Cū quanta gratiarū actione salutandus est
 in missa dñs ih̄sus xp̄istius. **C**aplm̄ xxxv^m

Hec quatuor in ōi missa ab ipso tota deu
 tōne. toto fletu cordis ab eodē exposcenda
 sūt ita in ipsa hora eleuatōis dñici corpore pro
 cidatur coram eo cū grārū actione deuotissima
 & laudibz & dicatur ei. B̄n̄ueneris tu b̄ndicte
 saluator & benedicat tibi quidq̄ benedicere p̄t
 pro tot & tantis dignatōibus magnificēcie glo
 rie tue. pro tot et tantis magnalibus pietatē
 dulcedis tue. Ecce oculi tui sacratissim̄ vidēt aui
 ditatem. durticiam. frigiditatem et omnimodam
 paupertatem cordiū nr̄orum. Ecce non suffici
 mus ad gratiarū actiones / & glorificatōnes tuas
 quin potius p̄ omnia deficiamus a debite deuotōne &
 gratitudine etiam pro vnico aduentu tuo de ce
 lie p̄ vnica descensione tua. Sz neq̄ totis mundis

ad regreand tibi pro vna huiusmodi descen-
sione et aduentu sufficeret quanto minus igitur
per cotidianis assidue. q̄ innumerabiles indus-
bitanter sunt. nemo tibi satis gratus. satisq̄ de-
notus esse posset Tu ergo ne attenderis et res-
pexeris ad tantos defectus nros. tantāq̄ paup̄ta-
tem sed respice potius ad sup̄habūdantissimas
diuitias pietate & dulcedis tue q̄ te huc addux-
erūt et desup̄ emnētissimo folio glorie tue huc
descendere fecerūt & in manibz p̄ntis huius. sa-
cerdoti q̄ tā venerād tāq̄ sacrū misterium in no-
mine tuo celebrat posuerunt tamq̄ oblationez
patri m̄iay gratissimā atz acceptissimā vbi of-
feras per manus illius pro tota tua ecclesia et
ex parte ipsius. **I**nde obsecro per age et admitte
te officia ista immense misericordie tue **I**nde o-
perare nobis quatuor istas virtutes sacratissi-
mi huius misterii **I**nde medere animarū nostrarū
vulneribus atz languoribz **I**nde fac nobis
istam vitālē viuificāq̄ p̄ciosissimū corpis tui
cā viuificāq̄ sanguinis tui in medicinā in vitā
& seculū mentis et corporis scriptū. **P**laca nob̄
p̄tēz m̄iay hoc placabilissimo atz acceptissimo
sacrificio q̄ placasti eū nob̄ in ara crucis agnus
imaculat⁹. agnus dei qui tollis peccata mundi
offerens te ipsū eide hostiam in odorem suauita-
tis pro nobis vbi pacificasti per sanguinē cru-
cis tue. siue que in celis siue que in terris sunt
Dñe misericordie quanta deuotōe quāte grātū

actōibz quātis piarū lacrimarū profluūis re/
memorāda ac iugiter cogitāda essent nob tū in
debita nostris miseris tā stupenda tamq̃ exce/
denda omnē admiratōm & omnē cogitatū bene/
ficia Tu igit qui vides q̃ longe fecimꝫ nos vi/
cēs & peccatis nostris a tā necessariis tam sal/
utaribz tā desiderabilibz nob tāq̃ bonitati tue
gratis & acceptis donis. adiūua insup̃ inspectū
nostrū & suppletā miserabiles defectus nostros
tāq̃ mortiferā paup̃tatē sup̃abundantissimē
diuinitis graciositate tue videlicet graciārū acti/
onibz et assiduis benedictionibus tuis. **E**mun/
da nos ab omnibus inquinamentis carnis & spi/
ritus & reple nos omni sanctitate et gracia om/
nibus donis & virtutibus quibus tibi placetur
seruītur et viuītur ad placendū & seruīendū to/
taliter q̃ viuendū maiestati tue cū patre mise/
ricordiarū & spū scō et hoc inq̃ fac p̃ virtutem
tā venerādi tāq̃ salutaris sacram̃ti quod et p̃
ter hoc tuipse instituisti et celebrādum ecclesie
tue tradidisti et precepisti in quo misericentissi/
ma virtus tua semp̃ opat̃ quod nulla virtus
nature nulla potentia p̃ter singularem illam et o/
mibz dominantissimā tuā opari potest videlicet
ut panis ille materialis et vinū visibīle in cor/
pus tuū sacratissimū & viuificū sanguinē cōuer/
tantur **Q**uātā misericā opationē tuā soliq̃ om/
nipotentissime virtuti tue possibilem et te ac/
tore et doctore te inspirante magnifico munere

gr̃e tue credim⁹ & tenem⁹ q̃ fides inter mirabi
lia siue miracula tua iure virtutis et g̃ gr̃e tue do
nū est **R**efice nos facia & firma hoc pane vite
vino et vero hoc pane vite idest de te ipso q̃ de ce
lo descendisti **P**anis viuus ac verus q̃ das vitā
mūdo. & extingue in nobis ōnem famē carnaliū
& seculariū desiderioꝝ pota nos & iebria hoc po
tu viuifico ac saluberrimo te ipso & extingue in
nob ōnem ebrietatē vel potis insaniā vicioꝝ &
pccōrū **N**ec inq̃ opare in nob de te ipso p̃ ipm̃ vi
uificū corpus & sanguinē tuū preciosissimū **Tu**
es em̃ dñe mie in te metipsoꝝ p̃ te metipm̃ quod
est dicere in quantū deus es in quantū verbum
sūm⁹ & eterni patris cibus & potus & resectō sa
lutaris vitalis saluberrima & sup omnem cogi
tatum suauissima animarū nostrarum **P**lacet
autem tibi ut in sacramento isto ineffabili sac
ficiū corporis & viuifici sanguinis tui quod pro
nobis instituisti prestes nobis istam sacratissi
mam viuificamq; refectionem quam suauitate
in effabili absq; signo et figura sacramenti ip
sapresentia tue veritatis nuda ac lucidissima.
angelis sanctis ac beatis animabus in celo in
templo scilicet sublimissimo habitaculo glo
rie tue largiris hic autem mirabiliter & miseri
cordissime consulis & puulitati & infantie ani
marum nostrarum p̃ signa ista sacramentalia
non enim capaces sunt immensitatis veritatis
tue. ut psa est & se exhibet ad plenam fructio

nem ciuibus illius superne ac supercelestis iheru
salem Adeo namq; strictum est adeo modicu et a
gustum os ale humane qd est intellectus ipse
us . in ista morte presentis miserie ut in illud p
seipsam nuda ac lucidissima intrare non possit
Et propter hoc non est anime humane in puri
tate ut pdixi per semetipsam gustabilis et sic
est de palato ipse et ventre qz non est in hac p
uilitate et angustia capax immensitate suauis
tatis et refectionis qua ptemetipsum ante sup
noe reficie **E**t propter hoc sub signis istis sac
mentalibz et p ipsa intrat quoq; mo veritas vi
ua et viuificans omnia veritas incogitabilis su
auitatis veritas suphabundantissime facietate
et plenitudinis in animas nostras **D**ilata
bis autem et ora annuarum nostrarum fauces
et ventres et profundabis ad sanctissimorum ac
beatissimorum angelorum equalitatem simili
ter et reficies et faciabis ita ut non esuriamus
neq; sitiamus amplius hoc autē erit tū nuda ab
latis omnibz signorum et figurarum velamen
tis incogitabili claritate manifestam se prebe
bit omibz dilectis et electis tuis gloria tua si
cut intellexit propheta tuus **D**avid cum dix
it. **S**aciabor cum aperuerit gloria tua **T**unc enī
dilatato ore plenis faucibus et ventre comede
mus te integrum et illesum per omnia qui com
mestione spiritali totus et integer semper co
mederis . **H**ic igitur domine misericordie da

nob aliquatenus licet p speculū et in enigmate
pūdere desiderabilissimā virtutē tuā et utcūq;
p̄gustare bonitatis tue viuificā ac reficientissi/
mā suauitatē vt amore sacratissimo atq; viuifi/
co concupiscentiaq; castissima exardescamus in
pulcritudine tua esurie et siti inextinguibili to/
tis faucibz cordis inhiemus in istā totius sancti/
tate et plenitudis dulcissimā viuificāq; effectō/
nē **H**ec est em̄ beatissima fames et sitis deside/
rabilissima q̄ nō solū nō minuit ā vllō modorū
ledit aīas sic esuriētes & sitiētes q̄n potis ip̄as h̄
sanat atq; viuificat vita gracie tue ad eterne
vite gloriā eas nō solū p̄parat. sed etiā a morib
et vulneribz viciorū et peccorū eas liberans ad
illā incogitabili velocitate facit et currere et vo/
lare. **H**is et huiusmodi verb̄ vteris de consilio
meo quotiens missarū solempnis inter fueris.
Sollemter autē attende q̄ sub speciebz panis &
vini tamq; sub signis et p̄ designatōz veritas ve/
ri panis et veri potus q̄ indubitāter xp̄istus ē
ab aīabz n̄is ut p̄dixi tibi p̄ modo puritate &
infantie animarū nostrarū atq; tenebrositate pre/
sente noctis utcūq; capitur. & effectū sp̄ialis re/
fectionis p̄cipitur q̄ in nuditate sua atq; immē/
sitate glorie sue atq; suauitate ab animabz nos/
tris hic capi non posset **I**ntroducūt igitur eā
signa illa et species ille visibiles panis et vini
cōuenientissima designatōe cū p̄semetip̄am et i/
nvisibilis & insensibilis sit animabz nostris mix

ominus tamē pſentia ſua. atq; virtute opatur
reſectionē ſpiritualem animarū noſtrarū. et h
p ipſam veritatē corporis et ſanguinis dñi noſ
trū iheſu xp̄iſti quibz ⁊ eſſe voluit ⁊ dedit hanc
virtutem / videlicez ut p ipſam ipſa reſectio iſta
ſpiritalis pficeretur Et quia de iſto ſacramē
to tā vnerando tamq; ineffabili tibi i libro ſa
cramentorū put dedit et poſſibile fuit michi
late diſfuſeq; tibi ſatiſſactum eſt Conſulo q̄
tenus tractatū illum diligenter ſollertex inſpi
cias ut plenā fidem de illo habeas Namq; illa ē
ſone indubitanter deuotarū orationū ⁊ obſequia
rum ſupplicationum.

Quare laudauit deſ. iportunitatē orantis in
euangelio luce

Caplū. xxxvi.

Mirabitur autē fortassis aliquis quā ob
cauſam ipſa veritas laudauit iportuni
tatē ⁊ i pbitatē orōnis in euangelio cū i orōne
locū habere non poſſit Eſt enim dei tranquill
tas in vltimitate q̄tis pacatiſſima ⁊ in vltimi
tate imutabilitate ipturbabiliſſima Quap
pter ad illum ptingere nullomodo poteſt moleſ
tia vlla ⁊ tedioſitas nec minꝰ facile nec iocūda
eſt ei orari hac nocte inceſſanter q̄ orari vna
hora vel vice Siliter neq; orari a multis q̄ ab
vno Non em̄ laborat vllō modorū intendens or
ationibz noſtris nec fatigat eum nec vllō tedio

habet in regibus & magnis qui vultu manu
sunt q̄ vel occipitibus passionibus vel tribulas
tibus interdū exorabiles / interdū vero difficil
les ad exaudiendū rogantibus inueniuntur. **D**is
co/ḡ q̄ illis exēplis p̄notatis: de vidua videlicet
et amico / voluit nos inducere fidelissimū sal
uator & misericordissimū ad amorē studiū & in
stantia o. Dis & p̄ hoc scilicet validissimū argu
mentū. **S**i enī instantia p̄cū viciat duriciem iu
dicis ut viduā exaudiret. et si impbitas amici
hoc potuit ut media nocte dormientem vicinū
excitaret & surgere faceret. et ab eo quotquot
panes habebat necessarios optineret / quanto fa
cilius a benignissimo misericordissimoque deo op
tinea speranda sūt omnia bona data / omnia sa
lutaria / omnia necessaria pie obnixē petentibus
In iudice nāq̄ illo obfistebat duricia cordis ei
us vidue precibus. In amico sompnolentia p̄
pria et puerorū eius obfistere poterat. et ipse
sumptus siue expensa panum / presertim si vel a
uarus erat vel non quinq̄ habūdans panibus.
Apud p̄elargum autē & p̄diniatē deum / et sup
omnem cogitatū nichil horū obfistit / vel aduer
satur petentibus. Solum hoc ad exauditiōnem
eorū requiritur ut qua possunt deuocōne atq̄ in
stantia precentur.

Que oratio sit quasi nunciū ad deum missus

Capitulum tricesimum septimum.

Post hec igitur psequar alias similitudi-
nes & cōpationes ordōis. Dico ergo in p-
mis q̄ ipsa oratio ad dēū velut nuncius quidam
est qui ad deum mittitur & ad ipsū intrat sicut
dicit beatus Augustinus sup̄ lxxvum illud ps.
Intret oratio in conspectu tuo domine / dicit in q̄
his lxxv. Mira inquit virtus ordōis / que in-
trat illuc ad dēū videlicet quo caro puenire neq̄t
Ecclesiastici . xxv°. satis euidenter ipsam esse
nuncium fidelem ac diligentē exp̄mitur vbi le-
gitur oratio humiliante se nubes penetrabit et
donec appinquet non cōsolabitur. & non disces-
set donec prospererit altissimus vel obnubilati-
um cogitaciōem / vel nubes ipsas sanctorū pene-
rabit ad modū nunchi ingerenti & ipingenti
in mediū turbarum. & irumpenti eas vt appro-
pinquet ei ad quem mittitur / et hec sonant illa
verba / donec appinquet non cōsolabitur in-
ter fidelis & fidentis nunchi qui nec requies nec
solaciōem habet donec pueniat ad illum ad
eum mittitur. Hic ergo cōsideranda sunt vel es-
t / qui sunt boni nunchi. omnia autē cuiusmo-
do requiruntur in ordōe. Prīmū autē illorū po-
m agilitatē ipsius nunchi. nemo enim sapiēs
longinquam regionem mittit nunchiū qui nō
leat ambulare. Hic autem est vel qui iam
ka

in firmitate p̄mitur. vel facile lassatus deficiat in
via. Qd̄ euidenter apparet in illo qui difficultate
magna vel conatu magno & multo vix in to-
ta vna septimana dicere orōnē dñicā poterat
ita ut vnaq̄z die septimam partē ipsius hoc est
vnā de p̄ticiōibz septē q̄ in ea continentur. cū
maḡ difficultate etiā dicēt a q̄ curatoz suus vix
poterat extorq̄re q̄ saltem septimā partē orōis
dñice vnaq̄z die diceret. et sic totā orōnem do-
minicā septimana vna compleveret. Cui similes
sunt multi q̄ vix cepta orōne statim ab ipsa de-
fistunt & deficiunt ip̄m orationis laborē ip̄orta-
bile reputātes. & velut ḡuissimū onus illud statim
p̄dicentes. Quibz quo ad ip̄os p̄tinet et quē ad
modū in eis est et hoc est dicere aperte ipsorum
hoc solū video remediū ut paulatim assueant.
ad orōnes breuissimas. et deinde ad longiores.
Conātibz enim ad se put eorū p̄mittit infirmi-
tas nūq̄ deesse auxiliator deus quē admodū et il-
lo de quo mensio p̄xime facta est qui paulatim
in tantū robur ad penitentiā agendam cōualu-
it ut ab ipso suo sacerdote p̄teret ut ei penitentiā
quācūq̄ grauē & durā vellet iniūgeret. Non enī
solummō facta erat ei p̄ma omnis leuis ad por-
tandum. sed etiā desiderabilis & iocunda. Quod
si quis querat vnde nobis ista infirmitas oran-
di q̄ bene p̄ vnā integrā diem fabulantes nō
fatigamur in sermonibz otiosis & etiā noxijs et
in sermonibz orōnum. q̄ vtrūq̄ salutares & iocū-

diffini sunt tanto labore affligimur. tamq[ue] faci-
 le fatigamur. **R**espondeo in hoc q[uod] sicut ascen-
 sus corporalis admodum laboriosus est nobis &
 tam facile nos fatigat p[ro]pter gravitatē corporū
 nostrorū. sic et oratō q[ue] ascensus spiritualis est
 in deum p[ro]pter originalis corruptōis gravitatē
 nos tam fatigat et deiciat in defectū. **A**ssuetudi-
 ne tamen et lemitur et lemitur huiusmodi g[ra]-
 uitas p[re]sertim cum adiutorium dei gracie semp[er]
 assit orantib[us]. et orare conantib[us]. **E**t est nun-
 tius huiusmodi qui in via spoliatur a latroni-
 bus autē interdū occiditur. **L**atrones intelligo
 impii cogitatōes que se orōni ingerūt et eaz
 lacrimis p[re]s et s[an]c[t]i desiderijs etia[m] ipsis cogita-
 tōib[us] et attentione spoliāt ip[s]am suavitatē vn-
 guenti. de qua in p[re]cedentib[us] audiuit subripi-
 unt. vel etiam rapiūt violenter. et hec sunt bo-
 na ipsius orōis quib[us] in celesti consistorio p[re]-
 curare debet et expedire negociū orante. **N**on q[uod]
 nunci[us] sic spoliati intrāt celeste illud consistor-
 ium p[ro]pter quod & minus bene recipiuntur.
 et difficilius expediunt negocia eorum a quib[us]
 mittuntur. **D**epauperatus enim nuncius. a pau-
 pere missus videtur. nec apparet etiam pro mag-
 nis et arduis negocijs missus. negligit etia[m] ne-
 gociū & negocia sua qui talem et taliter mittit.
Qui enim sunt cordi negocia que deferre debet
 iste nunci[us] ad celestem curiam & sollempnem
 mittit nuncium ad illam. non pauperem vel pau-
 l[us]

nosum vel qui nulli honori vel gratie ibi haberi
dus videatur. **H**ec autem est sollempnitas nun
ciij istius / apparatus scilicet & ornatu quem p
dixi tibi videlicet intentionis & attentionis desi
deriorum et aliorum p que in precedentibus au
dimisti orationem adiuvati. **A**n vero negocia is
ta / que p orationem gerenda et expetenda sunt
tam ardua / tamq magna sint / ut sollempnita
tem nuncij merito requirant / manifestus est ex
his que petuntur p ea & ex ipso a quo petuntur
Nulla namq negocia comparabilia sunt nego
cijs veniarum gratiarum et gloriarum. **E**t hec
principaliter p orationem intenduntur. **N**ego
cium vero pacis reformande inter deum altissi
mum & eos pro quibus oratur quantum sit qd
ignorat. **Q**uod dicam de negotio salutis de ne
gocio in quo tantis accusationibus ad mortem
orantis agitur qualē aut quantū oporteat esse
nunciū / a procuratore p quē tantis accusationibz
et suptratis accusationibz rñderi oportet qd igno
rat. **E**st ei accusator in negotio isto ipse dēabo
ls et dñes angeli eius. qui non cessant accusare
nos die ac nocte sicut legitur **A**pocalipsis. xij.
cuius astucie nulla iurisperitorum prudentia cō
parari potest. **Q**uod si dixerit quis quia postq cau
sa orantis criminalis est / quoniam in ea de mul
tis criminibus agitur contra ipsum non potest
agi seu expediri p nunciū seu p procuratorem
Dico secundum illam communem ac salutarem

intelligentiam. verum est quod dixit. Quotid
secundum hoc procurator nec vox/ nec verbum
nec responsio eius est contra quem agitur cri
minaliter. / Oratio autem et vox et verbum et
responsio est orantis/ quapropter personaliter
comparat in celesti ac diuinali consistorio/ cuius
oratio est ibi/ ac psonaliter/ ac per seipsum se de
fendit qui p orationem in illo consistorio accu
satoribus resistit. Voce namq; propria. verbo et
responsione sua propria causam suam ibi defen
dit/ et ibi est psonali presentia. videlicet in cons
pectu dei altissimi vbi et ipsi et coram ipso lo
quitur. Si vero queras a me vnde et vbi acci
pietur ista sollempnitas nunciij. et vnde habe
bitur nuncijs iste sollempnis. Respondeo tibi
q; ipse pater mīarū q̄ toto generi humāo tā mi
sericordis tāq; mirabilis prouidet de aduocato
ac pugnatore atq; interpellatore sempiterno vi
delz de carissimo ac benedicto vngemito suo/ deo
videlz & dño nostro ihesu xpo pvidebit & tibi de
nuncio isto & sollempnitate nunciij nisi ignavia &
neggligencia tua h̄ impedierit. De ignorātia q̄p
pe vel ipentia circa ea q̄ ordōis sunt non erit ex
cusatio postq̄ ea q̄ precesserunt in h̄ tractatu &
audieris vel inspexeris. Adinascens quoq; non
parū ad ipestrādū a patre mīarū nuncijs isti sol
lēpnē si verb potētibz et ad depeand cōpsite q̄rā
mīca supeller tibi i p̄cētibz aggreg² et cōges
ta ē vsq; i cōspicūis suis ad p̄cēd mūns & grās
hs

orōis huius/ quoniam in eo et p ipsū ōnia saluta
ria tribuuntur. Quapropter toto studio inuigilam
dū est totisq; cordis conatibz exposcendū munus
gr̃e deo oratōis. Ipse em̃ est qui et solus docet o
rare quod vult/ et dat tā p̃ciosū munus orationis.
Quapropter in ipso principio oratōis quantū ip
se pater mīarū adiuuare dignabit̃ dicendū est
ei. ¶ Dñe deus pater mīarum qui scis et mīhi
magno munē gracie tue scire dedisti nō esse auc
torē/ non esse effectorē/ nō esse largitorē alicui
ius boni nisi te. Dedisti etiā mīhi scire donum
orōis tante virtutē/ tanteq; graciositate esse a
pud te/ ut cū eo et in eo omnia salutaria largia
ris omnibz illis/ quibus donum istud prestare
fuit pietatis et duce dimis tue dignatio. Largi
te mīhi donum istud in eo placere/ in ea perfec
tione quibus tibi illud et suscipere placeat et ō
nia alia salutaria que p ipsum petere mīhi do
naueris concedas. Sic mīhi tabue orare mise
ricordiam tuam et ut exaudire me tibi placeat
et in omnibus que a misericordia tua petiero ex
audies. Scio enim te docente quia nec ab alio
nec aliunde potest mīhi vel esse vel venire tam
placitum tamq; efficax apud misericordiam tu
am donum. ¶ Debes etiā scire quia fidelis ac p
omnia laudabilis nunch̃ est. non solum instas
te apud iudicem vel curie dominū sed etiā solid
tate accessores eiusdem iudicis et assistentes ō
nes eidem domino p negotio/ seu negotiis pro

quibz ad curiam illam missus est maxime au-
te illos qui maioris gracie maiorisq; potestate
in curia illa esse cognoueris. Super autem om-
nem adimicationem & mittentibus et nuncijs de
quibz agitur. et salubriter & utiliter et miseris
corditer consultum et prouisum est in curia illa
celesti ubi qui maxime possunt necessitatibz sub-
uenire miserorum et omnium negocia ibi habē-
tium maxime prompti & parati sunt & nuncios
istos introducere ad regem et dominum curie il-
lius / eosq; per omnia et in omnibus adiunare.
Tales habet omnis orans aduocatos et medi-
atores quos non venalitas . sed mera liberali-
tas ad intercedendum inclinet utpote quos to-
taliter caritas et pietas possident et q; orantibz
occasiones inuenire desiderant adiunandi. **A**cce-
dit ad hec et aliud dei collaudatōne et admirati-
one dignissimum . quia nullus est ibi qui cōtra
dicat vel aduersetur negociū apē vel aliene sa-
lutis agentibz vel agere volentibz. **O**mnes em̄
idipsum et solū volunt quod sciūt velle regem ac
dominum omnium seculorū qui vult omnes ho-
mines saluos fieri. et ad agnitiōē veritatis ve-
nire. **H**anc em̄ cōcordiam facit in sublimibz su-
is omnipotentissimus ille seculorū . sicut legit
Job xxxv°. **A**ccedit etiam et illud bonum ad op-
tinendam fiduciam securissimam impetrandi qz
nullus est ibi qui non totus ardeat caritate . to-
tus non diffuat pietate. **A**ccedit & aliud quia

nullus est ibi cuius intercessionem vel deprecationem possibile sit ab altissimo repellere. & propter hoc in eadem mensura necesse habent precibus & supplicationibus nostris semper annuere. Illud quoque non est hic pretereundum quia maiori confidentia qui maiores ibi sunt exorari possunt et debent non solum qui humiliores. sed etiam quia caritate & pietate semper in omnes propensiores atque profusiores. Docet nos & ipsa ecclesia celestis immo diuino magisterio sic erudita & docta orare quod est dicere tale vel huiusmodi nuncium ad celestem curiam mittere qui omnes deo altissimo astantes et singulos pro nobis sollicitet. Ipsa namque orationibus suis plerumque letanias adiungit quae sunt singulorum sanctorum inuocationes. similiter et omnium propter quod et multi ex eis singillatim inuocantur multi vero in generali quoniam non est possibile ecclesiae dei nominare tot sanctorum milia singillatim. Sollicitudo quoque & diligentia gerendi negotii in nuncio huiusmodi potissimum requiritur quod ipsa arduos facis piculositasque negotii euidenter ostendit. Quid ergo dici potest de nuncio qui circumquaque vagatur & discurret varietate cogitationum huc illucque distractus et ventilatatus et de ipso negotio pro quo mittitur nec curat nec cogitat sed nunc in Hispania castra edificat nunc in Britannia rapit nunc in Alemanniam diffilit et velut palea

et variam cogitationem fluctibus dispergitur. **H**ec
quot & quanti sunt sic orantes. **C**ave ergo tibi
omne qui orare intendis a nuncio huiusmodi cuius
negligentie similis aut comparabilis vix aut
nunquam in nunciis laicis inuenitur. **E**st & nunci-
us huiusmodi qui et antequam ad celeste consistorium
perueniat immo statim cepto itinere vel ad modicu-
m progressus in via moritur. **H**ic est oratio cuius in-
tentio in ipso orandi tempore vel momento extin-
gitur et irruens alia intentio vel affectio ad al-
lud agendum vel intendendum cor rapit exempli
gratia cadit interdum cum quis orare incepit inadat
cordi eius cogitatio de pulchritudine mulieris pro-
fundaturque in eo. quousque ipsum in consensum
turpitudinis inclinet. **E**t eodem modo se habet
de aliis concupiscentiis. **N**ullum enim est genus
concupiscentie quod per cogitationes eousque in cor-
dibus orantium profundari non possit. **O**bscra-
ndus est ergo omnipotens et misericors deus ut
dirigat nuncium istum ante conspectum suum
atque custodiat sanum et incolumem in ipso itine-
re. et etiam coram se. **N**uncium istum totis
astutie sue conatibus interficere intendit. deus
absolutus utpote qui negotium nostre salutis im-
placabiliter semper odit atque persequitur. nec
solum in via ut predixi tibi sed in ipso dei con-
spectu. **P**lerumque enim ipsa oratio que iam
ante conspectum dei intravit modo quo dixi ibi ex

tinguitur. **D**e quo memini me multo dens ex-
clamaſſe ad dominum / ut ſaltem in conſpectu ei-
us atq; præſentia eſſet orationi mee par & ſecuri-
tas. et ne pmitteret vlllo modum coram ſe illam
ocadi. **P**reſertim cum nunc qui ad illum mitti-
tur ſine deſtinantur protectione eius. atq; cuſto-
dia gaudere debeant non ſolum ante illum / ſed e-
ciam in itinere ſive in via. **P**etebat hoc ſatis ex-
uidenter **P**ropheta cum diceret. **D**irigatur ora-
tio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo. **C**um enim
peteret eam dirigi ante conſpectum dei / petebat
etiam eam in via cuſtodiri. **S**imiliter cum in
ipſo conſpectu dei oraret eam dirigi / orabat etiam
cum hoc eam mihi cuſtodiri ne intorqueretur
vel diſtorqueretur a rectitudine intentionis. **D**e-
bes etiam ſcire cum hiſ omnibus quia inuenitur nunci-
us huſmodi interdum excommunicatus et propter h-
in celeſte conſiſtorium nullatenus admittit ſicut
legit **Proph.** xxviii°. **Q**ui declinat aures ſuas ne
audiat legem orationis eius erit execrabilis. **Q**ua propter
nec in celum ſacratiffimum admittet neq; in ſacriſ-
simis ciuibz celeſtibz recipiet / quoniam potius ut exe-
crabilis excludet & repellat cum indignatione & ex-
ecutione. **P**ropter h- autem non immerito a verbis eius
aures dei auertunt. **N**am etiam ſcriptum eſt. **M**ale-
dicti q; declinant a mandatis tuis. **Q**ua propter max-
ime maledicti q; maxime ſe declinant ab illis. **H**ii
autem ſunt qui nec etiam appropinquare volunt. ut
illa audiant / maxime enim longe ſe faciunt a

mandate dei q̄ nec illa audiūt nec faciūt / qui re-
ro illa saltē audiūt nec faciūt non tam longe a
mandate dei sūt. Cū ergo manifestū sit tibi q̄ si
nuncius excōicatus etiā iuxret nisi sup excōica-
tōe manifestū ē est tibi / q̄ cū celeste illud con-
sistoriū latere non possit talis excōmunicatō ta-
lis nūciū. q̄ dñino iste nūcius nec aliquid impe-
trabit nec etiā audietur. **C**ave ergo tibi ne deū
pro excōmunicato habeas verbis eius auditus
communicare recusans. Tunc em̄ necesse est ut
teip̄e excōmunicatū habeat & p̄pter hoc audi-
tus sui vel audientie sue cōmunionē nō imerito
tibi negabit. vtiā autē aduertāt q̄ formidan-
da sit q̄q̄ horrida sentētia ista p̄ quam nec v-
bum suum quibusdam cōmunicat misericors de-
us cū omni generi peccatorū / etiā verbū dei com-
municandum sit excepte illis dūtaxat quos ca-
nes & porcos vocat veritas **M. 1.º** vtiā atten-
dant illi quibz & tam studiose quāq̄ habūdan-
ter cōmunicatur verbū dei quanta largitate g-
cie dei hocip̄is fiat. **N**on enim facit taliter om-
ni nationi presertim cū expresse legatur 16º ac-
tuū q̄ p̄hibita fuerūt aplī a spū sancto p̄dicāe
verbum dei in asia. **C**auendum est etiā oran-
tibus a fatuitate & stulticia nūciū istius. **F**as-
tius enim est atq̄ stultus nūciū qui p̄it qd̄
non p̄tendū est sicut dicit beatus Augustinus
de illo qui p̄it adeo ut occidat ei inimicum suū
Stultissime enim p̄it cum velit se esse iudicē

inimici sui. deum autē esse suum tortorē / indicez
eū gerit se inimici sui dum ipm reum mortē diu
dicat pculdubio deum vult habere tortorē illi
us **H**oc autē q̄ in cōueniēte sit quis non vide
at / dum in tā vili officio deum sibi seruire vult
officio videlicet carmificis vel tortoris. Semet
ipm autem in tam sublimi tantiq̄ honoris of
ficio. facto ipso collocat in officio videlicet iudi
cie presidentis **E**st ibi ⁊ alia stulticia sicut ibi
dem dicit idē Augustinus quia vult huiusmodi
homo / frangi pontē misericordie dei ne habeat
inimicus eius p qd reueri possit ad deum. Hoc
enim p mortem agitur in paratis ⁊ improvisis
peccatoribz ut redire non possint ad dei miseri
cordiam et gratiam quam cū possent inuenire
querere contempserūt. **C**onsidera ergo arduita
tem / multitudinē et magnitudinem negotiorū
q̄ agenda hēs in illa sublimi curia / et ne mittas
verba tua p nuncium stultū. **H**uiusmodi autē
nuncijs cū sapiens fuerit / et bona procurat atq̄
impetrat mittenti se et mala auertit ab eodem /
indulgentiā penarum et culpārum nichilomin⁹ op
tinet. **I**nvenitur ⁊ alia stulticia i nuncijs hu
iusmodi qui cū ire debeant ad illam romanā urbē
scilicet nominis sublimē atq̄ dominantē celestē
scilicet curiam vadunt ad alios et alios q̄ ad
ipsum regem et de minimū seculi rē. **E**t p tūc
ab eis que ab ipso solo obtineri possunt. **P**rop

Honoris. **A** deo enim ista sola optinenda sunt.
Nemo namq[ue] assumit sibi Honorem. sed qui vo-
 catur a deo tanq[ua]m Aaron. sicut dicit **A**postolus
Nec dico ista propter hoc q[uod] a deo petenda sunt
 alicui talia. **V**ires em[en] bonis. et petenda ei pro-
 curanda sunt Honoru[m] & potestatum sublimia. ve-
 r[um]ta n[on] ab ipsis sed ab alijs. **I**mpud[ens] ti-
 ma namq[ue] p[re]sumptio esset unicuiq[ue] quantu[m]cu[m]
 q[ue] excellentie viro. atq[ue] p[re]sumptio turpi[ss]ima et
 intolerabilis dicere deo & petere. fac me regem
 fac me episcopum cum officiorum huiusmodi
 tanta sint. tamq[ue] periculosa onera. ut nemo sa-
 piens sit qui non ea potius formidet q[uam] desideret
 viriq[ue] sanctissimi non nisi coacti illa suscipiunt
Unicuiq[ue] ergo ecclesiarum est desiderandus. ac
 tota deuotione & instantia appetendus. et a deo
 petendus pastor bonus. **E**t quoniam ab homi-
 nibus plerumq[ue] petuntur. et a solis hominib[us]
 atq[ue] p[er] eos solos optineri speratur. fit p[er] iram dei
 maximam. quamuis semp[er] iustissimam. ut deo
 permittente. non approbante nec eo auctore ma-
 li. et apud ipsum reprobi sublimitatum loca
 optineant. **P**ropter quod ipse dicit **O**see vlti-
 mo. **D**abo eis regem in ira mea. et auferam
 in indignatione mea. **I**n penam ergo grauissi-
 simam et vindictam iustissimam p[re]esse per-
 mittuntur. qui prodesse nullomodo curant.

Inuenitur et nuncius huiusmodi qui cum debeat volare in celum currit ad terram. et hic est ordo qui dum debeat petere celestia hoc est spiritualia bona et eterna terrena solummodo petit. Illuc autem tendit omnis oratio ubi est quod per eam petitur. et per eam obtineri intenditur. Propter quod dixi nuncium huiusmodi ad terram pergere qui proficisci debebat immo volare in celum. ¶ Inuenitur et alia stulticia in nuncio huiusmodi qui a deo ignarus est et inscius. ut celestis curie vires persus ignoret et an habeat ibi contradictores et aduersarios. nec videat nec attendat. Sed et ipsas voces aduersantium sibi et contradicentium nec audiat nec intellegat. Heu quanti sunt et quot qui nobis orantibus et veniam et gratiam gloriamque petentibus adiunguntur quorum unusquisque clamat in aures dei omnipotentis. ¶ Contradico. ¶ In his primi atque fortissimi contradictores et aduersarii nostri sunt. vicia nostra et peccata quorum clamor in sublimi celum extollitur. Fortissimi isti contradictores quomodo primi et radicales sunt in aduersationibus et accusationibus istis et eis cessantibus sine tacentibus omnes alii cessarent sine tacerent penitus ab aduersationibus et contradictionibus contra nos. ¶ Secundi contradictores et aduersarii sunt omnes exercitus pulcherrimarum sublimiumque militiarum celestium. similiter et omnium sanctorum nec non aliarum qui occasione viciarum nostrorum et peccatorum in igne purgatorio vel in inferno etiam de-

tenentur totiq; curie celesti inimici sumus q̄ dñi
viche et pcās vel etiā mundo amici sumus Sicut
legitur Ia. im°. Quicūq; voluerit esse amicus
seculi huius inimicus deo constituitur. Mento er
go tanti amici dei inimici nostri sunt q̄dñi inim
ci dei sumus Amicus em̄ inimici dei inimicus est
dei Quibz vero vel occasione peccandi vel pditi
onis dedim⁹. et ppter hoc vel in purgatorio ig
ne vel inflammis infernalibz detinentur quis du
bitat quin die ac nocte clament contra nos & di
cant vldica domine sanguinē nr̄m. sicut legitur
Apocalips. vi°. / Que etiā si voce tam lr̄ali q̄
spirituali taceret ibi tamen cruciatus earū ac
bissimī ipsa veritate clamant ut predixi Cū e
nim redemptio anime vici diuitie sue. sicut legit
Proūbiōrū. xiii°. Quomō putas vel qualiter
putare potes nō clamare animas contra cleros
eos et sacerdotes qui redemptionem earū come
dunt et in luxurijs suis infigūt nec p libera
tione earū a tormentis et cruciatibz in q̄bus sunt
saturāt. / Terch aduersarij atq; contradic
tores nostri contra nos in curia illa sūt ipsi sancti q̄
bz iniuriamur vel iniuriati sum⁹ & hoc vel in pso
nis eorū blasphemantes eorū nepharie in
ramentis quibz nec ipsi gloriose dei genitrici a
mulæ nec patitur in aliquo nec defert vel in ec
clesijs ipor Et hoc duobz mod⁹ Sive cū ipsi mī
tri dei q̄ in illis defernūt iniurijs q̄buslibet mo
lestantur vel ipsa etiā loca deo dicata et sanctis

ipsis violant. vel ipsa bona temporalia ad sustentationem ministrorum deo et sanctis illis oblata et consecrata vel diripiuntur vel ab ipsis modo quolibet diminuantur. An est aliquis adeo insipiens ut deum ac dei filium opinari possit blasphemias gloriose atque carissime genitricis sue negligenter ita ut eas ut dignum et iustum est non vindicet. Quis hominum iniurias et contumelias matris sue equanimiter toleret et si posset non blasphematur. Quod si omnium aliarum matrum iniurie et contumelie tolerari quoque modo possent istius tamen benedictae semper venerande matris blasphemie omni gladio et igne omnibus studiis et viribus exterminande et vindicande sunt. Et illi quicumque sit qui ignorat dei matrem in eo amore et honore apud benedictum filium suum esse ut et honorantes eam honoret et inhonorantes digna adversione puniat. Non presumat aliquis deum aut dei filium habere propitium. qui benedictam matrem eius offensam vel adversariam habuerit. sic nec de dei gratia vel propitiatione cuiusque eorum qui eius filio in celo vel ministrant vel assistant aliquis presumere debeat vel sperare. Quartum adversarium et contradictores nostrum in curia illa celesti demones ipsi sunt sicut legitur Apocalypsis. xii. Proiectus est accusator featum nostrorum qui accusabat eos die ac nocte. Quiatus et maximus atque fortissimus deus ipse est qui semper accusat eos qui seipsum negligit.

gunt accusare & semp excusat ipse qui seipso
in cōspectu eis studiose & incessantē accusant. **B**o
ni ḡ nunci & fideles & diligenter procuratores est
adversantes sibi & cōtradicētes in curia ista & pla
care sibi vel apicōs efficē & eis silēciū imponere.
& illos cōgruis rōsionibz atz defensionibz repel
lere. ne cōtr ipm vllatenus audiant. **E**t p̄mō q̄
dem & radicalibz adversariis & cōtradicentibz silē
tiū imponit cū occidunt siue mortificant ei h̄
sola dei curia nob nō solū p̄mittit ḡmmo etiā cō
ceditur atz remunerabiliter acceptat. **A**mplius p
huiusdī nunciū siue ordē videlz int̄dit h̄ dīcē
ut p ipm adversarij isti et cōtradicētes nō solum
cōtr nos nō audiant & admittant in isto spūali
iudicio. sed etiā ut imbi moriant et occidantur
Ipsa enim pia oratio cum p̄fecta fuerit. morti
ficatrix est omnium viciōrū & p̄ccōrū sic orante
Mortificatō aut eorū est p̄ modos & vias quas
cotiens audiuisti. **I**psa namq̄ desertio ip̄scum
more est eorū **C**um recedit ab eis aīa humana
seḡ eisdem subtrahit / necesse habent ruerē vel
cadere cū sustamentū non habeāt & sub fixa m̄tū
aliud nō h̄eant q̄ miserā ip̄az aīam que illa in
semetip̄a sustinet & supportat. **E**t nō opus est ut
enarrē & enumerē tibi hic modos mortificatōis
et destructōis ip̄orū. **S**i vis ḡ ut clamores cor
nō audiat & admittant cōtr te clama tu exad
uerso & exalta in fortitudine vocē tuā cōtr ea.
Quāto em̄ fortius et altis cōtr ea clamaueris

tanto debilior erit clamor ipsorum & minus laudabitur donec penitus obmutescerit. Obmutescerit prorsus & sine domini voce erunt cum toto corde clamaueris. Magnificandi ergo multiplicandi exaltandiq; tibi sunt clamores orationum & confessionum. si vis aduersarius istis & contradicitoriis silentium imponere. Clamores enim ipsorum validis clamoribus huiusmodi non solum retardant ut non audiant sed omnino exterminant. Quia propter manifestum est quantum valide quantumq; audibiliter immo exaudibiliter apud deum clamant contra illos qui coram ipso tacet & clamoribus orationum et confessionum. Validissime namque sunt coram domino deo accusationes aduersariorum huiusmodi contra illos qui non seipsum iungit confessionibus in conspectu eius accusant. Nulle autem prorsus id est nullis vigoris a virtutis contra eos sunt qui se studiose in conspectu dei inceptare & accusare non cessant. Quod expressit nobis spiritus sanctus per os dauid dicens Dixi confitebor aduersum me iniusticiam meam domino et tu remisisti impietatem peccati mei. Attende anima mea & admirare et lauda ex totis intimis tuis superhabundantissimam pietatem dei dulcedinem qui solo proposito huius accusationis videlicet qui fit in confessione coram ipso statim remisit impietatem peccati mei. Et propter hoc non solum silentium imposuit reus et peccatis contra ipsum dauid sed etiam remisit ea. delinquit prorsus exterminavit. Quod si dixerit quis Non est michi potestas a virtus ad clamandum

fic videlicet orōmibz & confessionibz cū adhuc
corde mortuus sī & scriptū sit qm̄ non est in mor
te qui memor sit tui in inferno autē quis confi
tebitur tibi. **M**ors autem et infernus pculdu
bio status est peccatoris in profundo peccatorū
suorū sepulti et adhuc in eo iacentis et putres
centis sicut legitur **Eccle. xvijº** Ante mortem
inquit confitere. mortē inquam huiusmodi quā
predixi. Propter qđ cōuenienter sequit̄ **A** mor
tuo em̄ quasi nichil erit cōfessio **O**m̄ino em̄ in
sensibilis erit peccōr & efficit̄ p mortē istā & ap
ter hoc non videt nec sentit illa in quibz totus
sepultus est. Quo facto ergo opus ei est qđ ē
illi consiliū salutare **H**oc est indubitātē ut pro
curet qui clament pro eo. et horum clamatorū
duo sunt genera. **P**rimū est opa mie sicut
expresse legis **A**baicut pmo quia lapis de pare
te clamabat. et lignum qđ est inter iuncturas
edificiorū respondet **Q**uod et in bono & in ma
lo intelligi potest. **P**iorū enim edificiorum et
ligna & lapides clamant in aures dī omnipotē
tis pro edificatoribz suis. quemadmodū dum de
rapinis & male acquisitis edificationes fiūt cō
tra edificatores suos ad dominum. **S**icut dicit
Iacobus **A**postolus in quarto epistole sue.
Aurum vestrum et argentū eruginavit. et eru
go eorū erat vobis in testimonium. **Q**uod aut vox
bonorum operum. et etiam malorū et magna et
valida sit exp̄sse legis. mº. sapientie. **E**x inq̄s.

omnes qui nascuntur testes sunt nequie eorum
interrogatione sua et alibi. Ipse interrogabit
opa nostra. Bona ergo opa nostra et inter ea
opa pietate non solum clamant pro operatoribus suis
in coram domino et ad ipsum sed etiam pugnant super scu-
tum ad protegendum ipsos. Elemosina namque et
exorat ab omni malo et super scutum potente. et su-
per lanceam aduersus inimicum tuum pugnabit. sicut
legitur Eccle. lix^o. Alii clamatores efficacis-
simi atque validissimi sunt ipsi intercessores
sancti siue qui hic militant siue qui cum christo reg-
nant. Et hi inter eos validiores in conspectu dei
altissimi gratiosiores sunt propter hoc ergo et
commutatione bonorum temporalium virorum
sanctorum qui adhuc in hoc mundo sunt preces tuas
hi parando sunt et etiam precibus et obsecrationibus es-
mendicant et sunt. Quanto fortius ergo eorum qui cum christo
domino gloriantur et regnant. Na times ne tot et tante
clamantibus pro te clamores victorum et peccatorum
tuorum audiat plangens miserator deus. Absit cum
nichil odiat miserator plangens deus nisi vicia et
peccata. Absit ut ea audiat contra te et tam caros
tamque sanctos intercessores tuos repellat. Sancti qui
qui contra nos clamant propter iniurias et contumelias
placandi sunt mendaces iniuria tuum et contume-
liarum quas eis irrogauimus et nichilominus pre-
cibus et supplicationibus qualibus et quantis pos-
sumus. Hoc autem docemur exemplo beati Ge-
nesij qui prius quam orare presumeret pro archie-

diacono quem in ista vita dilexerat placante
inclita virginem et martirem agnetem et quē
dam alium sanctum quibus oblatione possessi
onum quarundam iniuriatus fuit archidiaconus
ille in ecclesijs eorum. **D**e animabus ve
ro que tam in inferno q̄ in purgatorio contra
nos clamant. quid aliud nobis faciendum est
nisi ut per nosmetipsos quantum nobis datur
pro liberatione earum satagamus. et etiam per
alios ad hoc ipsum laboremus emendicantes e
is aliorum suffragia qui nostra illis subfira
imus. **N**ec intelligas in hoc sermone meo q̄ p̄
liberatione animarum que in inferno detineri
sciuntur. p̄ces faciende sint. sed dum ignoras
tur. non est pigritandum. quin pro eis et com
muniter pro fidelibus defunctis omnia suffra
gia fiant. **S**cit enim omnipotens deus quibus
prodesse vel possint vel debeant. nec patitur a
liquem eorum defraudari de fructu q̄ ei compo
tere potest ex huius suffragijs. **C**ane autē tibi
tota diligentia ne beatā et intemeratā dei gem
mitatē aduersariam habeas ullomō cū impossi
bile sit te placatū aut propitiū habere bñdictū fi
liū eius ip̄a tibi offensa vel aduersante. **I**p̄a q̄z
tibi propicia vel fauente similiter impossibile sit
vllum ex omibz illis militibz celestibz vel quē
q̄ de tota illa ecclesia sanctorū non esse propiciū et
fauentē. **I**p̄a etiam aperiente os sacratissimū
os gl̄iaz os bñdictū ad loquendū misericordissimū

filio suo p te dñs iniquitas et tua aduersariorū
tuorum opilabit os suum. Omnes enim ob
mutescunt Totaq; celestis illa curia inapiens
te ea loqui pro te. loquitur benignissimo mise
ratori filio eius. ¶ Qualiter autem placandus
sit tibi ipse iudex vniuersorum. et dominus nos
ter Ihesus xristus iam audiuiſti in precedenti
bus. Et vnus modus placandi eum est. vt tu
ipse placatus sis omnibz proximis tuis. Me
mor esto eius quod legitur Ecclesiastici. xviii
Homo hominī seruat iram et adeo querit me
delā De h et in eis que pceſſerūt et in tractatu
de opibz et mirabilibz virtutū. in capitulo de
mīa multa audiuiſti. Mat. xi. xvi. expresse le
gis ex verb dñi Serue neq; omne debitum dimi
si tibi quoniā rogasti me. Ex quo expresse coli
gitur quantū possint et valeant apud miseris
cordiam dei preces etiā peccōrū cū ex toto corde
ad ipm clamauerint. Numeratur etiā et non im
merito inter fatuitates et stulticias nunch istig
q de ipis negocijs licet arduissima sint nec cu
rat nec cogitat nisi h solum q petitionē inudam
porrigit et offert deo dñino ignorās quid illa cō
tineat. et qd p eam petat Et h manifesta sunt
in dñbz orantibus q labijs solis strepunt et tu
multant in ecclesijs sola inania et alia q ab e
is sūt pſus aliena desiderātes et q pordeſ pe
tere debent nū nūc cogitātes et de his etiā q ver
ba ord. n ſignt. nichil omnino intelligētes. Quā

nis em̄ ista magne stultie & intollerabiles sint
 non sūt tamē huiusmodi cōtempnende vel abi-
 ciende. Isti enim quēadmodū sunt laici lēxarū sci-
 licet ignari. porrigētes & offerentes sūmo pōti-
 fici pētiōes suas inscripte cū ignorēt dōmīno qd ī
 illis cōtineatur & qd in ipsis vel p ipsas pētatū
 Sūmus vero pōtifex non ad ignorātiā ipsoꝝ s
 ad pētiōes respicit & attendit. Nec parā nec leue
 est qd p ignorantia istā interdū & ordīni dēperit
 et orāti. Omni enim mō et studiosius et obnix-
 ius pētitur bonum quod cognoscitur q̄ illud qd
 nec etiā cogitatur. Inuenitur autē & cur eis
 que audiui in nūcio isto quem ordīnem dixi
 duplex puerfitas. ¶ Prima est qua sibi p̄ con-
 tradicit. Est enim rectitudo ordīnum cōueniētis
 sima ut orās om̄s ad eū manū porrigat ad ca-
 piendū quod pētat ad quē sermonē dirigit pētiō
 nis. Et ita faciunt dñes mendicātes et elemosi-
 naria beneficia pētentes. Manu etiā et voce
 in eum intendunt a quo benefici sibi pētunt.
 Tibi autem notissimum est. quia manus in e-
 am partem extenditur in quā tendit operatio.
 qua ppter qui nōdū agit nisi opa dēaboli ad
 eum extensam habet pculdubio manum suā
 ab eo q̄ pētit impleri manum suā cui eam porri-
 git. Quapropter contrārius est sibi p̄ qui voce
 adeo pētit beneficiū a manu vero a dēabolo. Qua
 puerfitate quid intollerabilius estimari po-
 test. ¶ Secunda puerfitas est qualis in ludo

fieri solet/ ludo inq̃ qui vulgariter vocatur ludo
azini. Vbi ad ipsum emptorem dorso verso
sermo dirigatur. et de precio azini cum eo tracts
tatur Dico igitur quia ad eam ptem. et ad eas res
facies mentis aduersa est & ad eas respicit q̃s
cogitat vel de quibus etiam ipsa cogitatio siue
cogitatus menti intuitus est siue aspectus Quia
ap̃ter qui ipso momento orōis ab alia mente
intuetur vel aspiciat q̃ deum dorso verso ad deum
loquitur ipsi quare ut ita dicatur azinum veni
dit ei et ludo illo ridiculoso deo illudit Orō ergo
huiusmodi et ridiculosa est et contumeliosa Quis
enim nisi forsitan iocose aut illusorie cuiq̃ ho
mini sic loqueretur ut dorsum ad ipsum haberet
at et faciem ad alia. Iste ergo perversitates in
oratione sunt contrarietas siue cōditiō eius
ad semetipsam et ridiculositas illusoria contra
deum que ambe in omni nuncio et procuratore
q̃tum dedecant quantūq̃ ipsum impediunt ne
mo intelligens ignorat. ¶ Defectus quoq̃ vo
cis et loquēte quantū noceat negotiis que p̃ nū
cium agenda sunt manifestū est tibi et iam au
diuisti in precedentibz quia vox orōis desiderii
um est. Et quia muta est oratio que voce caret
huiusmodi debilitas vero in desiderio rancido est
in voce orationis Quanta ergo stulticia est nū
cium mutum aut rancidum et sine voce exaudibili
existente ad tam sublimem curiam mittere

presertim pro tot et tantis tamq; arduis nego-
cijs ut sunt negotia animarum. Et quoniam
iam edoctus es p dei gratiam de oratione. quia
ipsa preciosissimum/desiderabilissimū atz mag-
nificum dei donum presertim cum depurata est
et immunis ab impfectionibus et alijs impedi-
mentis que audiisti. pfecta vero dispositioni-
bus quas p me in hoc tractatu audis / non re-
linquitur tibi ignorare. q; adeo deuotissime stu-
diosissimeq; obnixi petenda est cum ipse solus
actor datorq; et inspirator ipsius sit.

Que in deo delectari et ei esse subditum adiun-
gat orationem.

Capitulum. xxxviii.

Sunt autem preter hec duo alia adiumenta
ta fortissima orationis. que spiritus sanc-
tus in psalmo euidenter edocuit dicens p os da-
uid. Delectare in domino et dabit tibi petitiōes
cordis tui. Alterum vero quod sequitur est.
Subditus esto domino et ora eum. Vbi sciens
dum est q; nullo leuiori aut faciliore precio op-
tineri potest exauditiō petitionum cordis nostri
a misericordiore deo / q; p hoc quod hic dicitur delec-
tando scilicet in dño Delectari namq; in domino
nō solū facillimum. sed etiam iocundissimū est
et magis premium q; meritum. Nec vllō mo-
dorum labor. p̃mmo quies validissime suauis

tatis / et retributio superhabundantissima om-
nium molestiarū / q̄s hic dilecti et electi deī ppter
deū patiunt. **U**tinā autē cū hoc docuisset spiritus
scūs vel hic vel alibi delectari in dño. **H**oc autē
nō est possibile cuiq̄ / nisi q̄ palatū cordis sanū
et curatum habuerit a febre iniquitatis que sa-
nitas et puritas non est virtutis et elaboratio-
nis humane opus / sed omnipotentis virtutis
creatoris preciosissimum donum p̄mo superem-
nentissimū et merces sanctorū in p̄ia. **I**n patri-
a enim sicut dicit Boetius in libro suo de trini-
tate Delectatō erit cibus. opatio vero laus ppe-
tua conditoris. **H**oc igit michi pretereundum
est hic q̄ grandis sermo ad istud explicandus
requiritur nec aliud michi dicendū occurrit nisi q̄
egritudo ista spiritalis interior qua eousq̄ pa-
latum cordis in nobis corruptum vel infectum
est ut ipsum fontem suauitatis deī et nobis sa-
pe prohibeat et desipe vel amarum sape compel-
lat. **C**ognoscenda ⁊ recognoscenda est sanitas
contrariat quantū dominus adiuuare dignabit
obnixis exposcenda. **S**entiebat eam dauid cum
dicebat ad dñm. **M**iserere mei dñe qm̄ infirmus
sū. **N**e si medico p̄ssimo satagisset infirmitatez
pandere eamq̄ coram ipso allegare. **I**dem di-
cendum est in alio adiutorio cum dicitur. **S**ubs-
ditus esto domino. **N**eq̄ enim nr̄e virtutis aut
possibilitatis est frangere supbiam cordiū nr̄o-
rum neq̄ abicere iugum seruitutis viciōū quo

q̄ dñi p̄mimur qđ est dicere cui qđ dñi subiecti su-
mus deo subditi esse non possumus. **U**mo em̄ po-
test duobz dominis seruire. Sicut dicit ipsa xri-
tas **Math. vii.º** Deprecādo est igit̄ modis om-
nibz quibz possumus omnium miserator deus
largissimus ut ipse a seruitute victorū turpissi-
ma vilissima nequissimaz nos liberet/ et serui-
tuti sue nobilissime nos subiciat totaliter/ to-
taliterq; possideat sicut sui sumus iure plenissi-
mo ac singularissimo. **H**ec igit̄ duo adiutoria
in p̄tate nostra sunt/ ut ea scilicet nobis p̄stet̄-
tur ⁊ illa habeamus licet ex nob̄ illa elicere per
nosip̄os non possumus. **P**resto namq; nob̄ est ip-
sa gr̄a dei ⁊ nobis nō solum offertur/ immo no-
bis repugnātibz p̄ne ingeritur/ peneg; violent̄
impingitur ⁊ de h̄ multa audiūsti in p̄cedētibz

¶ De alijs .vij. adiutorijs orōis. ¶ Ca. xxxix.

Nunc de alijs septē adiutorijs orōis quibz
vox acuitur ⁊ ip̄a etiā quodamō cōdi-
tur. Et p̄mum eorū est clamor. **S**ecūdu est eiu-
latus q̄ est vox p̄uulorū ad p̄res ⁊ matres ut po-
te vociferantū vel pro absentia eorū vel defectu
alimentī. Ita et faciendū est nob̄ p̄ sepatōne dei
a nobis vel nū potius ab ip̄o. **S**imilit̄ ⁊ pro de-
fectu vitalis ac spiritualis alimēti seu cuiuscūq;
alterius quo sustentatō vite nostre spiritua-
lis indigeat. **N** facie interdum cuiuscūq; rei terri-

Bilis ut porci vel canis vel bestie alterius euolare
cosuenerunt pueri. Sic et nobis faciendum est a facie
peccati tamquam a facie colubini a facie leonis et facie rui
per hunc hunc acutem. Sicut legitur Eccle. xxiº quasi a
facie colubini fuge peccatum. et iterum Quasi rui per hunc
hunc acuta omnis iniquitas. et 3º Dentes eius dentes
leonis interficiens animas hominum. Tercium est et
rugitus quasi ad dampnum grauissimo sicut legitur
de esau qui supplantatus a fratre benedictionem pa
tris amisit quapropter irruit clamore magno.
Et ipse dauid rugiebat agnitu cor meum. De
his autem scire quod rugitus agne vox turturis est et
columbe quapropter quia nullum dampnum compa
bile est amissione vite et gratie et hereditate vi
te eterne nullus rugitus compatibilis est rugitui
tui qui est vel esse debet penitentium et hoc ostendit
Job in seipso dicens. Quasi in mundantis
aque sic rugitus meus. Capitulo tercio. Non
quia temporalem consueveret se amisisse sub
stantiam. sed de amissione spiritualium bonorum
ita rugiebat. Quartum vero istorum adiuto
riorum planctus est et hoc proprie eo quod pro mor
te vel mortuis fieri solet Peccator igitur qui se
mortuum in peccatis videt habet mortuum quem
plangat seipsum videlicet plangat inquam pla
ctu nulli compabili nichilominus et plangere de
bet christum sibi mortuum mortuum inquam
a corde suo in quo habitare per fidem et vivere
debet ipsam presentiam suam vitam gratie sue vi

nificat. Instat igitur **M**arie magdalene stas
re debet peccator penitens ad monumētū plorans
Monumentum autem siue sepulcrū ipsa fovea
siue profunditas viciōrū & peccatorum est. **A**d
Hanc debet stare tamq̃ attentissimis oculis cor
dis intueri ibiq̃ plangere seipsum mortuum et
xp̃istum dominū ut predixi hoc est a corde suo
mortuum sicut legitur de ipsa beata maria mag
dalena Jo. xx. ¶ **Q**uintū istorum est gemitus
hoc est resonantia ex intimo doloris. Propter
quod dicit **G**regorius. Quia veraciter orare est
am̃ros in compactiōe gemitus non ṽrba cō
posita resonare. ¶ **S**extum est suspirium. et est
quasi fatigati animi suspiratio debilis ad for
mationem vocis non sufficiens. Vnde suspiri
um dictum est tanq̃ modica vel diminuta spira
tio. Et videtur esse ex vehementi desiderio ali
quid optinendi siue quod amissum est siue al
iquid propter quod vsualiter dicitur suspira
re quis vel aspirare ad aliquid. ¶ **S**eptimum
est singultus qui in vehementer & diu dolentibz
excitari solet. excutuntur vehementia doloris
quousq̃ viscera dolentium et singultus in eis
propter hoc generetur. ¶ **I**nuectio ṽro inueni
tur plerumq̃ in eis qui cum magno dolore peni
tent. et est inuectio pectoris vera designatio pe
nitudinis. De hoc etiam q̃ id vnde dolet cogi
tauit & eoip̃o punctōnibus duorum suppliciorū
dignum se cōfiteatur. Sūnt autē iste percussioes
pectoris p̃ eo q̃ cor humanū sedē habz in pectore

Publicanus ille enangelicus Luce. xviii^o pcuti
ebat pectus suum orans & dicens Deus propitius es
to michi peccatori Et de iā dās septē manifestū
est vnicuique quod ad orationē adiuuant & deuotionē
eius occasionalit augent. Percussiones vero pec
toris / grām penitendie prouocāt filiter & au
gent Impūnitur em̄ vehementer quod cor talia co
gitauit quod talibus cōfenserit quod talibus fieri volu
it dignum eē dūis et diuīs percussioniibus & hęc in
finuat etiā ip̄m pccōrē redisse ad cor suū & ap
ter hoc inuenire se & videre in illo quod dignū sit p
cussionibus. Et hic qđem finē facio p̄tis p̄me tē
tatus istis In qua agitur de orōe put ip̄a qđā
mō est orō rethorica & p̄tibz suis assilatur eide.

De cantico peccatricis anime. Caplū. xl.

Post hęc psequar terciā pfectionē orōnis
p quā est canticū. canticū & cantilena. Ma
nifestū est em̄ quia psalmi & cantica secūd plū
rimam sui orōnes sunt Preterea psalms. xxiii^o di
citur exp̄sse ad animā peccatricē Sume citha
ram cuius ciuitatē meretrix obliuioni tradita.
bene cane / frequenta canticū / ut memoria tui sit
Eo nāq ip̄so qđ vocat ip̄am meretricē / ip̄am pec
catricē esse clamat apte. Que autē est cithara
quā sumere iubetur / nisi cor humilitate excava
tū ac pfundatū et bonarū cogitacōm & affectio
num cordis seu in rine tensū ac appropriatū ad re

ad resonandū cōcentū quem audiet. Et dixi cogitationum ⁊ affectionū nō audēs dicere virtutū cū illas aīa peccatrix non habeat. neq; in libera p̄tate eius sic ut illis tendat et p̄paret os suum tāq; catharā. **H**umilitatē vero intellexit eā de q̄ dicit beatus Bernardus. Quia est humilitas quā veritas parit et est alia humilitas quā caritas format. **F**acile est autē vnicuiq; peccatū dep̄mē cor suum ac profundate sub mole viciorū et peccatorū suorū et euacuare atq; eximare a fontibus virtutū et bonis meritis quod non est aliud q̄ cognoscere et recognoscere vacuitatem suam et paupertatem atq; sentire se vacuum a bonis q̄bus deberet esse plenissimum. **P**roinde cogitationes bonas quibus se accusat peccator ministrat ei conscientia fidesq; etiam mortua sacrate doctrine cuius nostris temporibus tanta copia est. **A**ffectiones quoq; bonas quales sunt timor pudor. dolor et ira de quibus tibi in precedentibus decem numerate sunt. ipsa vicia et peccata ea intueri volentibus copiose ministrant. **E**t hoc de clarabo tibi licet per occasionem hoc faciam. **S**unt namq; cogitationes huiusmodi et affectiones de benedictionibus dulcedinis quibus deus preuenit illos quos ad gratiam penitudinis illustrat vel preparat. **S**i queratur cuiusmodi canticōē vel canticū iubet cantare meretrix ista. **R**ūdeo qz cātō ista plurimū habz lamentatōez et repam autē ⁊ modicū carminū. **D**ecē autē ille

affectōnes quas p̄numeram tibi lamentatorie
tantū sunt & malorū que p̄ccōres in semetipsis
spirituali ter patiunt̄ expressōne. Et qm̄ peccator
vere spiritualiter mortuus est et malis suis op
pressus & obcessus que vox decet eum nisi lamē
tatoria et malorū suorū expressōne. **M**agnū
autem mīdium vite est peccatori lamētare & fle
re seipsum & magna p̄paratio atq; appropinqua
tio ad resurrectionem & vitā gracie qua scilicet
deo gracie sine graciose vinitur. Et debes scire q̄
quemadmodū in citharis et alijs instrumentis
magnitudo cōcinitate atq; profunditatis resonā
tiam ad auget atq; dulcorat. Sic in cithara cor
dis humilitas quam predixi. Quanto em̄ sine
cogitationibus sine affectionibus magis se hu
miliat & dep̄mit p̄ccōr corā dño tanto ip̄i ḡaus
& acceptis resonat in orōe. Quēadmodū dicit be
atus **I**erom̄us Nichil adeo deo displicet ī p̄ccō
re ut cernix erecta post p̄ccm̄ ita nichil ei ḡaus
in eodē q̄ in carnatō & humiliatio eiusdē sub mo
le p̄ccōrū. Sicut legitur baruth p̄mo Anima q̄
tristis est sup̄ ingratitudine mali et incedit cur
ua & in infimis & oculi deficientes et anima esuri
ens dat illi deus gloriā & iusticiā. Quantū em̄
p̄ p̄ccis suis semetip̄m humiliat sub potenti ma
nu dei tantū sup̄ seip̄m sine in seipso deū exaltat.
Quantūcūq; semetip̄m in eis et pro eis despi
cit atq; vilificat tantum in ipso deum honorat.
Similiter quantum seipsum confundit in p̄ccō

caris suis & pro illis tantū deū glorificat tantū
 qd dat gloriā deo in seipso **D**at ei et iusticiā cū
 se iniuste contra ipsum egisse fateatur et recog-
 noscit **D**at ei et iusticiā cū vicia sua et peccata
 sibi soli attribuit non fato nez constellatōi. nez
 ipsi deo **Q**ui naturam malam eū creasse blas-
 phemant et quosdam planetas malos crea-
 tos fuisse infaustos & infortunatos et ad nocen-
 dum naturaliter idest ipsa natura sua poten-
 tes et prodesse non valentes delirāt. **Q**uemad-
 modū de saturno et Marte astronomi fatidici mē-
 titi sunt & etiā scripse rūt **D**at deo iusticiā qui se
 iustificatione et vltione diuina dignum esse cō-
 fitetur ipsumq; deum iuste acturum secum pre-
 dicat si vicia sua et peccata placeat vindicare.
Curua etiā incedit et in infimis anima que nec
 etiā audent oculos ad celum leuare pre confusi-
 one quia celo spreto eiusq; felicitate infernum
 et eius tormenta eis p̄tulit. **I**n hac ergo cancō-
 ne **P**rima corda debet resonare fides. **E**t primū
 quatuor sonos siue voces de immensitate incogi-
 tabilis largitatis et beneficiētie dei vbi primus
 sonus est recogitatio beneficiorum siue donorū
 nature. **S**ecundus recogitatio veniarum quibz
 remisit nob sunt tā pene q̄ culpe. **T**ercius cogi-
 tatio grāz p̄ quas ad decorē diuine similitudis
 reformati sumus **Q**uartus est recogitatio gloria
 rū siue hereditate etne in qua ius hereditariū no-
 b i baptismo collatū ē **M**ulta & sine voce & sono

Fræbilis et pene rupta corda fidei q̄ sonos istos
incessanter non resonat/ et indubitanter in eis
et apud illos sic resonat corda fidei quibz data
est scientia salutis.

Quid intelligit p vitulos labiorū. Ca. xli.

Post hæc prosequar de oratione secundum
q̄est vitulus labiorum. Nichil enim ali-
ud intelligi posse videtur vitulus labioꝝ q̄ ip-
sa oratio. Vocatur autē vitulus labiorum in
ultimo Osee vbi dicitur Reddamus vitulos
labiorum nostrorum Cui concordat Apostolus
in ultimo ad hebreos dicens Per ipsum ergo
offeramus hostiam laudis semp deo id est fruc-
tum labiorum confitentium nomini eius. Abu-
sive autem ultra modum intelligerentur vitu-
li labiorum vituli labijs promissi. Dico ergo
quia in vitulo intimum est medulla omnibus
alijs que vituli sunt gustu suavior Deinde car-
nes Tercio ossa Quarto pinguedo Quinto pel-
lis. Et similiter in oratione intimum deo p̄la-
tissimum ipsa pietas orantis intentio siue p̄ci-
palis voluntas optinendi quod p orationem
impetrari intenditur. Et propter hoc qui absq̄
pia intentione orationem dicit vel recitat ips-
am potissima sui parte mutilat vel detruocat.
Cogitare q̄ debet apud semetipsum atq̄ formare
qd ei p orōnē querendū vel petendū sit. Ad hoc em̄

orādo est deus ut veniā grām & glāz eterag: bo-
na data sua put ipemet nouit expedire largia-
tur orātibz et hñs p quibz orat. **E**t siq: nich
il horz intendat p docteratōez orōis strepit idu-
bitāter et tumultuatur in ecclia dei om̃ino nich
il a deo petēs. **Q**ua ppter negz orās est huiusmo-
di hō cū omnis orō est petico sicut in pcedētibz
audiuisti. **I**ntende autē qz non est necesse ut o-
m̃is orās intendat certe et determinate aliquid
istorz q̃ p̃dixi. **M**ulti em̃ in vniūfali siue genera-
li intendunt p orōnes bona data dei non cogitā-
do singulariter de venia vel de aliq̃ illorū. **Q**uāto
aut feruētior fuerit intentō & voluntas huiusmō-
di tantomagis erit medullata orō et ossa eius me-
dulla pinguiori refecta. **O**ssa vero in orōne for-
titudines sunt qbz sustētari & defendi idigz orō.
Difficillimū q̃ppe ē muscas irruentū cogitatō-
nū ab orōe abigē eāqz ab impedimētis om̃ibz de-
purare depuratāqz seruā. **M**anifestū est autē ti-
bi cont̃ onem difficultatē fortitudinē esse necē-
ariā sicut dicit **A**ris. qz virtus et ars circa diffici-
lia sunt. **N**ecessaria est & alia fortitudo cont̃ te-
dū p̃plexitate a q̃ multi ex orātibz vincūt q̃ vix
inceptā orōez cōsummare sufficiunt interdū autē
et a cepta statim desistunt. **E**st et alia fortitudo
necessaria contra dilationem domi quod petitur
differt em̃ deus interdū dare quod postulat ip̃a
dilatōe cor pparās & aptās ad recipiendū. **S**icut
dicit **A**ugustinus sup illud ps̃. **C**ōcupiuit aīa

mea desiderare iustificatōes tuas in omni tēpe. **D**i-
ces ibi. qd vt tu volens imple re sacū vel ventrem
aliq bono p̄ciso distendis illum atq dilatas ut
capaciorē ipm efficias. **S**ic deus volens implere
cor tuū distendit illud atq dilatat longo deſide-
rio ut capax illud eius qd petitur efficiat. **C**on-
tra moram ḡ et dilatonem iſt am neceſſaria eſt
qdam fortitudo q p̄prio nomine longanimitas
nominat. **E**ſt et alia fortitudo neceſſaria cōtra
irā quandaz et ipatientiā qua multi eonſz exas-
perant et deſiciunt ut vix proſtrati ad orōnem
ab ea ſtatim exurgant pro eo q ḡcia orōis ⁊ de-
uotōis eis non ſtatim tribuitur dicentes. **Q**uid
facere hic aridus ⁊ frigidus corde duro et inano
ab omi grā deuotōis. **H** pculdubio ignorāt or-
dē ⁊ deuotōem dona gratuita eſſe dei et ut h
ipm addiſcant non ſtatim cū volunt eam opti-
nent. **I**nſinuatur ergo eis p hoc ut ea petere diſ-
cant ⁊ aſſueſcant. **I**nterd aut ⁊ quanta diſſi-
cultate optineant ipſa experientia edocentur.
Quaſi em̄ preda qdam grā orōis interdū a deo
rapit ⁊ de medio irruētū cogitatōm duricie q
cordis in quadam violentia eripit. **S**icut dicit
ſeneca vix datū predam putato. **I**mp̄bitate ḡ
⁊ iportunitate vult a ſe eripi grāz orationis ⁊
deuotionis miſerator deus ut optenta ḡcior ⁊ ca-
rior habeatur. **E**ſt et alia fortitudo orōis et ē
quaſi grauitas quedam contra leuitatem cor-
dis que tanta eſt in aliquibus ſtultis et indoc-

tie vt non pmittat eos ea vti nisi ad modicum
& breue cum illam adepti fuerint tunc enim ab
oratione surgunt cum in ea potissimum immo/
randum esset et potissimum insistendum eidem
Hoc autem est quia cum eis gracia orationis da/
tur habundans deuotione prepinguis et lacri/
mis irrigua cum tantis bonis eis vtendum es/
set / p̃mo cum tam bono sic impatientes sunt
tanti boni q̃ proculdubio est quedam felicitas
tunc nāq̃ datus eis aduocatus graciousissimus
& eloquentissimus de q̃ nō imerito sperare possint
q̃ optineat eis q̃d q̃d p̃scūt **I**psi aut̃ ei tūc ip̃or/
nunt silentiū & vocē eius intrūpūt et cū g̃ciosio/
rē & magis ap̃iciā habet audiētiā atq̃ cū effica/
tis allegat cām ip̃orū os eius obstruunt p̃mo
mo quod deterius est ip̃sū mortificant et exting/
gunt **Q**ui enim tunc orare desinit cum ei bene ē
in oratōe & deuocōe & lacrimis orationem ins/
dubitāter mortificat & extinguit & eo tpe quo
vtilius et efficacius eidē insistere. **I**lle vero q̃
in semetipso sentiens paupertatē omnimodam et
defectus deuotionis et lacrimarū et propter hoc
orare desistit vel desinit insaniissimus paup̃ est .
q̃ mendicare panem ceteraq̃ sibi necessaria q̃re/
re differt donec diues effectus sit **D**iuēs ei in/
dubitāter est q̃ gracia deuotionis et lacrimarū
habundat **H**uiusmōi est homo ea stulticia labo/
rat ut quia videt hauritoriū suum vacuū ad
fontem & flumiū pro haurienda aqua ire con/
m s

tempnit patris ire ut dicit et haurire cū hauri-
torui eius plenū viderit ā sēserit proculdubio
stultus huiusmōi spm sc̄m fontē esse orōis atq; de
noōis & dñū gratiarū nescit ipm esse flumen
cuius impet9 letificat ciuitatē dei ignorat insipi-
entissim9 cor eius eē hauritorū qđ orando ī fon-
tem istum immergitur vel mittitur ut inde gr̄-
ciarum manebus impleatur / non videt qđ os
orando ad fontem istum vel fluiū acceditur &
venitur vel potius ad cor . iste fons et fluius
attrahitur sicut ipse spiritus p̄ **P**salmistā nos
docuit dicēte os meū aperui & attraxi spiritum
Est et tertia stulticia homis huiusmodi qui fri-
giditatē cordis sui sentit & ad caminū a prop-
pinq̄e nō vult donec illud sentiat calefc̄m igr̄
norās p̄culdubio spm sc̄m fornacē esse et cam-
inum spiritualis ardoris idest vitalis et viuifi-
ci caloris ignorat etiā quia orando ad fornacē
istam et caminū appropinquatur et in appropi-
quatōe ipsius videlz p̄m no p̄sentia corda p̄mū
tepefcunt. deinde calefcunt. tercio vero flammef-
cūt **Q**uis adeo stultus est ut dicat sustinebo fri-
gus istud mortiferū longis a fornace nec appro-
pinquabo ad illā donec plene fuero calefactus
cū aut p̄fecte calefactū me videro appropinqua-
bo ad illam **E**st & quarta stulticia hominis huius
Ipse em̄ est quē admodum stultissim9 qui vis-
det se ventre vacuū et refectione admodū indigē-
tē mensamq; refectissimam in conspectu suo pos-

fitam et paratam et dicere non erubescit nō ac-
cedā ad mensam istā donec vētre plenus fuero et
opipare satiatus **Q**uid enim aliud est homo cor-
Habens gracia deuotionis vacuū nisi homo ve-
tre spirituali ab escis et potibus spiritualibz
vacuo . **Q**uis autem ignorat nisi insipientissi-
mus in oratione ventrem huiusmodi cibis et po-
tibus spiritualibus repleti ipsūq; hominem
ibi spiritualiter satiari **Q**uapropter manifest-
um est quia miserimus erroneus est qui pro-
pter hoc ad mensam refectionis spiritualis que
est opulencia spiritus sancti p orationem acce-
dere negligit . quia se vacuum ab huiusmodi
alimentis sentit similis stulto qui fame perire
se sentiens ad mensam opiparam ut in ea come-
dat et reficiatur accedere contempnit . **E**st ergo
negligentia hec et corporis infirmitas huiusmodi q̄
etiam viros religiosos interdum auerit et re-
uocat . et prenominata detinet paupertate **I**rum
penda ergo est aliqua fortitudinis ista infirmi-
tas . **Q**uia ergo iste fortitudines quas nomi-
nauit tibi orationi necessarie sunt ut eam susce-
pent et fulciant eamq; fortem et robustam effi-
ciant non immerito ossa orationis in vitulo no-
minantur **H**ec sunt ossa pie intentionis medul-
lam in orationis vitulo continentia fortiq; pro-
tectione custodientia . **C**arnes vero istius vitu-
li intellectus sunt et cogitationes eorū que ve-
bis orationis significantur **P**inguedo vero car-

nium Huiusmodi deuotio est nec obfistit quod
dicit Gregorius sup verbum istud Psalmiste
Holocauftum tuum pingue fiat. **D**icens quia
Holocaustū pingue fit cū bonum opus quod as
gitur etiam lacrimis irrigatur **L**acrimae namq
non deuotio ipsa sunt. sed ex deuotione proflus
unt & pcedunt **P**ellis autē vituli istius ipse cō
textus et series vtriusq orōis est qbzalia que dicta
sūt cōtinent & tāq a pelle exteriori operiuntur
Pili vero in vitulo isto strepitus est vocalis ex
terior tales reddere debemus vitulos labiorum
nostrorū. **P**ropter qd dictum est reddimus vi
tulos labiorum nostrorum **O**see vltimo ut p
dixi. **N**on em pprē redditur nisi quod debetur
Apparet q ex oibz que precesserunt de vitulo
isto q inuicissim deo etiam in illis que iuncti
as irrogatas eidem emendare debemus. **Q**uis ei
non videat innumerabiles in ecclia clericorū tā
etiam secularū q claustralū nec etiā pilos vi
tulorum istorum domino red dentes nez em vo
cali strepitu in ecclesijs resonant sed tamq in
dormitorio medias matutinas aut etiam inter
gras dormiunt nūq postmodum eas domino
red dentes aut restituentes **M**ulti pro vocibus o
rationis vocibus inutilium fabulationum aut
etiam secularium negotiorū in eis strepunt et
tumultuant sibi inuicē tractantes sua secularia
et interd negotiatioes facientes proculdubio do
mum orationis domum negotiatiois execrabili

as autem est q̄ pro laudibus et g̃m̃is dei t̃rē/
piloque prophanant et polluant et ipsum dei
seruitum ⁊ chorū diuinis honoribus ⁊ laus
dibus consecratum. Sunt et alij qui ut pellem
vituli istius deo reddant et offerant totum stu
dium suum conferunt in hoc nec vnā sillabā
vel vnum iota de tota integritate verborum ora
tionis negligi p̃mittentes et hoc vtiq̃ bonum
est nisi deum potioribus vituli istius defrauda
rent. Sed dū intellect⁹ ⁊ signata verborum orō
nis l̃ nō habent vel nō curant etsi in altero pelle
videlz deo satisfacē videātur in reliq̃. tamē idest
in carnibz nō modicū sacrificiū laudis detrahunt
⁊ detrahunt. Multi delinquūt circa adipem siue
pinguedinem dūno aridi et in deuoti orantes cū
offerre debeant vitulum saginatum clerici quo
q̄ de medulla istius vituli non curant et forsis
tan curare non norunt. Multi nec pellem verbo
rum nec pilos exterioris vociferationis offerre
curant vel dignantur. Dicit autem dauid ex p
sona recte offerentium. **H**olocauisti medullas
offeram tibi. Quis ex magnatibus huiusmodi
fraudes g̃mmo rapinas et iniurias sibi fieri sus
tineret videlicet vt pro vitulis medullatis set
pinguibz exmedullatis. excarnatis macilentissi
mi ⁊ per omnem modum pinguedine carentes.
exossati excoati et nec pilos etiam habentes
offerentur. An non vides congregationem hui
usmodi orantium. et tam apte vitulorū h̃mōi

sacrificia deo substrahentium. ne dicam speluncas esse latronum. sed magis acies vel cuneos raptorum. Quis ignorat qd sine causa percipiunt stipendia oratorie militie. immo tamq̃ fures et raptores et propter hoc ad restitutionem omnium sic p̃ceptorū tenentur.

¶ De deuotione q̃ requirit̃ in orōne. ¶ Ca. xliij.

Non est tibi dubium quantum valeat quantum condiat quantumq; p omnia melior et orationem deuotio cum dicat auctoritas. Quia qui in deuotus orat iudicium cont̃ se posulat. In ipsa vero deuotione puritas quid aliud intelligi potest q̃ sicut legitur Exodi in thure luciditas. Uoxia nimis est in oratione impuritas que est admixtio sollicitantium cogitationum. que sunt musce morientes et p̃dunt suauitatem unguenti sicut audiuiſti in precedentibus ex verbis salomonis in Ecclesiaste. Et ista suauitas iocunditas est qua viri sancti in oratione iocundantur.

¶ De breuitate orationis

¶ Ca. xliij.

Propter hoc dicit beatus Bernardus Quia orō debet esse breuis et pura non q̃ plixitas et longitudo orōis deo displiceant. nisi ubi ipsa plixitas alijs impedimētū p̃stant orandi.

Sicut notum est tibi de quibusdam sacerdotibus
 qui missas adeo longas faciunt quod tedio plerumque
 corda circumstantium et a gratia devotionis
 arefaciunt et ipsam refectionem spirituale
 quam in missis percipere debent in molestie amari-
 tudine eis vertunt. De his ergo populus con-
 queri potest missis circumstantes et dicere de dicit
 in escam meam fel. Stulticia ergo huiusmodi
 hominum hec est ut pugillo devotionis quod eis in
 missis tribuitur totius populi devotionem auferat
 et pro tribus vel quatuor lacrimis compungat omnes
 ut ita dicat missa magna id est corda devote ac la-
 crimose orantium effundant. Ibi ergo brevis de-
 bet esse oratio ubi breuitas eius devotioni aliorum
 orantium militat et deseruit Possunt esse et ali-
 lie cause abbreviandi orationes sicut infirmitas
 corporalis. Multa enim in amentiam et morbum
 melancolicum propter orationum prolongationes
 nimias incedunt. Infirmitas etiam spiritalis
 causa fuit apud aliquos quia ipsa vehementer
 devotionis adeo affliguntur ut postmodum
 octo vel quindecim diebus vel pluribus necessa-
 rio languere habeant. Interdum autem et adeo rapiun-
 tur ut mors id est totalis separatio animarum suarum
 a corporibus non immerito timeatur. Abbrevianda est
 etiam oratio publicis personis hoc est prelati et cu-
 ri aliisque sine spirituali sine temporalium gerentibus. Ple-
 rumque enim non sine iniuria et detrimento quibus subdito-
 rum prolongari non potest oratio prelatorum. Causa autem

in hoc est quia debitores sunt subditi in multis
ratione officiorum suorum. Interdum enim iura reddenda
sunt subditis nec possunt eis differri sine gra-
ui dispendio vel spirituali vel temporali. quas
propter illa hora temperandum est a plenitudine
orationis. Similiter debetur eis et sacramenta-
tio et alia innumera que sicut auferri non possunt eis si-
ne iniuria eorum ita nec differri. Vidi multos plenitudi-
nate missarum adeo obstinatos ut potius eligerent
missas huiusmodi non audire quam plenitudine tante mo-
lestie sustinere. Hic ergo videtur michi intellectus
et ista intentio sermonis illius beati Bernardi. Quodadmodum enim dicit Tullius quod nunquam
nimis dicitur quod nunquam satis dicitur. Michi vi-
detur quod nunquam nimis protenditur siue prolonga-
tur oratio. quod nunquam deuota et pinguis oratio michi
videtur nimis posse esse nisi in casibus antedictis.
Quisquam enim mens humana familiaris cum
deo est. nunquam artius ei coniungitur in vita ista
nunquam lautius ex eo reficitur quam in oratione. nisi
forsitan in sublimitate cuiusdam speciei contem-
plationis de qua et alias si deus dederit vitam et
spacium ad hoc necessarium desiderio est michi et etiam
apposito scribere. Post hoc autem absoluam me
illo promisso quod in precedentibus promisi ti-
bi videlicet de merito orationis ubi dixi quod mus-
ce morientes possunt suauitate unguenti non au-
tem substantia vel meritum principale hoc tamen pro-
missum quod oratio et unguentum est et dicitur propter

virtutē sanatiuā **A**d medicinam em̄ cōficiuntur
vnguenta et multarū infirmitatū sanitas p̄ ea
prestat̄ur. Non est autem morbus vel vulnus
vel vlla lesura spiritalis cui p̄ vnguentum o
rationis deus non medeatur. Conficiuntur
et vnguenta ad sanctificationem sicut expresse
legis **E**xodi .xxxi. de oleo vntionis quod ex
quatuor aromaticis speciebus et oleo oliuarum
confici precepit dominus **H**ec autem species sūt
ille scilicet mirra prima electa **C**inamomū **C**a
lammus et casia **E**t intelligo quia **C**asia ista lig
nea et illa videlz que rubei est coloris boni sapo
ris pariter et odoris. **H**oc ergo oleo vntionis
caput **A**aron in consecratione ipsius pfundeba
tur sicut crismate ⁊ oleo scō pfundunt man⁹ ⁊
capita pontificū **H**odie em̄ in ecclia dei nichil ef
ficacius ad prestandum grām sanctificatiōis q̄
oratio p̄ illam enim s̄ficatur in ecclia dei qui
cunq; sanctificatur **Q**uapropter ad ipsas ani
mas orantiū virtuosissimam illā esse atq; effi
cassimam manifestum est **S**i em̄ in ea que fo
ris sūt hoc est extra animā mista s̄ficantis eo
usq; p̄t oratio vt oīa s̄ficata p̄ illā sanctificē
q̄nto fortis i aiabz in qbz ē ⁊ ex qbz p̄cedit ad
deū et exit ad glā s̄ficatiōis efficax erit. **C**ōfici
unt vnguenta ad nitore et candore corp⁹ **Q**uis
autē ignorat q̄ vel ad modicū virtuositatē orō
nis apphenderit quātus nitore q̄nt⁹ xro decor p̄
virtutē p̄tetur oratiōis deuote et digne orantibz

Que adeo aīa hūana tenebrosa/ adeo deformis
est vt illam oratio non splēdificet et decorēt .
Sunt et vnguenta ad cōseruationem a cor-
ruptione sicut apparet tibi euidenter in his vng-
uentis quibus cōdiuntur corpora mortuorum
Ad hoc enim vnguentis huiusmodi cōdiun-
tur ut a putredine et verminibus seruentur. Ma-
nifestū est autē ordēnem frequentantibz et grāz
deuotionis in eadē hūābus virtutē istā cōsumpti-
uam spūaliū ordīnī nō abesse Non em̄ possibile ē
assidue orantibz vermes viciōz et pccōz putre-
dinēq; corruptōis spūalē nocere posse Similiter
non est dubitandū qz nec durare in eis dē pūt & si
quāq; in eos irruant virtute ordīnis extingunt
Conficiunt & vnguenta ad odorem suauitatis at-
q; flagrantiam et iam audiūsti ex testimonijs
libri Apocalipsis quantus odor suauitatis fla-
gret in aula celesti ex orationibus sanctorum e-
ciam qui adhuc in terra pegrinantur. Quāta
Excedenda est flagrantia esse ex ordībus scōz qui
iā cū xpō dño regnāt qbus ē tāta affluentia a-
romatū spūaliū ex qbz odoramenta ordīnī cōfi-
ciuntur potissimū autē ex ordībz dei & saluato-
ris nū ihū xpī q secundū qd est homo apotheca est
ōniū aromatū ōnia alia donorū videt; grātū et
virtutū incogitabili precellentia transcendentī
um. Qualē aut quantā putas esse flagrantia
orationis gloriose genitricis eiusdem quotiens
pietatis et dulcedinis eiusdem est dignatio exo

rare carissimū ac benignissimū filiū suū p nob
Quasi per singulos sanctos angelos et beatas a
nimas cōsideratōem huiusmodi feceris inestima
bilem et incogitabilem flagrantia ex aggrega
tione omniū celestium orationum certissime es
se vel aspirare certissime cognosces **D**e merito
vero orōis de quo mentionem feci tibi **S**ciendū
est q duplex est **S**cilicet principale et secunda
riū. **E**t principale qdē est remuneratōis et feli
citate etne **E**t intendo istud pncipale esse qz ad
ipm et ppter ipm omnia alia merita tribuunt et
ad h ipsa caritas q est radix omniū meritorū pnci
paliū donat **C**um igit orō est ex hac radice me
rito isto nūq fraudat s semper ei debet **H**uius nā
q radice radice meritoria est orō pncipaliter et
ppter felicitatis eterne et radice illius debetur o
ranti ex caritate **S**ecundaria vero merita sūt cō
seruatio gracie augmentum ipsius et remissio
vel diminutō pene merite omniāq alia bona data
q p orōnes ab vniuersali datore bonorū optinē
tur **E**t hec sunt que pncipali merito feruor o
rōis puritas et deuotō lacrimarūqz profluentia
supaddunt. **Q**ua ergo volitantes et irruentes
musce idest cogitationes prauae in orantiū cor
dibus causam et radicem meriti pncipalis quā
prenominatū non extinguunt seu mortificant.
ideo nec principale premium auferunt. **C**ausa
enim pmanente illesa et integra huiusmodi ne
cesse est et eius effectū pmanere **S**ciendum eti

am est tibi quia de secundarijs meritis et effectibus orōnis est diffugatio demonum et diminutio potestatis eorum.

Quare viri sanctissimi difficile habent gratiam lacrimarū.

¶ Capitulum. lxiii.

Quod si quis interroget quare viri sanctissimi vix et tam raro grām deuotōis et piarum lacrimarum irriguum habent. Peccatores vero spurcissimi et imanissimi facile habent eas interdum. Respondeo in hoc quoniam admiranda est mirabiliterq; laudanda misericordia dei nostri que tam indignis tam promptam. tamq; patam se exhibet atq; adiutoria quibus tanti peccatores ad gratiam iustificationis sue conuersionis adiuentur tam benigne eisdem tamq; facile largitur. **¶** Et autem viris sanctis tam raro ista dona tamq; difficile tribuuntur. Hanc puto esse causam videlicet ut cetera illa habeant et soli grē dei eadē attribuant iuxta sermonem beati Augustini dicēte Quia xpm non nouit qui alij q̄ grē aliquid attribuit Debes tamē scire cū hīs q; imanitas scelex et monstrositas peccatorū occasione dant non modicā timorē et erubescētie et alijs quibusdam donis. Puritas vero cōscientie et virtutū fiducia securitatez interdū in generat in electis Et ppter hoc non unq̄ gaudium tribuit De gaudio vero certum

est tibi qz merore cordis excludit Nec pterend
est tibi exemplū qd ad h inducere cōsueu de pi
tis z pomis alijs fructibz qbusdaz vermes in se
hñabue qz matorem odore suauitate spirāt q
fructz suauissimi et illesi vermes em calore suo
adunāt calore naturalem in eis ppter qd faci
lius maturefcūt z odore debitū spargunt vermi
nosi fructus. Sic et aliqtenus horifica et mon
stifica vicia z peccata adunāt timore horrores
Verecundia z ira psaz ad irascend cont semet
ipsam Ex quibz grā interne penitudinis et odo
ramentum orōis non modicum adiuuantur.

De merito orationis in qua non cogitat actu
quis se deo.

Capitulum .xlv.

Quis autē quesierit qualiter sit vel dñz
rat meritū orōis q agminibz muscarū mo
tientiū referatissima ē et strepitu earūde tumult
tuosa qliter eterneq remuneratōis pmiū p hu
iusmōi orōem aliqs mereri potest in qua nec de
deo nec de pmo huiusmōi cogitat aut actu curat
Respondeo in hoc qz si cū peregrinatōe qua qs vi
sitat sanctorū limina meretur suffragia eorum
de quibz in pposito solo vel incio cogitauit Non
em facile est nec credo vniq enuisse aliquē ex
huiusmodi peregrinantibus p passus singulos
de suffragiis scōrū ad quorū ecclesias h memo
rias peregrinantur cogitasse Possibile aut ē ut
nec vno pūcto tps de eis cogitet ex illis Occu

pantur enim et labore itinerationis et sollicitu-
dine necessariorum ad illam et aliis irruentibus
et emergentibus. Verum quia voluntas siue in-
tento optinendi suffragia huiusmodi causa est et ra-
dix totius peregrinationis illius tota meritoria
est illis suffragiorum datorum. Et est exemplum enim
veteris similitudinis in lapide qui iacitur vel sagitta qui
trahitur arcu. Quod enim cogitat iacere de singulis par-
tibus spacium quod lapis ille vel sagitta transierit. Si-
cut igitur vni impulsui debetur totius illius spa-
cium transitus et singularium partium illius cum de illis
iactor vel tractor nec de aliquo eorum cogitauerit.
Sic vni impulsui voluntatis siue intentionis eius
qui peregrinat debet totus motus peregrinationis il-
lius et singule partes ipsius licet neque de eis neque de
aliqua earum peregrinus cogitauerit. Et propter hoc
totus ille motus eidem meritorius est. Sic dico
de ordine et de partibus ipsius quoniam prime et
principali voluntati ex qua oratio incepta est.
licet mens orationis ad alia iugetur et alia in cor
eius irruat vel immergat preter intentionem ip-
sius et cogitatum. Oratio tamen tota prime vo-
luntati et intentioni attribuitur et eius est. Et
propter hoc ex illa et secundum illam meritoria iudicatur.
Quis enim operatio ex radice voluntate ex qua est.
vel bona vel mala vel meritoria et alteriusmodi
iudicanda est iuxta sermonem beati Ambrosii dicente.
Quia non attendit deus quantum sed ex quanto. Et quan-
tum intendis tantum facis. Qui sermones intel-

ligendi sūt in eis opibus que ex radicibus intē
tōm et voluntatū mutari possunt. Quod dico p
pter illas q̄ in semetipsis male sūt sicut est for
nicari furari adulterari que nulla bonitate radi
cis bene effici possunt. facit et hoc idem s̄mo Be
ati Gregorij quo dixit. Quia nichil vindictę
habet ramus boni operis nisi de radice processerit
caritatis. Debes autē remissi eorū que dixi tibi
de cogitatōibus et alijs in corda orantū ir
muentibz qz nisi radicē hoc est principalem volū
tatē et hęc est intentio mortificauerint et ipsam
orationem sibi rapuerint ita ut ex eis proce
dat meritum orationis principale scilicet aufer
re non possunt. Causa autem in hoc est quomā
radix et causa in eā que principalis voluntas
est siue intentio illesa quantū ad essentiā suā
am pmanet cum ipsis.

De igne et gladio que debent esse in sacrifici
o orationis.

Capitulum .xlii.

Post hęc quomā orō sacrificiū ē & oblatio
deo acceptissima que deo in omni sanctorū
ecclesia offertur ad ipsum placand et ad recon
siliand ei totum dei populum prosequar de ipsa
dispositione et pfectione que sunt ei cōueniens
tes p hoc q ipsa est sacrificium. Et iam quidem
est tibi notum ex alijs qz sacrificium est obla
tio deo sacrata atq̄ dicata sacrans atq̄ sacrifici
o

cās etiā ipm offerentē q̄ etiā hac intētiōe sem
p offert videlz ut ipse p illā deo faceret siue sãfi
cetur. **Q** si quis querat quid p huiusmodi sacri
ficiū deo sacratur atq̄ sãficatur. **R**espondeo q̄
cor humanū siue mens hūana in primis et max
ime & intēdo hic de oratōe q̄ deo offert a quocūq̄
atz ad hoc ut ipse offerens reconcilietur ei p̄
illā iuxta qđ dcm̄ est **S**acrificiū deo spiritus con
tribulatus **D**e orōibz q̄ pro alijs sacrificiis
offerūtur licet decētissimū ac cōgruentissim sit
interd̄ ut cū sacrificio contribulati spūs offerāt
pūt tamē a viris sanctis q̄ cōsciām non hñt q̄ i
eis aliqd macandū siue mortificandū sit solo de
siderio et intētiōe impetrāde sanctificatiōis offer
ri sãficationis eam̄ rez quarū sãficatō p̄ orōes
illas intenditur **E**t q̄ritur vtruz ab his q̄ mac
tanda vidēt in se vicia q̄cūq̄ vel peccata non satē
cōuenientē offerūtur absq̄ sacrificio qđ p̄dixi q̄
scilz macent illa & mortificētur vel in ipis orō
nibz & aū **M**ez em̄ ad sac̄ m̄st̄ia cuiq̄ tali ac
cedendū est absq̄ p̄paratōe huijs sacrificatiōis et
sac̄ficij. **P**ropter h̄ dcm̄ est in psalmo **D**irigat
orō mea sicut incensū in cōspectu tuo. **A**c si dice
ret. dirigat orō mea sicut incensū in cōspectu tuo
sp̄ali **S**iliter & illud **E**levatio manū mearū
domine sacrificiū desptinum **Q**ue reuera sac̄fi
ciū est sicut coram te sacrificiū desptinū qđ in le
ge veteri pinguis erat sac̄ficio matutino **E**t qm̄
alia in lege in oībus sacrificijs macabantur

gladio et igne Volens offerre sacrificiū orōnis
 necesse habet habere ignem et gladium sicut le-
 gitur **Genesis .xxij.** qz immolaturus **Abraham**
 filium portabat secum ignē et gladium **Macta-**
turus igit cor tuum quod est dicere mactaturus a-
 nimalia viciatorum et peccōrū et animalū brutū
 lum in corde tuo accinge te gladio adhibe tibi
 ignem et intelligo ignem spiritualem qui xel ē
 ire xel sancti desiderij. **Q**uod si quesieris a me vnde
 xel vbi accipiam ignem istum. **Stultissimam**
 dico q̄stionē istā esse. **H**oc enim est ac si quere-
 ret vū xel ob quā cām irascor aīalibz venenatis
 nocentissimis atqz pestilentissimis. **¶** **Q**uis vis-
 dens colubrū xel Bufonē quesivit vñq̄ hoc vñ-
 de irascor isti colubro xel Bufoni presertim si ab
 ipso morfu xel veneno vsqz ad mortem lesus sū.
Quis vñq̄ ad hanc inopiaz deuenit ut ita ira
 deesset ei contra hęc. **M**iser ac stultissime iras-
 ceris vnicuiqz pulici ac musce pro lesione pmo-
 dica ac eciaz leuissima que nec lesio dici potest
 et pro lesionibus mortiferis et mortem eternaz
 irrogantibus non vides vnde xel qua de causa i-
 rascendum tibi sit tam noxijs tamqz pestilentiz-
 bus beluis. **Q**uis vñq̄ defectum istum passus
 est non miserabilem sed inauditum et intolles-
 tabilem saltem ut ira ei deesset in hostes su-
 os feruissimos et implacabilissimos. **Q**uis vñ-
 q̄ auditus est mendicans iram huiusmodi.
 quinpotius contraria audientur et videantur

incessanter **I**sti autē hostes spirituales sup̄ oī
nē compatiem̄ p̄mino sup̄ omnē cogitatū maio
rū noxamentorū et lesionum sunt contra te **D**e
his precepit tibi dñs deus tuus p̄ apostolū ut ea
mortifices dicēs p̄ illū in tercio collocatū **M**orti
fica te membra vestra q̄ sunt sup̄ terrā fornicatō
nē imundiciā &c. **T**u autē cū tam iustā cām hē
as videlz dei p̄ceptū strictissimū queris vñ &
obq̄ cām irasceris tā a troabz tamq̄ seuis hos
tibz tuis **E**t pupenda patientia tua si ea videre &
de ip̄is cogitare potes & non totus statim excā
descere in eostō toq̄ furore iracūdie tue tuē in ip
sos **I**sta est p̄culdubio diabolica patientia tua
& solus diabolus te illaz docuit ut beluas huius
modi feruissimz que die a c nocte a deuoratio
ne tua non cessant absq̄ vlla rebellatōe ac con
tradictione sustineas **V**nde tibi ista pax males
dicta ut continuum bellū & capitale huiusmodi
hostiū contra te ferre posses **A**n recepisti hoc ex
sacratissimo illo mandato euangelico videlicet
Diligite inimicos vestros benefacite his qui o
derunt vos. **H**oc indubitanter tu facis de inimicis
qui omni gladio & igne p̄sequendi & exter
minandi sunt. **I**sta patientia et beneficentia
alijs inimicis debetur istis vero nichil nisi ignis
& gladius & omnimoda exterminatō **V**erte pā
cē paciā & bñficiā p̄ ōnem modū ab oībz
huiusmodi inimicis tuis. **I**n eis em̄ nutris conf
uas custodis & p̄regis mortē scilicet tuā quē ad

modum ligna arida que de substantia sua nutri-
unt ignem deuorant illa **R**espice miserrime et i-
sanissime ad dampna inestimabilia que iam pas-
sus es ab eis **E**t primo ipsam excedentem tu-
am a p̄claro et inclito regno celorum et a desidera-
bili gloria claritatis eius a sublimitate tam no-
bilis regni in illud extremum paupertatis et misere-
rie deiecerunt te. **R**espice miser ad contumelias
et ignominias spectaculum enim obprobrium te fecerunt
omnibus inimicis tuis et assidue irrisionibus e-
orum te exposuerunt **H**ii sunt demones qui irri-
dere te et subsannare non cessant quod ab altitudi-
ne tante glorie in ignominiosissimam istam uilitatem
deiecerunt te qui eras adiutus collaudatus et ad
iurationem omnium militum celestium nunc paruas
opprobrii et derisionibus uilissimorum in ferna-
lium canum **A**tende stultissime qualiter depau-
perauerunt te qui etiam nudum atque miserrimum te
fecerunt uestimento preciosissimo atque speciosissi-
mis gemmis regalibus quibus in sacramento bapti-
smi te uestierat deus decorauerat et exornauerat
spolauerunt **T**urpitudine uiciorum et igno-
minia abominabili atque horrida totum or-
peruerunt ac replerunt **R**ecordare misere quatenus et
in quantum iracundia exarsisti contra iniuratores et
dampnificatores tuos et hoc per uilissimas ac uili-
pencdias iniurias et dampnis nec ad modicum iras-
ceris habes que tibi grauissimas et intollerabiles iniu-
rias has intulerunt. **U**bi meruerunt apud te ista

gratiam ut ingrassari eis liceat in te vsq; ad ex-
tremas iniurias et contumelias et vsq; in extre-
ma dampna atq; supplicia Vnde tibi in ea siue ex-
ga ea deo odibilis. tibi dampnosa tamq; mortis-
fera patientia Irascere inquit Augustinus ser-
uo tuo ne peccet amplius Irascere ergo tibi ne
pecces amplius. **¶** Et si iniurie et cōtumelie dam-
nag illa ab amicis grauius ferri consueuerunt
quanto grauius tibi ferenda sunt tot et tanta
mala que tibi tuipse irrogasti. **¶** Amplius.
¶ Quia nemo potest adeo debitor vel obligatus
esse tibi. vt tuipse es debitor inq; pacis et amo-
ris. nemo ergo adeo esse iniuriosus potest tibi
quecunq; et quantacunq; mala irrogando ut tu
ipse tibi. Quanto namq; quis maior debitor ē
alicui in bonis quibuscunq; tanto iniuriosus ma-
gis est eidem irrogando contraria Quapropter
verū est qd dixi quia nemo potest eousq; iniurio-
sus esse tibi ut tuipse es. Nemo igitur potest
te magis prouocare cont te qd tuipse prouocane-
ris te contra te Insurge igitur insanissime cont
teipsum & irascere tibiipfi Irascere inq; vsq; ad
mortem idest vsq; ad vite mortificationē. qui tā
iniuriosus tam damnosus tamq; pestilens cont
teipsum vixisti Exurge igitur et extermina pe-
nitulq; consume in teipso quidquid est istius vi-
te tā neq; & pferri ipos fontes & radices istius vi-
te et conuersationis mortifere Hī fontes et ra-
dices sunt vicia et peccata **¶** Irascere igitur ip-

sis de quibus nichil aliud cogitare potes nisi quod
ira et ultione dignissima sunt.

De igne sacrificij oratio. Capitulum. xlvij.

Ignis vero isti sacrificio necessarius ignis
est divini amoris: siue cuiuscunque boni ac
sancti amoris siue sit caritas depurata illa vide
licet viuifica atque dei dilectio que nichil mortis
ferum nichil peccati mortalis secum patitur in
proprio subiecto siue sit alius bonus ac sanctus
amor quo bona diligantur et mala odiantur.
Hec autem dico quia caritas ista que est vitas
lis ac viuificus calor gelitudinem viciorum et
peccatorum dissolvens penitus et omnino exter
minans. non in omnibus qui se ad gratiam ius
tificationis preparant statim inueniuntur quinpo
tius precedit illum amor quidam preparatorius
parans ei viam et aptans cor humanum ad reci
piendum ipsum quem admodum quedam calefac
tio precedit arfionem nec est dubitandum quin calefac
tio huiusmodi ligna preparat exsiccando et frigi
ditatem ab eis fugando atque ubicunque calefac
do sicut vides in lignis viridibus et aqua aspers
que non statim nisi in fornem componuntur et igni adhi
bentur ardet. sed postquam per huiusmodi calefac
tionem ut dixi parata fuerit et aptata et consue
calefacta ut arfionem recipiant. Sic euidenter
est videre in illis qui consilium beati Gregorij
sequentes sunt quod quid boni possint ut deus illustret

corda eorū ad penitentiam Quapropter amor
est eis et desiderū penitentie cū eam tam studio
se querāt ⁊ ad illā optinendā se pparent ut pūit
et a dei gracia adiuuant Huius aut dilectionis
ignis quidq̃ mortiferū in aīa humana est vir
tute sua cōsumit atq̃ mortificat Et de ipsa for
nace spirita s̃a solis emicat benignitas ipfius
largitione sua gratuita saluberrima ac p̃ōnia
liberali Quapropter ab imensitate ⁊ benefici
entia eius p̃tenda est totis viribus totaq̃ deu
otione cum aliunde optineri non possit Ceterū a
mores alij qui etsi nec vitales nec viuifici sint
ad vitā g̃cie tñ pparāt aptāt corda in q̃bz sunt
ac multipliciter adiuuant in idip̃m procurari
posse facilius videri possunt. primum quidem in
speculatione et meditatione sacrarum scripturarū
Ignitum est em̃ eloquium dei vehementer ⁊ car
bones desolatoriū sunt sacra eloquia dei nec po
test diu in eis versari cor humanum quin ab eis
amore dei vtatūq̃ calefiat Et hec debet esse po
tissima intentio meditantium in lege dei videlz
ut inde saltem preparatorie recalescant tandem
vero et finaliter ut inde ardeant et flammescāt
Ex q̃ manifestū est multos scolares et doctores
theologos q̃ tāti nūm̃o ānoꝝ iactāt se sacro stu
dio insudasse ⁊ in scolis theologicis cōmoratos
corda non in sacris eloq̃is habuisse. Sed auu
bus ut ait Apuleis philosophis ⁊ nō aīa phi
losophatos fuisse ad similitudinem serpentium qui

quoties in aq̃e natant. caput ex̃t aquam semp
tenent licet toto residuo corpis aq̃e imer si na
tāt. **H**ī sūt salamandre dyabolice q̃ tante sacro
rum eloq̃orū ignibz nec ad modicū calefcūt ne
dicū ardescūt **I**n hos igitur frustra tantis assi
duis doctonaz sacrarū flatribz isufflāt sacri doc
tores **Q**uemadmod em̃ in carbonēs extinctos &
ligna viridia aq̃s aspsa frustra sufflant cū in
eis nulla sintilla existat sc̃itatis. **P**ossibile tas
men est et plerūq̃ sit gracia dei faciente ut hui
usmōi hoies & meditacōe sacroz eloq̃oz vel au
ditu calefcāt vel inflāment. **P**ropter qd̃ dictū
est **C**arbonēs inq̃ accensi sunt ab eo **C**arbonēs
inq̃ q̃ p̃us extīcti et gelidi erant **I**nsufflant
em̃ xp̃us dom̃us in **A**p̃stolos dicens eis **A**cci
pite sp̃m sc̃m sicut narrat in ultimo libri sui io
hannes **N**ec dubitād est in sufflatōe huiusmo
modi vel calefactos fuisse vel calore sc̃e dilecti
onis in eis adactū fuisse **M**anifestū est igitur
ex omnibz his q̃z intendētibz calefieri calore
isto salutari ea de scripturis sc̃is ad meditand e
ligenda sūt que maxime sc̃i sp̃itus igne inflā
mescūt **E**t hoc est qd̃ dicit **G**regorius sup̃ ezechī
elem dicens **Q**uia cū ad caritatē incendendam aci
cēdendam ā inflāmandam ā in nob ā in alijs ni
tēdms verba in nob ad hoc eligenda sunt cui
omne quod loquitur igne caritatis incorporatur.

Que valent ad accendendum vel nutriendū

Ulet ad h^u p multū consideratio iugis atq^{ue}
 remēoratio incogitabilis largitatis et be
 neficientie creatoris infatigabili continuatione
 immo semp profusissima. Manifestū enim est
 id esse beneficia ad calefaciendum cor amore be
 nefactoris quod sūt torres et ignes omniq^{ue} igni
 ta ad calefaciendū corpus calore corporali. Quis
 em̄ eousq^{ue} obfraguit ut xl leui ac modico bene
 ficio ad largitorē illius aliquo amore non calef
 cat. Quis igitur se abscondere potest a calore dei
 idest amore ipsius qui cognoscat se incessanter
 obuii beneficijs eius presertim intellecta immēsi
 tate illorū. Primū igitur recogitanda sunt cale
 fieri xl alios calefacere cupientibz et intēditibz
 beneficia nature qualia sunt esse et vita atq^{ue} ex
 quibus uiuimus et sumus. Que quanto ampli
 us diliguntur tāto in amorē sui largitoris ma
 iori dilectione calefaciunt agnoscentes. Quia
 igitur sup naturalia omnia beneficia ista dili
 guntur xl amore pregrandi amari faciunt deū
 datorem ipsorum xl proculdubio ignoratur de
 us esse largitor eorū. Ex quo manifestum est
 q^{uod} modica xl nulla sint fides et sciētia dei in ma
 iori pte ho minum. Non ei potest stare ista fides
 et sciētia dei qua credit et cognoscitur actor et
 dator esse ipsius esse nostri et vite cū isto morti
 fero gelicidio quod ex minoribus beneficijs om

modum solueretur. Si enim non est possibile ali-
cui vel credere vel scire quod aliquis alterum oculorum
ei vel dederit et reddiderit quin caleat amore mag-
no datoris vel redditoris huiusmodi / qualiter
possibile erit ut tanta puerfitas cor humanum
subuerterit ut tam longe maiorum beneficiorum
ut sunt esse et vita deum actorem et datorem es-
se cognoscat et ipsum non diligat. **A**mplius
Cum unusquisque hominum non sit nisi acerus
quidam ignis et rogas ardentissimus ex tot et
tantis ignibus quot et quanta sunt beneficia dei
congesta et congregata in nobis ex quibus sunt
esse et vita singula membra viresque naturales
bonaque anime naturalia similiter et bona corpo-
ris. Quapropter in semetipso inuenit unusquisque
non solum unde caleat amore largitoris tanto-
rum honorum sed etiam unde totus ardeat et flames-
cat. Et intendendo ardore naturalis amoris quem re-
cognitionis honorum naturalium petit. Attende hic fri-
giditatem diabolicam quia totus rogas frigidus
est et tanti ignes acque flamme existunt in uno
quoque homine ab amore creatoris adhuc frigen-
ti. Quid ulterius dicam tibi o homo mandite
et pene incogitabilis puerfitatis. Tu ipse ignis
es totaliter et fornax immenso ignis et flam-
marum et tamen frigidus. Quis usque ad hec
tempora audiuit vel cogitauit ignem congelas-
se. Factum est igitur in te diabolicum istud mi-
raculum. Ex quo apparet igitur quia sicut ex lu-
ce visibili est vel procedit calor sensibilis sic

ex luce spirituali. q̄ est fides seu scientia dei qua
creditur et scitur actor et largitor vnicus esse o
nium bonorū est & p̄cedit calor iste spūalis viz
amor indeum et intendo amor in deū naturalis.
¶ Si consideraueis ipsa beneficia dei gratuita
remissionem videlicet penarum debitā. remis
sionem culparū cōmissarū emundatōnem ab in
quinamentis viciōrum et peccatorū reformati
onem & decorationem animarū humanarū p̄ do
na virtutū que sūt pulcritudines & p̄fectiones
animarū nostrarum. **G**raciā qua nos de gmo.
gmo de extremo vilissime turpissimeq; serui
tute in sublimitatē tante nobilitate inaltauit
ut filios dei nos efficeret & heredes ipsamq; her
editatez eternā q̄ est regnuz p̄mclitū et p̄claz
Inuenies vnumquodq; istorū esse magis incō
parabiliter beneficijs omnibus antedictis. **¶**
Si alijs omnibus calere amore creatoris forsitan
nō potuisti ab his tot et tantis ignibus et incō
parabiliter maioribus qua frigiditate et gelidi
dio te defendes vel abscondes. **S**ed in hoc ipso e
andē dico causam esse huiusmodi tam mortifere
congelationis tue videlz extinctionem lucis fidei
dei siue scientie dei et defectum **N**on ei possibile
est hanc lucem fidei et sapientie dei radiare sup
cor humanū et non inflammare illud ardoribz
saluberrimis. **A**d hoc igitur totis studijs inuigi
landum est nobis tot virium nostrarum cona
tibus petendum ut ista luce fidei atq; scientie dei

profundamur et irradiemur. Alio quoniam in medio flammis tot et tante frigore morimur. et quod magis stupendum est et diabolicum miraculum congelamur. Si quare a me dicens vñ accipiam ignem vel calorem quo caleam dilectione in deum et ego victrix interrogo te qualiter fugies ardores istos et flammam tantam gradus beneficiorum dei. Vbi te abscondes a tante ardoribus istis. Negs enim fugere potes te ipsum neque elongari a teipso quod ut predixi rogas tam grandis te immo fornax immensa.

De memoria beneficiorum diuinorum. Ca. xlix.

Et quoniam brevis forsitan intellectus tuus eo usque ut altitudine et immensitate beneficiorum tantorum attingere plene forsitan non possit facias tibi rememorationem minorum beneficiorum. quod quis intellectus facile apprehendat. Respice igitur et attende in obsequia creaturarum que tibi officiose tam sedule innumeris obsequiis deseruiunt. Et primum in obsequia sanctorum ac beatorum angelorum quorum officia et obsequia que nobis incessanter impendunt in tractatu singulari de ipsis declaravi nominatim et numeravi tibi. Et ut de aliis taceam. Quis satis admirari laudareque sufficiat fortissimam vigilantissimamque custodiam qua nos indefinenter custodiunt malignos spiritus tuos arcetes a nobis et compescetes eos ne pro voto sue malignitatis in nos seminat absque te eos et effugantes a nobis iter

dum autē & religantes. **D**em quis adeo inuitus
est adeoq; negligens salutis sue q̄s adeo q̄ inq̄
tus & inuotus. attendat beniuolentiam ipso-
rum erga nos per quam orationes nostras of-
ferre deo altissimo et suas ipsis adicere non ces-
sant. **Q**uis autem hoc attendens non agnoscat
incomparabilem pietatis et dulcedinis creatoris.
diligas erga nos quoniam tam fideles tam in-
dustrios tam diligentes mediatores inter se et
nos nobis dedit. **N**eq; enim cessat sollicitudo ip-
sorum apud deum. neq; circa nos in omnibus q̄
nobis necessaria esse vel salutaria conspiciunt.
Et idē de sc̄is ac beatis alabius tibi sentiendus
& q̄ntū ad officiū interpellationis pro nob. **V**n-
de quis cause sue piculū & negotiorū que expe-
dire habet coram deo arduitate et multitudinē
aduertens tam necessariorū tamq; salutarū au-
xiliariorū datorē deū exinde amare non possit.
Quis demq; sanctorū labores studia & dolores
quos p nob ad dei grāz adducendis subierūt et
sustinuerūt apostoli sancti martires et cōfesso-
res omnesq; doctores meditando & scribendo p̄dicā-
do & multi ex ipsis inania passi sūt. vel leuiter
cogitet & nō in idipm datorē tantorū adiutorū
& adiutoriorū saltem amore debite gratitudinis
utq; caleseat. **E**t hec spūalia beneficia sunt et
ppter hoc pcedam ad temporalia quoz amor fa-
cile attrahit alligat captiuat inebriat & inter-
dū vsq; ad insaniam cōtat. **A**tende igitur qua

lit misericordissimus creator coram celsa inclinat
in obsequia tua et hoc manifestissime cōspicitur
in obsequio solis & lune que tibi die ac nocte lu
men ministrāt aliāq; tā multa seruitia que phi
losophis naturalibz solis nota sūt tibi tam in
cessanter impēdunt in solē uidelz velut strenuis
simū seruum p omnia impigrum tā mane surgen
tē singulis diebz ad illuminand. & intrādo mane
sūmo diluculo ad ministrand lumen tibi in gres
sibus et in omnibus opationibz tuis. Simili
ter et equo tuo et omnibus animalibus tuis.
Seruit igit tibi sol euidenter quasi serus lucer
nam pferēs aū te ostendēs tibi discrimina viarū
ne in eis cespites ā cornas vel etiā offendas ad
regendas ac dirigendas vias opibus tuis que
nec bene nec recte nisi in lumine fieri pnt. Prete
rea occulta bñficia q p stellas et planetas nob
incessant prāntur q paucissimis etiā sapientibz
nota sūt. Respice in aera & cogita de ventis qua
liter interdum aera serenant nubes inde diffu
santes & nubila. Interdum autē et nubes con
gregant tāq; vasa aquatica & aq̄ plena quasi
circūuertētes ea humectis suis ad ministrand a
quā & ad irrigand agros tuos & vineas ortos
& pta necnō & ad ipm aerē humectand & tēperā
dū q inde fit salubrior homibz et ad exspiratio
nes et respiratōes cōuenientior. Ipsa etiā cōmo
tōne & exagitātōe ventorū aer ipse depuratur et
ad vitam hominum animalūq; spirantium fit

aprior cōseruādam. **N**ec p̄terea vtilitates q̄s
vna p̄stant nauigis tā marinis q̄ fluminalibz.
sed & molendinorū q̄ solo ventu molūt vtilitas
negligenda non est. **D**em respice in aq̄s et p̄
mū in fluctz vbi sūt pisces & aues et nō sufficiat
es estimare & numerare cōmoditates & vtilita-
tes q̄ p̄ aq̄s tibi p̄stant in fluctibz antedictis.
Dem respice vtilitates euectōm naualium et mo-
lendinorū aquaticorū. ablutōz irrigatōz potatō
num & cōdimentorū in pulmentē & occurrer tibi
tāta magnitudo tāta multitudo vtilitate q̄bz ti-
bi feruūt aq̄ vt a numeratōe & mensuratōe ea-
rū necesse defice habeas. **P**ost hęc cōsidera terrā
& videbis eā tāq̄ q̄ddam creatoris promptuari-
um & thesaurariū diuiciarū innumerabiliū et imē-
sariū. **E**x ea em̄ velut ex q̄dam p̄mptuario crea-
toris & victus et vestitus et habitatio siue tectū
nobis assidue ministrat. **E**x ea em̄ sūt et fructus
ges & fructus olera herbe & legumina. **E**x ea em̄
sūt et carnes animalium q̄bus vescimur et nutri-
mur. **E**x ea sūt linū & canabum ad nos vestien-
dos. **E**x ea generāt alia quorū lana pellibz &
plumis induim̄. **E**x ea sunt lapides & ligna et
fabulum de q̄bus nob̄ habitacula fabricantur.
Quis autē medicinas q̄ de terra gignunt enu-
meret. **Q**uis innumeras metallorū gemarū lapi-
dum p̄ciosorum marmorūq̄ estimare sufficiat.
Quis liquōs olei balsami lactis et vini et omnia
genera gum̄ memoriter teneat. **Q**uis multatū

diuē venarū tre varietatēq; lapidū maris & diuof
cere vel di numeratē potuerit. merito igit̃ trā dei
pmtuariū q̃tū ad efcae & vstīnta q̃ nob in de
adminīstrat nōi aui. **Q**uantū vero ad diuicias
auri & argenti gēmarū ceterorūq; ōnū q̃ homi
nes dīcias nomināt non min⁹ recte thesaurū di
uiciarū eiusdē creatōis vocari cū in ea tot et tā
ti dīciarū huiusmodi thesauri repositi & abscon
diti sunt ab ipso creatore. **N**ec tibi p̃terea ōdū ē
quot & quātū vsibz & vtilitatibz humanis alia
lia deserviūt & alia q̃dem euectōibz alia equita
tōibz alia agriculturis & alia in ōibz et p̃ om
nia in vsus hominū & vtilitatibus & viuunt et
moriunt̃ ita ut carnes lane et pelles et cornua
& dentes & ipē etiā supfluitates a vni⁹ vtilita
tibz non vident̃. **Q**uis em̃ non videat ex dentibz
elephantorū & cornibz butulorū mira ornamē
ta & instrumenta fieri. **V**ides de lignis & arboribz
q̃ multiplicat̃ cedunt dolant̃ sculptantur in vari
as vtilitates & vsus hominū. **E**t alia q̃dem ex
aruntur ne frigoris supfluitas noceat. hominibz
alia aptātur in edificia ut sint nob in t̃tū
habitacōis & in mutimē p̃tecticōis a pluuijs
niuibz ventis atq; grandinibz. ligna vero et
arbuta aromatica tanta nos reficiunt virtuos
itate medicamentorum condimentorū et odora
mentorum. **H**ec et omnia intuenti et diligenti
p̃secratione consideranti apparet euidenter p̃e
larga b̃nficiētia creatōis q̃ tanta immensitate

ac multitudine beneficiorū & donorū nos ex omī
parte obruit/pascit/vestit/munit & protegit cō
tra omnia incommoda & nocumenta vulnerū
egritudinū & infirmitatū corporalū/ut de
spiritualibz commodis taceam & incommodis.
Si quis rex magnus regnum totū & singulas
regni partes/omnesq; magnates aliosq; vniuer
sos subditos suos tuis obsequiis honorasset/et
singula que de ipsius regno sunt omnesq; et sin
guli subditi sui obsequiis tuis die ac nocte inui
gilarent an posses te continere ab amore illius.
Et sic facit et fecit vnicuiq; nostrum incessant.
dominus deus noster. nec enim cuiquā de hys
que in celo sunt vel de celo in parte ista peccat.
Nix omī istorū q̄ eius sunt a seruitis nostris
Voluit esse immane quia nullū ex angelicū mi
liciarū exercitiis nullū ex sanctis & beatissimis
animabus nullam ex stellis luminaribus et ad
hunc modū curare p omnia quidq; est a summo ce
li vsq; ad deorsū seruire nob facit/si tū & h̄ digz
mar. Ipse etiā infernus non est exemptus a ser
uitute nostra vel seruitis dum et nobis sui terri
rore & horrore incutiens a malis innumeris nos
custodit atq; bona nostra nob conseruat que si
non esset timor ipsius maxime durarent in nob
Alias etiā tortor noster est & vindex omnū
iniuriarū & contumeliarū nobis irrogatarū vin
dictas in omīs iniuriatores nostros tam iustas
tantasq; exercens ut nichil sit quod ultra eas de

inimicis nostris requirat iusticia neq; etiam ira
nostra. Que non seruitia nobis impendat pur/
gatorius ignis vel locus ipse nomine suo ipse
met indicat euidenter dum quidquid purgandū
inuenit in animabz hinc exeuntibz & ad patrie
celestis felicitatez pgentibz purificat & elimat
mundane illas clarissimas lucidissimasq; deo re
presentans remuneratori. Quid dicam & de ip/
so creatore qui est trinitas gloriosa vnus verus
ac solus deus pater et filius & spiritus sanctus.
qui nec sibi ipsi in par te ista vel ppat vniq; vel
pat quod euidenter apparet in spiritualibz be/
neficijs que sunt illuminatōes iustificationes
mundatōes decoratōes custoditōes ptectiones.
et defensionēs animarū nostrarū a qbz nunq; va
cat incogitabilis pietatis sue dignatō An potes
aliquid cogitare qd cor humanū in amorē bene
factoris inducere posset quod diuina bonitas ex
ganos negligat vel dimittat. Ad dam et aliā
cōsideratōem que vtiā nunq; recedat a memori
a tua Respice in vniūsitatē & apparebit tibi qz
ipsa est innumerabil mulitudo ministrorū seu
seruientū varia dona & exētia tanq; ex promp
tuatio quodam diuine largitatis & beneficentie
tibi deferentium & offerētū a tz presentantium
Que qz ut dixi & ostendi ignes sūt & flamme
ad calefaciendū cor humanum amore largitoris
ipsum. **S**i interrogaueris vnde veniunt aut
quo vadunt vel quo tendunt vel quid intendunt

Ipsa in verba te respondebunt tibi quia nos su-
m3 innumerabilis multitudo miserat3m dei por-
tantes ignes et flamas ad calefaciend3 cor hūa-
num frigore mortifero cōgelatū et extinctū peni-
tus nec tam tot et tāti ignes et flāme gelicidū
eius adhuc dissolvere sufficiūt. **A**tende igit in-
famissimū cor humanū vbi te posuit creator be-
nedict3 videlz q3 in medio tot et tantorū igniuz
3 tā imense fornacis. **Q**uappter nō solū calece-
re voluit ex tot et tante ignibz 3 flāms sed etiā
ardere et esse ignitū. **D**icā adhuc 3 vulgare pū-
bū quo dici solet. **Q**ui obruit me aduertat me.
Qd est dicere. **C**apit et ad se trahit. **H**oc infamif-
simū cor humanū tibi dici potest. **Q**uia tot et tā-
tis muneribz obruit te deus ex omni par te et ta-
mē tu non admittis vel capis ut te attrahat vel
ad se trahat. **I**nterrogo etiā a te adhuc. **Q**uid
peccauit deus aduersum te? ut deum diligere vel
nōn velis vel non ualeas? nec tanta fornace tot
et tantorum ignium calefieri possis amore ipsi-
us. **S**ed ut de donis ipsius et beneficijs taceam
qualiter defendes te ab immensitate bonitatis 3
pulcritudinis ipsius. **A**lla velut caminus inco-
gitabilis ardoris totā ciuitatem celestem inflā-
mat atq3 conflagrat. **I**nde ardent omnes exer-
citus miliciarū celestium et omnis ecclesia sanc-
torum idest beatissimarum animarum que ibi
iam recepta est et glorificata. **N**te id q3 bonita-
tis 3 pulcritudinis dei tibi predicat necessariū.

ter vniuersitas creaturarum Quemadmodum
et in ipsa ecclesia canitur Quem terra pontus
ethera colunt adorant predicant . Dic interro
go te si venalis est amor tuus quē emptorem a
lium q̄ deum expectas . Quidquid mundus da
re potest pro amore. quod est dicere ut ametur
a te compatione eorū que iam dedit deus. et daē
continue non cessat atq̄ eorū que p̄mittit et p̄e
parauit diligentibus nulla sunt Si vero libera
lis atq̄ gratuitus est amor tuus an est aliquid
amore tuo dignum vel bonitate vel pulcritudi
ne cōpatione dei. p̄mmo ut vulgariter loquar i
omnibus alijs perditur amor In eo solo p̄ omnia
digne & laudabiliter collocatur Et si amor tuus
nō nisi p̄ vim et violentiam extorqueri potest a
te nec sic fugere potes vel abscondere te a calore
ipsius . Attende minas considera terrores vides
ipsum euaginato gladio sup̄minnente in capi
ti tuo & mortem tibi et anime et corpis intēnā
tem Vide eterna supplicia et sempiternos ardo
res quibus te traditurum comminatur . si eam
non amaueris Accedunt et ad hoc non parue vi
tutis & efficacie diuine et patientie & longanimi
tatis ipsius quibus tam ingratos et atq̄ malos
in tot et tantis malis viciorum & peccatorum su
orum tam diu tam benigne tam misericorditer
tā dulciter sustinet et expectat minas & ineffabili
bz sibi q̄ soli notissimis modis & vijs ad miseri
cordia et grām reuocare & reducere non cessat .

Aggrega omnia hec igitur et inuenies p hec qz
nullum patet tibi refugium ab amore dei non e
etiam cogitare latibulum nec vbi te abscondere
possis a calore eius. **A**d vltimum autem ponā
quod est omnibus prouocatoris omnibusqz in
centiuis illius fortissimum. **E**t hoc est indubitā
ter amor ille maximus & incogitabilis cum ipse
prior dilexit nos. **O**mnium em̄ incentiuorū et
calefactiuorum maximum est ignis. **A**mor autē
ille q dilexit nos ignis est. **Q**ua apter ad cale
faciendum corda nostra conuenientissimus **I**g
nis em̄ igne & longe cōuenientis & longe effica
cious q̄ alijs accenditur. **E**t propter hoc dicit se
neca **E**cce docebo te / amatorius subaudi medi
camentū sine carmen sine vneficio. **S**i vis a
mari **A**ma **H**ic est ignis aquo neqz homo neqz
aliud animal se abscondit **O**mnēs enim homi
nēs diligunt diligentes se et omne animal dili
git aliud a quo diligitur. **E**t hoc est quod ipse
met dicit in euangelio **L**uce. **I**gnem veni mitte
re in terrā quid volo nisi ut accendatur **I**gnem
istū hoc est singulare istud & stupendū beneficiū
ne separet a corde tuo. **I**pso namqz aduentu su
o ignem sue dilectionis erga nos ostendendum
immisit in corda hominū. **E**t licet hoc ipm̄ omni
largi tate beneficentie sue sicut predixi fecerit.
et faciat incessanter. **H**oc tamen in singulari et
incogitabilis immensitate beneficio incarnatio
nis sue videlicet passionis et mortis incompati

110
liter et incogitabiliter & magnificentius fecit.
& efficacius. **H**unc ignem igitur applica cordi
tuo iugis recordatione ipsius & tene incessanter
p memoriam tenacissimam in corde tuo et nō ef-
fugies ne dicam calorem sed etiam huiusmodi sã
amoris et saluberrimi viuificum ac iocundissi-
mum incendium. **N**e proicias a corde tuo cito si-
cut motis est stultissimis hominibus. sed quē-
admodum cum vis vel lignum vel candelam ac-
cendere tam diu coniunctum igni tenes illud vel
in ipso igne donec accensum fuerit. **N**on enim
tam cito ligna tactu ignis vel ardent vel calent
sic neq; cor humanum q̃ cito cogitat flammam
istam diuine beneficentie tam cito calere & ex
illa necesse habet. sed p moram hoc est p moro-
sam applicatōnem paulatim calefit. et tandem
incenditur. **C**ausa autem in hoc est. quoniam
necesse est profundari in intima cordis creduli-
tatem huius beneficii donec illud intreat et q̃-
si radice tur in ipso. **M**anifestum est ergo qz
facile calefieret vel etiam accenderetur cor hu-
manum si diu illi applicaretur atq; cōiungeret.
Et intendo si diu p cogitatum & memoriã in eo
tenetur. **E**x quo manifestum eē tibi debet q̃ sa-
lutaris q̃ necessaria est iugis recogitatio domini
te incarnatōnis passionis et morte. similiē sacre
eucaristie q̃q; efficacis rememoratio iugisq; recog-
itatio ipsius. **Q**uantū nos diligat qui tā crebro
singulis diebz cū tantis muneribus nos visitat

intelligentibz euidenter ostendit. Et ppter hoc
in illo tam venerando misterio ignem sacratissi
mi amoris sui mittere venit in terrā Pro magni
tudine namqz beneficii immo p immensitate ī
illo tā venerando misterio ignem imensum dilec
tōis sue cordibz nostris ingerit et immittit.

De gladio spūali q̄ debet mactari anima in
oratione vel meditatione. **¶** Capitulum. 1.

Post hec etiā aggrediar tibi dare gladium
vel potius vnde illū accipias tibi ministra
re Gladii igit̄ iste spūs est siue spūalis videlz
verbū dei sicut legitur vltimo ept̄esiorū Gladi
us iste penetrabilior est dñi gladio anticipi fidei
legit̄ in. i. m. ad hebr̄eos Huius acūmē & penetrāti
tas ex dolore penititudinis & pfundatōe ipius cog
noscit̄ & sentitur Quia ap̄t de sacris eloquiis dī
bz illa ad īnsfodiendū cor cōcordū & lacerandū
eligenda sūt que cor maxime penetrāt et cōfun
dunt maxime q̄ dolorē intīmū penititudinis inge
rūt Hec autē quātū capio efficacius hoc faciūt
q̄ mala viciōrū nostrorū & peccatorū ostendunt
& aggregant Et intendo mala et q̄ ipsa sunt / et
q̄ ppter illa nobis vel iam erogata sunt vel no
bis iminent ex ordie diuine iusticie in futuro iu
dicio. Inter mala hec primum tibi nomino mor
tem pessimam peccatorū que vitam extinguit
gracie vel potius ipsa est extinctio gracie ipsius

Et hec q̄ aīam humanā a deo sepat qm̄ est vita
beatissima aīarū q̄ tāto p̄ciosior est quāto ḡe
cia p̄ciantior est q̄ natura tātoq; magis timens
da quāto ip̄a vita gr̄e amabilior est q̄ vita na
ture. Sacra igitur eloq̄a q̄ mortē istā tibi indi
cāt xl ostendūt p̄culdubio mortē istā pessimā
ac p̄ciosissimā ingerūt in impingūt in p̄sensibi
lia cordis tui. Unde igitur dolor cordi tuo incuti
xl ingeri potest. Si mors ista dolorem non ingerit
Preferatū cū mors corporalis nec vera mors est /
nec mortis nomine digna. Mors inq; corporat. ca
roz tuorū tātū tibi dolorem ingerit ut vix inde cō
solatōem recipias q̄ insensibilitate mortē istaz
spūalem ac pessimaz absq; sensu doloris int̄mi
sustines. Dices utiq; michi qz mors ista spūal
a deo mortificat cor humanum ut sentiri seip̄am
non sinat. Et ppter hoc non videtur esse mirum
si mortuum cor morte ista spūali nec ipsaz mor
tem nec aliud de incommōdis spiritualibz sentiat
Vere utiq; dicis & verū dicis. Sed reminisci de his
qz verba dei spūs & vita sunt sicut dicit veritas
Johannis vi. Audiisti in p̄cedētibz q̄ illa est
virtus mīstifica verbi dei ut etiā mortui illud au
diant. Lazarus illud audiuit q̄ quatrīduanus
putrescebat in tumulo. Ea ē ip̄ciositas dei vocis
ut mortui illi obediāt sicut apparz de ip̄o lazaro
q̄ vocatz voce saluatoris cū eēt mortuus obediuit
eidem. Qd̄ dū igitur mortuus est morte hac pes
sima peccator vocē dei nō audit. Quando aut̄ au

dixit illam incipit tam cito & aliquo modo vinit
non autem vita gracie que mortem omnino ex
tinguere et exterminare sufficiat. et propter hoc
seminum huiusmodi peccatorem docet dominus
in euangelio **Luce .x.** Habet enim indubitate
aliquid vite qui mortem suam in qua fuit & etiam
adhuc est utique videt et conspiciat **Plus** ha
bet vite si vel modicum dolet de morte huiusmodi
Plus habet vite si de ea etiam vel leniter erubescit
Plus etiam si morti huiusmodi irascitur. Ple
rūq; enim prius lumen aliqd salutaris cognitio
nis recipit visus interior q̄ affectus recipiat ali
qd vite spiritualis **Et** h̄ est quod dicit **Augus.**
sup psalmistā videlz q̄ p̄nolat intellectus & se
quitur tardus & nullus affectus **Et** intendendo q̄ p̄
nolat intellectus ad vidend mortem istam viciorū
& peccatū utcūq; iacet aut adhuc mortuus affec
tus **Et** in ipso tiro q̄ renouat & iuuenescit & cum
spolio sue pelli vetustate deponit **Verū** circa oculos
incipit ei fieri renouatio ista qm̄ pellē vetus
tatis deſca oculos primo exuit & deponit. **Et** sic
fit de multis peccatoribus quia renouatio et sani
tas spūalis vel vita potius incipit eis fieri in o
culis cordis **Euidēs** est aut in mte lētie lētie
in q̄ sacris lētie ut videtur q̄ aliqd vite spūalis
h̄nt in oculis cordis tū vices motuās id est affec
tus turpissimas h̄nt p̄fusq; mortificatas **Greg**
em̄ finitilla vitalis caloris q̄ est amor honestate
& aliorū q̄ p̄pter deum diligenda sūt nec minima

finilla calet in eis cū nichil om̃o diligāt de his
q̃ ad honestatē p̃tinet. **C**ontraria vero idest vici
orū suorū voluptates & turpitudines totis desi
derijs cōcupiscāt totis desiderijs & studijs acq̃rāt
Addiciūt etiā ad cumulū malorū suorū ut & ho
nestatē & decorē morū laudabilū quā in se ex
tinxerūt atq; radicis extirpauerūt tanto in alijs
odio p̃sequūt ut nec verbū de illa audire nisi mo
lestissime possint **Q**uod euidentis indicium est ex
tinctū in eis eē vitale illū atq; viuificū calorem
bone dilectionis cū flāme turpiū desideriorū cor
eorū totalit̃ occupauerūt atq; repleuerint. **Q**ua
p̃pter verū est qd̃ p̃dixi tibi qz seminiū sūt hu
iusmōi homines & vnusq; eorū **Q**uāq; & vita
h̃mōi vita rēo nōie dicanon possit q̃ mortē in aīa
hūana secū patit cōpatōe tñ eorū q̃ om̃o obseca
ti sūt vel ignorātia & incredulitate huiusmodi ho
mies q̃tū est ex p̃te ṽtutis intellectiue nō imeri
to viuere dicendi sūt. **C**ogita igitur et recogita
mortem istam & operare cum auxilio diuine ṽ
tutis et gracie p̃ mortē istam mortificans eam
in semetipsa et p̃ semetipsam de morte ipsa vitā
eliciens. **I**llā enim inuenies non solum mortē
tuam. sed etiam mortem suipsius. **D**ic igitur
in teipso videlz in corde tuo. **D**omine deus vita
mea. non solum dator vitę mee quis est reus
mortis mee tam male tam turpis. **Q**uis intus
lit michi mortē meam nisi ego ipse. **Q**uis me
separauit a te. **N**on enim tu discessisti a me

sed ego discessi a te **Q**uod me deseruisti sed ego dese-
rui te vita mea abiens post puritatem cordis mei
peccavi. Venti ad te dormivi et recessi a te abiens per
concupiscentias meas turpissimas atque vilissi-
mas. **E**go sum qui in me extinxi vitam gratie tue et
mortem virtute baptismalis sanctificationis in me
mortificatam vivificavi denuo in immo sepiissime per
sensum mortis per quibus consensui subiectionibus
mortis peris. **D**omine deus meus scio nunc te docen-
te quod sermones adulationis et detractationis flatus
pestilentissimorum ventorum sunt validissimi ad ex-
tinguendam lucernam sanctitatis et gratie tue quotiens
exposui eam flatibus huiusmodi. **Q**uid persequar de
singulis vicis meis atque peccatis quibus velut im-
manissimis beluis devorandus me tradidi. **Q**ue
enim ex huiusmodi beluis de misera anima mea non est
sacriata. **E**go miserum et infamissimum quasi omnes
multasque omnibus communiter perararem et tamquam dix-
issem verbum tuum que posuisti in ore esaye prophete
tui. **U**niversae bestie saltus convenite ad devo-
randum. **S**ic omnibus procuratorem opulentissimam de a-
nima mea feci et pauperem. **H**ec quod dicenda sunt ab
homine habente conscientiam quod omni genere vi-
ciorum et peccatorum se maculaverit. **V**ix autem est
peccator quantum capio qui non multas catervas
demonum de anima sua spiritualiter pauperit multas
quod communia eis de illis fecerit. **D**um me ipsum lauda-
bam quod facie habeam domine deus meus. **U**nquam non fla-
tu oris mei lucernam sanctitatis tue extinguere

et cor meum lampadē scilicet quandam spiritus scilicet
ipse et insufflans exinguebam. **T**ui mortui nō
semp patuerunt domus fenestre mee . id est oculi
et aures . **S**imiliter q̄ parata fuit semp lingua
mea ad stultiloquia & maliloquia quibus
anima mea exinguebatur . **Q̄** paratē sunt ma
nus mee ceteraq; membra corporis mei ad exhibē
dum se arma iniquitatis peccato . **Q̄** pleni
fuit os meum semp amaritudine & dolo . **Q**uis
vñq; quod michi displiceret locutus est . & non
paratissimum ac copiosissimum me inuenit ad
respondendum eidem deteriora **D**omine deus me
us quanto maiora quanto plura quanto deterio
ra reddidi maledictionibus michi & malefacti
entibz si reddere talia potui . **S**im autē volui sal
tem domine deus meus vnde tanta michi promi
tas tanta promptitudo in omni genere mortis
mee . **V**nde michi amores & desideria . cuiuscunq;
morte anime mee . **D**omine deus meus q̄ deside
rabiliter omnipotente virtutis & preulcie mie tue
est miraculū cum gladio verbi tui mortē isiam
peccandē ipsam mortificas expellis atq; diffugas
ab aiabus quas suphabundantissime pietatis
tue dignationi placet viuificare . **S**ufficere de
beret & suphabundare mors ista ad absterredos
& diffugandos peccatores ab ipsa . **S**ufficere de
beret gladiis acutissimus atq; viuificus verbi tui
ad transfigenda et gladianda corda sic mortua
Verū docuit ille sanctus ac sapientissimus **G**re

gorius quia gratiam compunctionis sup omnia
prouocat & procurat pmissio inferni **T**emptabo
gladium istum acutere in te ista et malis illis
nouissimis penalitate illius incogitabilis. **D**ico
ergo o insanissime peccator qui nundum disces
dis a morte ista tua pessima necdum reuerteris
ad deum beatissimam vitam iocundissimamq;
salutem tuam qua dementia non times a facie
gladij quem vibrauit sup te omnipotentissim;
quem capiti tuo impendet. **N** quo non est possi-
bile protectionis armaturam esse neq; illum ef-
fugium. **S**iquidem arcu suum extendit dominus
deus & pait illu & in eo pait vasa mortis eter-
ne que sunt sententie iudicij ipsius mortem ir-
rogantes eternam omnibus illis qui non fu-
gierunt a facie arcus istius. **E**t tibi insanissime
dat etiam p me nunc significationem ut decli-
nes et fugias a facie arcus istius. **E**go enim
clamo tibi quantum possum declina fuge sa-
gittas istas. contra quas nulla est armatura
protectionis a quibus sola declinatione & fuga
effugitur. **N** ignoras o miser omni morte et
dampnatione dignissime quia non est tibi de-
fensio vel euasio. neq; adiutorium contra dei fe-
rientis vindictam. **N**on times ignem illum es-
ternu. flammis inextinguibiles et ardores sem-
piterneos de quibus dicit per ysaiam dominus.
Quis ex vobis habitare potest cum ardoribus

sempiternis. Terribilis namq; est expectatio
iudicii et emulatio ignis que consumptura est
aduersarios sicut dixit Apostolus ad hebreos.
xvi. Si terribilis est vnde & que tibi est securi-
tas. Aperi oculos cordis tui et vide o miser qz
non solum minatur tibi infernus intentas tibi
omnia tormenta sua. Sed etiam omnipotens
deus minatur et de se et de creatura sua et etiam
de toto mundo Sapientie v. Ibi enim apte les-
gitur de omnipotente deo. Quia accipiet arma-
turam zelus illius & armabit creaturas ad vi-
tionem inimicorum. Times a pmodica sintilla
ignis corporalis. et non times ab ardentibus is
immensis et sempiternis. Times a morsu puli-
licis vnius & non times ab ira que consumptu-
ra est aduersarios. Tunc miser time et fuge dñ
& et timere saluberrimū ē et fugere tibi possibili-
le. Et patet tibi copiosissimus ille misericordie
dei finis ad tutissimum refugium. Qz si dixeris
mihi non possum timere vbi vel vnde accipias
vel inueniam. Respondeo tibi et repl. co contra-
te Vbi inuenisti vel vnde accepisti securitatem
quasi liber sis et inuicis a detusa ira cum ista
maxie terribilia sint inter mala penalia Qua de-
mentia dicere potes. quia non timor tibi est a fa-
cie illorū. Hoc em̄ inenature ē qz videlz natura
animalia docuit time sciz & fuge a noxīs et penali-
bz et morte potissimū. Qz si adeo penalia adeoq;
noxia mala timorem tibi incutere non sufficiunt

incutiat tibi pudorē opprobriū illud sempiternum
quod nulla obliuione delebitur. Ingerat
tibi confusione[m] spectaculum illud ignominie
et confusione[m] vniuersalis in quo omnes turpi-
tudines tue omnia pudenda tua quod est dicere
omnia ea quorū aspectus tibi erubescendus est
parebunt omnium viuorum & mortuorum oculis.
Erubescere saltem in conspectu inimicorum tuorum
apparere vilis tā ignominiosus et despicabilis.
Quid loquar de curia totius celestis conspectus
& innumerabilium exercituum sed & totius eccle-
sie sanctorum q̄ cum xp̄sto regnatura sunt. **M**is-
ser & infamissime qua impudentia pre confusio-
ne ferre poteris. tū et tante ignominie specta-
culum. **I**psum vero aspectum terrificū omni po-
tentis iudicis qualiter poteris sustinere. qui mo-
do vix ferre potes faciem sacerdotis vnius audi-
entis in confessione peccata tua. **I**n conspectu
namq̄ iudicis illis euident videb̄ imensitatē et i-
numerabilitatem ingrati tudinū abhominatō-
um iniquitatum et iniusticiarū tuarū monstrificas et
horribiles feditates tuas que in nocte p̄sentē vi-
te etiā a diligentissimis p̄secutoribus suis in-
quisite sunt. **T**anta namq̄ erit tunc claritas iu-
dicij ut pre immensitate claritatis sue tota mon-
struositas nostra & omnia peccata nr̄a & vicia lu-
cidissime videā. **D**emig attende q̄tū tormen-
tū erit intueri vultū illum terrificū irati iudicis
quando ipse sanctissimus et sapientissimus **J**ob

petebat abscondi in inferno donec pertransiret
 furor & ira eius. Videlicet que apparebit in vul-
 tu eius. dum sedent in iudicio ferens sententias
 eterne dampnationis in impios & reprobos. vnde
 et Malachias propheta dicit. Et quis stas-
 bit ad videndum eum. Ignis siquidem in con-
 spectu eius exardescit et in circuitu eius tempe-
 ras valida rapiens in abissum teneberrimam i-
 fernalem & submergens in mare amaritudinis
 eternarum omnes illos qui in parte sinistra co-
 ram iudice inueniuntur. Hinc et huiusmodi tan-
 tis malis et iam iamque qua hora nec scis nec
 putas tibi imminentibus exacue verba dei qui-
 bus omnia ista reprobiis omnibus comminan-
 tur. Hinc igitur contende concide & digladio du-
 cidis cordis tui. Oblaturus igitur pie ac sancte
 orationis sacrificium ignem et gladium tibi as-
 sume. et hinc et huiusmodi sine quibus vix aut
 nunquam crematur vel maciatur in oratione cor
 humanum.

De lucra anime in oratione. Capitulum. li.

Post hec prosequar in oratione ea que ei
 accidit per hoc quod ipsa est lucra iacob qua
 luctatus est cum deo seu contra deum. et hoc insinua-
 tum est nobis in lucta iacob qua luctatus est cum vi-
 ro seu angelo in qua ei apparebat deus sicut legi-
 tur. Genes. xxxij. qui lucta extorsit ab eo si fac-

est dicere benedictionem propter quod dicitur ibi
Dixit deus ipsi iacop **Q**uod si aduersus deum for
tis fuisti quanto magis aduersus homines pre
ualebis. **N**ec pretereundum est tibi quod lucta ista de
nocte facta fuisse scribitur propter quod cessante
aurora dixit angelus ad iacop dimitte me qui
a iam aurora est **C**ausa autem in hoc est quod nox
sive nocturnum tempus conuenientius tempus est
orationi sive lucte qua luctandum est cum deo
in oratione. **E**t huius due sunt cause scilicet quies
et solitudo **Q**uietudo quidem quia oratio cor liberum et
quietum requirit ab alijs actibus et occupatio
bus **N**on enim corde dimidio aut quolibet modo per
turbato orandus est deus. sed exemplo salomonis
Sapientie. viii. **E**x totis precordijs meis dixi
da michi sedium tuarum afflicte sapientiaz
Tote igitur vires tue colligende tibi sunt si vis
fortis esse in lucta huiusmodi contra dominum **S**ic
et solitudo lucte istius scilicet orationis conuenientis
suma est. **I**pse enim hoc docuit in euangelio **M**at.
vi. ubi docet orare in abscondito et clauso cubi
culo **N**on solum propter hoc ut inanis gloria de
clinetur sed etiam ne corda nostra rapiant ad
se qui circumstant et nos nobis excutiant sicut di
cit seneca de seipso **H**odie inquit misericordie sunt
nemo pulsat ad ostium meum nemo cortinam
meam trahit. **N**ichil quippe facilius nobis ex
cutitur quam nos ipsi **N**ichil relinquit nos facilius
Nichil contrariatur nobis facilius quam cor nostrum

Hic ergo reminiscendū est tibi scilicet eorū que
audiuisti de luctandi peritia seu de astutia & de ip
sa fortitudine. **Q**uidam em̄ in ista lucta & vix
ea cepta statim cadunt & deiciuntur deficientes
nichil laboriosius & molestius reputantes q̄ ip
sum orare. **C**ausa autē in hoc est leuitas & lubri
citas cordis illorū ignorātiāq; paupertatis ac de
fectuum necnon et honorū que p̄ orōnem obti
nentur atq; malorū q̄ p̄ illam auertunt. **Q**uibz
malis accedit & illa alia ignorantia qua nesci
unt ip̄iti dēi patū esse ad audiendūz desideria &
voces supplicantiū. **Q**uis em̄ eousq; fatuus vel
indignans est ut deo p̄bente aures nō ei tota as
uiditate loq̄ vellet. **S**aluberrimū autē cōsiliū est
oratori assuſcere et cor suū ab huiusmōi leui
tate atq; salubritate auertere et ad stabilitatē
reducere. **I**p̄a namq; luctandi cōsuetudine mira
biliter adiuuatur gracia luctationis istis p̄sta
tur etiā robur p̄ eam ad luctandū. **D**e peritia quo
q; & astutia luctandi tria didicimz a sensu & ex
p̄ientia. **Q**uorū p̄mū est eleuatiō aduersarij sup
humeros p̄pos. **C**ū em̄ luctator eousq; potuit ut
aduersariū suū sup humeros leuauit facile est ei
portare ip̄m atq; deicere. **H**oc autē non fit nisi p̄
hūiliatiōem qua seip̄m supponit luctator aduersa
rio sine supponit eundē sibi q̄ artificio semp vtrū
dum est in lucta ista aduersus deū. **P**ropt̄ hoc q̄
videt dēi hūiliamū sub ōnipotentī manu dei.
Sicut igit nosip̄os exaltando ruimus sic deus

exaltando & nos ipsos humiliando quasi super ipsum in lucta ista exaltamur & victores eius efficiamur. Non enim alia via est vel artificium subiciendi nobis deus quam subiciendo nos eius quod ad subiectionem obedientie non inconuenienter refertur. Efficitur enim deus omnipotens obediens obedientibus sibi. Sicut expresse dicit beatus & sapientissimus Ambrosius Quia nullus erit vnquam deus possessio nisi qui ipseus dei fuerit possessio. Secunda astutia in ope luctationis est supplantatio per quam vel pes lubricatur vel sustentamentum vel sustentaculum cui pede vel utroque vel altero innititur subtrahitur. Cum igitur contra te vires & peccata tuas solus imitatur & aduersetur tibi dominus deus subtrahit illi suppodicula ista & cadere necesse habebit. Quapropter manifestum est quod quicquid in oratione sic cum ipso luctatur ut vicia sua et peccata inibi deferat suppodicula laquei ei subtrahit. Et propter hoc ipsum cadere cogit. Non enim habet unde stet non habet fulcrum quod sustentetur contra nos cum ista ei defuerint. Que quidem statim ut volumus ei defunt. Ipsa enim vicia nostra & peccata si ea nos subtraxerimus statim non solum ruunt sed etiam pereunt. Non ei habent fundamentum vel sustentamentum nisi nos ipsos. Accidens ei non stat nisi per subiectum vel sustentans ipsum. Tercia astutia in ope luctationis est ipsa fatigatio aduersarii & ista astutia videtur plurimum quod qui agiles et expediti corpore sunt contra

corpulentos & poderosos corpe luctatores. Et
huiusmodi astutia non quod per defectum lassitudinis
valet contra fortissimum deum sed per quandam similitudi-
nem. Tamen enim fatigaret clamoribus orantium tam-
quam deficeret quasi non valens eis resistere cedit et
succubuit eis. Ecce inquit dominus moysi oranti pro
populo qui propter aueritatem adorando vitulum dimissi eis
in preceptum verbum tuum tamquam ipsum verbum tuum esset in regula op-
erandi quam in transgredi non liceret vel mandatum ve-
gentissimum quod pretereare non possum. Similiter ca-
uendum est tibi in lucta ista ne debili ac fragili su-
damento ac fulcramento iutaris. Quod ille percul-
dubio facit qui de meritis suis confidit et tanquam
meritis suis debita petat in oratione dona dei. Et
hic est indubitanter pro superbie de qua petiuit da-
uid dicens. Non veniat michi pro superbie quia prode
nullus fragilior aut infirmior inueniri potest.
Si vis igitur firmus stare & indecibilis in luc-
ta ista manere domino confide in ipso. Per mo-
dum igitur omnem sibi cauere a ruina qui totum se in
deum piciat & toto ei pondere confidentie sue inui-
bit. Propter quod dicit Augustinus. Solus vin-
cit qui de seipso non presumit. Necessse est ut de victo-
ria nichil sibi arroget vel assecrabit quin potius
necessse est ut solus deum actorem et largitorem illius
constituat. Accidit etiam plerumque in certamine luc-
tatorio ut alii luctantium alium etiam suo pondere so-
lo deiciat. Fit autem & in ista spirituali lucta ad-
similitudinem et proportionem illius huiusmodi. Quod

admodum em̄ qui solis viribz suis aut meritis
innitit̄ dei auxilio & viribz seipsum priuat at
q̄ destituit. **S**ic qui de seipso totalit̄ diffidit et
soli gracie et misericordie dei innitit̄ & iacumbit
dei adiutorii & virtutem in se aduocat et tra-
hit ita vt deo eide deesse nequeat **P**ropt̄ qđ dix-
it sc̄us & sapiens **A**ugus **S**ecure proice te in deū
non enim crudelis est ut se tibi subtrahat et te
cadere pmittat. **S**icut igitur non est possibile
misericordissimo deo crudelem esse in aliquem
qui in misericordia eius speret sic non est possibi-
le ut se subtrahat alicui qui se in illum proiciat.
Facta inquit dauid cogitatum tuum in domi-
no. **E**t iterum **P**etrus prime primo. **O**mnem
solicitudinem vr̄am proicientes in eū quoniam
ipsi cura est de vobis **P**er hanc igit̄ viam erit
dñs in lucta ista tecū **I**mpossibile igitur est te
cadere sub eo **S**i enim quicq̄ habeas virū et te
adiunctis sibi dei adiutorio & viribus necesse ē
ut eo fortior efficiaris **Q**ui si etiam nichil ha-
bueris virū apte tua non eris eo infirmior cū
eēde vires & tibi & illi sint **N**emo autē dubitat
vnicuiq̄ aliquid virium esse a pte sua **H**oc ē a p-
te liberi arbitrii **E**t propt̄ hoc omnis eccl̄a scō-
rum celesti magisterio erudita & instituta dicit
deus adiuna me vnde **A**ugustinus sup librum psal-
morum **Q**ui petit adiunari aliquid de se facit alio-
quin diceret pculdubio totū fac deus p̄ se mi-
hil michi reservans seu relinquens faciendū p

propter hoc dicit **A**postolus **C**ooperator dei sumus
Valeat & in ista lucta dei mirabiliter astutia vel
prudencia potius virtute humilitatis que dum
a se tota victorie gloriam prorsus excutit & nic
hil in ea iuris habere se sincerissime confitetur co
ram illo sed deo totum attribuit et ascribit & propter
hoc totum certamen in ipsum impingit. **E**idem e
nim ex necessitate debentur labor certaminis &
honor victorie. **Q**uapropter dum dicit gloria &
honor victorie istius tua est dicit eidem pro conse
quens ergo & virtus certaminis tua est et la
bor illius. **E**t hoc est dicere. **L**uctare & vince
ipse cum tibi soli debeatur gloria victorie et tua
sit iure plenissimo et singulari. quapropter et
ipsa lucta. **L**uctare igitur contra te metipsum me
cum & pro me. **Q**uod si dixeris quid ergo facis tu
ipse de te siue pro te si lucta ista tota mea est. **R**es
pondeo in hoc quod ipsa cooperatio mea que est coo
patio liberi arbitrii dicitur etiam tua donum esse.
Omne namque bonum siue nature siue gratie siue
glorie siue fortune siue corporis donum tuum est. **H**oc
ipsum etiam quod gratie tue applico liberum arbitri
um meum & quod eo utor & ipsa tua iusticia imp
at donum tuum similiter est opus atque benefici
um. **Q**uapropter non immerito dixi quod lucta ist
a tota tua est totaque eiusdem victoria.

Quod deus pro lucta ordinis vincat. **¶** **C**a. li

Post hec autem procedam ad prosequendum

de oratione secundum quod ipsa est pugna contra ar-
matum omnipotentissimum et invictissimum deum
Et facia te scire quod oratione vincatur capitur li-
gatur armag sua omnino ei auferentur et ab
ipso orante inde captivus ducitur et quod diu vult
ipse orans in vinculis ab eodem detinetur ipse
fortissimus dominus Quia igitur iam audiisti ex
precedentibus in libro sapientie quia ipse acciet
diram iram suam in lanceam manifestum est
tibi quod una ex armaturis eius dira ira ipsius
est et quia ipsa est lancea ipsius In ista igitur
pugna primum frangenda est lancea ista ipsius
Quod qualiter fiat docet te **S**alomon in ps.
xv. **V**bi dicitur tibi quia responsio mollis fra-
git iram Que autem responsio mollior cogitaci
potest contra diram iram ipsius quam creatus con-
fessio quam pene minare siue vindicte laudatio quam
misericordie humilis et deuota postulatio Qua
propter qui sic se in oratione habet sicque loqui-
tur ad dominum proculdubio frangit iram ip-
sius. Ipsemet namque dicit **M**attheus. xvi. **S**er-
ue nequam omne debitum dimisi tibi quoniam
rogasti me. **Q**uis autem dubitat remissionem
omnimodam. fractionem ire esse iudicis quan-
tumcumque irati. **N**on enim potest ex ira siue per
iram quicquam contra peccantes. postquam totum re-
misit eis deum. sicut neque per lanceam confractam
siue contortam. **A**ddisce et pone in intimis cordis
tui pietatem istam siue prudentiam per quam diram dei

lancēā & cōfringere scias et possis. **A**lia armatura eiusdem thorax est & hec est iusticia sicut in eodem capitulo legitur ubi dicitur. Accipiet pro thorace iusticiam. **H**anc etiā armaturam eidez auferre potes si iusticia te indueris vel armaueris contra eum. **I**am autē edoctus es ex his q̄ precesserūt quia penitudo siue penitentia iusticia est. **E**t quia iusticia quedam est per quam penitens semetipsum iusticiat accusando se allegando contra se testificando contra se sententiando contra se. **Q**uod est dicere cōdempnando se et reum eterne dampnationis pronuntiando se. **D**em torquendo se cruciatibus penitudinis & doloribus cōpunctionis. **T**e igitur in oratione thorace iusticie istius armato necesse est deum iusticiam suā deponere & inermem se ab huiusmodi iusticia exhiberi. **N**ichil enim habet iusticia eis contra sic iustificatos. **E**t si quid contra eos aggrediretur & iniq̄ & iniuste h̄ faceret qm̄ secundū hoc iusticia sua iustos impugnaret. **T**ercia vero armatura dei iudiciū rectū est & galea est ipsius sicut in eodem capitulo legitur ubi dicitur. **E**t accipiet pro galea iudiciū rectam. **T**u ergo diiudica te metipsum recto iudicio de quo dicitur in psalmis ta iusticia et iudiciū correctio sedis eius. **E**t iterū secundo prime ad corinthios. **Q**ui si nosmetipsos diiudicemus non utiq̄ diiudicemur. **A**ssume ergo tibi iudiciū istud rectū & tunc vel otiose & superuacue assumet illud sibi dominus qd̄ nec decet

sapientissimam eius voluntatem. neq[ue] possibi-
le etiam est quicq[ue] otiosum vel inutile esse apud
ipsum. **Q**uarta armatura eiusdem est equi-
tas sicut in eodem capitulo legitur. Sumet scu-
tum inexpugnabile equitatem. Si igitur vis
auferre ei scutum istud. **D**epone iniquitates
tuas quod est dicere desere eas et abstulisti deo
scutum istud. **V**bi enim nulla est iniquitas nul-
la est deo armatura necessaria contra iniquita-
tes. Quia igitur equitas non armat eum nisi
contra iniquitates neq[ue] possibile e[st] ut armetur
contra eas nisi equitate quia equitas non ar-
mat eum nisi contra iniquitates. **M**anifestum
est depositis iniquitatibus tuis deum non posse
habere scutum huiusmodi contra te. Quapro-
pter in ista p[re]gna orat[i]o[n]is absq[ue] scuto illum fa-
cies. si ab iniquitatibus auersus fueris. Quia
vero gladium & p[ro]p[ri]etatem ex utraq[ue] parte a-
cutum in p[er] p[er] legitur habere. et arcum ipsum te-
tendisse gladium vibrasse expresse legitur non
sunt p[re]tereunde hic iste due armature. **S**ci-
endum igitur est tibi arcum dei non esse nisi iudi-
cium ip[s]ius & in eo velut cordam inferi cordiaz
esse siue pietate ip[s]ius. **L**ignum vero fortissi-
mum rectitudinem siue iusticiam ip[s]ius. **Q**ue-
admodum igitur in arcu litterali siue materia-
li p[er] cordam lignum a rectitudine sua flectitur &
curvatur sic iusticie diuine rigor a meritis p[ec]-
catis seu vindictis ultra q[uam] cogitara sufficiamus

tempatur atq; lenitur. Sagitte autem que ex
 arcu isto mittuntur seu trahuntur sententie in
 dicarie sunt nulla armatura repellibiles seu e
 retrosum reuersibiles sicut legitur de sagitta Jo
 nathæ q; nunq; cōuersa est retrosum Et hoc in
 telligo de nonissimis iudicis sententijs contra
 quas nec appellatio nec supplicatio quicq; pote
 rit. **A**lie namq; hic sūe plurimum eliduntur &
 euaduntur. Et quēadmod arcus quāto magis
 p cordam curuatur tanto fortius sagittas trahi
 cit & durius percutit. Sic et illos quibus maior
 fit misericordia siue tolerando siue alias bene
 faciendo ip̄ensa est durioris iudicij sentētie emit
 tuntur. Quia ergo ut predixi arcus iste est iu
 dicium & iam audiisti qualiter eidem auferas
 arcū suum q; si ad hoc intendere sciuīs & solue
 ris ut arcum istum cōfringas. **H**oc pauldubio
 facies si tibi rāitudinē iusticie cōtē tēpsū assūp
 seris Te enim rigore iusticie contra tēpsū exer
 cente nichil ei de rigore illo reliquisti. Quare &
 arcū istū confregisti vel ip̄m deo abstulisti Cor
 dam siq; misericordie ip̄is non ē opus tibi ut &
 rūpas vel minuas vel aliq̄tenus ledas. Illa em̄
 est q; ce in pugna ista maxime iuuat & p quam
 solam in ea stas & pugnas. **G**ladus vero ex o
 re sedentis in throno ex utraq; parte acutus ex
 iens sententia ip̄a quā ore suo sacratissimo lo
 cuturus est in extremo iudicio rāssime intelligit
Rue propter h̄ gladus extrax parte acutus

dicatur qm̄ instar gladij acutissimi et animā et
corpus morte eterna pempturus est **H**unc igit
gladium eidem auferes si gladiū penitentie a
discipline cont̄ teipsum assumis vindicare in te
metipso quas irrogasti deo iniurias & cōtumeli
as viriliter proponis atq; disponis. **N**ez em̄ ha
bebit quo te pcutiat si te pcutientē vident ex ze
lo penitentialis iusticie te metipsum **C**onfide ter
igitur dic ei mitte gladium in vaginā tuā quia
ego euaginaui meum. **P**otes & p aliam viam
auferre ei gladiū istū dicēs ei **Q**uia gladius vl
tionis seu dampnationis gladius solius est iusti
cie nec potes in eo pcutere et nisi et vbi potes.
Fortū autē siue iudicium penitentialē fortū est &
iudiciū misericordie. **E**go autē in hoc foro & ius
dicio expior & certo **Q**uapropt̄ nichil ad te ex
vindicta vel vlione exercenda in me. **E**t ideo
nichil ad te de gladio aduersum me. **M**erito is
git dicere tibi potest misericordia **M**itte gladiū
tuum in vaginā quia nullus est locus gladio co
rā me **N**ulla em̄ ex ore meo procedit vnde quaz
q; sententia cōdempnationis sed absolutōis remissi
onis & liberationis semp. **A**lia etiā via ei aufer
res gladiū vindicte & vlionis **E**t hoc indubis
tāter si huiusmodi gladiū a teipso abstuleris.
Et intendo si vindicare iniurias tuas & contu
melias in alios solueris vñ beati misericordes
qm̄ ipsi misericordiā consequentur **Q**ui xro vl
dicari vult a dño inueniet vindictā sicut legit̄

Ecclesiastica quarto Et iterū math. xvi. Om-
nes q̄ gladiū acapiunt gladio perunt Quis
cūq̄ ei gladiū propriatū inuēiat vīdēt q̄
acapiūt gladio diuine vltionis p̄bunt **Cura-**
liter ergo & q̄ tūc vīdēt sate pacifice induat dī
potens deus ad dēponendū gladiū vltionis cū so-
la dēpositione gladij tui ad hoc induat **In quo**
& omnibus alijs manifestū est q̄ pacificū q̄ benī-
gnū q̄ beneficiū habemus dum si ista tria in
nob̄ habemus Sicut enim vix dictū est ad ip̄-
sum **Cum scō scīs eius & cum viro innocēte in-**
nocens eris Ita cū pacificus pacificus cū benīg-
nis benignus cū beneficiis semp̄ beneficentissī-
mus est deus sicut et cū misericordiis miseri-
coris **Iuxta modū istum dico tibi de lancea ip̄i-**
us q̄ si lanceā tuā que vīḡ ira tua est in te
ip̄o cōfregis vel q̄libet modo iponentē reddide-
ris iram dei q̄ iustissime vibratur contra te cō-
fanges Et si ap̄e ire incendiū in te ip̄so extinxe-
ris idē facies p̄ h̄ de ira dei **Quid ait Psalmis-**
ta exardescet velut ignis ira tua **Exardescet vi-**
tiḡ si irā non extinxeris Et remmiseret q̄
ip̄us duobz potissimū bella aguntur apud ho-
mines igne videlicet & gladio que ap̄ter iras
& ad bella penitus ipotentes sunt q̄bus desit ig-
nis & gladius **Si vis igitur omnipotentissimū**
dum inermē p̄sue efficere & inbellē contra te
officere addere aufer ei ignē istum et gladiū p̄ vi-
as q̄ ostendi tibi **Et intendo aufer a te metip̄-**

so ignem ire & gladium qui idem & vtrumq; a
deo abstulisti inermis apparebit & inermem se
exhibebit in oratione aduersū te si inermis ei
hoc est huiusmodi armis omnino carens occur
reris **Q**uapropter non imminet tibi bellum
contra eum sed fuit pace & benivolentia ipsius
licebit **D**ebes autē remitti quotiens officiū
orationis vel aggredieris vel assumis contra deū
te intrare cāpum certaminis & prelium te cum
eo siue aduersus eum te cōmittere **P**ropter qđ
quicūq; bellū ineunt siue preliati volunt dei ad
iutorium impānis inuocant scientes qđ de celo
fortitudo & victoria est **E**t ob hanc causam eti
am voce diuini officij que & orōnes sunt indubi
tante inipiūt ab inuocatōe diuini adiutorij q
est **D**eus in adiutorium meū intende. **E**x quo
euidēt apparet qđcūq; diuinis officiis huiusmodi
qđ est dicere laudibz & sacrificijs orōnibz & ob
secratōibz consecrati sunt bellatores contra de
um & apugnatores pro dei populo siue ecclesia
ipsius cōstituti sunt quod & ipsa consura cleri
calis euidenter ostendit cum manifeste consura
pugilū sit & apugnatorum **E**st etiam signum &
insigne corone quā p victoriā certaminū huius
modi fiducia pia semp debet presumere nec dif
fidere vel despicere de ea ppter infirmitatē suam
& omnipotentissimā fortitudinem creatoris cui
ipsemet semp vinci velit in huiusmodi certami
nibus & adiutorem fortissimum se prebeat for

titer et legitime in eis agentibz. **P**ropter qđ
intra fiducia petit vnusqđqđ eorū ⁊ dicit. **D**eg
in adiutorium meum intende. **N**e si diceret in iſ
ta hora vel oratione in hoc ipſo certamine quod
contra te in eo vel aggredior. **S**cio enim me nic
hil in iſto certamine poſſe nichil contra te face
re niſi adiutorio tuo. **A**ggredior pugnam con
iram iuſtiſſimam tuam pro populo tuo vel v
noquoq; ex illo. **S**cio ſcriptum eſſe vtracūq;
de te p ſanctum ac ſapientiſſimum **J**ob dicentē
Deus cuius ire nemo reſiſtere poteſt. **S**cio me
in certamine iſto non poſſe victoriam adipiſci
vinctus ſed cōſolatur me ſanctus gregorius di
cens qđ ire dei tunc reſiſtitur cum ipſe qui ira ſci
tur opitulatur. **Q**uia apter vacue eſſent ⁊ p
ſus inutiles om̄s orationes om̄s eccleſie dei ſcō
rum que pro placanda ira dei iuſtiſſima fiunt.
Ne ſi queſierit quis cuiuſmodi adiutorū a deo
petitur cū ei dicitur. **D**eus in adiutorium meū
intende. **R**eſpōdeo in hoc qđ gratia deuotōis et
oratiōis. **H**oc enim eſt adiutorū quo deus contra
ſemetipſum maxime adiuvat orantes. **E**t h
ſentum inexpugnabile quo deuote orantes ⁊ ſe
et illos pro quibus orant ab ira dei protegunt
et defendunt. **A**pparet autem tibi ex hīs quā
ta ſit ſtulticia. quanta ignauia. quanta neggli
gentia clericorum qui cum officio orandi conſe
crati ſunt et additi. orare. addiſcere et ſcire non
curant. **S**imilis quoq; neggligentia xl

ignavia in nullo genere hominū inuenitur. **N**emo enim proficitur aliquod officium cuius et non velit et studiat habere potius propter clericos solos qui clericalis officii tam potius tam salutaris tamque honorabilis ignorantia nec verentur nec metuant nec erubescunt. **Q**uod vero clerici regulares horarum orationibus permittunt omnem orationem. Causa in hoc est ut formam orandi in euangelio traditam seruent sicut reuera dignum et iustum est et in aliis orationibus ea se petere ostendant quod ipsa oratione dominica petere diuino magisterio edocti sunt. **A**dmonendi igitur sunt et modis omnibus exhortandi atque docendi. quod clerici vel iam facti sunt vel fieri volunt ut sue professionis officium discant agere et per omnia laudabiliter adimplere. **Q**uis enim patronus velit esse vel aduocatus in causis vilissimis temporalium et rethoricam illam secularem per quam scias causas huiusmodi allegare se ignorare non doleat. **L**eges quod quas ad defensionem et iustificationem carum huiusmodi quum pro animam suscipit adducat non studiosissime exquirat. **E**t quodam leges huiusmodi arma sua vocant. **A**duocati etiam seculares inermes etiam se fatentur si legibus istis armati non fuerint. **S**ic legibus et allegatōibus prescripte armati pugnam istam accede quod deum tam fortiter armatum esse contra te audis. **E**t sicut praedixi deponere tu arma ire et videlicet contra iuratores tuos. **D**epone ignem et gladium andictos et inuenies inermem deum et ad pugnam contra te imparatum ac prorsus inbellē. **Q**uid

igitur restat tibi de deo faciendū nisi ut ipm incre-
mē tā et victū capias vincias siue liges & in vi-
culū teneas artissimē quē inasibile apud te cus-
todias. **P**one igitur te metipsum in vinculū illius in q̄
h̄z est alligatura salutans. Et cū amor solus rē-
culū sit q̄ cor humanū ligari & tenēi p̄t. sic ē rē-
culū q̄ solo deus ligari & tenēi p̄t vñ **P**roubi-
orū .viii. Ego diligentes me diligo. Quid autē
est aliud hoc nisi q̄ in vinculū suis ligatū me te-
net quē ego in vinculis meis habuero. **P**ost q̄
autē ad hanc tū nobis triūphi gloriā tā inclite
p̄de captōez te diuina grā extulerit. **N**obis om-
nē custodiā ne euadat & effugiat p̄da ista mas-
nus tuas. Tene igitur eū nec diuitas sicut dicit sp̄s
sa in **C**anticis. Tenui eū nec dimittā. In eo q̄p-
p̄ effugit a te omne bonū. Quēadmodū cū sole
recedente ab emissero nr̄o cū eo recedit tota ra-
diositas & totus calor ip̄ius totaq̄ pulcritudo vi-
ei. **S**ic recedete d̄o a corde tuo tota sexmitas cordis
tui totaq̄ pulcritudo grātū et virtutū q̄bz mēs
tua illustrabat euanesceat & nox sola tenebrosa
atq̄ obscura in mente tua relinq̄t. **S**i dixeris
non possū tenere fortissimū et omnipotentissimū.
etā p̄iatū oculi inuitū. **V**erū utiq̄ dicis. **S**ed ip-
se q̄ capi voluit a te etā tenere vult a te. **N**ec re-
putat captōez carcerariā cōtuberniū tuum & co-
habitōnez p̄mmo delicias suas sicut ipsemet
testat. **P**roubiorū .viii. dicēs. Delicie mee sūt
esse cū filiis hominū non ardeat eū vel molestat

ligatura huiusmodi cum nihil a deo ei placeat et
nobis ut vinculum amoris quo ei astringimur
Omnia prope alia bona nostra ei placet et om-
nia amat et custodit conseruat adauget atque res-
munerat propter istud Omnia enim bona que fecit
nobis Omnia mala que pro nobis sustinere dig-
natus est fecit et sustinuit propter istud Quia pro-
pter caue totis studiis et viribus ne rumpas vin-
culum istud . sed fortifica illud incessanter et
constringe artius . Hoc autem facies amplius
meditando in mirabilibus eius que fecit . et
facere non desistit Per illa enim innotescunt . po-
tentia sapientia bonitas et pulchritudo et prelar-
ga beneficentia ipsius Quibus omnibus ama-
bilem se exhibet et calore vitalis sue dilectionis
diffundit in omnes intellectualiter cognoscen-
tes ipsum Amplius autem atque apertius in eos
qui studiosiores sunt in investigatione magna-
lium et meditatione mirabilium eius Domine
deus saluator meus quem non reputares dux ac
crudelissimum in quem si quis contumaciter grauius pec-
casset . si offerret se captiui et vinculis illius ut in
captiuitate huiusmodi torqueret ipsum quantum et qua-
liter vellet . si inquit hoc recusaret Hoc igitur domine
misericordie cogita de te metipso Scio siquidem me
guisime peccasse contra te tamen offero me cap-
tiuitati tue et vinculis ut ibi me ponas ibi me
detineas atque custodias Nec solum offero sed hor-
tor et peto Absit a te miserator et domine misericors

ut non benigne te michi exhibeas. **M**ultū du-
ri & crudelis homines se benigne michi exhibe-
rent si in eos peccāsem & huiusmodi eis de satis-
factōem offerre. Non obicias michi de captōe is-
ta & vinculis istis q̄cūq̄. **S**cio namq̄ q̄ captō is-
ta & vinculatō ista sūt tibi om̄bz alijs gracios-
res. Non debet igit̄ obesse michi ad inveniendaz
miām q̄ talē captōem eligo / sed nec ipsa ppter
hoc repelli vel recusari debet a te qm̄ tibi placatis-
sima est. In hac igitur captōe & in huiusmodi vi-
culis me pone & detine ibiq̄ me tracta q̄dixi vel
duce volueris ibiq̄ me torq̄ p̄ omni bñplacito
voluntate tue. **S**i si dixeris m̄ q̄ in astutia loqr̄
videlz q̄ scio m̄ non posse esse vñ nisi in captōi-
bz & vinculis tuis. **E**t qm̄ scio si hoc michi face-
res q̄ ego captū te habere & tenere sili ter in vi-
culis meis. **R**ūdeo domine mie vñ esse qd̄ dicis.
Quā magis prudentia q̄ astutia vocanda sit sci-
entia qua sic loquor p̄sertim cū vtrūq̄ istorum
sic placeat bonitati tue. **A**ccedit aut̄ tēciū glos-
sia tua siue honor q̄ tanta misericordia mie tue re-
uocas ad te & liberās peccōres. **E**t tuipse testis
es q̄ om̄a intuens ad nudū lucidissimū q̄ glā-
tia & honor in intentōe mea est in pte ista. **E**t e-
go iaz in pximo dixi tibi q̄ deliciae tue sūt captō
ista et alligatura tua.

De misericentis & virtutibz ordōis. Ca. lñj.

Post hoc iuxta premissum ordinem et p̄mis-
sū
q̄

sum loquar aliqua de manifestis et virtutibus
ordinis ut per hoc ad amorem et studium ordinis accē
das arcus et proceris efficacis. Debes igitur
remi nisi illorum que in ipso tractatus istius initio
audisti videlicet quod omnis sanctificatio omnis benedictio
que per viros sanctos fit per ordinem fit. Ipsa etiam manifestatio
et transformatio panis et vini in corpus et san
guinem domini ac redemptoris nostri per ordinem fit qua do
minus ecclesia sanctorum perit dicens ut nobis corpus et san
guis fiat domini nostri ihesu christi. Qui per hoc quod pater
et filius et spiritus sanctus. Sanctificatio quoque baptismalis que est regene
ratio et renouatio. aliam qua nichil in mundo
mirabilius vel salubrius nichil magnificentie
anime gloriosius in tota rerum vniuersitate fieri ha
bet per ordinem indubitanter. Hec enim forma verbo
rum qua dicit baptizator. Baptizo te. N. in nomine
patris et filii et spiritus sancti. Ordo est huius intentionem
Baptizo te nominatum inuocat patrem et filium et spiritum
sanctum ad te regenerandum renouandum et sanctificandum. Illorum
quippe solorum est ista virtus et potestas. Et si volue
ris intelligere. In nomine id est in virtute rectus est
et christianissimus intellectus et erit sensus hic. Bap
tizo te. N. in nomine id est in virtute ipsius patris et
et filii et spiritus sancti. Quod in alia vel per aliam virtutem
fieri potest tam manifesta mutatio. Hinc autem intel
ligas in virtute inuocata sine inuocatorum patris et
filii et spiritus sancti rectissime intelligis. Et in utroque
sensu verbum cum illa forma est ordo sine inuocatio et
ipsa tantum vel virtute eiusdem. Iuxta hunc modum

confidera dona singula sacramentorum et quid m-
 rificencie et virtute habeat benedictio et absolutio
 sacramentalis in ipso sacramento confessionis q̄ vti
 q̄ orō est et sentiunt cōfiteres et signis evidenti
 bz hoc expiūtur sacerdotes Et hec est virtus clau-
 ius et manū sacerdotaliū potestas mīrifica quā
 in ipsa cōsecratione sua p ipsam sacrā vncionē
 olei s̄a recipiunt p ipsam orōnem pontificalem
 que hec est. Consecrent q̄s domine manus iste
 et s̄sificent p illam vncionem et p nostrā bene-
 dictionē vt q̄cūq; recte benedixerint benedicta
 sint et q̄cūq; s̄sificauerint s̄sificent. Amen Est
 et alia mīrificencia virtutis orōnis qua ira dei re-
 sistitur cui nemo resistere potest sicut audiuiti
 in p̄ce dentibz ex sermonibus s̄a Job Et de q̄
 diatur. Quis nouit potestatem ire tue et p̄ ti-
 more tuo irā tuam dinumerare. Cui etiā acce-
 dit et aliud mīrificū q̄ non solū virtute orōnis
 placat ira illa omnipotentissimi dei. sed etiam
 impetratur ab ipso gracia. quā nobis cōcedat de-
 us trinus et vnus p omnia secula seculorum.

ExPLICIT Rhetorica diuina doctoris vincti et vn-
 gentis magistri Guillelmi parisiensis de sacra
 et sanctificationa oratione aliquantulū abbrevia-
 ta. Impressa Gandau p me Arnoldum
 cesariū Anno dñi. M. cccc. lxxxiii^o xi^o kal. sep.

Epitaphium eiusdē magistri Guillelmi aluer
ni parisorum antistitis. .i.

Sidera caligant radio prænata sereno
Parsius meret præfule nuda suo
Lumen ab hoc sole stelle sumpserunt minores
Pallet siderum sole cadente iubar
Ut verum fatear sol inter sidera laurus
Inter dumeta. fons fuit inter aquas
Soltebz / astra gemūt / laurus iacz obruta / dumī
Susperant / aret fons / tenuantur aque

Reuerendissimo in xp̄isto patri ma
gistro Poncio ramandi priori generali sacri or
dinis gloriosissime dei genitricis semp̄ virginis
marie de monte carmeli dignissimo Arnol
dus cesaris librorum valiorum qualiscunq; p
mulgator. Salutē plurimam dicit. Animad
uertēs doctissime pater eos q̄ clerici et spūales
oratores iā facti sunt vel fieri volūt sue p̄fessio
nis officiū non debere ignorare. s̄ eos adhortan
dos potius esse ut id distant pōtia laudabilis
adimplere. celestem atq; diuinalem rethoricā seu
spūalem ac celeberrimā oratoriā q̄ in causis at
q; negocijs aīarū orare docet ip̄essione manda
re carui tuosq; glorioso nomī dicare Cum tāta
volumina studio & labore rethorū scripta sunt de
oratione rethorica ut p̄ ceteris nosti theologo
rū eloquentissime dignum ḡmmo debitū indi
cavit magnus ille Guillelmus aluernus pari
sienfis antistes doctor insignis et incompatibilis

ut de ista sacra ac sanctificatione oratione ederet
ars atq; doctrina In cuius cōscriptione quemad-
modum Aristoteles in libro periarmentias cas-
lamum in corde tinxisse fert Actorem vtiq; lau-
dat opus. aliorū multorū & magnorū operum
tanti viā cupidos reddet hoc vnū sui studiosos
Felix cui deicias omniū librorū suorū prestitit
ut deus Indolui colendi ssime pater tot doctori-
bz arte ipressoria iam multiplicatē omniū esse
hunc pstantissimū nulli posthabendū immo ut
scē memorie p̄r **Iohannes** foreth tuus in offi-
cio generalat9 p̄decessor & ordie dñe **Marie** re-
formator feruid9 doctrina et vite sāmōia oabi-
clarus testis ē locupletissim9 omibz fere p̄stren-
dū cū nullus eā & intellectū erudiat & inflāmet
affectū **Ex** nūc dei supoptimi grā fauēte mūdo
ppalabit̄ doctor tā vtilissim9 sicut & cōplures
theologice sapie p̄ceptores orthodoxeq; fidei pro-
pugnatores fidelissimī scē religionis tibi cōmis-
se p̄fessores hac arte dīna mundo nunc inotes-
cunt. In p̄mis iohānes haco anglus. q̄ resoluti
doctoris nomen quē ceteris hereditauit in sc̄apte
suis sup. im. libros sm̄ax q̄ om̄s habere cupiūt
Iohānes consobrin9 portugaleñs doctor variis
ānumerand9 in libro de iusticia cōmutatiua **Jo-**
hānes crastons placētins vtiq; lingue grece
videlz et latine interpres p̄fecto vel ip̄is philēl-
phi sm̄a cui neminē antepono et erudit9 et elo-
quēs in suo vocabulista in q̄ p̄ ordinē latinū ale-
phabeti om̄a fere verba que in vsum cōmunē ca-

dunt vel oratorum vel poetarum quo pacto grece in-
interpretari eleganter & pprie debeant diluade
mōstrat. et iterum in ope magno grece gramatis-
ce traditum in quo p alphabeta greca seriem om-
nia verba cum constructionis declinationis et cōu-
gationis pceptis ordinatis significata eorum
latine denunciat Quorum operum inspectione sine
alio pceptore latini litterarum grecarum cupidi
ad rem maximam atq; optimam cognitionem
peruenire poterunt & in doctissimos viros euadere
Et q̄p multi eruditissimi his in rebus versati
sunt vnus tamē hic carmelita tuus omnium q̄ an-
te se secesserunt labores obscurabit. Et ut mul-
tos alios omittam Baptista spagnolus man-
tuanus theologus eximius orator nulli secun-
dus in sua parthenice q̄ historia diue virginis
marie in tribus voluminibus heroico versu con-
tinet in opere suo de contemptu mortis & alio cō-
solatorio sup obitu prestantis viri Colle bono-
miensis qui et calamitates tempm suorum quatuor
voluminibus digessit opus insigne de spe edi-
dit pter suburbanum & psagogicum in doctrinaz
scoti & alia opa multa in quibz tuliane flumis
eloquentie christiana pietate serenatus elucet
que iure admirabitur omnis etas. Sic vtq; pa-
ter venerendissime xp̄ist9 vniuersalis pater fa-
milias etiā in mellifluo carmelo tuo. in cuius
summo vertice ab eo constitutus es vinitores exi-
mos et habuisse et habere pbat q̄ ecclie corpus

A. 1. 1. 1.

excolunt q̄diligentissime . et sollicitorū immo
sollicitissimorū operatioꝝ vices exequentes re
thia componere non desinunt quibus capiant
vulpecule que florentes vineas demoliri conāt
quos vna tecū premiare dignetur ecclesie ad
uocata sacratissima virgo Maria sacri ordinis
tui patrona dignissima fructu gloriofissim sui
uentis . Amen. **V**ale pater honorandissime
et me in tuorum numero seruorum habere .:

Incipit dyalogus cōsolatoris gloriosissime
vrginis intactę dei genitricis marie et pctōis
Marie inq̃ verbis dulcissimis consolantis / pe
catoris vero bene sperantis consolati.

N Erbū michi ad te est o regina ce
li reginarū īperatrix **M**aria //
Quis ei es tu // Peccator // Res
cio qd dicā aut qd rādebo tibi qz
nichil sū sepatz & diuisus grandi
criminnū sarcīa a xro eē qd est deus **M**aria //
Si criminnū īmanitate turtatus conscie fedita
te cōfusus / iudicij horrore pteritus / abisso des
peratōis īapias absorberi cogita qz ego sū mat
gracie & regina mie q̃ ex q̃ consensi me esse ma
trē redēptoris dicens Ecce ancilla dñi ad dñm
aiam xpianam accepi matritatē gustū Scias
autē qz om̃a in manu mea posuit g̃tissimus fili
us meus tanq̃ in dispensatrice om̃ium gratiarū
Nullatenus ergo desperare debes de salute tua.
si tamē reuerſi velis ad virtutis viam Ihsus
p me ad hoc venit in mundum querere et saluū
facere quod perierat Vnde et de proprio corde q̃
si de p̃ixide medicinam humane redemptionis p
duxit lancea vulneratus in cruce **P**eccator
Quid est quod audio quod tam dulciter reso
nat in auribz meis in homine misero & cane ab
iecto **M**aria // Ihsus dilectus filius meus
ibi tua curauit vulnera xbi sua ptulit. Ibi te

a morte sempiterna sanauit ubi temporaliter mo-
ri dignatus est Ipse stat mediator dei et hominū
caernata habens vulnerū stigmata interpos-
nens ea distincto iudicio eterni patris & cuncte
peccatis tuis quemadmodum ego filio meo os-
tendo pro te vbera mea que paruulus vagiens
suxit in me ¶ Peccator ¶ Vix felix sermo & o-
mnino acceptio dignissimus ¶ Nunc anima mea letifi-
cata est pre omnibus diebus vite mee ex verbis
veracissimis melliflue caritatis tue ¶ Maria ¶
Tanta est caritatis mee profunditas ut usque ad
sceleratissimos peccatores me inclinauerim eos mihi
per intercessionem matris in filios adoptando; recolo
namque semper eorum peccata tanti michi honoris
tanteque felicitate materiam extitisse ut & mater dei
fieret et virgo persistere regnareque pre omnibus post
filium regina effecta celorum Si enim adhuc in
mundo isto posita tantam erga peccatores carita-
tem habui ut unico filio meo quem ardentissime
diligebam priuari cuperem ut tali priuatione hu-
mano generi prodito subuenirem quatenus putas modo
caritatem ad eos gero postquam propter eos ad tantam
sublimata sum gloriam Quia beata patria caritatem
meam non minuit sed augmentauit ¶ Peccator
¶ O pia domina quod audio vox tua dulcis me peccato-
rum sarcinis oneratum exonerat conscientiam purifi-
cat mentem corroborat & perfectam spiritus atque fiduciam do-
nat ¶ Maria ¶ Noli desperare & noli male spera-
re Desperat qui credit quod etiam si penam agat

pro peccatis suis diuina misericordia non indulgeat. **C**on-
tra quod in euangelio ponitur exemplum de filio prodigo
et inuidioso qui per penitentiam portis glorie recepit
statum. **M**ale autem sperat qui se post multa tempora
ad penitentie medicamenta reservat. **C**ui dicitur
Ne tardes conuertere ad dominum quia nemo ho-
minum scit quando sibi ex hoc exilio est migran-
dum. **P**eccator. **E**cce cum totus de deo et de meipso
despero te cogitando te commemorando quasi reui-
uiscit spiritus meus. **M**aria. **O**ptime de
me confidere possunt peccatores quia misericordiarum
necessitatibus paratissima sum subuenire et super
quam rogare sperare aut cogitare possunt com-
patiens sum eorum miseris. **S**umque tanti me-
riti apud deum / ut nichil eorum que velim ef-
ficere aliquatenus possit effectui careere. **Q**uan-
do namque subuenire non voluerit mater miseri-
cordie aut quando subuenire non potuerit ma-
ter omnipotentie. **P**eccator. **C**er-
tus sum precabilis domina / quod tu que meruisti
proferre precium pro liberandis hominibus.
plus omnibus potes impendere suffragium liber-
tatem. **M**aria. **D**eus eternus
in mea potestate tradidit michi facere omnes
misericordias suas. **I**dcirco enim doctor ma-
ter misericordie. **Q**uia ipsa trinitas totam me fe-
cit elemosinariam suam. quia omnes elemosine in-
dulgentiarum et gratiarum de throno trinitatis be-
atissime transeunt per manus meas. **E**go au-

tes in porrigendo illas petentibus humiliter nō
sū auara sed multū liberalis & larga sicut scrip
tum est de me **M**anus suas aperuit inopi & pal
mas suas extendit ad pauperem. **S**i esset a. i. q.
domina que ad paupes brachia exēderet & ma
nus aptas teneret ipsas plenas haberet, nōne
multū liberalis diceret. **P**er istū modū loquit
scriptura veritate de me **N**o pccōres namq; teneo
brachia extenta q; miā meā ad omēs extendo
vniūsalit̄ **T**eneo manū aptā q; meas miseras
tōes dō valde faciliē nec diu patior me rogari. **V**
Peccator. **Q**uō deuoōis affectu te a nob
vult honorari q; totū nos habē voluit p te. **M**
Maria. **Q**uere grāz s; p me qre & frustrari
nō poteris **E**go nāq; fidelū licet pccōrum pccō
filio meo pnto et pia illis veniā posco instātia.
Et si em̄ pccā odecū pccōres nō odi sed potig mi
sereror eorū conūsiōē diligo ac salutē cupio ac
pcurō memorās q; dilectus filius meq; in sua
sac̄tissima cruce moriens in dolore michi comē
dauit **J**ohannē in q; & ipse includens omēs elec
tos eos in meis visceribz inclusit meq; vniūsis
pccōribz in matrē assignauit vt omēs habeā i
filios diligendo eos & salutē eorū parando ma
terno affectu **S**piritus etiā sc̄us q; est caritas in
q; om̄a dona donant supuenit in me & ipse me to
tū om̄bz fidelibz dedit in aduocatū excusatiōē
& defensatiōē ab om̄bz hostibz dispensatiōē qz
ōniū grārū suarū. **P**eccator. **D**ignare ob

Hoc me laudare te virgo sacrata & fac ut in tua
laude cōsumet vita mea quatenus in eternū tibi
si psallat tota substantia mea fiat fiat.

Maria **S**i me vis laudare & de mea pte cōe
vbis gaudere debes me cotidie honorare. colli/
gendo flores odoriferos & faciendo michi ex eis
sertum ex .l. **A**ue maria cōpositū qz hoc michi
est gratissimum **Q**uam celū uidet **A**ngeli gaudet
Terra exultat **D**emonēs cōtremiscunt cū dis/
cis **A**ue maria grā plena **T**otiens qz me oscu/
laris amaro se quotiens michi hanc salutandē
angelicā deuote offert **Q**uā uenera deus p̄r die
tauit. filius scripsit. spūs scūs angelo nunciavit
Et angelus michi portauit dicens **A**ue gratia
plena dominus tecum . . . .

Intelligite mō insipientes pccōres et stuli
ti aliqñ sapite qm suauis est maria **V**er/
uite marie veneramini mariā circūdate & cōplec/
timini mariā **P**onite corda uestra in v̄tute eis.
qz in ea sola est om̄is spes vite & v̄tute. **S**i vos
amor vite delectat non pigeat vite v̄nā venera/
ri **A**lis deuotas ei de p̄mat salutandēs **A**lis suas
in pane & aq̄ ieiunet vigilas **I**lle reuerēt ad su/
as inclinet ymagines **I**ste suas ad honorē eius
paupibz eroget elemosinas ā alio quocūqz et
si exiguo continuo tamē reuerēt officio **E**t cer/
tissime scitote quia vos nulla mortis obstacul/
la poterūt retinere **E**t hoc est qd ipsos cacoēor/
nes plulantes legisse memini **M**alo nostro na

ta est hec mariola. **O**mne nostrā diripit pos-
 sessionē cūctam nostrā euacuat regionē. Non ē
 tā immundus in mundo tā puerus tā funestus q̄
 tūcūq; integre nostro deditus seruitio si vel an-
 te ipsam gestiarlose caput exagitet vel illā au-
 riculis eius suffurcet. Venam mellifluā angelica
 luctatōez vel saltē in morte nomē eius balbutiat
 q̄n cōtinue post mortē ei⁹ portas nrās irrūpat
 dicens eū sui iuris esse. seruūq; suum vel ob tan-
 tilla delirantia in vita sibi facta calumpnietur.
Et si dei qui iustissimus solebat esse expectans
 iudiciū statim adest hec mulier ⁊ tantis verborū
 in dolucris cor eius seducat ut illum siue iustus
 sit siue iniustū cogamur restituere. Sicq; modo
 deus a muliere regitur ut ipsa pcurante ⁊ opi-
 tulante nullus fere q̄tuncūq; puerus nobis
 remanere possit. . .

Festina miseris misereri virgo beata
 Nam te si recolis misera fecere beatam
 Ergo bea miseros quorum te culpa beavit

Virgo maria pia splendens orbisq; lucerna
 Per tua presidia nos duc ad regna beata

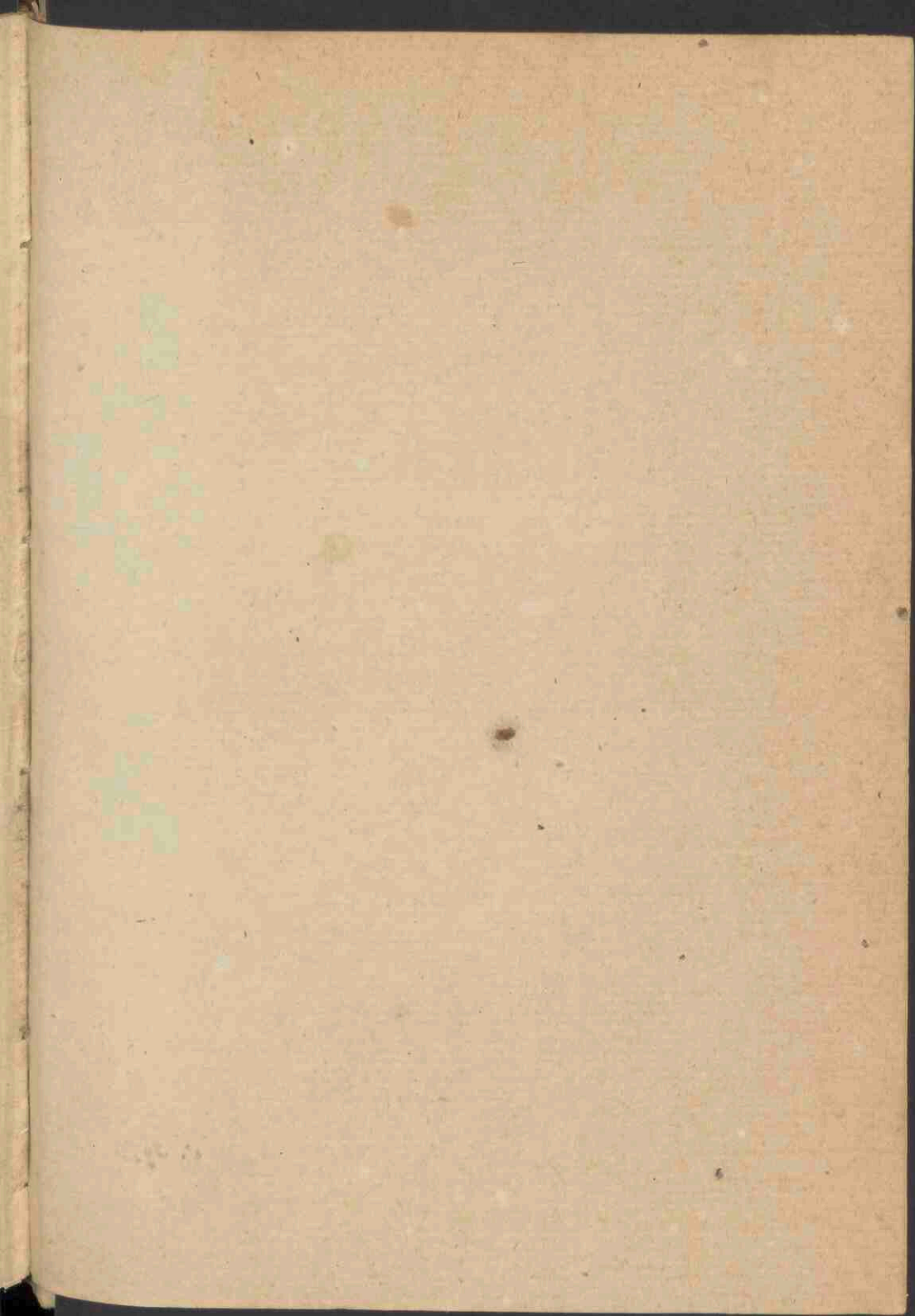

A 977223

Guillelmi Epi Parisiensis

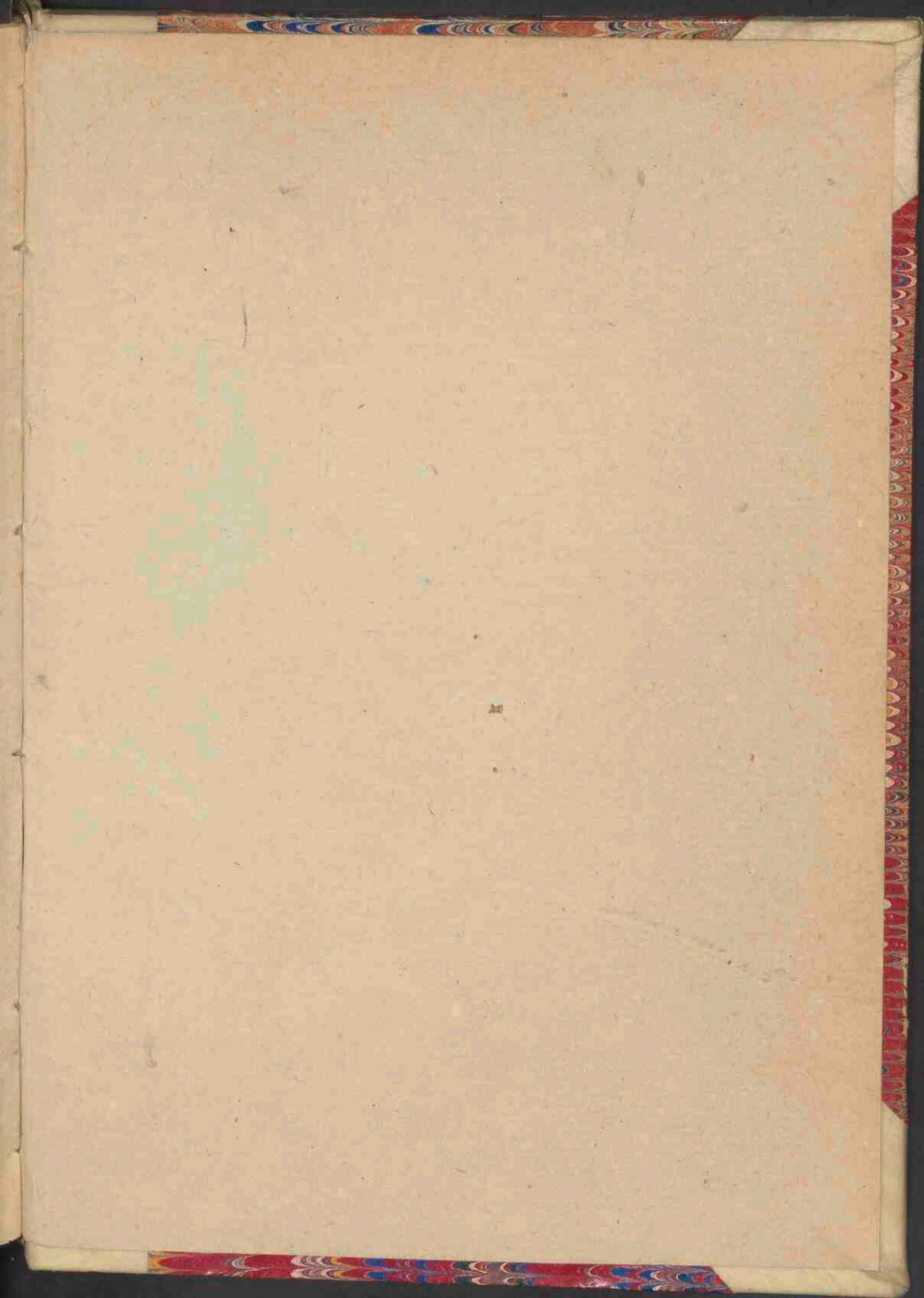
Rethorica diuina

c. 3973

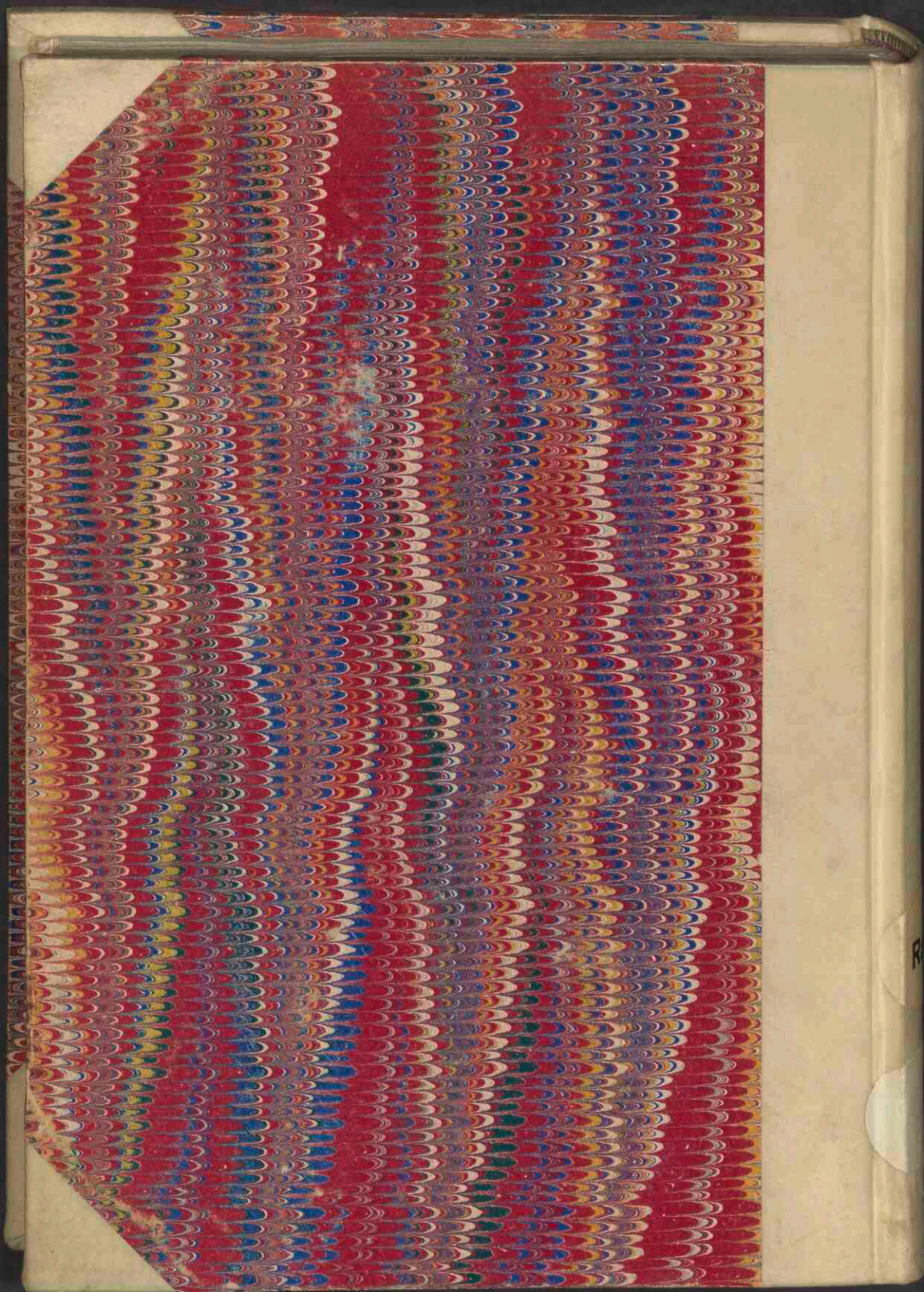

Cm

colorchecker DIGITAL SG

DCSG - UBU # MX - 7181

